

Canonica

Et Suite 53

Année 2

N° 13

R. P. IOANNIS
MARIN

SOCIETATIS IESU.

Oconensis, Sacræ Theologiæ Docto-
ris, & in Academia Complutensi
Primarij, necnon Archiepiscopa-
tus Toletani Synodalis
Examinatoris.

TRACTATUS
DE
FIDE DIVINA.
TOMUS PRIMUS.

*Secunda editio correctæ per
Authorem.*

Anno

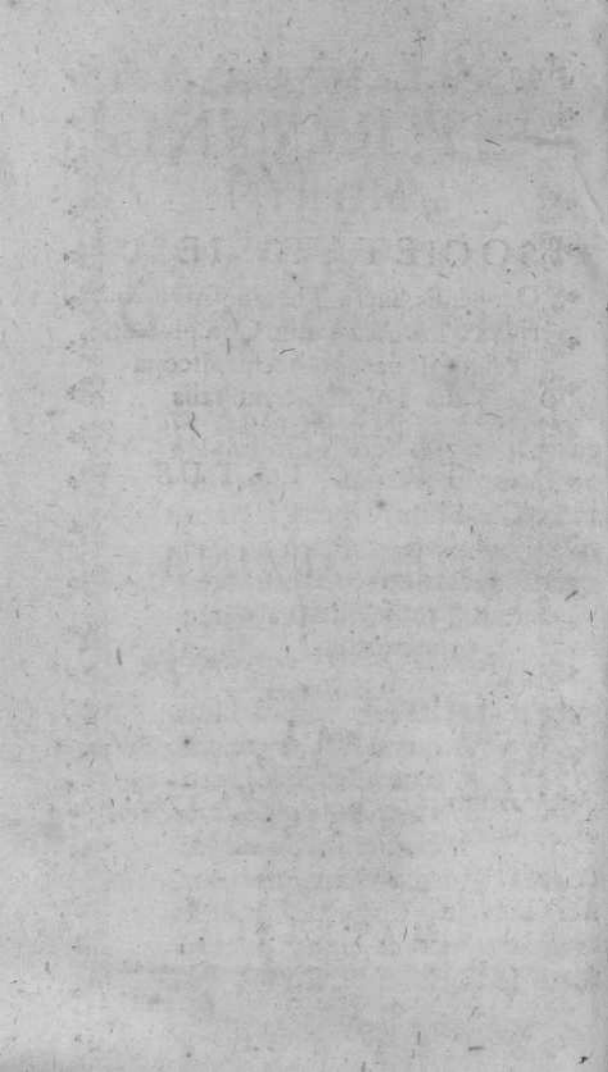

1716.

SORDANIENSIS

MATRITI.

Typis D. Gabriëlis del Barrio.

A D
AUGUSTISSIMAM
MARIAM.

VIRGINEM DEI
parentem, pulcherrimum Empy-
rei Complementum: fulgentissi-
mum Cœlestium Decus: gratia-
rum omnium culmen: Vni-
versi terrarum Orbis sa-
lutem, fœlicitatem, &
tutamentum.

UM sub umbra illius;
quam desideraveram, *Ex cant.*
sedens fructus guttu- *cap. 24*
ri meo dulcissimos *vers. 34*
carpsferim: Cuius Mœ-
cenatis protectionem ambiam,
nisi tuam, ò Virginalis Aula sa-
pientiæ? Septem enim in Pri-
mam secundæ opusculis sub fœ-
lici

lici excussis, ac divulgatis auspicio tuo, ingratitude, imò & vecordia nota inurerer, si octavum de Fide divina bipartitum tractatum tuis aris non consecrarem. Verum enim verò, quamvis ego tacerem; sicut *lapis de pariete*, folia ipsa te de ipsorum compagine vocitarent.

Ex Habac. cap. 2. vers. 11.

Sed quid ego? Septies die, ac nocte laudem dicam tibi: fatius tamen est elogia Sanctorum personare: Te *Primam post Deum Mariam incomprehensibilem*, testor cum infulato Nisseno: *Ineffabilem*, cum Damiano profiteor: *Indicibilem*, dico cum Augustino: *Ineffabiliter sublimatam*, cum Hugone Extollo: *Inexhaustam bonorum Abyssum*, nomino cum Epiphanio: *Visibilem iustitie Solis imaginem*, compellam cum sapientissimo Idiota: *Deificatam*, & *Deiformem*, cum Damiano, & Dionysio concludam: Quid plura? Si, iuxta pium Sanctorum Patrum axioma, *de dilecta nunquam satis*, de Diligente, de tot me bene-

Ex Ps. 118. vers. 64.

Ap. P. Nicolai Avancinum, orat. 4. de Immaculata conceptione.

beneficijs commulante quid? Gra-
 tulator ingenuus : gratulator devinc-
 tus : gratulator addictiſſimus , &
 nolem à gratulando ceſſare : ſed
 quibus verbis , quibus affectibus ,
 quibus gratitudinis testimonijs?
 Nullis : quia omnia imparia be-
 neficentiae cedunt , cuius mag-
 nitudine obrutus haereo , cuius
 indignatione pavidus obſtupesco:
 tibi ſit ſatis ; quod gratitudine
 languens obmutescam , ſilenti
 potius cordis praelo , quam ver-
 borum ſonanti confidens , dum
 ipſum de Fide munuſculum ſuapte
 natura loquitur , & eloquens
 proprio eloquio ad tuas ſiſtitur *Ad Ga-*
aras, quia Fides, quia obſcura, lat. cap.
quia difficilis, quia Inſti vita, iux- 3. verſ.
ra Pauli aſſertum Inſtus ex fide II.
vivit.

Quia *Fides* Te Patronam
 profitetur , adeo eſt enim Mariae
 Germana , vt ſi fides ex Divinae
 Sapientiae Mente , & veracitatis
 Ore partus exiſtit : *Ego eruditus*
interſum cogitationibus : Ego ex
Ore Altissimi prodivi , haud diffi-

Prov. tetur MARIA, nec tantum divi-
cap. 8. norum consiliorum ad intra con-
vers. 12. ceptorum inquilina, sed ad ex-
tra in lucem ex divino ore pro-

Eccl.
cap. 24. deuntium Filia gloriatur. Gloria-
vers. 5. tur, & Fides verbis Canisij Ma-
riae plaudens, *Beata quae credidisti!*

Beatior etiam credendo, quam Chris-
ti carnem concipiendo, nunc autem,
& carne, & quadantenus Spiritu
Domini Mater nulli prorsus Fide se-
cunda... Credidisti quae dicta sunt
tibi à Domino quantumvis ardua,
sublimia, inaudita, & ante alios

Lue. cap. *firma fide complexa es stupendum, &*
1. vers. *adorandum illud Sanctissima, indi-*
45. *viduaeque Trinitatis Sacramentum:*
Beata prorsus, in qua semper heroi-

P. Petr. *ca fides ad mysteria divina mirabi-*
Canisius *lior, & contemplanda, & percipien-*
de Ma- *da praeluxit.*
ria Deip.

vers. 14. *cap. 2.* *Quia obscura: Totius liqui-*
dem illustrationis satagens Ma-
riae mutuatur claritatem: nihil
enim est maiestatis in Coelis, lu-
cis in Sole, pulchritudinis in Lu-
na, splendoris in Stellis, venus-
tatis in Aurora decoris in luce,
quod

quod non amplissima lucem in
habitantis inaccessibilem ma-
nus contulerit in MARIAM : ex
Cœlo siquidem lucem sumpsit in
speciem , Auroram prætulit in
signum , Stellas ordinavit in co-
ronam , Lunam subiecit in thro-
num , Solem detraxit in anice-
tum.

Ex Apoc.
cap. 7.

Quia *difficilis* : Illius tute-
lam quærit , quæ indissolubiles
Gordij nodos , non Alexandri-
ense , sed facili negotio dissol-
vat. Quæ (ò Sacra Ariadna)
filum aureum porrigat , ne fide-
lis , seu Discipulus quisque tot
intèr devia perplexitatis com-
pita aberret , ne in tanto dubie-
tatum labyrintho à secura via
deflectat , sed in tanto *non appa-
rentium argumento* securo ingre-
diatur pede , felici progrediatur
tramite , & ovanti egrediatur
vestigio. Illam quærit , quæ fi-
dissima *Stella Maris* , naviganti-
bus mysteriorum pelagus pro-
pitia Cynosura (ne sub obscura
sali spuma unquam aspersa) du-
cat,

eat ; doceatque intèr salebro-
sas Fidei procellas intemerato
fluxu natate, abditos *substan-*
tiæ sperandarum rerum, scopulos
felici superare, & celeriore re-
mo percurrere, quousque men-
tes gaudiorum teneant por-
tum.

Iraneus
1.3. cap.
133.
contra
Hæreses.

Quia *Iusti vita* : *Cunctorum*
enim *Matrem viventium* requi-
rit, qui *Evæ infidelitate* mor-
tales eramus geniti : se se *Mariæ*
offerens, ipsam celebrat, plau-
dit, è verbis *Irænei* vitam
omnium esse proclamat, quod
alligavit Virgo Eva per incredu-
litatem, hoc Virgo Maria solvit
per fidem. Solvit etiam Fides
suos eloquentiæ rivulos diri-
gens erga nos, vivificamque
viventium *Matrem*, ipsam *Ie-*
suitici Oratoris declamationem.
Vbi primum *Augustissima Vir-*
go materni nominis dignita-
tem est consecuta? Nempè in
funestissimo illo, & ad feralem
Catastrophem tumente calva-
riæ colle, in quo patibulata,
mor-

P. Ava-
rutius,
Orat.6.
de B.
Virgin.

mortalium vita inaudito ab
 hominum memoria exemplo
 emoritur; in eodem vobis cum
 expirante vita propè expiraturis
 ad novam vitam reservan-
 dis MARIA Univerſorum Ma-
 ter pronuntiatur. Nonne tene-
 riores vobis perſuadent affectus,
 cum Ioannem ſub trabali ligno
 in Filium ſuſcipit, in vos adop-
 tandos materna viſcera aperire?
 Nefas eſt refragrari, cum Prin-
 cipis eſt patefacta voluntas: illa
 enim verba *Mulier*, *ecce filius*
tuus, aut illa, *ecce Mater tua*,
 quos obſecro animis veſtris
 affectus ingeneraverunt? Erra-
 tis profecto, niſi Deum ita
 loquentem animo concipiatis:
 ſum vita, ſed morior! ne
 commoriatur quidquid per me
 vixit: Matrem ſufficio, à qua
vitam trahant Mortales.

Ioan. cap
19. verſ.
26.

Ecce Virgo fidelis, ecce
 tibi plaudentium duorum ver-
 ba, & ipſius de Fide munuſculi,
 & de corde ipſum offerentis.
 Ergo: *Qua habitas in hortis, ami-*
ci

Can. cap.
8. verſ.
13.
Ex Cant.
cap. 2.
verſ. 12.

Ad Rom. ci auscultant, fac me audire vō-
cap. 10. cem tuam. Respondere dignator,
vers. 17. Placet. Hec vox turturis audiatur
Cāt. c. 2. in terra nostra, Placet. Si Fides
vers. 14. ex auditu, sonet vox tua in auri-
Luc. c. 1. bus meis, vox enim tua dulcis;
vers. 28. sed super mel, & favum vox
Aug. lib. Placet. Ave cum Gabriele, gra-
de Sancta tia plena: Plenius cum Augusti-
Viagini- no, Sancta Maria plena fide,
tate. c. 3. plena gratia Ave.
& 5.

CENSURA DOCTORIS
Ioseph à Yermo, olim Collegij Matris
Dei Theologorum Alumni, Ecclesie
Magistralis SS. MM. Iusti, & Pas-
toris Canonici, & in Universitate
Liberalium Artium ante à Cathedra-
tici, & pro obtinendis Sacrae
Theologiae Cathedris nunc
Decertatoris,

Supremi, & Regalis Castellae Senatus imperio Coactus, ut quid sententiam exprimam de *Opere Theologico super Secundam Secundae Angelici Praeceptoris*: Quod in Lucem edere desiderat Meus Carus Magister, & nostrae Complutensis Academiae Primarius, R. P. Doct. Ioannes Marin, Collegij Maximi Societatis Iesu Rector: Quid aliud dicere, quid verò, verè Supremo Senatui respondere possum, nisi, quod aqua de suo originario fonte, & flumen de Mare censurare auderem? Ab hoc Marin, vèl à Mare hoc rivulus exivit meum intellectum rigans, Fons iste aqua Sa-
pien-

pienitiæ Salutaris me potavit, & Eructans,
quod alte biberam : cum Psalmista Psal.
138. *Mirabilia opera eius, & Anima mea
cognoscit nimis.* Vèl in Ps. 92. *Mirabiles
elationes Maris* ; quia dum Marin, iste
elevatur, vt Mare, ad fidem divinam
tractandam : *Testimonia tua credibilia facta
sunt nimis.* Vèl addam meum carum
beneficum Magistrum, secundum So-
cietatis Iesu Suarium, in hoc opere si-
cut, & in iam ante à luci datis, & in
cæteris, quæ parat, semper infatigabi-
lis eius Scolasticus Labor, totam com-
pendiasse doctrinam, Eximij Mariani,
& Iesuitæ Doctõris Suarez : Hic au-
thoris animus fuit, ex quo in nostra
Universitate docens laborat, collocare
velut in Compendio in Corpore parvo
immentam Iesuiticæ doctrinæ Lucem,
quæ in Suaristica diffusionem reperitur,
hoc eius desiderium, vt mihi non pau-
cis ab hinc diebus revelavit, sum igitur,
meum, & vniversæ Scholæ Iesuitæ
desiderium implevit, implet, & imple-
vit, & fœlicitèr vidimus collocari tan-
tam lucem in Marinum Solem, qui
primarius præest Iesuiticæ Scholæ, vèl
congregantur in locum vnum aquæ sa-
pientiæ Iesuiticæ, & hæ Congregatio-
nes

nēs aquarum appellantur Maria ; vël
Marin, quia sunt *In Mar.* Exeat, er-
go, à *Marin* hic secundus fluvius, sicut
exiit primus ; & ò ! Deus salutem
optatam ab eius caris Discipulis illi
restauret, vt tertius, & quartus fluvij,
primæ, & tertiæ partis Divi Thomæ
ex Paradyso Societatis ab hoc Fonte
Marin in quator partes diviso exeant
irrigantes Vniversitatem nostram, to-
tamque Ecclesiam Catholicam. Sic sen-
tio, & desidero. Compluti die 4. Maij.
Anni 1708.

Doct. D. Ioseph à
Yermo.

*CENSURA Rev. P. M. D. Antonij
Mariæ Casiani, suæ Religionis Ma-
gistri, Sacræ Theologiæ in Univer-
sitate Complutensi Cathedratici, Exa-
minatoris Synodalis, Ex-Diffinito-
ris Provincialis, atque semel, &
iterum in suo Collegio Complutensi
optatissimi, & optimi
Abbatis.*

IUUsu (imò singulari privilegio specia-
lique beneficio) Domini Doctoris
Don Ioannis Ruiz de Castañeda,
Toletanæ Dicecesis Vice-Vicarij Gene-
ralis, & huius Complutensis Iurisdiction-
nis Vicarij: Regij Collegij Rectoris, &
Magistralis Eccles. SS. MM. Iusti, &
Pastoris, Canonici Argutè elaboratas in
2. 2. Div. Thomæ partem, à R. Sapien-
tissimoque P. Magistro, ac Doctore Ioanne
Marin, Societatis Iesu; deliciofa solici-
tudine perpendi, attente, serioquè
Iustravi subtiles disputationes, seu Com-
plutenses labores, quos Vespertinam, &
Primariam Regiam moderando Cathe-
dram, sudavit; sed ad quid hoc præscrip-
tum

tum? Est ne vt iudicium censura com-
probatum proferam, vel vt panegyrim
in operis gloriosam proclamationem ca-
nam? Sane non ad censuram, sed ad pa-
negyricam laudem decantandam me
impellit hæc tanti Authoris doctrina.
Omnia enim, quæ in huius operis cir-
cumscribuntur ambitu talia sunt, vt ne-
que excogitari altiùs, neque discurre-
queunt acutiùs, & quod dignius admi-
ratione conclamari debet, est, quod
difficile Socrates in panegyrico recogno-
vit his verbis: *Difficile est ea argumenta*
tractare, in quibus iam olim clarissima in-
genia se exercuerunt. Hoc ergo quod diffi-
cile credidit Socrates sic facile nostro
apparet Authori, vt ipsi, quasi nullus
anteà ex sua Sacra Docta, & innume-
rabili familia, & Societate in secundam
secundæ Disputationes edidisset, vnici
commentatoris devolvì mereatur gloria,
dum nodosas Theologicas difficultates
subtilissimi sui ingenij altissimo volatu,
incredibili claritate, in communis lucis
vsuram, & Scholasticorum proficuita-
tem noviter enodat. Et quod inter alia
præstantissima non infimum tenet lo-
cum, quæ alij de hac materia latiori ca-
lamo scripserunt, ipse breviori, facilioti,
ditio-

ditiori, necnon efficaciori complexus est, nihil indecisum relinquens, imò plura singularia, & scitu digna addit Orthodoxæ fidei dogmatibus, conciliorum statutis, Sanctorum Patrum dictis valde consona.

Plurima sunt, quæ ad huius Authoris opus, diurna, nocturnaque manu versandum alliciant, stylus absque affectatione, tersus, ac nitidus, discurrendi, ratio solida gravis, atque ingeniosa: exulant hic omnia superflua, nihil utile, aut necessarium omittitur. Et quod Doctores alij in his materijs longissime disputant, hic Authior brevissime comprehendit. In quem aptè cadunt illa Divi Hieronimi tom. 2. epist. ad Ioan. Hierosolymit. Verba: certe pauca multis, & multa paucis posse dicere, eiusdem eloquentiæ est. Addiderim, multa paucis premere sæpè difficilioris esse doctrinæ. Porrò in hoc opere Author (vti solet in alijs) clara docet, breviter comprehendit, & eligit prudenter, ac solide. Locum hic non habet Oratianum illud: *Brevis esse laboro, obscurus fio*: nam mirabiliter annectit duas in quovis scriptore difficiles vias, brevitatem, scilicet, & claritatem. Et quidem ita
mis-

miscet vtramque, vt neque breuitas, obscura sit, neque claritas manca, vt quisquis hoc opus acurate perlegerit mirabitur. Succinctum, breue, & longum pariter opus, non mole, sed virtuti, vti in Doctoribus Doctorum Maximus desiderabat epist. 130. *Succinctos, & breues, pariter, & longos; breues in verbis, longos in sententijs*: Omnia complectitur apud istud, maximum in minimo est, iureque possum canere cum Poeta:

Maior in exiguo regnabat corpore virtus.

Laconicè loqui (aiebat Nacianthenus Parens meus epist. 3.) *Non est vt putas paucas syllabas, scribere, sed de plurimis rebus paucas.* Hinc bene componitur stylus brevis cum vbertate doctrinae, vt consimili sententia iudicavit Salvianus: *Legi librum stylo breuem, doctrina vberem, lectione expeditum, instructione perfectum.* *Brevis vos* (aiebat Hieronymus in Vitam Div. Pauli primi Erem.) *si litteras, & syllabas speciosas, si sensum, mentemque dicentis per-*

ampla. Enim verò (teste Seneca)
Magni artificis est clausisse totum in exi-
guo. Id brevi Adamantis spatio
ingens valor concluditur. Et in
Myrmecide magno illo Artifice (vt
testis est Plinius lib. 7. cap. 21.
& rursus lib. 35. cap. 5.) intèr
eius magna opera, nullum cele-
bratur maius, nullum mirabilius,
quam illud in quo quadrigam ex
ebore fabrefecit, quam musca in-
tegeret alis: & nàvem, quam
apicula pennis absconderet. Plane
in parvo Artifex magnus. Quod
egregie operis æstimabilitatem
adaugèr iuxtà Oxomensis Angli
Epigram. lib. 1. num. 168.

*Nostra tibi brevis as ignavia forte
videtur,
Crede mihi, labor est non levis, esse
breuem.*

Studuit, & multum sudavit Au-
thor in hoc opere adiungere bre-
vitati claritatem, & ita brevis, &
clarus fieri, vt succinto, & non
obscurò stylo necessaria, & suffi-
ciens doctrina non deficiat. Me-
dium tenet calamus inter dilata

volumina, & compendia breviora. Maiorum librorum prolixitatem fugit. Breviorum compendiorum parvitatem, inopiam, & nuditatem vitat. Et etsi florilegium sit ex varijs Doctorum Societatis floribus contextum; potius in illo invenies fructus, quam flores iuxta illud B. Ennodij lib. 1. epist. 12. *Pulchra sunt, quæ scribis, amo plus forsia. Redimita sunt floribus, sed poma plus diligo.*

Quibus, & alijs adductus censui (si fas sit ita loqui) opus hoc laconicum numeris omnibus absolutum, utilissimum tyronibus, simul ac provec̄tis Theologis, præloque dignissimum, ut communi bono, è manibus prædictorum non excidat; sed frequenti usu teratur. Prosequere obsecro cum meo P. Chrysoſt. hom. 9. in Genes. & ad te eruditissime Author ipsius verba converto: *Nolli claudere rivos doctrine tue, sed iuxta Salomonem deriventur fontes tui foras, & aquas tuas in plateis dividere.*

Denique tuum opus nihil continet correctione dignum. Omnia enim valde consonant Orthodoxæ fidei. Hoc meum iudicium. Salvo semper, &c. In hoc S. P. N. Basilij Magni Complutensi Collegio, die 12. Septembris 1708.

*P. Doct. D. Antonius
Maria Casianus*

Licencia del Ordinariò:

N Os el Doctor D Juan Ruiz de Castañeda, Canonigo en la Santa Iglesia Magistral de S. Justo, y Pastor de esta Ciudad de Alcalà de Henares, Visitador del Partido de ella, y de los de Guadalaxara, Briguega, y Alcolea de Torre, y Teniente de Vicario General en la Audiencia, y Corte Arçobispal de esta dicha Ciudad, y en todo el Arçobispado de Toledo, &c. Por la presente, y lo que à Nos toca, damos licencia para que se pueda sacar à luz, è imprimir vn libro escrito por el R. P. Doct. Juan Marin, Reçtor en su Colegio de la Compañia de Jesus de esta dicha Ciudad, Examinador Synodal de este Arçobispado, y Cathedratico que ha sido de Prima por dicho su Colegio de esta Vniversidad, intitulado *Secunda Secunda* de Santo Thomàs, en tres Tomos de à octavo: Atento que por nuestro mandado ha sido visto, y examinado, y en èl no se hallado cosa que se oponga à nuestra Santa Fè Catholica, y loables costumbres. Fecha en Alcalà en 26. de Agosto de 1708. años.

Doct. D. Juan Ruiz de Castañeda.

Por su mandado.

Mro. Francisco Lopez Mogro.

FA-

FACULTAS ORDINIS!

Antonius Portillo, Societatis Iesu,
 in Provincia Toletana Præposi-
 tus Provincialis, potestate ad id mihi
 facta à R. A. P. N. Michaële Angelo
 Tamburini, Præposito Generali, facul-
 tatem facio, vt Tractatus de *Fide, Spe,*
& Charitate, Authore P. Ioanne Marin
 nostræ Societatis Theologo, & eius-
 dem Societatis gravium Doctorumque
 virorum approbati Typis mandetur.
 In quorum fidem has literas manu no-
 stra subscriptas, & sigillo nostro mu-
 nitas dedimus Matrîti in nostro Impe-
 riali Collegio die 12. Augusti 1708.

Antonius Portillo.

SVMA DEL PRIVILEGIO.

Tiene licencia , y Privilegio del Rey Nuestro Señor , el *P. Iuan Marin* , para que nadie sin su licencia pueda imprimir , ni vender este libro , como mas largamente consta de su original. Madrid, y Mayo 20. de 1708.

Don Bernardo de Solis.

SVMA DE LA TASSA.

TAssaron los Señores del Consejo este libro à ocho maravedis cada pliego , como consta de su original. Madrid , y Mayo 20. de 1708.

Don Bernardo de Solis.

Errata sic corrige:

P Ag. 17. lin. 13. contra;
leg. *controversia*. Ibid.
lin. 18. Munic. leg. *Muniessa*.
Pag. 41. lin. 8. secundam, leg.
secundum. Pag. 53. lin. 12. at-
tingitur, leg. *attingitur*. Pag.
79. lin. 1. illas, leg. *alias*. Pag.
91. lin. 11. saipenit, leg. *sa-
pientia*.

¶ Corregidas estas erra-
tas, corresponde con su ori-
ginal. Madrid, y Julio 3.
de 1716.

*Lic. D. Juan Antonio de Alvalá
Inigo.*

R. P. IOANNIS
MARIN,

COCONENSIS
SOCIETATIS IESU.

TRACTATUS
DE FIDE.

PRO OEMIUN.

E necessitate Fidei , & Spei
ad salutem latè egimus dis-
put. 6. de Iustific. sect. ult.
& præcipuè de necessitate
Fidei , & Spei ad iustifica-
tionem tam intra , quàm extra Sacra-
mentum in lapsis post baptismum: & ni-
hil occurrit addendum. Idèd alias quæ-
stiones tractabimus.

DISPUT. I.

De obiecto formali fidei divinæ.

Biectum formale , quod
 alij vocant *ratio sub qua,*
obiectum quo, motivum ob-
iectivum, suadibilitas ob-
iectiva, est ratio , & mo-
 tivum assentiendi ; sive hoc obiectum
 distingui debeat ab obiecto materiali, vt
 aliqui volunt, sive non, vt verius iudi-
 co ; differt à pura conditione , quia hæc
 non movet , sed manifestat obiectum,
 quod propositum movet. Obiectum for-
 male aliud est intrinsecum, aliud extrin-
 secum : intrinsecum est, quod per actum
 attingitur , vt in hoc actu ; *datur calor,*
quia datur ignis ; & in hoc : credo Tri-
nitatem, quia Deus dicit. Extrinsecum est,
 quod

quod licet moveat, non attingitur per actum: sic plures dicunt, veritatem, si-
vè formalem, si- vè obiectivam præmis-
sarum esse obiectum formale conclusio-
nis, & non attingi à conclusione: Alij
dicunt carentiam esse obiectum formale
actus intellectus negativi, & non attingi
ab actu negativo.

SECTIO I.

*An actus credendi Deo indigeat obiecto
formali?*

1. **G**uilielmus Parisiensis, vir ad-
modum pius, & doctus, qui flo-
ruit anno 1240. lib. 1. de Fide, cap. 2.
dicit, actum credendi non habere obiectum
formale, quod moveat intellectum
ad fidem, voluntas namque est quæ de-
terminat vt credamus, quia Deus præ-
cipit, quin expectetur ratio, seu veri-
tas apparens, & movens intellectum,
alias non esset ita obsequiosus actus fi-
dei, nec per fidem captivaretur intelle-
ctus contra Apost. 2. ad Corinth. 1.
idemque possibile iudicat Guillelmus de
Rubione in 3. dist. 23. quæst. 2. Sco-
rus in 3. dist. 23. quæst. 1. art. 2. pro

babilitèr asserit, habitum fidei supplerè
 posse defectum obiecti formalis distincti
 à mysterijs, quia ex vi habitus assenti-
 tur intellectus immediatè mysterijs re-
 velatis ac si essent per se nota, habitus
 enim supplet defectum apprehensionis, &
 speciei determinantis. Hanc sententiam
 defendit Gabriel ibi quæst. 2. artic. 1.
 Oham quodlib. 3. quæst. 7.

2 Dico ergo cum ferè omnibus
 actum credendi Deo indigere obiecto
 formali; imò Rip. disp. 2. num. 12. ait,
 oppositum his temporibus sine temeri-
 tate defendi non posse. Prob. 1. Quia
 de ratione assensus est moveri ex verita-
 te, sicut de ratione amoris moveri ex
 bonitate; idè Arist. lib. 2. de Anima
 dixit, *nos pro nutu posse qualibet imagi-
 nari; non tamen opinari: quia ad opinio-
 nem, utpotè assensum requiritur veritas.*
 Sed actus credendi est assensus: ergo
 debet moveri ex veritate, & conse-
 quenter debet habere obiectum forma-
 le. Prob. 2. Actus credendi est actus
 virtutis Theologicæ. Sed virtus Theo-
 logica differt ab alijs ex motivo: ergo
 actus credendi Deo indiget motivo.
 Prob. 3. Actus credendi hominibus ha-
 bet motiivum, & obiectum formale inxi-

ta vos: ergo & actus credendi Deo
 Prob. 4. Per actum credendi obsequium
 præstatur dicenti venerando eius autho-
 ritatem. Sed hoc nequit aliter contingere,
 quam respiciendo illius authorita-
 tem tanquam motivum, vt Adversarij
 fatentur in fide humana: ergo actus cre-
 dendi Deo debet habere motivum. Mit-
 to alia pro conclusione ferè certa.

3 Undè quidquid sit, an intelle-
 ctus possit immediatè assentire myste-
 rijs absque motivo distincto, quod ve-
 rius iudico: dico contra Scotum eius-
 modi actum non esse actum credendi:
 quia non respicit motivum fidei: neque
 per illum præstari obsequium veneran-
 do authoritatem Dei. Imò necue elici
 potest ab habitu fidei, quia hic solum
 elicere potest actus respicientes moti-
 vum fidei; alias similiter posset elici ab
 habitu spei. Et si Scotus, vt alij Sco-
 tum intelligunt, dicat, talem actum ne-
 que moveri à veritate mysteriorum; hoc
 difficilius erit: quia de ratione actus
 credendi Deo est, quod sit prudens, &
 obsequiosus, saltem dum non datur
 evidentiæ in attestante: quæ ergo pru-
 dentiæ, & quod obsequium erit impe-
 rare assensum obiecto, quod non appa-
 ret.

ret verum? Si autem apparet verum ante assensum quomodo suadebit, quod ille assensus non moveatur ex vero?

4 Dices cum Guilielmo, de ratione fidei est captivare intellectum in obsequium dicentis; sed si ad credendum prærequiritur motivum suadens obiectum non erit de ratione fidei captivare intellectum; ergo ad credendum non prærequiritur motivum. Resp. neg. maior. Absolutè loquendo, quia aliqui dantur actus credendi in quibus non captivamus intellectum, scilicèt quando illa veritas non est supra, sed iuxta rationem naturalem, vt actus, quo credimus existentiam Dei, & alij similes, licèt enim ad hos actus requiratur imperium voluntatis, etiam requiritur imperium voluntatis ad assentiendum existere Romam, quin per hunc assensum dicamur captivare intellectum: captivamus igitur intellectum, dum assentimur mysterio Trinitatis, & alijs similibus, non quia tunc credamus sine motivo apparenti; sed quia illa mysteria sunt supra rationem, & iuxta plures contra rationem naturalem.

5 Dices 2. Ad credendum Deo sufficit, Deum præcipere, vt credamus, quin

quin eg eamus alio motivo : Deus enim præcipere non potest, vt credamus, quod falsum est, ne sit causa per se erroris. Respondeo verum esse sufficere ad assentiendum, quod Deus præcipiat assensum (antecederet ad suppositionem contingentem) quia talis autoritas præcipiens assensum connexa est cum veritate obiecti ; verum si tunc præceptum est motivum assentiendi, quomodo dicit nos assenti ri sine motivo ? An verò talis autoritas præcipiens sufficiat ad credendum, dicemus postea, agentes de perfectionibus constituentibus autoritatem.

6 Dices 3. Fides cæco modo tendit in suum obiectum, nec spectat rationem, sed illam prævenit. Sed non tenderet cæco modo si expectaret motivum apparere: ergo non expectat motivum. Mai. pat. ex Ambrosio citato à Glossa, in 15. Genesis de Fide Abraham: *Reputatum est illi ad iustitiam, quia rationem non quesivit, sed promptissima fide credidit: Bonum est, rationem præveniat fides, & ex Aug. tract. 40. in Ioann. ad illud Isaiæ 7. Nisi credideritis non intelligetis, vbi ait: Credimus, vt cognoscamus; non cognoscimus, vt credamus: Vi-*

de plura apud Suarez disp. 3. lect. 12
vbi PP. dicunt, fidem non habere me-
ritum, vbi humana ratio præbet expe-
rimentum, & Eccles. canit: *Quod non
capis, quod non vides, &c.* ergo ad fi-
dem non requiritur suadibilitas obiecti,
va veritatis, seu motiuium.

7 Respondeo, fidem cæco modo
tendere cæcitate excludente indigen-
tiam rationis naturalis. Hic enim erat
error Manichæorum, & Petri Abaylar-
di, & Arnoldi Brixientis, anno 1130:
tempore S. Bernard. (à quo errore res-
puit Abaylard. & Sancte obiit teste Pe-
tro Cluniacensi lib. 5. epist. 3.) dicen-
tium, nihil esse credendum nisi humana
ratione probaretur; non verò excludit
fides, quod habeat pro ratione assen-
tiendi auctoritatem dicentis: imò hoc
ipso cæco modo tendit: nam cæco mo-
do tendit, qui attendit præcisè auctori-
tate dicentis, credit contra id, quod
videt, scilicet in hostia non dari sub-
stantiam panis, & hoc est quod inten-
dunt auctoritates allatæ, scilicet, quod
fides non indiget alijs rationibus ad cre-
dendum, quam auctoritate dicentis: si
verò mysterium etiam ratione naturali
appareat suassibile, minus habebit diffi-
cul-

tultatis intellectus in credendo. Quia tamen fides nostra est valdè rationalis, rationem debet habere ad credendum, vi cuius mysterium appareat possibile, & verum, & in hoc sensu verum est, ad credendum esse prærequisitam non repugnantiam mysterij, quod scilicèt per argumenta credibilitatis appareat possibile mysterium.

8 Dices 4. Innocent. in 1. propositione damnata decernit, ex imperio voluntatis posse actum fidei habere maiorem firmitatem, quam exigit pondus rationis. Nunc sic: non minus est subiectus actus fidei imperio voluntatis, quoad existentiam absolutam, quam quoad existentiam comparativam maioris firmitatis: ergo si voluntas potest imperare assensum magis firmum, quam exigit pondus rationum poterit imperare assensum absque motivo, & pondere rationum. Respondeo, actum fidei habere duplicem firmitatem 1. *inbasi-
vam*, scilicèt connexionis subiectivæ cum obiecto, & hæc provenit efficienter ab habitu fidei, obiectivè motivè ab obiecto formali, & determinativè à voluntate. Secunda est firmitas *adbe-
sionis*, vi cuius reiicit tanquam impru-
den-

dentem formidinem, & hæc comensuratur cum pondere rationum, ita ut si non daretur tale pondus rationum, non posset imperari assensus firmus prudenter, nec magis firmus quam exigit pondus rationum. Quam ergo firmitatem maiorem potest accipere ab imperio voluntatis? Hanc.

9 Propositis argumentis credibilitatis poterat intellectus assentiri mysterio, præcisè propter argumenta credibilitatis: & hic assensus solum esset moralitèr firmus: quia motivum solum habet connexionem moralem cum mysterio; & poterat assentiri quia Deus dicit mysterium, & hic assensus esset metaphysicè firmus, utpotè metaphysicè infallibilis: quia motivum habet connexionem metaphysicam cum mysterio, & principium effectivum non potest elicere assensum falsum: quod facit ergo voluntas in his circumstantiis, est imperare, ut in illis assentiat mysterio ex hoc motivo: *Quia Deus dicit*, & non ex hoc, quia dantur argumenta credibilitatis: & sic tribuit determinativè assensui firmitatem metaphysicam inhxæivam, quæ maior est, quam firmitas moralis, quam solam haberet assensus, qui mo-

veretur ex pondere rationum, & hoc solum intendit Innocentius.

10 Dices 5. Si Deo crederemus: quia nec potest fallere, nec falli, nihil, deferremus Deo, plusquam homini siquidem homini, quem iudicamus, nec fallere, nec falli, similiter, credimus. Resp. Multum nos deferre Deo plusquam homini. 1. Quia testimonium Dei non est physicè evidens, quale est testimonium hominis. 2. Quia Deo credimus etiam supra, & contra rationem naturalem, præferendo authoritatem Dei evidentiaè visus, & tactus, & cuilibet rationi in contrarium se offerenti; non autem adeò firmiter credimus homini dicenti. Hinc fit, quoties credimus Deo, movemur ex motivo fidei, etsi sæpè præ facilitate credendi reflexe non advertamus, imò cū facilitas sit ad actus similes illis, ex quibus nata est, si nata est ex actibus habentibus motivum, erit facilitas ad actus habentes motivum. Similiter quidquid dicat Puente Hurtad. disp. 6. sect. 3. & Arriaga disp. 3. sect. 4. dicendum est cum Lug. disp. 1. sect. 6. Quoties repetimus conclusionem, vt talem, attendimus ad veritatem præmissarum propter rationem

immediatè datam, et si reflexe non advertamus. Et similiter si ex repetitione alicuius actus, accidat clarius cognosci obiectum, hoc non provenit ex eo quod habitus acquisitus suppleat apprehensionem proponentem, sed quia ex repetitione excitatur clarior species obiecti. Itaque si per assensum non attenditur ad motivum fidei ille assensus non erit actus credendi, & si in repetitione conclusionis, non attendatur motivum conclusionis, illa repetitio non erit conclusio formalis: quia non habebit motivum conclusionis, sicut non erit actus charitatis, qui non habeat motivum charitatis,

SECTIO II.

*Quædam sit obiectum formale Fidei
Divinæ*

¶ 1 **S**UPRA. Posse aliquod esse constitutum alicuius denominationis, & ingredi in obliquo in tali denominatione, v. gr. albedo est constitutum intrinsecè constituens denominationem albi, sanctitas intrinsecè constituit denominationem Sancti. Et hæc for-

mæ ingrediuntur in obliquo in his de-
 nominationibus. Unde casu quo autho-
 ritas, & revelatio intrinsecè constituent
 motivum fidei, parum refert, quod vna
 ingrediatur in recto, & altera in obli-
 quo. Imò respectu aliquorum actuum re-
 velatio ingreditur in recto, seu attingi-
 tur in recto, & autoritas in obliquo;
 v. gr. in hoc actu: *Credo incarnationem,
 quia datur testimonium Dei.* Aliquando
 autoritas attingitur in recto, & revela-
 tio in obliquo, vt in hoc actu: *Credo in-
 carnationem, quia Deus dicit.* Semper
 enim autoritas Dei est obiectum for-
 male principale, siuè attingatur in recto,
 siuè in obliquo; quia ab autoritate ac-
 cipit actus specificationem Theologici,
 & ab autoritate redditur revelatio in-
 fallibilis. Respectu tamen huius actus,
Autoritas movet, revelatio movet; &
huius, autoritas, & revelatio movet, vtra-
 que se habet in recto: quia de vtraque
 affirmatur prædicatum, & vtrique con-
 venit ratio per actum affirmata.

12 Sup. 2. Revelationem aliam esse
 internam, aliam externam; seu vt alij
 volunt, aliam esse activam, aliam passi-
 vam; revelatio interna, seu activa sunt
 actus voluntatis, & intellectus divini
 effe-

efficientes revelationem externam, & passivam. Revelatio externa, seu passiva sunt signa externa, & distincta à Deo, per quæ manifestantur conceptus interni Dei, & obiecta, quæ revelantur: sive obiecta manifestentur primario, & conceptus interni secundario sive è contra. Dixi signa externa, & distincta à Deo, quia Deus potest loqui per voces formatas in aëre, & per cognitiones infusas, quæ etiam dicuntur revelationes externæ. Adverte. cum à Thomistis asseratur cum D. Thom. contra Gentes, cap. 31. & 35. Deum nihil agere se solo à dextra per actionem transeuntem: hinc dicunt, revelationem internam, seu actus voluntatis, & intellectus esse actionem productivam revelationis externæ, & passivæ. Imò alij cum Salmanticens. disp. 1. dub. 7. vocant actum, & habitum fidei revelationem passivam: quamvis hoc modo sumptam dicant, certum esse non pertinere ad motivum, cum non se teneant ex parte obiecti: vocant actum, & habitum fidei revelationes passivas, quia sunt effectus revelationis, & effectivè aliquando tribuitur denominatio causæ: quod habitus sit effectus revelationis,

inde statuunt cum Ferre, quia produci non potest nisi per revelationem (ex Matth. 11. *Abcondisti hæc à Sapien-ibus, & Prudentibus, & revelasti ea parvulis*) verum quamvis ibi habitus intel- ligeretur nomine revelationis, vnde probabunt non posse produci habitum fidei nisi per revelationem? Nisi fortè statuendo omnes effectus ad extra pro- ductos esse revelationes externas, & omnes actus Dei illos producentes esse internas revelationes, quod volunta- rium videtur.

13 Sup. 3. Deum tripliciter dici primam veritatem, primo in essendo, quia est primum ens repugnans chymæ- ræ, & à quo dimanant omnia entia, quæ habent verum esse. Secundo in cog- noscendo: quia determinatus est ad cog- noscenda omnia, vt sunt in se. Tertio in dicendo, quia determinans est ad non loquendum aliter ac iudicat, seu quia determinatus est, vt si loquatur, loqua- tur iuxta mentem. In præfenti casu pro authoritate intelligimus determinatio- nem illam ad infallibilizandum divinum testimonium, præscindendo modo à per- fectionibus constituentibus authorita- tem hanc.

14 His suppositis, prima sententia dicit solam authoritatem esse obiectum formale fidei, se habente revelatione divina tanquam conditione, sine qua non, sicut promulgatio legis est conditio, ut lex obliget. ita Aragon quæst. 1. art. 1. Tortes disp. 2. dub. 2. Ocham, Gabriel, Esforcia, cap. 5. num. 90. & alij apud Rip. *Secunda sent.* asserit, obiectum formale fidei intrinsecè constitui ex authoritate, & revelatione interna; ita Caietan. Salmant. disp. 1. citantes plures Thomistas, & Scotistas, & Maltrius in 3. disp. 6. quæst. 3. hi tamen omnes censent revelationem externam esse requisitam tanquam conditionem sine qua non: *Tertia sentent.* dicit, solam revelationem internam sumptam pro actione locutione immanente esse motivum adæquatum fidei. Ita Ioann. à S. Thom. disp. 1. artic. 1. Ferre quæst. 2. n. 34. Palanco disp. 1. num. 53. dicens potentiam locutivam Dei ad extra esse intellectum, & locutionem esse operationem intellectualem, quæ ex imperio voluntatis ordinat conceptum internum ad audientem: quomodo explicat Div. Thom. locutionem Angelorum 1. part. quæst. 107. artic. 1. sed locutio Dei
 fea-

semper producit signum ad extra: vi cuius percipiatur: *Quarta sentent.* asserit solam revelationem externam esse motivum adæquatum immediatum dicendo tanquam conditionem authoritatem. Ita Lugo disp. 1. sect. 10. Puente Hurrada disp. 13. sect. 4. Pontius disput. 29. quæst. 2. *Quinta sentent.* asserit obiectum formale resultare ex authoritate, & revelatione externa, intrinsecèque ab eis constitui, ita Suar. disp. 3. sect. 2. Lorca disp. 2. & communiter N.N. quos sequuntur Ovied. contra 2. Lug. disp. 1. à sect. 6. Rip. disp. 2. quamvis hic addat, etiam ipsum mysterium posse esse motivum solum intrinsecè attactum, modo authoritas, & revelatio sint motivum extrinsecum. Ita sect. 5. Manic. disp. 4. sect. 3.

15 Nostra sententia per varias conclusiones resolvetur. Dico 1. Divinam authoritatem constituere obiectum formale fidei. Prob. 1. Ex Matth. 16. *Caro, & sanguis non revelavit tibi, ex Ioann. 1. Unigenitus, qui est in sinu Patris ipse narravit, & cap. 12. Sicut dixit mihi Pater; sic loquar.* Probat. 2. Authoritate PP. ex Agust. tom. 2. ep. 3. *Que mens contra divine authoritatis eul-*
De Fide. 1. B mes,

men, lumenque contendat. Ex Chryf. in illud Genes. 15. *Credidit Abraham Deo: homil. 36. Per fidem intendit mentes nostras in dignitatem Dei.* Ex Leone serm. 7. de Nativit. *Divina est enim auctoritas cui credimus, tandem iterum ex Aug. lib. 1. de Civit. Dei, cap. 31. Divina auctoritati humana credat infirmitas: vide plura apud Rip hic num. 16.*

16 Prob. à ratione: de ratione fidei est assentiri propter auctoritatem dicentis, saltem in fide humana ita accidit, idè enim sæpè non credimus homini loquenti, quia non est fidedignus: dum auctoritati namque dicentis insistimus, tunc credimus: ergo de ratione fidei Divinæ est assentiri propter auctoritatem divinam. Probat. 2. Fides divina utpotè Theologica debet habere motivum divinum. Sed non est aliud motivum divinum, quod habeat, præter divinam auctoritatem, ut postea constabit, quando dicamus revelationem internam non esse motivum fidei: ergo fides divina habet pro motivo auctoritatem divinam. Probat. 3. Motivum fidei debet esse connexum cum obiecto restituito; sed sola revelatio externa, quæ est aliud constitutivum motivi, non est

connexa cum obiecto testificato, nisi addatur authoritas divina: quia illæ voces externæ ex se indifferentes sunt, ut earum obiectum existat, vel non existat, cum ex se indifferentes sint, ut à creaturis proferantur, vel à Deo: ergo authoritas divina constituit motivum fidei.

17 Dico 2. Divina revelatio constituit motivum fidei. Prob. 1. De ratione fidei est assentiri propter authoritatem dicentis, seu, quia alter dicit, *ly quia* denotante rationem motivi, & non solius conditionis: in hoc enim differt fides à reliquis assensibus non fidei, & idè licèt homo sit fidedignus, si non loquitur, non ipsi credimus: ergo revelatio constituit motivum verum. Probant. si *ly quia* non denotaret rationem conditionis exactæ ad manifestandam divinam authoritatem, si aliunde appareret per possibile, vel per impossibile divina authoritas, quin daretur revelatio, possemus credere mysterium: si enim solum requiritur revelatio tanquam conditio ad manifestandam authoritatem, existente aliunde huius manifestatione, cessat necessitas revelationis. Sed etiam juxta Adversarios, præcisè

Deficiente revelatione , non possumus credere mysterium : ergo ly *quia* denotat rationem motivi, & non præcisè rationem conditionis. *Confirm.* Revelatio, vel est exacta ex se , & propter se ad fidem , vel propter aliud ; si est ex se , & propter se exacta ; hoc est esse motivum ; si propter aliud scilicèt ad manifestandum auctoritatem : ergo si aliunde manifestetur auctoritas, quin detur revelatio, poterit dari fides.

18 Dicere namque esse necessariam revelationem vt auctoritas manifestetur per revelationem , videtur ridiculum : quia etiam vt revelatio manifestetur per Parochum , est determinatè necessarius Parochus , & tamen Parochus non est conditio *sine qua non* ad fidem ; non alia ratione nisi , quia aliundè potest manifestari revelatio. 2. Præcisè deficiente revelatione non datur connexio absoluta cum obiecto testificato in ijs , quæ constituunt motivum fidei communiter receptum , siquidem auctoritas solum connectitur conditionatè , sub conditione , quod loquatur ; & locutio , vtpotè purificatio conditionis constituit connexionem absolutam. Sed motivum fidei debet esse absolutè connexum cum obiecto

obiecto testificato : ergo revelatio est
 motivum. Hinc patet quomodo cogni-
 tio, etsi essentialitèr exacta ad aman-
 dum, sit conditio, & non motivum : quia
 deficiente cognitione datur motivum,
 etsi non appareat : si enim per impossi-
 bile posset aliundè apparere, quam per
 cognitionem, voluntas sine cognitione
 posset amare.

19 Obijc. Quamvis promulgatio
 legis requiratur, vt lex applicetur, &
 obliget: sola lex est motivum obediendi,
 & promulgatio conditio : ergo licèt re-
 velatio requiratur ad credendum, sola
 autoritas est motivum, & revelatio est
 cōditio applicans autoritatem. 2. Quod
 sufficit ad assentiendum veritati vniver-
 sali, sufficit ad assentiendum veritati sin-
 gulari, si constet contineri sub vniversa-
 li. Sed sola autoritas sufficit ad assen-
 tiendum huic veritati vniversali : *Quid-
 quid Deus dicit est verum* : ergo si con-
 stet, Deum dicere Incarnationem, sola
 autoritas sufficiet ad assentiendum, &
 consequentèr ad credendum existentiam
 Incarnationis. Mai. & conseq. probat.
 Quia revelatio vniversalis sufficit ad
 hunc assensum, *omnis ritè electus est ve-
 rus Pontifex*, sufficit ad hunc, *hic est verus*

Pontifex, si constet esse ritè electum. Sed authoritas sufficit ad hunc assensum, *Quidquid Deus dicit est verum*: ergo si constet, Deum dicere Incarnationem, sola authoritas sufficit ad assentiendum existere Incarnationem, vel saltem ad hunc, *Revelatio de Incarnatione est vera.*

20 Ad argumentum in primis aliqui cum Vazquez dicunt, legem essentialitè constitui per actum internum Legislatoris, & promulgationem: quia lex est locutio ad subditos: sicut contractus matrimonij constituitur per manifestationem, & consensum. *Resp.* deindè, & neg. ant. Quia motivum obediendi non est lex; sed honestas se subijciendi legi. *Ad 2. Dist. mai.* ea ratione, qua sufficit ad assentiendum veritati univ. conc. mai. alia ratione, neg. mai. & dist. min. Sufficit ad assentiendum huic, *quidquid, &c.* faciendo assensum conditionatum, seu per assensum conditionatum, conced. min. faciendo sensum absolutum, seu per assensum absolutum, neg. min. & conseq. Quia solum sufficit ad hunc assensum, *Si Deus quidquam dixerit, erit verum*: id enim significat illa univ. *Quidquid Deus dicit est verum*, quæ est conditionalis, vt dicimus etiam

etiam de illa, *Omnis ritè electus, &c.* Et sic sufficit ad assensum conditionatum de veritate revelationis de Incarnatione: & ad similem de existentia Incarnationis, si detur revelatio; non verò sufficit ad assensum absolutum; & minus ad credendum: quia credere, est assentiri, quia alter dicit. Ad prob. dist. mai. Sufficit ad hunc assensum conditionatum, conc. mai. absolutum, neg. mai. quia ad assensum absolutum movet etiam inadæquatè rita electio, quæ est pars locutionis, ut dicemus disp. 4. ex qua doctrina sequitur, quod revelatio Incarnationis movebit ad assensum absolutum de existentia Incarnationis: & de infallibilitate absoluta revelationis de Incarnatione, vide disp. 2. sect. 1.

21 Obije. 2. Esparza: Quod est indifferens ad assensum, & dissensum, ad verum, & falsum, nequit movere determinatè ad assensum præ dissensu. Sed locutio, & revelatio externa est indifferens ad assensum, & dissensum, ad verum, & falsum: ergo & consequentè revelatio externa erit conditio, & non alitèr dicetur, rem credi, quia ab alio dicitur, quam dicitur ignem comburere, quia est applicatus. *Confirm.* Sicut in

physicis, ita in intentionalibus, causa
 inadæquata debet præcontinere inadæ-
 quatè effectum. Sed revelatio externa
 non continet inadæquatè assensum fidei:
 quia hic est valdè perfectus: ergo non
 movet inadæquatè *Resp. dist. mai.* Quod
 est indifferens nequit movere adæqua-
 tè, se solo, concedo mai. inadæquatè, &
 simul cum alio, neg. mai. Quia intelle-
 ctus, & potentia visiva est indifferens ad
 videndum, & non cognoscendum hoc,
 vel illud; & simul cum hac, vel illa spe-
 cie determinat hanc, vel illam visionem.
 Et dist. min. Revelatio externa se sola
 est indifferens, conced. min. simul cum
 Authoritate, neg. min. & conseq. Solutio
 non eget maiori explicatione. *Ad con-
 firm.* Dist. mai. Debet continere ea ra-
 tione, qua est causa, conc. mai. alia ra-
 tione, neg. mai. & dist. min. Revela-
 tio externa non continet physicè assen-
 sum fidei, permitto min. non continet
 determinativè, neg. min. & conseq.
 Quia ex ipsa, & autoritate resultat as-
 sensus connexus cum mysterio, quod
 sufficit ad determinandum assensum.

22 Obijc. 3. Esforc. Id est obie-
 tum formale virtutis, cuius attingentia
 distinguit eam virtutem ab alijs. Sed at-
 tin-

tingentia revelationis externæ non distinguit credentem à non credente, fidelem à non fidelem; ergò. Prob. min. Cognitio revelationis externæ est communis credenti, & non credenti; & discretio stat in eo, quod ille iudicat talia signa esse locutionem Dei; iste non: ergò licet actus credendi attingat intrinsecè revelationem; discretio credentis à non credente stat in assensu vt respiciente Deum; non vt aspiciente revelationem. *Respond.* conced. mai. dist. min. Quæcumque attingentia conced. min. attingentia revelationis externæ, talis vt hic assentiat, quia Deus dicit: secus alter, neg. min. & conseq. Ad prob. concessa prima parte ant, & secunda quoad aliquam discretionem; non quoad omnem discretionem credentis à non credente; disting. conseq. Discretio stat in assensu vt respiciente Deum inadæquatè, & inadæquatè revelationem, conced. conseq. vt respiciente solum Deum, neg. conseq. quia debet respicere Deum vt loquentem. Itaque credens distinguitur à non credente per assensum, quo quis iudicat, motus ex revelatione, illam esse revelationem Dei. Et discernitur etiam per actum, quo quis credit

dit mysteria, quia dicta à Deo: qui assensus attingunt saltem inadæquatè revelationem tanquam motivum, & ab eius attingentia discernitur credens à non credenti, quamvis maior pars meriti stet in assensu revelationis, vt dicemus. De modo quo Deus loquebatur Prophetis, dicimus disp. 3.

23 Prob. iam 2. conclus. ab auctoritate ex prima ad Thesalonicenses, 2. *Cum accepissetis à nobis verbum Dei, accepistis illud, non vt verbum hominum, sed vt est verè verbum Dei.* Ex 1. Ioan. 5. *Qui credit in Filium Dei, testimonium Dei habet in se. Idem: si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est.* Et sæpè in Prophetis dicitur, *Verbum Domini; quod factum est ad Isaiam, &c.* Prob. 3. ex Agust. tom. 22. & 23. in Ioannem ad illa: *Testimonium perhibet de me, qui misit me vbi ait, non sufficere Fidelibus, vt credant testimonium Ioannis; sed requiri testimonium Dei.* Ex Athanas. in tract. de Epiphania: *Quod vnus sit Christus, non habet humilem rationem, vt credant, sed sublimem, scilicèt attestationem Dei.* Ex Salviano lib. 3. de Providentia Dei sermonem *Fidelibus ipsum sibi testem esse, & incur-*
rup-

vultum testimonium veritatis. Tandem ex D. Thom. hic aiente, revelationem se habere in fide, sicut prima principia in conclusionibus demonstrativis; sed prima principia se habent, ut motivum in conclusionibus demonstrativis: Ergo revelatio se habet ut motivum in Fide.

24 Ex his constat ex autoritate, & revelatione constari motivum fidei divinæ. Primo, quia illa duo ingrediuntur in hoc quod est *assentiri quia Deus dicit.* 2. Quia ex illis resultat fundamentum connexum cum mysterio, quod non dabatur absque illis. 3. Quia autoritates Scripturæ, & PP. aliæ dicunt, autoritatem esse motivum, aliæ revelationem: aliæ ex utraque resultare motivum; ex quibus sequitur, quod quævis sit motivum inadæquatum, & utraque motivum adæquatum fidei. 4. Ex Div. Thom. quæst. 14. de Verit. art. 8. ad 16. *Testimonium veritatis primæ se habet in fide, ut principium in scientiis demonstrativis;* sed prima principia (quæ sunt medium) non sunt motivum adæquatum assentiendi conclusioni: quia hoc resultat ex tota veritate præmissarum; sed est motivum inadæquatum:

ergo similiter accidit in revelatione.

25 Dico 3. Revelationem externam, & non internam esse motivum fidei. Prob. 1. Ex illo ad Rom. 10. *Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.* Iuxta Paulum verba Dei, quæ præcipiuntur per auditum sunt motivum fidei; sed hæc, ut patet, sunt revelatio externa: ergo revelatio externa est motivum fidei. Idem patet ex textu ad Thesal. relato numer. 19. Item ex Div. Thom. hic quæst. 5. art. 3. *Formale obiectum fidei est prima veritas secundum quod manifestata est in Scripturis Sacris, & doctrina Ecclesia.* Sed ibi manifestata est, per verba externa: ergo revelatio, & verba externa sunt obiectum formale fidei. Prob. ratione. Quoties ad loquendum alicui sunt necessaria signa externa, in illis consistit locutio: quia locutio est, quæ se ipsam & præter se aliud manifestat, ideòque mea cognitio non est locutio respectu Petri; sed Deus ad loquendum cum hominibus indiget signis extra Deum: quia actus interni Dei minus manifestantur se ipsis, quam mea cognitio respectu Petri: ergo signa, & verba extra Deum, & revelatio externa est, quæ vera est reve-

latio, & motivum fidei, sicut revelatio interna, quæ non est propria revelatio, saltem respectu hominum: imò ut plures dicunt, neque respectu Angelorum. *Confirm.* Non credimus alteri, quia vult dicere; sed quia dicit: non quia conatur attestari; sed quia attestatur. Sed revelatio interna est voluntas, & conatus dicendi, & attestandi hominibus in via; & revelatio externa, & passiva est dictio, locutio, & attestatio: ergò.

26 Prob. 2. evertendo rationes Adversariorum. Ideò revelatio externa non esset motivum fidei: quia fides est adæquatè Theologica, & Divina; sed hoc non probat, quod eius motivum adæquatè debeat esse Divinum: ad hoc enim ut totus actus sit Theologicus, sufficit quod obiectum inadæquatè sit Divinum: sicut obiectum formale spei, scilicet Deus, ut possidendus, solum est inadæquatè Divinum, & tamen spes est adæquatè Theologica; hoc est, totus actus est Theologicus, & sic differunt sufficientè virtutes Theologicæ, à virtutibus moralibus. *Confirm.* Actus credendi habentes pro motivo inadæquatè miracula, sunt actus fidei. Sed hi actus habent pro motivo inadæquato aliquid

creatum, vel revelationem externam: ergo. Prob. mai. ex Ioan. 10. *Si mihi non vultis credere, operibus credite.* Deinde non obstat, quod revelatio externa non sit se sola connexa cum mysterio, sed simul cum autoritate: quia cum non sit ipsa motivum adæquatam; sed hoc resultet ex ipsa, & autoritate, sufficit quod hoc complexum sit connexum, vt ex illa summat actus fidei certitudinem obiectivam consistentem in connexionem obiecti formalis cum materiali. Deinde non obstat, quod obiectum inadæquatam fidei esset multiplex in specie physica, siquidem revelationes externæ sæpè differunt in specie physica: 1. Quia hoc non tollit obiectum formale esse vnum vnitate vniversalitatis sub hoc conceptu *revelatio*, quod sufficit ad vnitatem motivi, sicut intellectus attingit omnia obiecta sub ratione veri. 2. Quod actus differant specie physica non facit eos differre specie morali: sicut actus, quo amo Deum, quia *bonum* distinctus est specie physica ab actu, quo eum diligo, quia *misericordem* propter diversum modum tendendi; & tamen non differunt specie morali; & actus, quo spero beatitudinem, differt specie physica ab actu, quo eam sperat

Angelus; & tamen non differunt specie morali: imò & obiectum adæquatum actus potest esse distinctum specie physica ab alio, & esse eiusdem speciei moralis: quia revelatio adæquatè post movere ad sui assensum, qui assensus est fidei, ut dicemus, & revelatio differt specie ab autoritate, & sæpè ab alia revelatione, quæ etiam adæquatè possunt movere ad sui assensum: ergo cum ex nullo capite repugnet, quod revelatio externa sit motivum, & aliundè illa sit, quæ propriè est revelatio, illa est motivum fidei.

27 Dices ex Gaspare Hurtado, stante revelatione externa tanquam conditione, apparet iudicium divinum, in re connexum cum obiecto testificato, & quod scimus esse sic connexum: ergo stante tali revelatione externa, tanquam conditione, hoc iudicium, seu hæc revelatio interna est sufficiens motivum ad credendum: & consequentèr revelatio externa non constituit necessario motivum. 2. Ideò per nos revelatio constituit motivum, quia præcisè deficiente revelatione, non datur antecedens connexum cum obiecto testificato; sed stante revelatione externa tanquam conditione datur antecedens connexum cum obiecto.

obiecto testificato, scilicet iudicium di-
vinum, seu revelatio interna: ergo reve-
latio externa non constituit necessario
motivum fidei. *Resp.* Verum esse, quod
in dicto casu daretur sufficiens motivum
ad assentiendum mysterio; non verò ad
credendum: quia illud iudicium ex di-
ctis non est revelatio respectu hominum,
& ad credendum requiritur assentiri, *quia
Deus revelat.* Explicatur: Si hoc iudi-
cium esset sufficiens ad credendum, au-
thoritas divina in actu primo, scilicet
veracitas, & sapientia, non se haberet
necessario ut motivum; sed solum ut cõ-
ditio ad manifestandum revelationem in-
ternam, ex qua utpotè divina, & conne-
xa specificari posset actus fidei, quod ipse
negat. Secundò, si hoc iudicium divinum
esset sufficiens ad credendum, si aliundè
appareret, quam per revelationem ex-
ternam, etiam posset movere actum cre-
dendi, quod non fatetur: ergo signum
est, quod revelatio externa non se habet
præcisè ut conditio ostendens motivum,
sed etiam ut motivum.

28 Ad 2. resp. Ratio nostræ con-
clusionis non ideò probat, revelationem
externam esse motivum, quia ipsa defi-
ciente non datur aliquid connexum cum

obiectō testificato ; sed quia ipsa deficiente non datur aliquid connexum pertinens ad motivum fidei , comunitèr receptum : qualiter non pertinet hoc iudicium : siquidem , neque est revelatio , neque autoritas , ut dicemus dum de autoritate loquamur. Præter hoc iudicium dantur alia connexa , ipsa namque veritas obiecti est connexa per identitatem secum ipsa : Verbum contingentium exprimens illam veritatem est connexum cum tali obiecto , & scientia visionis , & sic de alijs : & tamen licèt hæc omnia sint motivum sufficiens ad assentiendum tali veritati , non tamen ad credendum ; quia non sunt motivum adhuc inadæquatum fidei , cum neque sint autoritas , neque revelatio , idèdque non ingrediuntur in hoc , quod est assentiri , quia Deus dicit , *ly quia* sumpto pro motivo , ut debet summi , & non præcisè pro conditione , ut accipitur , quando dicimus , nos credere , quia Parochus dicit.

29 Itaque *ly quia* aliquando significat motivum , ut cum dicitur amari obiectum *quia bonum* ; aliquando significat conditionem , ut cum dicitur amari obiectum , *quia benè cognitum*.

Quando verò *quia* significat moti-
vum, & quando conditionem, colli-
gendum ex prædicato affirmato, si præ-
dicatum affirmatum sit eiusmodi, ut
possit requirere ly *quia* tanquam mo-
tivum, denotabit esse motivum; si so-
lum possit ei correspondere tanquam
conditio denotabit esse conditionem: si-
cut etiam supra diximus, colligendum
esse, quando forma denominationis
summat in recto, & quando in obli-
quo ex simili regula, scilicet ex con-
venientia prædicatorum cum forma,
aut cum subiecto. Itaque revelatio;
specificat formalitèr actum credendi,
qua fides est discernendo eum ab alijs
actibus *non fidei* præscindendo ab huma-
na, & divina: & autoritas divina il-
lum specificat *qua divina est*.

30 Adverte quod licet hoc nomen
intellectio sit equivocum, & iam ac-
cipiatur pro actione productiva verbi
interni, seu speciei expressæ, iam pro
ipso verbo interno; iam pro produ-
ctione unionis; iam pro complexo
aliquorum ex dictis, ex quo oritur di-
versitas sententiarum circa constitui-
vum intellectiois: cum tamen in Phy-
losophia dixerimus intellectioem
pro

proprius in verbo consistere, seu specie expressa hinc est revelationem externam non esse accipiendam pro actione productiva verbi, quæ iuxta Adversarios identificatur cum Deo.

1. Quia hæc actio non est propriè locutio respectu humanum: cum respectu illorum non sit signum. 2. Quia auctoritates PP. & Scripturæ supra allatæ melius intelliguntur de ipso verbo externo, quam de actione productiva, præsertim interna, & intrinseca Deo: Adverte etiam contra Palanconum. 57. Prima principia non esse adæquatum motivum proximum (quidquid sit de remoto) assentiendi conclusioni scientificæ per syllogismum comparatæ, quæ prima principia se habent ut medium: quia motivum proximum, & obiectum formale conclusionis est tota veritas præmissarum, quæ includit medium, & extremitates. Si verò prima principia se haberent ut motivum adæquatum, revelatio in fide non assimilaretur in omnibus primis principijs conclusionis scientificæ, sed solum in hoc quod est, *esse motivum*, etiam inadæquatum.

SECTIO III:

Solvuntur obiectiones intendentes, nullam revelationem, neque internam, neque externam esse motivum fidei.

31 **O** Bije. I. Existentia Dei credi potest fide divina. Sed non potest credi ex motivo revelationis: quia notior est existentia Dei, quam existentia revelationis, & ineptum est persuadere magis notum per minus notum, sicut, & persuadere ignotum per æquè ignotum: ergo revelatio non est motivum fidei. Secundo, ineptum est quærere notitiam obiecti clarissimi per motivum obscurum, aut minus clarum: idèdque ineptum esset media die, aliquid quærere cum lucernis: ergo cum existentia Dei sit clarissima, ineptum erit quærere eius notitiam per motivum obscurum, aut minus clarum revelationis. Respondent. RR. Sapientissimi per argumenta credibilitatis notiozem esse revelationem, quam existentiam Dei: quia argumenta credibilitatis immediate in-

tendunt persuadere revelationem, & secundario mysterium: ideòque dicunt relatè ad notitiam per motivum revelationis non suaderi ignotum per æquè ignotum. Hæc solutio non satisfacit: quia argumenta credibilitatis non solum suadent immediatè dari revelationem; sed etiam illam revelationem esse Dei: si enim non esset Dei, non haberet vim ad suadendam fidem: ergo æquè primo suadent existentiam Dei, ac revelationem: quidquid sit, an in obiectis revelatis distinctis ab existentia Dei primario, & immediatius suadeant revelationem, ac mysteria, quod verum iudico: quia verò in præsentì subiectum revelans est obiectum, revelatum: cum argumenta æquè immediatè suadeant subiectum revelans, ac revelationem, æquè immediatè ac revelationem, suadent obiectum revelatum.

32 Respond. Conces. mai. nego min. Ad subsumpt. conc. mai. neg. min. quoad primam partem, absolutè loquendo. *Ad 2.* Dist. ant. si non detur causa rationalis sic quærendi, conc. ant. Si detur, neg. ant. & conseq. Itaque stultum, esset suadere omnino ignotum per æquè ignotum, si enim ip-

Sum non est suafibile, quomodo poteris illud suadere; at verò suadere magis notum, per id quod est notum, & si non adeò notum, non est stultum: quando dantur fines prudentes ad sic suadendum; quia quod sic apparet eam habet vim proximam suadendi; cum autem assentiri existentiae Dei propter revelationem, possit habere finem se subiiciendi Deo, obediendi Deo præcipienti; accedendi ad Deum, se disponendi ad iustificationem: hinc est, quod potest prudenter intendi talis assensus; at cum nullus sit finis prudens generalitèr loquendo, quærendi notitiam obiecti per lucernam media die, imprudens est, media die quærerere notitiam obiecti per lucernam: Adde argumentum probare, quod non possumus assentiri authoritati Dei propter ipsam, quia ipsa non est notior se ipsa: neque primis principijs propter ipsa, propter eandem rationem.

33 Obijc. 2. Saltem revelatio non potest esse motivum ad credendum Deum esse veracem. 1. Quia stultum videtur credere, aliquem esse veracem, quia ipse dicit se esse veracem: cum hoc etiam mendaciores dicant. 2. Quia non

potest fieri rectus syllogismus ad probandum, Deum esse veracem, in quo revelatio sit motivum: si enim aliquis fieri posset esset hic: *Quidquid Deus dicit, est verum: sed Deus dicit, se esse veracem: ergo Deum esse veracem, est verum*, in hoc autem syllogismo assumitur probandum, seu ponitur pro medio ad probandam conclusionem, non solum medium formalitèr idem, sed etiam synonyme idem: quia mai. & consequ. sunt synonyme idem. Respondeo negando assumptum: ad primam probationem. Respondeo: Stultum esse credere aliquem esse veracem: quia ipse dicit se esse veracem nisi aliundè constet eius veracitas; si verò aliundè constet, vt nobis constat non est stultum: quia etiam in creatis homini fidedigno, prudenter credimus, dum ipse testatur se non fallere. Ad secundum omnes fatemur esse rectum syllogismum, in quo assumitur medium formalitèr idem cum extremo probando, dummodò non sit synonyme idem: sic esse animal rationale est motivum ad probandum esse hominem.

34. Respondeo ergo: non esse illam maiorem, & consequentia omnino sy-

nonomas: quia maior est propositio
 vniversalis attingens ex parte prædica-
 ti omne verum; quamvis solum habeat
 pro motiyo assentiendi veracitatem di-
 uinam: & in cõclusionẽ deducitur vnum
 verum determinatè, scilicèt *Deum esse*
veracem: qui modus arguendi rectus
 est in *Darij*: Ab subsumptam: *Resp.*
 nos assumere pro medio veracitatem,
 non ad probandum primo veracitatem,
 seu non ad probandum veracitatem
 contra illam negantes: quia sic non re-
 ctè probaremus; sed ad secundo pro-
 bandum veracitatem, hoc est ad pro-
 bandum veracitatem ex testimonio di-
 uino apud illos, qui ex se, vel a iundè
 cognoscunt veracitatem, & hoc nihil
 continet absurdi: absurdum enim esset
 assumere motivum æquè ignotum ad
 probandum ignotum; at verò assume-
 re motivum notum ex vno capite ad
 probandum ipsum per aliud motivum,
 & sub terminis aliquo qualiter diversis non
 est stultum: præsertim: dum dantur
 fines honesti ad assentiendum: imò
 propter hos fines non esset stultum
 ita discurrere *Credo Deum esse veracem:*
quia Deus summe verax dicit se esse ve-
racem: quia hic actus conducit ad

salutem, observationem præceptorum, &c. ideòque talis modus assentiendi, utpotè observativus præcepti, est prudens. Deinde in physicis causa, quæ non potest causare se ipsam quoad primum esse, potest se ipsam synonyme eandem causare per secundâ, & diversam actionem, seu quoad secundam esse: si ergo potest se ipsam synonyme causare quoad secundum esse: quid? Quod possit ad alium assensum ex parte obiecti materialis synonymum secundò movere.

35 Adverte etiam per actum, quo credimus mysterium revelatum, attingitur revelatio propter ipsam, ille tamen actus non est actus credendi respectu revelationis: quia revelatio, quidquid dicat Oviedo, non revelat necessario se ipsam: siquidem ex eo, quod se ipsam ostendat, non probatur revelare se ipsam: sicut eo ipso, quod habeam cognitionem de existentia Petri, non possum negare me existere, existere meam durationem, & præsentiam, & ex hoc non probatur cognitionem illam affirmare se ipsam, meam existentiam, meam durationem, & præsentiam. Et lux materialis dum ostendit alia, se ipsam

sam ostendit ; & tamen absurdè dicere-
 ur reflectere suprà se. Dum ergo di-
 cimus revelationem esse necessario ob-
 iectum motivum fidei , loquimur de
 actibus credendi , hoc est , de actibus
 assentientibus obiectis revelatis , *quia*
revelatis. Ad verte secundò , iuxta sen-
 tentiam dicentem , voces immediatè sig-
 nificare conceptus , revelatio externa,
 verè , & propriè revelat conceptus in-
 ternos ; iuxta sententiam verò dicen-
 tem , voces solum substitui pro concep-
 tibus internis revelatio non revelat
 conceptus internos : quia hæc substitu-
 tio , & si ostendat conceptus internos,
 non ostendit illos per significationem,
 seu loquendo illos ; sed solum per mo-
 dum fundamenti connexi cum illis : &
 in hoc sensu , revelatio ostendit se ip-
 sam ; non per modum locutionis , & sig-
 nificationis. Adde fortè , non esse de ra-
 tione substituti ducere in cognitionem
 alterius , pro quo substituitur : liqui-
 dem si ad significandum vinum vendi-
 bile pro ramo opponeretur pictura sig-
 nificans vinum vendibile , pictura sub-
 stitueretur pro ramo , & non duceret in
 cognitionem rami , per se loquendo ,
 seu ratione sui.

36 Obijc. 3. Sola authoritas sufficit ad assentiendum, & consequenter ad credendum dari mysterium Incarnationis se habente tanquam conditione revelatione externa. Prob. Sola authoritas sufficit ad hunc assensum, *Quidquid Deus dicit est verum*; ergo dummodò constet per revelationem tanquam per conditionem Incarnationem absolutè contineri sub illa veritate vniuersali, sola authoritas sufficiet ad assentiendum existentia Incarnationis; sicut revelatio, quæ est motivum sufficiens ad assentiendum *omnem hominem esse animal*, sufficit ad assentiendum, *Petrum esse animal*, si tanquam conditio appareat, Petrum esse hominem: ideoque hic actus erit fidei, *Credo Petrum esse animal, quia Deus dicit omnem hominem esse animal*. Aliter: sola authoritas sufficit ad hunc assensum, *Omne testimonium Dei est infallibile*: ergo sufficit ad assentiendum testimonium de Incarnatione esse infallibile, saltem si detur tale testimonium: ergo apparente existentia testimonij de Incarnatione tanquam obiecto materiali, & particulari illius vniuersalis, sola authoritas sufficit ad hunc assensum absolutum

tum, *Testimonium de Incarnatione est absolute infallibile*: sicut dum confiter, hunc Pontificem contineri absolute tamquam obiectum materiale sub illa universali, *Omnis vis electus est verus Pontifex*, revelatio universalis distincta à verò Pontificatu sufficit ad absolute assentiendum hunc esse verum Pontificem.

37 Hoc argumentum est fallax. Respondeo negando assumptum. Ad probationem dico, auctoritatem solam sufficere ad hunc assensum, *Quidquid Deus dicit est verum*, facientem sensum conditionatum: quia auctoritas solum connectitur conditionatè cum veritate sui testimonij, scilicet si loquatur; non verò connectitur absolute cum veritate absoluta sui testimonij: quia non connectitur cum eo, quod loquatur: ideoque connexio absoluta cum veritate testimonij resultat ex auctoritate, & revelatione. Vnde revelatio non se habet solum ut conditio proponens illam particularem contineri absolute in universali, respectu assensus absoluti; sed ut motivum illius: quia motivum debet esse absolute connexum cum tali veritate. Id quod additur, explicabit nostram solutionem. Dico ergo non
suffi-

sufficere solam revelationem vniversalem, quam suppono conditionatam; *Omnis homo est animal*, ad assentiendum; & minus ad credendum *Petrum esse animal*, se habente præcisè tanquam conditione, *Petrum esse absolute hominem*; quia revelatio conditionata solum potest movere ad assensum conditionatum, *Itaque Petrum esse hominem*, se habet tanquam pars revelationis, ex qua, & revelatione conditionata vniversali resultat revelatio absoluta, *Petrus est animal*: Deus enim iuxta August. tract. 44. in Ioan. *Eriam rebus loquitur*; & ex Ioan. cap. 10. *Si mihi non vultis credere, operibus credite*; & cap. 14. *Alioqui propter opera ipsa credite*. Sed de hoc plura dicemus.

38 Argumentum secundo modo propositum est magis fallax. Respondeo solam authoritatem esse motivum sufficiens ad hunc assensum, *Omne testimonium Dei est infallibile*: habentem modum tendendi conditionatum, scilicet, *si existat testimonium*; at verò cum existentia testimonij sit purificatio conditionis, & consequentèr pars motivi respectu assensus absoluti, *Testimonium Dei de Incarnatione est absolute infallibile*:

bile; falsò dicit, solam authoritatem sufficere ad assensum illum absolutum, se habente solum tanquam obiecto materiali existentia testimonij. Adverte fallaciam in exemplo, quod ponit. Verum est, quod e lectio distincta à vero Pontificatu sufficit ad assentiendum Clementem esse verum Pontificem, si constet hunc contineri sub universalis: sed hoc ideò est, quia revelatio universalis non affirmat sic: *Omnis homo, si fuerit Pontifex, erit Pontifex*; sed sic: *Omnis homo, si fuerit rite electus, erit Pontifex*, hoc est, non ponit pro conditione Pontificatum; sed electionem: & ideò electio est pars locutionis absolutæ, non Pontificatus; at in nostro casu: *Omne testimonium Dei est infallibile*, seu quod est idem: *Si existas testimonium Dei erit infallibile*, sumitur pro conditione ipsum testimonium: ideòque de existentia testimonij de Incarnatione, & revelatione universalis resultat connexio absoluta, & motivum absolutum assentiendi infallibilitati absolutæ testimonij de Incarnatione. Adde admissio, quod authoritas sola conduceretur absolutè cum existentia Incarnationis, revelatio de bebat esse motivum;

tivum : quia non assentimus Incarnationi , utcumque ; sed quia dictæ à Deo , ad quem assensum exacta est tanquam motivum existentia revelationis.

39 Obijc. 4. ex Palanco. Fides in omnibus assimilatur spei quantum ad hoc , quod sicut obiectum formale spei est auxilium divinum , cui inhæret , qui sperat , ita obiectum formale fidei est divinum testimonium , cui inhæret , qui credit. Sed motivum totale spei est auxilium divinum : ergo motivum totale fidei est divinum testimonium. Prob. mai. & min. ex D. Thom. quæst. vnic. de Spe, art. 1. *Fides non habet rationem virtutis , nisi in quantum inhæret testimonio primæ veritatis : Undè , & spes habet rationem virtutis ex hoc ipso , quod homo inhæret auxilio divina potestatis : & ad 4. Spes secundum quod respicit obiectum formale , scilicet auxilium divinum , sic est dispositio perfecti. Et simile etiam est de fide , quæ :: habet perfectionem ex eo , quod inhæret testimonio divina veritatis.* Explicat. Quamvis auxilium Dei debeat provenire à misericordia , quæ inclinet ad auxiliandum , & sapientia , quæ dirigit auxiliantem , nullus dixit , esse motivum formale
spei

spei misericordiam, aut sapientiam; sed solum auxilium divinum, seu omnipotentiam ut auxiliantem. Sed iuxta Div. Thom. similiter dicendum est de fide: ergo quamvis testimonium Dei necessario procedat ex veracitate inclinante ad loquendum verum, & sapientia dirigente divinum testimonium; non veracitas, nec sapientia; sed solum testimonium Dei erit motivum formale fidei. Prob. conseq. Ideò primum est verum, quia in auxilio divino invenitur infructuabiliter efficacia victrix difficultatum. Sed in divino testimonio ut distincto à sapientia, & veracitate invenitur veritas infallibiliter: ergò. Prob. min. ex D. Thom. quæst. 14. de Verit. art. 8. *Opportet igitur, quod hoc habeat ex eo, quod adheret alicui testimonio, in quo infallibiliter veritas invenitur.*

40 Resp. neg. mai. per ly *in omnibus*. Quia testimonium Dei necessario est motivum saltem inadequatum fidei; & omnipotentia ut auxilians, ut dicimus disp. 1. de Spe, sect. 3. non est motivum necessarium spei, nec ut intentio est, quia ut talis ipsa beatitudo est motivum; nec ut securè tendit: quia sic sufficienter potest movere futuritio
for.

Formalis auxiliij creati. Vnde D. Thomas solum intendit, omnipotentiam vt auxiliantem sufficientèr posse movere inadæquatè spem: quia potest esse moti-
vum spei, *vt securè tendit*, quamvis non vt intentio est: & in hoc convenit fides, quæ movetur inadæquatè ex testi-
monio Dei vt distincto à sapiëntia & veracitate. Ad explicationem. Permis. mai. sensu explicato, & permis. min. nego consequ. Quia cum omnipotentia vt auxilians solum sit motivum inadæquatum spei ex dictis loco citato: si sunt omninò similes, testimonium solum erit motivum inadæquatum fidei. Ad prob. conc. mai. neg. min. Quia testimonium Dei æternum, seu ad extra; quod solum est locutio ad homines, saltem pro statu viæ, se solo indifferens est vt sit verum, vel falsum, præscindendo à sapientia, & veracitate; at est infallibiliter verum, *vt est testimonium Dei*: quia sic involvit sapientiam, & veracitatem. Permissi mai. quia supposita omnipotentia, misericordia Dei potest reddere moralitèr futurum auxilium, & in ea potest securè niti spes: imò frequentèr speramus bona nixi misericordia, & bonitate Dei.

41 Obijc. 2. Id est motivum formale fidei, ratione cuius mysteria sunt proximè, & formalitèr credibilia. Sed per solum testimonium Dei mysteria constituuntur proximè credibilia: ergò. Maior videtur vera. Quia obiectum formale cuiusvis facultatis est id, vi cuius obiectum materiale redditur proximè attingibile à tali facultate. Probat. min. Ea sola ratio, qua sola superveniente, mysteria transeunt de esse remotè, ad esse proximè credibilia, constituit mysteria proximè credibilia. Sed sola superveniente revelatione Dei transeunt mysteria de esse remotè ad esse proximè credibilia: ergò. Maiorem dicit evidentem, min. prob. Quia mysteria antequam esset revelatio non erant proximè, sed remotè credibilia: quia erant revelabilia; & adveniente revelatione iam sunt proximè credibilia, quia revelata.

42 Resp. Permissa, vel concess. mai. neg. min. Ad prob. dist. mai. Ea sola ratio constituit inadæquatè proximè credibilia, conc. mai. constituit adæquatè, neg. mai. & conc. min. vel permissa, neg. conseq. Itaque permitto, quod sola superveniente revelatione reddant

reddantur mysteria proximè credibilia : quia multa sunt revelata , quorum revelatio non est satis proposita , & hæc non sunt proximè credibilia. Sed hoc admissio , quod præcisè superveniente revelatione , iam fit proximè credibile , quod non erat , probat , id esse constitutum proximæ credibilitatis ; non vnicum : sicut præcisè superveniente creatura , datur complexum Dei , & creaturæ , quia præsupponitur Deus , & creatura est constitutum , non verò vnicum constitutum huius complexi. Præcisè superveniēte unione albedinis ad Petrum , si reliqua supponantur , Petrus est albus : & unio non est vnicum constitutum huius concreti. *Similiter*. Cum iam supponantur veracitas , & sapientia , sola superveniente revelatione (ad quam vnicè suadendam est necessaria propositio Ecclesiæ : quia veracitas , & sapientia iam sunt notæ) datur antecedens connexum cum mysterio : & ideò revelatio est constitutum ; sed non tota connexio cum mysterio.

43 *Insistit*. Divinum testimonium intrinsecè , & ratione sui habet , quidquid requiritur ad movendam fidem :

ergo est motivum adæquatum fidei.
 Prob. ant. Divinum testimonium, ratione sui est connexum, & conforme cum obiecto prout est in mente, & in re: ergò. Prob. ant. Quia ratione sui habet perfectionem propriæ lineæ.
 2. Divina locutio intrinsecè, & ratione sui est maximè perfecta in ratione locutionis: & opposita imperfectionibus in tali linea. Sed disconformitas cum obiecto in mente, aut in re, est imperfectio in linea locutionis: ergo intrinsecè, & ratione sui est conformis cum obiecto prout in mente, & in re.
 Prob. min. Quia locutio ex natura sua ordinatur ad manifestanda obiecta, non solum vt in mente; sed etiam vt sunt in re: vt patet in omni locutione sive verbo, sive scripto fiat. Prob. 2. min. Divina autoritas est summa, & infallibilis inclinatio ad loquendum verum in re, & locutio est instrumentum huius autoritatis. Sed instrumentum natura sua ordinatur ad finem agentis principalis: ergo ita ordinatur: & hæc est perfectio propria locutionis. 3. Infallibilitas, quæ movet fidem, est infallibilitas in actu secundo loquendi; non infallibilitas in actu primo, quæ præ-

suppo.

Supponitur ad actum secundum. Sed veracitas, & sapientia sunt infallibilitas in actu primo; & sola locutio est infallibilitas in actu secundo: ergo sola locutio movet fidem. Prob. mai. Infallibilitas, quæ movet fidem, est infallibilitas Dei vt loquentis. Sed hæc est sola infallibilitas in actu secundo, quæ est revelatio: ergò. 4. Motivum fidei debet attingi immediatè per fidem; non per scientiam. Sed sola revelatio attingitur per fidem: quia veracitas, & sapientia attinguntur per scientiam: ergò.

44 Resp. neg. antec. Ad prob. neg. ant. Ad prob. disting. Ratione sui habet perfectionem intrinsecam propriæ linear. conced. antec. perfectionem extrinsecam, neg. antec. Perfectio intrinseca divini testimonij est esse signum locutivum aptissimum ad exprimendum res, & mentem; quod verò sit connexum cum re, & mente est illi extrinsecum: quia hoc provenit ab authoritate loquentis, vt accidit in testimonio humano, & Angelico.

Ad 2. dist. mai. Locutio divina ratione sui est maximè perfecta in ratione locutionis, secundum quod est ipsi in-

trinsecum in ratione locutionis, conc. mai. secundum quod est ipsi extrinsecum, neg. mai. vel implicat in terminis *habere ratione sui, & esse illi extrinsecum*. Et dist. min. Disconformitas est imperfectio extrinseca, conc. min. est imperfectio intrinseca, neg. min. propter rationes conclusionis, & neg. conseq. Ad prob. dist. Locutio ex natura sua ordinatur ad manifestanda obiecta, ut sunt in mente, & in re per modum signi locutivi, concedo; aliter nego. Et hoc ipso, quod ex se ordinatur ad manifestandam mentem, & res per modum signi locutivi, ex se est indifferens, ut eas manifestet ut sunt in mente, & in re, propter nostras rationes; aliàs etiam locutio externa Dei (quæ sola iuxta nos est locutio ad homines) esset ex se connexa cum obiecto ut in mente, & in re, quod non latentur.

45 *Ad 2.* Prob. concess. mai. disting. min. Natura sua ordinatur, modo proportionato naturæ ipsius, conc. min. modo non proportionato, neg. min. & conseq. Quia modus proportionatus naturæ locutionis est indifferentia ex se ad veritatem, & falsitatem.

Ad 3. Conces. mai. quoad primam partem,

tem, dist. quoad secundam; non infallibilitas in actu primo, adæquatè conc. mai. non infallibilitas in actu primo inadæquatè, neg. mai. & concess. min. quoad primam partem, neg. quoad secundam, & neg. conseq. Quia infallibilitas in actu secundo, est totum resultans ex infallibilitate in actu primo, & ex locutione: quia infallibilitas in actu primo est connexio subiective absoluta, & obiective conditionata ad loquendum verum, si loquatur; & locutio est purificatio conditionis, ex qua purificatione, & connexione conditionata resultat connexio absoluta cum veritate locutionis. Ad prob. concess. mai. neg. min. propter dicta.

Ad 4. conc. mai. quoad primam partem, neg. quoad secundam: quia motivum, fidei attingitur per actum credendi, etsi non credendo motivum; & veracitas, & sapientia attingi possunt per actum fidei, & possunt credi; licet simul attingantur per alium actum scientiæ. De quo disp. 6.

SECTIO IV.

*An Deitas ut ab attributis precisa sit
sufficiens auctoritas pro reve-
lationibus assertorijs, &
promissorijs.*

46 **S**UP. 1. Evidens esse ex termi-
nis Deum esse fidedignum pro
quacumque revelatione, sive hoc sit
evidens ex terminis solius Deitatis, &
alterius prædicati. Revelationes aliæ
sunt assertoriæ, illæ scilicet, quæ sim-
pliciter narrando aliquid affirmant de
præsenti, præterito, aut futuro, v. gr.
Datur incarnatio: Antechristus existet.
Aliæ sunt decretoriæ, in quibus inclu-
duntur comminatoriæ & promissoriæ,
& sunt illæ, quæ intimant aliquod
Dei decretum, seu Deum aliquid fa-
cturum: & hæc revelationes, versantur
circa objecta futura. Usque ad P. Ri-
palda, AA. inquirentes de perfectio-
nibus constituentibus auctoritatem in
discriminatim loquebantur de revela-
tionibus; ipse verò suadere conatus
est, alias perfectiones constituere au-
thoritatem pro revelationibus asserto-
rijs, alias promissorijs.

47 Sup. 2. Quodvis anteceden^s
 sivè mediatè, sivè immediatè conexum
 cum termino, cum sit impotentia exi-
 stendi sine termino, esse sufficiens ad
 assentiendum existentiaè termini, si ap-
 pareat talis connexio: sic decretum de
 actione productiva Petri, & si mediatè
 conexum cum Petro est sufficiens ad
 assentiendum existentiaè Petri: neque
 facit ad rem, quod non sit formalitèr;
 sed solum realitèr conexum cum ter-
 mino, aliàs solum antecedens formalitèr
 conexum cum termino esset suffi-
 ciens ad assentiendum existentiaè termi-
 ni: quod utique falsum est: cū connexio
 antecedentis, vndecumque appareat,
 sit impotentia existendi sine termino:
 ex his patet quod quamvis Deitas, &
 idem de quovis attributo, & prædicato
 divino, non haberet formalitèr infalli-
 bilizare divinum testimonium; si tamen
 appareat habere connexionem, sivè me-
 diatam, sivè immediatam cum eo, quod
 testimonium sit infallibile (qualem ha-
 bet quodvis prædicatum divinum ra-
 tione identitatis realis cum veracitate,
 & sapientia) Deitas ut sic connexa; &
 quodvis prædicatum divinum est suffi-
 ciens ad assentiendum testimonium Dei
 esse

esse infallibile, & Deitas (idem de omnipotentia, & immensitate) ut sic connexa, & coniuncta cum testimonio est sufficiens ad assentiendum obiecto, *quia dicto à Deo*: qui actus cum sit Theologicus, & non pertineat ad spem, neque ad charitatem, pertinet ad fidem: ideòque actus quo credimus mysterio, quia dicto ab omnipotente, imò & ab omnipotentia, est strictæ fidei: sicut propter similem rationem actus amans Deum non propter naturam divinam, nec propter attributum bonitatis; sed propter misericordiam pertinet ad charitatem: & ratio est, quia autoritas pro Fide, est perfectio illa divina, quæ infallibile reddit divinum testimonium, sive sit hæc, sive illa; hoc enim ipso, quod infallibile illud reddat, præferri potest Dei testimonium cuiusvis fundamento; verum questio non procedit in hoc sensu reali, qui supponendus est.

48 Procedit ergo in sensu formali, hoc est, cum in Deo pro diversitate munerum, & operationum assignentur perfectiones ratione nostra distinctæ, scilicet voluntas pro volitionibus, intellectus pro cognitionibus; iustitia, & misericordia, &c. & cum perfectio, sit

loqui verum præ falso, assignanda est perfectio cuius munus sit, Deum loqui verum potius, quam falsum. Inquirit ergo quænam sit perfectio in Deo formalitèr, & immediatè destinata ad loquendum verum; vel formalitèr identificata cum perfectione immediatè destinata; vel ad summum, quæ per modum radicis formalitèr afferat, & connectatur cum tali immediata perfectione. Quia divina sapientia realitèr connectitur cum eo, quod Deus honestè operetur: Immensitas connectitur cum eo, quod omnia sciat, & nihilominus assignatur in Deo perfectio formalitèr distincta à sapientia, destinata ad benè operandum, quæ se habet tanquam ratio, quam redderemus interroganti, cur Deus semper benè operatur? Cui non ita aptè redderemus, dicendo, quia immensus, aut sapiens est: & sic de alijs virtutibus. Inquirit ergo quæstio; an Deitas formalitèr habeat immediatè infallibilizare divinum testimonium, vel saltè Deitas formalitèr, vt talis afferat, & connectatur cum perfectionibus infallibilizantibus divinum testimonium?

49 Sup. 4. Quæstionem hanc maximè dependere à conceptu Deitatis, qui

qui variè ab AA. designatur si enim essentia metaphysica Deitatis constituitur, ut vult Suarez, per complexum divinum attributorum, proculdubio Deitas est sufficiens autoritas. Ideò ne hæc quæstio pertineat ad tractatum de Essentia, & attributis, assignandus est conceptus in quo pro præsentis quæstione conveniamus. Isque sit quem assignat P. Ripalda, qui primus, vel asseruit, vel promovit, sufficere solam Deitatem pro omni revelatione. Conceptus Deitatis ab ipso assignatus est, *Ens dicens omnem perfectionem sine imperfectione.* Qui explicandus est ita ut dicat omnem perfectionem genericè sumptam, non specificè: quia non dicit formalitèr esse sapientem; habere strictam iustitiam, neque formalitèr habere connexionem cum his perfectionibus; & similiter excludit omnem imperfectionem genericè sumptam, & sub conceptu inadæquato, non specificè, & sub conceptu adæquato. Ita explicat hunc conceptum Ribadeneira disp. 3. de Voluntate, cap. 4. cui explanationi non dissentit Ripalda hic disp. 2. num. 101. quamvis intendat Deitatem aliquas perfectiones dicere, vel saltem asserere specificè

efficè, & secundum conceptum adæquatum, & similiter, aliquas imperfectiones formaliter excludere secundum conceptum adæquatum.

50 His suppositis, quidam suppræso nomine citati ab Oviedo infra num. 25. dicunt, quodvis prædicatum divinum, etiam æternitatem, esse sufficientem authoritatem pro quavis revelatione: quia quodvis ex dictis formaliter habet excludere secundum conceptum adæquatum omnem imperfectionem physicam, & moralem. Verum hi videntur confundere attributa, cum cuivis tribuant munera omnium. SS. Antecessores Primarij non solum Deitatem, sed quodvis prædicatum divinum, *ut divinum*, dicunt sufficere pro authoritate, quia quodvis prædicatum divinum, *ut divinum* connectitur cum eo, quod testimonium sit verum. Et quidem si Deitas esset sufficiens authoritas hoc esset verum: quia quodvis prædicatum divinum, *ut divinum*, includit ipsam Deitatem; vnde dicere quodvis prædicatum, *ut divinum* esse sufficientem authoritatem, est dicere, Deitatem esse sufficientem authoritatem. Imò, si Deitas esset sufficiens

ciens autoritas, quodvis prædicatum divinum, non solum *ut divinum*, sed secundum se, & specificativè acceptum, dici potest sufficiens autoritas; quia ut verius iudico, ex tract. de Essentia, & Attribut. quodvis prædicatum divinum ostendit ex conceptu suo identitatem realem sui cum Deitate: ideòque formalitèr est Deitas, ex conceptu identitatis formalis assignato in philosophia; & insinuato tract. de Essent. & Attrib. à Ripalda, disp. 2. à num. 101. citans Caietanum, & Aureolum, dicit, Deitatem esse sufficientem autoritatem pro quacumque revelatione. Oppositum defendit Arriaga disp. sect. 2. Oviedo contr. 2. num. 24. Ojea disp. 2. sect. 4. & communiter aliarum Scholarum Magistri.

51 Placet hæc sententia, quæ sic probatur. Illa entitas, quæ formalitèr præscindit ab eo, quod eius testimonium sit connexum, vel inconnexum, cum re testificata, non est sufficiens autoritas, sed Deitas ex conceptu formali assignato præscindit ab eo, quod eius testimonium sit connexum, vel inconnexum cum re testificata: ergò. Prob. min. quavis Deitas ex concep-

tu assignato ex se habeat ; quod eius
 testimonium sit perfectum , tamen ex
 hoc conceptu , præscindit ab eo , quod
 connexio cum re testificata sit perfe-
 ctio potiusquam non connexio : ergò.
 Prob. antec. Non magis determinata est
 Deitas ex conceptu dicendi omnem per-
 fectionem ad loquendum verè , ac ad es-
 sendum ubique , sed Deitas non est for-
 malitèr determinata ad essendū ubique.
 Sed ex suo conceptu præscindit , seu nō
 dicit , nec ostendit hanc esse perfectio-
 nem : quia si rogaremur cur Deus est
 ubique non rectè formalitèr responde-
 remus : *quia est Deus* ; sed quia est im-
 mensus : ergo neque est formalitèr de-
 terminata ad loquendum verè. 2. Ea-
 tenus Deitas esset formalitèr determi-
 nata ad loquendum verè , quatenus for-
 malitèr esset radix veracitatis , & sa-
 pientiæ sub proprijs conceptibus , sed
 Deitas ex hoc conceptu , *Ens dicens*
annem perfectionem sine imperfectione.
 Quidquid sit ex alio conceptu , qui
 præ oculis habendus est. Non est for-
 malitèr radix veracitatis , & sapientiæ
 sub proprijs conceptibus ; sed solum
 sub conceptu generico *omnis perfectio-
 nis* , præscindendq̄ à veracitate , & sa-
 pien-

pientia, & consequenter ab eo; quod veracitas, & sapientia sit perfectio, sicut neque habet formalitèr esse radicem potentia locutivæ, iustitiæ strictæ, quæ solum radicantur in esse tanquam in principio, non verò tanquam in principio formalì ipsarum, hoc est quod ex proprio conceptu sit tale: ergo Deitas nō est formalitèr determinata ad loquendum verè: adde iuxta conceptum assignatum Deitatis, Deitas non solum non est *formalitèr rationalis*, cæterum neque formalitèr, est radix intellectus, voluntatis neque rationalitatis; quidquid sit ex alijs conceptibus Deitatis.

52 Tertio. Qui credit aliquo speciali modo signat veracitatem quo non signat Deitatem, ex Ioanne 3. *Qui accepit eius testimonium significavit, quia verax est, & cap. 8. Qui me misit, verax est; & ad Roman. 3. Nunquid omnis incredulitas eorum fidem Dei evacuavit. Absit; enim est Deus verax, & omnis homo mendax.* Sed veracitatem signat tanquam perfectionem determinantem ad loquendum verè: ergo non ita signat Deitatem. Item qui non credit, aliquo speciali modo signat, Deum esse mendacem, quo non signat non esse

esse Deum, ex 1. Ioan. 9. *Qui non credit, mendacem facit eum.* Sed formalitèr signat Deum esse mendacem: ergo non ita signat non esse Deum: & consequèr Deitas non determinat formalitèr ad loquendum verè: alias qui non crederet, formalitèr signaret, illum non esse Deum. 4. Illæ perfectiones movent intellectum creatum ad credendum, quæ formalitèr inclinant Deum ad semper loquendum verè; sed non Deitas, & multo minus immensitas; sed veracitas, & sapientia formalitèr inclinant Deum ad semper loquendum verè: sicut Deitas non inclinat formalitèr Deum ad essendum ubique, neque ad loquendum, neque ad omnia cognoscendum: ergo Deitas non movet intellectum creatum ad credendum. 5. Non maiorem determinationem dicit Deitas ad loquendum verè, quam immensitas, & paternitas: quia ex dictis solum dicit determinationem realitèr, non formalitèr. Sed iuxta Ripalda immensitas non est sufficiens autoritas: ergo neque Deitas.

53 Dices 1. Plura Scripturæ loca, & authoritates PP. allatæ à Ripalda sect. 7. revocant fidem in Deum, nulla

facta mentione attributorum: ergo sola Deitas sufficit ad movendam fidem. 2. Eo ipso, quod apprehendatur, Deum testari aliquid, apprehenditur illud esse verum, quamvis Deus non apprehendatur, vt verax, & sapiens: ergo sola Deitas sufficit ad reddendum testimonium verum. *Resp.* dist. ant. Script. & PP. revocant fidem in Deum physicè, seu in concreto sumptum, & quatenus dicentem omnia sua prædicata, conc. antec. in Deum formalitèr, & in abstracto sumptum, præscindendo à reliquis prædicatis, nego antec. sicut etiam nulla mentione facta attributorum dicunt, Deum esse Creatorem, Governatorem, Providentem, &c. Et tamen hæc dicuntur de Deo physicè, & in concreto sumpto, qua ratione involvit omnia sua prædicata; non de Deo formalitèr sumpto, & in abstracto, seu de Deitate, ne confundant attributa cum Deitate.

54 Ad 2. dist. anteced. Eo ipso, quod Deus apprehendatur testari aliquid nulla facta mentione, *veracitatis, & sapientiæ sub his terminis*, apprehenditur esse verum, conc. antec. Nulla facta mentione veracitatis, & sapientiæ *sub his fidedignus, vel similibus*, neg. antec.

rec. & conseq. Itaque apprehensa Deitate physicè, & in concreto apprehenditur testimonium esse verum; sed tunc apprehenditur veracitas, & sapientia, etsi non sub proprijs terminis; sub his tamen *fide dignus*, unde humanitas Christi non apprehenditur mundissima ab omni labe specificè sumpta, & ab omni errore ex eo præcisè, quod formalitèr apprehendatur vnita Divinitati in abstracto; sed ex hoc, & ex alijs prædicatis repertis in Deitate; sicut ipsa Deitas non habet in se formalitèr omnem perfectionem specificè; sed eam habet à reliquis perfectionibus: itaque dum apprehendis aliquod speciale peccatum repugnare Deitati, iam non apprehendis solam Deitatem; sed illam cum eis perfectionibus formalitèr repugnantibus tali peccato. Unde quamvis duæ res possunt esse immediatè oppositæ alteri, quia furto mortali opponuntur immediatè sive realitèr, sive formalitèr gratia habitualis, visio Beata, & si velis vnio hypostatica; tamen propter nostras rationes, Deitas non est formalitèr opposita; sed solum realitèr furto; sub hac expressione; est tamen formalitèr opposita peccato lethali in genere;

non in specie, hoc est, non ostendit ex conceptu suo talem speciem esse peccatum lethale.

55 Dices 2. Maiestas se sola conciliat attentionem, venerationem, & respectum, additque maiorem irreverentiam actus non credendi ipsi, quam actus non credendi personæ privatæ. Sed hoc non potest esse nisi, quia maiestas se ipsa sit fidedigna: ergo formalitèr est fidedigna per se ipsam. Hoc argumentum intendit Deitatem formalitèr, & immediatè esse authoritatem, & non solum per modum radicis, quod quidem difficilius est: quia facilius apprehenditur, cum Deitas sit radix attributorum, & vnum ex attributis quæ videmus, quod dignitas ut credatur, formalitèr sit authoritas per modum radicis. *Resp.* Maiestatem se sola esse quandam authoritatem latam consistentem in eo, quod super alios exehitur, sicque dignus est maiori cultu exteriori, & magis alienus ab irreverentia externa: ideòque maior irreverentia est discredere externè Regi, quam personæ privatæ. Adde etiam, quod attenta maiestate, quæ ex se petit alienâ esse à proprietatibus indignis genericè sumptis.

& aliunde cognita indignitate mendandi, per se loquendo magis digna est fide maiestas, quam persona privata, quamvis, ut dixi, non formaliter titulo maiestatis, sed quia iam in ipsa debet supponi veracitas, & sapientia, cum appareat indignitas mendatijs; at verò per accidens rectè potest contingere, quod magis digna sit fide persona privata, quam maiestas, eo quod persona privata comperta sit magis verax. Ad id, quod additur. Deitas sub conceptu assignato (quidquid sit sub alio) non est formaliter radix *Authoritatis*, nec *dignitatis*, ut credatur, sub his conceptibus; sed solum sub conceptu *Perfectionis*. Nec *authoritas*, & *dignitas*, ut credatur, est attributum formaliter distinctum à veracitate, & sapientia; sed est complexum ex utraque resultans.

56 Dices 3. Tam determinatus est Beatus ratione visionis Beatæ ad non mentiendum, nec dicendum falsum, quam Deus titulo veracitatis, & sapientiæ: & tamen Deus est dignior Fide, quam Beatus: ergo cum hæc maior dignitas non proveniat præcisè à determinatione ad loquendum verè,

proveniet à Maieftate, feu Deitate, & fic Deitas formalitèr conftituet dignitatem ad fidem. *Resp.* permiffio, quod Beatus ratione visionis fit determinatus ad non loquendum falſum, Deum eſſe magis dignum fide: quia Deus eſt dignus fide per perfectiones ſecum identificatas, & infinitas, quales ſunt veracitas, & ſapientia: ideòque cum reddant Deum digniorem, quam viſio reddit Beatum, & alias ſint determinatæ ad loquendum verè; inde reddunt Deum magis dignum fide.

57 Dices 4. Poſito aſſenſu revelationis poteſt ſuſpendi aſſenſus myſterij: quia in aſſenſu myſterij datur novum meritum, & quia Abraham, Genes. 15. poſito aſſenſu revelationis, ſuſpendit aſſenſum myſterij: hocque ſupponunt diſputantes, *an ſit Hæreticus credens aliquid eſſe revelatum, & dubitans de eius exiſtentia?* Sed ſi veracitas, & ſapientia conſtituunt auctoritatem, ſuppoſito aſſenſu revelationis, non poteſt ſuſpendi aſſenſus myſterij: quia tam evidens eſt ſummam veracitatem, & ſapientiam non poſſe loqui falſum, vt nulla apparentia dari poſſit in oppoſitum: ergo pro aſſenſu myſte-

rii obsequioso, & meritorio Deitas
constituet authoritatem. *Resp.* Verum
esse, quod posito assensu revelationis
suspendi potest assensus mysterij, quid-
quid sit an Abraham suspenderit: quia
ad assensum mysterij movet existētia
revelationis, quæ frequenter obscure
proponitur: & consequentè cum ma-
neat obscurum mysterium, non est cur
intellectus sit necessitatus quoad exer-
citiū ad illius assensum; manet tamen
necessitatus, quoad speciem, si bene
advertat connexionem, quam habet
revelatio cum mysterio.

58 Dices difficilius. Deitas ex
terminis excludit omnem imperfectio-
nem, etsi genericè; sed loqui falsum
ex terminis est imperfectio: ergo Dei-
tas ex terminis, seu formalitèr exclu-
dit hanc imperfectioem. *Resp.* con-
ces. maj. dist. min. loqui falsum est im-
perfectio ex terminis *Deitatis*, neg.
min. ex terminis *loqui falsum*, quod
formalitèr opponitur veracitati, & sa-
pientiæ, quæ ex terminis ipsarum sunt
perfectioes, conced. min. & neg.
conseq. quia hoc ipso, quod hæc im-
perfectio excludatur, & non ex termi-
nis solius Deitatis; sed requiratur ne-

cessario, quod appareat alia nova veritas, ut possim assentiri, non dari in Deo tale loqui falsum, aperte denotatur Deitatem formalitèr sumptam non esse sufficientem, & illam novam veritatem esse exactam tanquam motivum, & non solum tanquam conditionem, ut appareret Deitas, quæ iam apparebat. Ad modum, quo attenditur præcisè Deitate, sub hoc conceptu: *Deus habet omnem perfectionem sine imperfectione*, non possum assentiri, Deum habere iustitiam strictam; sed ultra requiritur non solum tanquam conditio, sed tanquam motivum, formalitèr loquendo, hæc veritas, seu hæc minor: *Stricta iustitia est perfectio sine imperfectione*: ita similiter accidit in Deitate respectu locutionis falsæ.

59 Sicut propter eandem rationem, cum autoritas divina, in quocumque consistat, solum determinatè conditionatè ad loquendum verè, scilicet si fortè loquatur: autoritas non potest movere assensum absolutum circa veritatem absolutam testimoniij, & ad hunc assensum absolutum requiritur tanquam pars motivi ipsum testimo-

nium. Similitèr , hic conceptus : *Animal* , & *solum animal est principium sentiendi* , attingit omnia animalia , & excludit cætera : ex vi tamen huius conceptus solius , nescio , an attingat , vel excludat Cælum : quia ex vi huius nescio , an Cælum sit animal. Imò ex vi solius conceptus *animal* nescio , an attingat *Petrum* , *Paulum* , &c. Quia hoc scio per hunc conceptum : *Petrus* , *Paulus* : qui conceptus ostendit *Petrum* esse animal. Imò neque ex vi huius conceptus *animal* scio an attingam plura , vel vnum , an sit genus , vel species ; an sit aptum ad essendum in multis , vel non , an sit universale , vel singulare : cum ab his omnibus præscindat , & hæc omnia aliundè sciantur per alios conceptus.

60 Instabis , quod formalitèr excludit partem alicuius totius , formalitèr excludit totum. Sed Deitas formalitèr excludit imperfectionem genericè sumptam , & imperfectio est genus repertum in mendacio : ergo formalitèr excludit mendacium. *Resp.* conc. mai. dist. min. Deitas formalitèr excludit imperfectionem , quæ est genus repertum in re in mendacio , conc. min.

quoad nos attenda præcisè Deitate; neg. min. vel clarius: & attenda præcisè Deitate apparet imperfectionem esse genus mendaciij, neg. min. & non apparet esse genus mendaciij, attenda præcisè Deitate, conc. min. & neg. conseq. Itaque quamvis Deitas formalitèr excludat, quod in se est genus mendaciij; cum tamen attenda præcisè Deitate, non appareat, an illud sit, vel non sit genus mendaciij: attenda præcisè Deitate, non habemus sufficiens fundamentum ad assentiendum esse exclusum genus mendaciij, neque mendacium à Deitate. Ad modum quo casu quo iustitia stricta non detur in Deo, Deus excludit formalitèr imperfectionem, quæ esset genus iustitiæ strictæ; quia tamen attenda sola Deitate, non apparet imperfectionem esse genus iustitiæ strictæ, sola Deitas non sufficit ad assentiendum, non dari in Deo iustitiam strictam. Et idem patet in exemplo posito animalis, & solius animalis: qui conceptus excludit differentiam, & speciem Cœli, & ex vi illius conceptus nescio, an excludatur. Et includit genus hominis, & equi, & ex vi illius conceptus animal, nescio an hæc in-

cludat : similiter accidit Deitati respectu locutionis falsæ.

61 Dices : ergo saltem si appareat tanquam conditio, *imperfectiorem esse* genus mendacij, sola Deitas sufficiet ad assentiendum, non dari in Deo mendacium. *Resp.* neg. conseq. vel suppositum formaliter loquendo : quia quod se habet tanquam conditio obiectiva respectu Deitatis, solum se habet ut lux ad manifestandum Deitatem : cum ergo Deitas iam esset manifestata, & ipsa sufficeret ad assentiendum, hinc est quod illa nova veritas non se habet tanquam conditio, sed tanquam motivum. Vel aliter. Tunc sufficit sola Deitas formaliter talis, seu formaliter loquendo, neg. conseq. propter rationem iam datam. Sufficit sola Deitas realiter sumpta, seu *realiter* loquendo, conced. conseq. (si fortè non implicet in terminis sola Deitas realiter loquendo : cum sic dicat reliquas perfectiones) quia iam Deitas apparebat connexa cum eo, quod loqueretur verum, & consequenter erat sufficiens ad movendum actum strictæ fidei, et si hæc notitia aliunde haberetur, quam ex conceptu Deitatis. Sicut

cum video animal à longe, quin possim dicere esse rationale, nescio, an illa cognitio animal attingat *rationale*, si tamen postea comperiam, esse rationale, iam possum dicere illam cognitionem attingere rationale; non tamen hoc scio ex vi solius cognitionis animal, sed quia aliundè novi illud animal esse *rationale*.

62 Inferes, quod si oppositio cum falsitate proveniat ab extrinseco scilicet à decreto divino de eo quod Petrus non loquatur falsum: tunc non constituet authoritatem respectu Petri, quia infallibilitas locutionis non est perfectio intrinseca Petri adhuc per unionem: itaque testimonium Petri, esset sufficiens ad assensum firmum, & talis assensus prout ita firmus esset fidei latæ, quia est propter testimonium Petri, quod per accidens, & ab extrinseco est infallibile; non verò esset fidei strictæ, quia Petrus non est dignus, seu non habet perfectionem reddentem illum dignum assensu firmissimo. Inferes 2. Quod si unio hypostatica sit essentialitèr opposita cum locutione falsa Christi (de quo non disputo) erit authoritas realitèr loquendo, quia est perfectio intrinseca Christi reddens

illum dignum assensu firmissimo. Et si sit formalitèr opposita cum locutione falsa, erit formalitèr autoritas propter eandem rationem. Inferes 3. Deitatem posse esse motivum partiale fidei coniunctam scilicèt cum veracitate, & sapientia quamvis sit motivum reddundans, & ratio est, quia Deitas se sola formalitèr excludit omnem imperfectionem: ergo cum ex veracitate, & sapientia constet, loqui falsum esse imperfectionem, ex Deitate, veracitate, & sapientia resultat totum formalitèr oppositum cum loqui falsum: ad modum, quo ex genere animal ex se præcidente ab homine, & bruto, & differentia hominis resultat formalitèr homo.

SECTIO V.

An veracitas connotando sapientiam, aut sapientia connotando veracitatem sit sufficiens autoritas?

63 **S**Up. 1. D. Thom. & antiquos Theologos asserentes primam veritatem in dicendo esse autoritatem, intellexisse, ut observas
Sua.

Suarez, per primam veritatem in dicendo non solum veritatem, sed illam; & sapientiam. Sanè Div. Thom. hic quæst. 109. artic. 3. ad tertium satis insinuat veracitatem formalitèr, & immediatè solum intendere conferre locutionem cum mente, non cum obiecto. Sic ait, *Esse veritatem iustitia...* *Et quæcumque alia veritas, qua quis manifestat verbo, vel factò, quod cognoscit.* Sup. 2. Veracitatem realitèr sumptam esse auctoritatem: quia habet conformare testimonium cum iudicio, & connectitur cum eo quod iudicium sit verum, siquidem identificatur cum sapientia: sed vt diximus quæst. præced. non in sensu formali. Suppono 3. Quæstionem non quærere, an sapientia ingrediatur in recto, an in obliquo ad construendam auctoritatem, quam quæstionem vocat Oviedo parvi momenti; sed an sola veritas absque alio constituto intrinseco sit sufficiens auctoritas.

64 Sup. 4. Veracitatem titulo infinitæ, & quia primum analogatum solum exigere habere in summo gradu id, quod pertinet ad lineam, & conceptum veracitatis, non quod pertinet

ad illas lineas: vt patet in potentia, & sapientia Dei. Vndè cum de ratione veracitatis sit conformare testimonium cum mente; veracitas Dei habet infinitam determinationem subiectivam ad conformandũ testimonium cum mente quando loquatur; non verò habet formalem determinationem infinitam adæquatam ad conformandum testimonium cum re dicta, quia hoc non pertinet ad lineam veracitatis: sicut iustitia ex eo, quod sit infinita non habet infinitam determinationem adæquatam ad servandum illæsum ius alterius in re. Et ratio est, quia vtraque hæc virtus cum pertineat ad voluntatem solum intendit adæquatè formalitèr, & per se perficere voluntatem, non intellectum; cum ergo conformare testimonium cum mente sit perfectio volùtatis, & mentem esse veram sit perfectio intellectus, hinc est quod veracitas non intendit formalitèr adæquatè mentem esse veram.

65 Vndè maior perfectio est conformare locutionem cum mente vera, quam solum cum mente, quia prima perfectio importat veracitatem, & sapientiam, & secunda solam veracitatem.

tem ; quia tamen primum est insidæ
 quate extra sphæram veracitatis , non
 affertur formalitèr adæquatè à vera-
 citate. Sicut maior perfectio est omnia
 posse , & scire , quam præcisè omnia
 posse , & tamen omnipotentia quamvis
 infinita habet formalitèr omnia posse,
 non verò omnia scire , quia hoc se-
 cundum est extra sphæram omnipotè-
 tiæ. Explicatur : veracitas formalitèr
 adæquatè solum intendit adstruere per-
 fectionem moralem actualem ; quam
 mendacitas intendit destruere : & hæc
 intendit disconformare locutionem cum
 mente , non quod mens sit falsa : ergo
 veracitas immediatè intendit confor-
 mare locutionem cum mente, non quod
 mens sit vera.

66 His suppositis , Gaspar Hurt.
 cum D. Bonav. dicit sapientiam esse
 motivum connotando veracitatem. Fer-
 re quæst. 2. & Carmel. disp. 1. dub. 2.
 §. 2. Gonet , disp. 1. artic. 1. §. 2.
 dicunt : veracitatem connotando sa-
 pientiam sufficere pro revelationibus
 assertorijs. Idque illustravit SS. M.
 Bayona , Suarez , disp. 3. sect. 4.
 num. 6. Oviedo controvers. 2. p. 2.
 &c. Communitèr nostri dicunt non
 sus

sufficere solam veracitatem. Ripalda disp. 2. sect. 9. dicit, Veracitatem sufficere pro revelationibus actuum interiorum Dei. Esforcia, & Aunol. ultra veracitatem, & sapientiam requirunt aliud prædicatum, vi cuius Deus non possit permittere loqui sine tanta apparentia credibilitatis, quantam debet habere obligatus ad credendum. Muniel. disp. 4. sect. 4. dicit sufficere solam Deitatem, sufficere solam sapientiam: & multo magis complexum, credimus enim, quia Deus infallibilis: ergo ex motivo authoritatis, & dicit quantum attinet ad rem, & substantiam fidei, dissidium non est tanti momenti, quantum ab aliquibus iudicatur. Hoc ultimum placet. Alij fortè dicent, sufficere sapientiam, & sanctitatem. Nobiles alij AA. de quo infra, dicunt, non sufficere veracitatem, & sapientiam. Sed ultra requiri sanctitatem, vel aliquid æquivalens sanctitati.

67 Censeo loquendum cum distinctione. Dico I. Veracitas sola est sufficiens authoritas mediata pro revelationibus assertorijs, seu veracitas sola divina habet formalitè mediatè connectere testimonium cum obiecto. Pro-

batur. Quod formalitèr habet connectere testimonium cum iudicio, quod formalitèr, & ex suis terminis est verum; formalitèr mediatè habet connectere testimonium cum iudicio vero. Sed veracitas formalitèr habet connectere testimonium cum iudicio, quod formalitèr, & ex suis terminis est verum: ergo veracitas formalitèr habet connectere testimonium cum iudicio vero. Prob. min. quoad secundam partem. Veracitas formalitèr mediatè habet connectere testimonium cum iudicio divino. Sed iudicium divinum formalitèr, & ex suis terminis est verum: ergo veracitas formalitèr habet connectere testimonium cum iudicio vero. Alitèr: veracitas, utpotè divina, formalitèr habet conformare testimonium cum iudicio perfectissimo, quale est divinum. Sed iudicium perfectissimum ex suis terminis est verum: ergo veracitas saltem mediatè habet conformare testimonium cum iudicio vero. Nunc sic: connexio formalis mediata cum veritate testimonij sufficit per nos ad constituendam auctoritatem. Sed veracitas formalitèr mediatè connectitur cum veritate testimonij: ergo veritas

suffi-

Sufficit ad constituendam authorita-
 tem. Aliquis fortè probaret sic: veraci-
 tas formalitèr immediatè habet conne-
 cttere testimonium cum iudicio eviden-
 ti, quale est divinum. Sed iudicium evi-
 dens ex terminis est verum: ergo vera-
 citas formalitèr immediatè habet con-
 nectere testimonium cum iudicio vero:
 verum existimo formalitèr immediatè
 solum habere conformare testimonium
 cum iudicio perfectissimo præscinden-
 do ex terminis veracitatis ab eo, quod
 iudicium perfectissimum sit evidens.
 Explicatur probatio: Si Deitas forma-
 litèr radicaret, seu afferret veracita-
 tem, & sapientiam, quæ formalitèr ha-
 bent connectere testimonium cum iu-
 dicio vero Deitas formalitèr mediatè
 haberet connectere testimonium cum
 iudicio vero. Sed veracitas formalitèr
 habet connectere testimonium cum iu-
 dicio vero, seu cum iudicio perfectissi-
 mo, quod formalitèr habet esse verum:
 ergo veracitas formalitèr habet con-
 nectere testimonium cum iudicio vero:
 contra hanc conclusionem nihil spe-
 ciale occurrit. Sed fortè procedit quæ-
 stio de perfectionibus, quæ formalitèr
 immediatè connectunt testimonia
 cum objecto.

68 Dico 2. Veracitas non solum inclinatur, & determinatur adæquatè ad dicendum conformitèr ad mentem; sed etiam determinatur (licèt inadæquatè, ut dicemus) ad dicendum verum in re. Prob. 1. Ad hominem contra aliquos ex dicentibus veracitatem, & sapientiam constituere authoritatem. Perfectiones constituentes authoritatem pro revelationibus assertorijs inclinatur ad dicendum verum in re. Sed iuxta vos veracitas, & sapientia constituunt authoritatem pro revelationibus assertorijs: ergo veracitas saltem inadæquatè inclinatur ad dicendum verum in re. Prob. min. Perfectiones connectentes testimonium cum obiecto in re, inclinatur ad dicendum verum in re. Sed perfectiones constituentes authoritatè connectunt testimonium cum obiecto in re: ergo. Prob. mai. Quia nulla maior inclinatio ad aliquid, quam connexio metaphysica cum illo.

69 2. Qui intendit loqui conformitèr ad mentem, & intendit, & procurat mentem esse veram, intendit lo-

qui verum in re. Sed ita se habet veracitas : ergò. Prob. min. quoad secundam partem. Qui procurat mature considerare , quæ dicit , & dicere verosimilia post maturam considerationem , procurat mentem esse veram. Sed ita se habet veracitas : ergò. Prob. min. veraciter loquens hæc procurat : ergo veracitas hæc procurat. Anteced. plus constabit ex dicendis , & experientia constat.

70 3. Qui veraciter narrat aliquid , v. gr. dicit, vidisse Romam, non solum conatur , desiderat , & intendit dicere, se sentire, quod viderit Romam ; sed etiam quod in re viderit Romanam. Sed hic conatus , desiderium , & intentio oritur ex veracitate : ergo veracitas saltem inadæquatè intendit dicere verum in re. Minor , quæ ex se videtur vera , constabit ex dicendis. Prob. mai. quæ etiam experientia cuiusvis videtur vera. Qui post maturam considerationem , veraciter dicit aliquid , quod postea reperitur in re falsum : communiter creditur , illum dixisse falsum contra proprium conatum, desiderium , & intentionem , sed non esset contra proprium conatum,

desiderium, & intentionem; si solum intenderet dicere, quod sentiret; non verò verum in re; ergò. Prob. min. Non est contra proprium connatum, desiderium, & intentionem, quod non tollit proprium connatum esse expletum. Sed si solum intenderet dicere, quod sentiret, nempe verum in re, licet postea evaderet falsum, proprius connatus esset expletus, vt patet; ergò.

71 4. Veracitas inclinatur, & obligat ad mature considerandum, quæ dicit, & ad dicendum verosimiliora. Sed hæc inclinatio, & obligatio ideò est: quia matura consideratio sapius attingit veritatem in re, quam immatura: & quia verosimiljus magis accedit ad verum in re: ergo veracitas inclinatur ad dicendum verum in re. Prob. min.

1. Quia si dictum postea evadat in re falsum, dicitur evenisse contra propriam intentionem, & inclinationem: ergo ideò inclinatur ad mature considerandum, & ad dicendum verosimiljus, &c. 2. Ad loquendum conformiter ad mentem, nulla consideratio requiritur veritatis obiecti in re, & inutilis est ad hunc finem talis consideratio. Sed in veraciter loquente, & requiritur,

& non est inutilis talis consideratio: ergo veraciter loquens non solum intendit dicere conformiter ad mentem; sed etiam dicere verum in re. Maior est certa: quia formato primo iudicio quomocumque, diceret conformiter ad mentem.

72 Confirm. Magis verax est, qui ante locutionem mature considerat dicenda, quam qui non considerat. Sed hoc esset falsum, si veracitas solum inclinaret ad dicendum conformiter ad mentem: ergò. Prob. min. Si veracitas solum inclinaret ad loquendum conformiter ad mentem, data æquali conformitate locutionis cum mente, daretur æqualis veracitas. Sed in non considerante daretur æqualis conformitas locutionis cum mente, ac in mature consideranti, si uterquè loquatur iuxta mentem: ergo non est magis verax, qui maturè considerat.

73 5. Si veracitas non inclinaret ad dicendum verum in re, sed solum in mente, nec iustitia inclinaret ad reddendum debitum in re, sed solum in mente: nec temperantia inclinaret ad parcitatem, & moderationem in re; sed solum in mente: & sic de alijs vir-

ritibus voluntatis. Sed hoc est falsum: ergò. Minor patet: quia alias Iudices non tenerentur ad inquirendum diligenter, & mature considerandum, cui in re deberetur fundus, vt ferrent sententiam, & similiter temperatus non teneretur ad investigandum, quæ alimenta sufficerent, quæ nocerent: quia cum primo iudicio habebat, quod sufficit, vt esset temperatus iuxta mentem. Maior autem prob. Ideò primum est verum, quia veracitas cum sit virtus voluntatis intendit perficere voluntatem medio iudicio, quin ad ipsam pertineat, quod iudicium sit verum: quia discernere hoc pertinet ad virtutem intellectus. Sed aliæ virtutes sunt similiter virtutes voluntatis: ergo nec iustitia, &c. Vel ab opposito: istæ virtutes inclinant ad reddendum debitum in re: ad moderationem in re, quamvis sint virtutes voluntatis: ergo licet veracitas sit virtus voluntatis, inclinabit ad dicendum verum in re.

74 Dico 3. Veracitas solum inclinatur immediatè inadæquatè ad dicendum verum in re. Prob. Perfectio, quæ solum inclinatur ad dicendum verum in re medio iudicio, & non habet à se iudicium.

iudicium esse verum, solum inclinatur im-
 mediatè inadæquatè ad dicendum ve-
 rum in re. Sed veracitas solum incli-
 nat ad dicendum verum in re medio iu-
 dicio, & non habet à se, nec per se iu-
 dicium esse verum: ergò. Minor patet,
 quia iudicium esse verum provenit à sa-
 pientia. Prob. mai. Quia Artifex in-
 tendit scissionem media ferra, & regu-
 la, si nec habet ferram, nec regulam
 rectam, per se loquendo, non faciet
 scissionem rectam: quia iustitia in-
 tendit reddere unicuique debitum me-
 dio iudicio, si non habet à se iudicium
 esse verum: iustitia solum inclinatur im-
 mediatè inadæquatè ad reddendum
 unicuique debitum: quia temperantia
 solum inclinatur ad moderationem me-
 dio iudicio, & non habet à se iudicium
 esse verum, solum inclinatur immediatè
 inadæquatè ad moderationem in re: er-
 gò perfectio, quæ solum inclinatur ad
 dicendum verum in re medio iudicio,
 & non habet à se iudicium esse verum,
 solum inclinatur immediatè inadæquatè
 ad dicendum verum in re. Et ratio ho-
 rum est: Quia virtus pertinens ad vo-
 luntatem, solum habet adæquatè ea, quæ
 pertinent ad voluntatem; & inadæqua-
 tè

rè ea , quæ pertinent simul ad aliam lineam , vel ad complexum duplicis perfectionis , voluntatis , & intellectus. Sed ad voluntatem solam pertinet loqui , reddere unicuique debitum , servare moderationem secundum mentem ; & ad voluntatem simul cum intellectu pertinet locutionem esse in re veram ; redditionem esse debiti in re , moderationem esse talem in re : ergo veracitas etsi summa , solum habet inclinare , & necessitare conditionatè adæquatè ad loquendum iuxta mentem ; & inadæquatè ad loquendum verum in re : quia loqui verum in re , pertinet ad complexum ex veracitate , & sapientia.

75 Confirm. Veracitas titulo summae , formalitèr loquendo , solum debet habere in summo gradu id. quod veracitas limitata habet formalitèr in gradu limitato. Sed veracitas creata , formalitèr loquendo , solum habet adæquatè in gradu limitato cõformare testimonium cum iudicio ; & inadæquatè habet in gradu limitato , testimonium esse verum : ergò. Minor communitèr conceditur : quia in humanis non minus negamus , seu tàm non damus fidem dictis ab homine insipienti , quàm à rēdaci.

daci. Confirm. 2. Si veracitas adæquate inclinaret, & necessitaret ad dicendum verum in re, sapientia non esset motivum fidei, & consequenter fides nostra non revocaretur in sapientiam. Sed fides nostra revocatur in sapientiam: ergò. Minor patens in fide humana, & exindè arguitivè in divina præter immediatè dicta. Prob. ex 1. ad Corinth. 2. *Loquimur non in doctis humana sapientia verbis; sed in doctrina spiritus.* Et ibi cap. 14. *Quid vobis prodero, nisi vobis loquar in revelatione, aut scientia, aut in prophetia, aut in doctrina?* Ideò Dionysius de Divin. Nomin. cap. 7. dicit: *Fidem esse circa veritatem Dei, ut liquidam, & nunquam aberrantem scientiam.*

76 Obijc. 1. Ideò veracitas creata non reddet testimonium verum in re, quia inclinat ad dicendum verum defectibilitèr. Sed veracitas divina non inclinat ad dicendam verum in re defectibilitèr; sed indefectibilitèr: ergo citè, &c. Conces. mai. dist. min. Vera veritas divina non inclinat ad dicendum eorum in re defectibilitèr; sed indefectibilitèr intra propriam lineam, concedo min. id est, intra lineam voluntatis;

Extra propriam lineam, subdist. partim
 immediatè, partim mediatè, conc. min.
 adæquatè immediatè, neg. min. & con-
 seq. Itaque veracitas inclinatur, & neces-
 sitat adæquatè, ad dicendum verum in-
 tra lineam voluntatis, quæ est propria
 veracitatis: quia necessitat ad confor-
 mandum testimonium cum mente, &
 partim immediatè, partim mediatè in-
 clinatur ad dicendum verum in re indefe-
 ctibilitèr, & infrustrabilitèr, & infalli-
 bilitèr, vt diximus conclusionè primâ
 (quod dicere est inadæquatè extra
 sphæram veracitatis: quia veracitas non
 est discretiva veri) inclinatur etiam im-
 mediatè ad dicendum verum in re in-
 defectibilitèr, infrustrabilitèr, & infal-
 libilitèr, quia inclinatur ad locutionem
 divinam, quæ re vera talis est; sed in-
 clinatur inadæquatè, & quantum ad ip-
 sam attinet, formalitèr permittens, &
 præscindens ab his, quæ ad aliam per-
 fectionem attinent; quia inclinatio ad-
 quata immediata resultat ex veracita-
 te, & sapientia, cum inclinatur ad dicen-
 dum medio iudicio: & donec intelligi-
 tur sapientia, non intelligitur imme-
 diatè determinatio adæquata ad dicen-
 dum verum: quia etsi esset summè verax,
 si per

si per accidens erraret, vel apprehenderetur errare; vel saltem non cognosceretur non posse errare, non diceret verum, vel saltem non mereretur, quod firmiter crederemus res, *quia dictas ab ipso*: & consequenter si non apprehendatur, *non posse errare*, non cognoscitur determinatus ad dicendum verum in re: vt suo modo contingit in veracibus in humanis, & patet exemplo Artificis, & Iudicis valde iusti.

77 Insiste: Veracitas divina, quia est summa, & indefectibilis, exigit formaliter exigentia infrustrabili cognitionem esse veram: ergo sola veracitas sufficit ad credendum testimonium esse verum. Ad argumentum misso RR Thomistas sic arguentes dicere, Deitatem formaliter esse radicem veracitatis; & sapientiae infallibilantium testimonium, & nihilominus negant Deitatem esse auctoritatem sufficientem, quia non connectit formaliter immediate testimonium cum obiecto, ex qua doctrina similis solutio dari posset. Sed verius resp. neg. ant. quia ipsa ex conceptu veracitatis divinæ solum petit, & infert formaliter conformare testimonium cum iudicio divino perfectissimo: iudicium
verò

verò divinum, non ex conceptu veracitatis; sed ex conceptu sapientiæ, & ex conceptu iudicij perfectioris habet esse verum, vt diximus cōclusionē primā, & infra dicemus, sicut Deitas titulo talis formalitèr habet afferre omnem perfectionem; non tamen habet formalitèr afferre iustitiam strictam, nec veracitatem, nec sapientiam: quia hæ non sunt perfectiones simpliciter simplices ex præciso conceptu Deitatis; sed hoc aliundè probandum est.

78 Insistunt: Licet veracitas divina non afferret formalitèr iudicium regulans esse verum; saltem titulo summæ, & indefectibilis veritatis formalitèr habebit, non loqui nisi quod fuerit verum: ergo veracitas sola sufficiet ad credendum. Prob. ant. Quia veracitas casu, quo intellectus divinus esset fallibilis tunc solum inclinaret ad loquendum, quod esset verum: quia solum inclinat ad loquendum verum in re. Ad argumētum certum est, quod veritas divina realitèr habet, & necessitat ad loquendum verum in re; & solum est dubium, an id habeat formalitèr immediatè, ex solo conceptu veracitatis; an ex hoc solo conceptu permittat *negativè,*
seu

seu præscindat ab id habere, quæ omnia idem significant? Ad modum quo *animal* sub hoc conceptu præscindit ab esse multiplicabile; & permittit *negativè*, non esse multiplicabile. *Resp.* neg. ant. attenda sola veracitate. Ad prob. dist. ant. solum inclinaret inadæquatè immediatè ad loquendum, quod est verum, conc. ant. adæquatè immediatè, neg. ant. Quia veracitas adæquatè immediatè solum determinat ad conformandum testimonium cum iudicio: ut accidit in iustitia, & temperantia, & in virtutibus voluntatis etiam divinis; cū ergo determinet ad dicendum verum medio iudicio, & iudicium habeat esse verum à sapientia: à veracitate, & sapientia resultat immediata determinatio adæquata ad dicendum verum in re. Mitto instantiam numeri superioris, quæ ipsis posset fieri in Deitate; ex qua sequitur, veracitatem divinam non esse adæquatè; sed solum inadæquatè immediatè summam veritatem *in dicendo*.

79 Insunt: Si nobis constaret, hominem ex decreto Dei, vel aliundè esse incapacem loquendi falsum, sine dubio crederemus, quæ diceret. Sed veracitas Dei est incapax loquedi falsum:
quia

quia chymæra est, quod loquatur falsum: & à se habet, quod non sit talis chymæra: quia ex se inclinatur ad loquendum verum, cum inclinatur ad loquendum iuxta mentem divinam, cui repugnat non esse verum: ergò. *Resp.* conc. mai. dist. min. Veracitas Dei realitèr loquendo est incapax loquendi falsum, conc. min. formalitèr, subdist. partim immediatè, partim mediatè, conced. min. iuxta dicta conclusionem primam; adæquatè immediatè, neg. min. Quia licèt ipsa immediatè inclinatur ad loquendum verum, cum solum inclinatur inadæquatè, & medio iudicio, ex se permittit negativè, seu ex se non ostendit locutionem esse veracem: quia non ex se, nec ex suo conceptu ostendit iudicium esse verum. Solutio constat ex dictis.

80 Obijc. 2. Veracitas habet conformare testimonium cum iudicio divino, iudicio perfectissimo, iudicio evidenti. Sed iudicium perfectissimum divinum est evidens ex suis terminis, & formalitèr est verum: ergo veracitas formalitèr habet conformare testimonium cum iudicio vero. Hoc argumentum sanè probat veracitatem realitèr
 sumptè

sumptam esse authoritatem, & formaliter sumptam connectere mediatè testimonium cum iudicio vero, non vero immediatè. *Resp.* conc. mai. quoad primam, & secundam partem, & permissa quoad tertiam propter rationem supra determinatam, dist. min. iudicium iustum perfectissimum, est evidens, & verum ex terminis talis iudicij, conc. min. ex terminis veracitatis, neg. min. & conseq. sicut Deitas affert formalitè omnem perfectionem, & loqui verum, est perfectio ex proprijs terminis, quia tamen hæc non est perfectio ex terminis Deitatis, ideò dicimus, Deitatem non afferre formalitè immediatè loqui verum. Vnde quamvis in Deo datur perfectio simplex, quæ conformat testimonium cum iudicio, & perfectio simplex, quæ conformat iudicium cum obiecto, non est assignanda perfectio simplex, quæ conformet testimonium cum obiecto, quia hoc est munus duplicis perfectionis, veracitatis, & sapientiæ, & non est perfectio simplex in Deo habens hoc duplex munus.

81 Obijc. 3. Authoritas, vt audiens credat, est perfectio illa, quæ convenit loquenti in ordine ad audientem.

Sed veracitas tantum est ; quæ convenit Deo in ordine ad audientem , quia ordinatur , ne audiens decipiatur dictis ; sapientia verò convenit Deo in ordine ad se : ergo sola veracitas est auctoritas. *Resp.* dist. mai. Auctoritas est perfectio illa , quæ convenit loquenti in ordine ad audientem , primario ratione sui , vel secundario ratione alterius , conc. mai. Quæ determinatè convenit primario , neg. mai. & dist. min. quoad secundam partem ; sapientia solum convenit Deo in ordine ad se primario , conc. min. secundario , & ratione alterius , neg. min. quia cum ipsa constituat per iudicium potestatem proximam loquendi , quæ hoc ipso dicit ordinem intrinsecum , id est , intrinsecam capacitatem , ut per veritatem ordinetur ad audientem , hinc sapientia convenit Deo secundario in ordine ad audientem : hoc est , munus eius primarium , & ab ipsa primario intentum est , facere Deum scientem , ut sciat ; & secundario ut sciat , quid loquatur , si loqui velit : sapientia igitur dicit ordinem in actu primo ad loquentem , & ratione veracitatis dicit ordinem in actu secundo , seu à veracitate ordinari

tur in actu secundo ad audientem,
 82 Ooijc. 4. Veracitas intendit
 testimonium verum, primo quia alias
 testimonium verum esset præter suam
 intentionem. Secundo, quia intendit te-
 stimonium obiecti; quod iudicat, &
 non potest iudicare, quod non appa-
 ret ut verum. *Resp.* distinguendo as-
 sumptum: veracitas intendit testimo-
 nium verum, & formalitèr immediatè
 infert esse verum: neg. & non infert
 conc. Et hinc patet ad reliqua: vel ali-
 ter infert testimonium verum, quod ta-
 le sit in existimatione conc. quod sit in
 re, subdist. Et habet formalitèr à se esse
 verum in re, neg. & habet à sapientia
 conc. *Explicatur*: iustitia Dei intendit
 servare illæsum ius alterius, & inten-
 dit conformare sententiam cum iudi-
 cio divino de iure alterius; & tamen
 ipsa formalitèr adæquatè solum petit
 servare illæsum ius secundum existima-
 tionem; & quamvis intendat servare
 illæsum ius in re, ita servare, non ha-
 bet à se sola, sed à se simul cum sa-
 pientia: idem igitur dicendum de ve-
 racitate exigente conformare testimo-
 nium cum iudicio divino, & inten-
 dente testimonium verum in re, verum

sapientia requiritur non tanquam connotatum, seu conditio obiectiva ostendens veracitatem, quæ iam apparebat, sed tanquam nova veritas constituens authoritatem.

83 Obijc. 5. Saltem veracitas sola constituet sufficienter authoritatem immediatam ad essentiendum huic revelationi, *Ego sum verax*: quia veracitas connectit testimonium cum iudicio verò. Si dicas, non connectere testimonium cum iudicio verò per modum authoritatis; sed solum materialiter, & per modum obiecti dicti? Contra: veracitas quatenus veracitas est, est authoritas, sed quatenus veracitas connectit testimonium cum veritate huius iudicij, *Ego sum verax*. Ergo & quatenus authoritas. Si dicas illud connectere quatenus est obiectum; non quatenus se tenet ex parte subiecti, subiectivè determinando ad loquendum verè: Contra, veracitas ut subiectivè determinans connectit cum iudicio verò hoc testimonium, *Ego sum veracitas subiectivè determinans ad loquendum veraciter*: quia ipsa formaliter talis est. Resp. Veracitatem non movere ad hunc assensum per modum

authoritatis: quia quod per modum
 authoritatis movet, movet ad assen-
 sum præscindendo ab eo, quod dicat
 hoc, vel illud: dum enim assentimur
 propter alterius authoritatem, ipsum
 honoramus amplectendo eius autori-
 tatem tanquam determinatam ad lo-
 quendum verè, sive dicat hoc, sive
 illud, non verò assentimur, quia de
 facto dicit verum: neque quia in ordi-
 ne ad hoc est determinatus ad loquen-
 dum verum: quia rectè componitur de
 facto dicere verum, & in ordine ad
 aliquid esse determinatum ad dicen-
 dum verum, quin sit subiectum au-
 thoritatis, dignum respectu, seu dig-
 num fide, vt patet in dæmone de fa-
 cto dicente se esse dæmonem, qui
 verum dicit, sed non est fidedignus:

84 Sed quia hi termini sunt obs-
 curi. Clarius resp. dist. antec. Ad
 assentiendum huic revelationi, quia
 Deus debet iudicare, quod dicit, conc.
 ant. huic veritati, & revelationi, quia
 dictæ à Deo, neg. ant. Ad prob. conc.
 ant. neg. conseq. Itaque dico: vera-
 citatem non constituere sufficientem
 authoritatem quamvis connectit testi-
 monium cum illo iudicio verò, Ego

Sum verax : quia non connectitur testi-
 moniũ cum iudicio verò, seu cum obie-
 cto, *quia dicto à Deo*; sed quia Deus de-
 bet iudicare, quod dicit : ideòque non
 sufficit ad assentiendum, Deum esse ve-
 racem, *quia hæc veritas est dicta*; sed
 quia Deus debet iudicare, quod dicit.
 Et ratio est : quia si connecteret testi-
 monium cum obiecto, *quia dicto*, vbi-
 cunque reperiretur hæc ratio *dicti* con-
 necteret testimonium cum obiecto ; sic
 tamen non connectere testimonium
 cum omni dicto, patet ex dictis : ergo
 solum connectit testimonium cum illo
 obiecto, *quia debet iudicare, quod dicit*,
 & dicit se esse veracem. Itaque autho-
 ritas, seu veracitas, utcumque eam
 reduplices, dupliciter attingitur per
 actum *Ego sum verax*, & tanquam ob-
 iectum materiale, & tanquam forma-
 le, ut obiectum formale solum movet
 ad cognoscendum Deum iudicare se
 esse veracem ; non verò ad cognoscen-
 dum, quod iudicia Dei sint vera ; vel
 de facto per accidens reddat iudicium
 verum ; cum veracitas sit obiectum di-
 ctum. Adde similiter probari posse
 Deitatem, omnipotentiam, &c. esse
 auctoritatem respectu huius testimo-

nij, *Ego sum Deus, ego sum omnipotens*: quia connectit testimonium cū obiecto.

85 Obijc. 6. Ripalda. Veracitas sola connectit testimonium cum veritate huius revelationis: *Ego scio diem iudicij*: quia connectit testimonium cum iudicio; & cum iudicium sit scientia de die iudicij; hinc est, quod connectit testimonium cum veritate revelationis. Idem proponit in his revelationibus, *Propono punire peccata. Promitto remunerare merita*: quia veracitas connectit propositum externum cum decreto interno, & promissionem externam cum voluntate interna. Sed, quia in his non apparet tam apertè connexio, propono solum, primum de scientia diei iudicij. Ut respondeam, suppono: vt Deus revelet aliquid, habet cognitionem illius, quod revelat, quodcumque illud sit, ne imprudentè revelet: vnde si revelat determinatam cognitionem, habet ex parte potestatis cognitionē illius cognitionis, & munus veracitatis est conformare testimonium cum cognitione se tenente ex parte potestatis. *Resp.* ergo, neg. mai. Ad prob. dist. mai. Veracitas connectit testimonium cum iudicio reflexo, conc. mai. cum iudicio

directo de die iudicij, neg. mai. Et cum hoc iudicium *directum* esset obiectum revelatum, hinc est, quod non connectit testimonium cum obiecto revelato. Quod autem munus veracitatis, solum sit connectere testimonium cum iudicio reflexo, inde patet: quia eius munus est connectere testimonium cum iudicio dirigente ad loquendum: quia sic veraciter loquetur.

86 Instabis: Saltem per hanc revelationem, *Ego habeo aliquam cognitionem*, revelare potest *formaliter* cognitionem reflexam: Nunc sic. Sola veracitas sufficit ad credendum, Deum habere aliquam cognitionem: quia sola veracitas connectit testimonium cum cognitione reflexa, quæ est aliqua cognitio. *Resp.* Veracitatem solam sufficere ad assentiendum, Deum habere aliquam cognitionem; non vero ad credendum. Ad prob. dist. Sola veracitas connectit testimonium cum cognitione reflexa, quia dicta à Deo, neg. mai. quia *Deus debet iudicare, quod dicit*, conc. Hæc solutio explicanda est modo, quo supra diximus de revelatione veracitatis. SS. MM. respondent, hanc veritatem: *Ego habeo aliquam cognitionem*,
 posse

posse credi ex vi solius veracitatis, *ut* quo, & ex parte motivi; non vero, *ut* quod, & quia revelatum. Hæc solutio in idem recidit, ac data; sed fortè non est tam clara.

§. II.

87 Dico 4 Non sufficit sola sapientia connotando veracitatem pro revelationibus assertorijs. Est contra P. Valenc. Petr. Hurtado, & paucos alios. *Prob. primò*: quia ex dictis non sufficit sola veracitas; ergo multo minus sola sapientia. *Secundò*: quia indignus est fide, qui communiter fallit; licet nunquam fallatur; saltem in humanis ita accidit. Sed sapientia, etsi infinita, ex suo conceptu permittit, saltem *negative*, fallere; quia ipsa *formaliter* non infert determinationem ad non fallendum; sed ab ea præscindit, sicut præscindit adhuc Deitas; ergo summa sapientia non reddit *formaliter* subiectum dignum fide. *Confirm.* Perfectio, quæ *formaliter* neque connectit, neque affirmat connectere testimonium cum obiecto, non est sufficiens autoritas. Sed sapientia non ita connectit; quia *formaliter* solum habet connectere iudicium cum obis-

obiecto ; non vero connectere testimonium cum iudicio : siquidem permittit , aliter ac iudicat , testificari : ergo non est sufficiens authoritas. 3. Quia Scriptura sæpè revocat nostram fidem ad veracitatem , ut vidimus suprà : quæ verba non est cur solum significant cõducentiam , & non necessitatem veracitatis , aut solum necessitatem conditionis obiectivæ ostendentis sapièntiam , seu connotati : cum non possit constare , testimonium esse conformationem cum iudicio , nisi ratione veracitatis determinantis *formaliter* ad conformandum testimonium cum iudicio.

§ 8 Obijc. 1. Manief. Implicat velle mentiri , & posse mentiri absque cognitione de aliqua bonitate in mentièdo : cum omnis peccans sit ignorans ; & absque iudicio indifferenti. Sed sapièntiæ Dei titulo talis repugnat cognitio de aliqua bonitate in mentièdo , ignorantia , & iudicium indifferens requisita ad mentiendum : ergò. Prob. min. Visioni Dei titulo talis hæc repugnat : quia videnti Deum non solum titulo sanctitatis ; sed titulo visionis repugnat mendacium : cum titulo visionis necessitetur ad amorem Dei pugnantem cum

eum peccato. Sed Deus plùs habet ratione sapientiæ, quam Beatus ratione visionis: ergò. Argumentum probat, sapientiam *formaliter* excludere à Deo omne peccatum: vt patet ex forma arguendi. *Resp.* perm. mai. nego min. Attenta sola sapientia: quia attenda sola sapientia nescimus, an mendacium sit malum; sed hoc aliundè constat, vel ex terminis mendacij, vel ex veracitate. Ad prob. Visioni hæc repugnant *realiter* loquendo; non *formaliter*: quia amor pugnat cum mendacio, non ex solo conceptu amoris *formaliter*; sed quia aliundè novimus, mendacium esse malum: vt diximus de Deitate.

89 Obije. 2. Implicat, iudicium de Incarnatione esse verum, quin sit verum testimonium de Incarnatione. Sed sola sapientia *formaliter* habet reddere verum iudicium de Incarnatione: ergo & testimonium: & consequenter sufficet ad authoritaté. *Resp.* dist. mai. & id, quod *formaliter* determinat, vt iudicium de Incarnatione sit verum, determinat, vt testificet idem, ac iudicat, nego mai. & non determinat; sed *formaliter* permittit oppositum testificari, conc. mai. Et eodem modo dist. min.

negō conseq. quia *authoritas formalitèr* debet habere conformare testimonium cum obiecto, & non permittere oppositum. *Dices* : Saltem, si mihi vtrumque constaret, Deum iudicare Incarnationem, & testari Incarnationem, tunc sola sapientia potest movere fidem simul cum testimonio : quia iudicium illud connectebatur cum eo, quod testimonium esset verum : & utique possem sic assentiri : *Credo dari Incarnationem : quia Deus iudicans infallibilitèr Incarnationem dicit dari Incarnationem*, qui actus, utpotè habens motivum divinum, & ad nullam aliam virtutem pertinens, esset fidei.

90 Resp. dist. ant. Possent movere *realitèr* fidem, conc. ant. possent movere *formaliter* fidem, neg. antec. Ad prob. dist. iudicium illud connectebatur *realitèr*, & *materialitèr* cum eo, quod testimonium esset verum, conc. connectebatur *formaliter* ex conceptu iudicij divini, neg. Itaque ille actus esset assensus fidei propter rationem argumèti : imò & actus credendi ; sed hoc solum probat, sapientiam in actu primo, & in actu secundo, seu iudicium *realitèr* sumptum, esse *authoritatem* ; non
vero

Verò *formaliter*, prout communiter accipitur autoritas. Et ratio est: quia quod *formaliter* est autoritas, nunquā permittit, aliter loqui, ac iudicatur: cum ergo iudicium de Incarnatione ex se permittat, aliter loqui, ac iudicatur: hinc est, quod iudicium illud non est *formaliter* autoritas, & consequenter actus ille nō esset *formaliter* actus credendi, quatenus non moveretur ex motivo fidei *formaliter* tali; quidquid sit, an in alio sensu sit *formaliter* actus credendi. *Explicatur*: Nullum subiectum est fidedignum præcisè, quia scitur de facto loqui verum; aliàs summè mendax, & diabolus, quem sciremus, de facto loqui verum, esset fidedignus. Ut sit ergo fidedignus, requiritur, quod sit determinatus ad dicendum verum: cum ergo iudicare verè permittat non loqui verum; hinc est, quod illud iudicium nō constituit *formaliter* auctoritatem. 2. Autoritas reddit subiectum apretiabile, & venerabile; quod autem de facto loquatur verum, componi potest cum eo, quod subiectum sit despicabile: ut patet in mendace, & dæmone, qui de facto loquuntur verum:

rum : ergo , vt sit fidedignus , non fufficit, de facto loqui verum.

91 Obijc. 3. Palanco. In primis veracitas , & sapientia non sunt simul motivum fidei ita , vt vna moveat ratione alterius : quia si sapientia movet ratione veracitatis , sola veracitas erit motivum ; & sapientia erit obiectum materiale ; sicut hac ratione Deus est motivum fidei ; sed quia non movet fidem ratione Deitatis ; sed ratione alterius perfectionis , Deitas non est motivum fidei ; sed solum est obiectum materiale. Deinde veracitas , & sapientia non movent *immediate* fidem , vtraque ratione sui. *Probat.* Si vtraque *immediate* ratione sui moverent fidem , non esset vnicum per se motivum fidei ; sed per se duo , & vnum per accidens. Sed hoc nequit dici : quia alias fides vtpote habens duas rationes per se diversas , licet per accidens vna , non esset vna virtus per se *specificè* ; sed duæ , & vna per accidens , & *integraliter* : ergo. *Prob. sequela.* Quando ex duobus neutrum est alteri ratio essendi ; sed quodvis est ratione sui , non est vnum per se ; sed vnum per accidens : vt patet

ret in duabus formis, & duabus existentijs. Vbi duo principia *immediatè* agunt, ita vt neutrum sit alteri ratio agendi, non faciunt vnum principium per se operationis: ergo vbi duo motiva *immediatè* movent ita, vt neutrum sit alteri ratio movendi, non possunt facere vnum motivum per se; sed vnum per accidens.

92. *Confirm.* Quod est *adequatè* nobis occultum, non potest adhuc *partialitè* movere fidem. Sed summa sapientia Dei est *adequatè* nobis occulta: ergò. Prob. mai. Quia motivum fidei est ratio manifestans res credendas, & quod est *adequatè* occultum non potest esse ratio manifestans res credendas; vt patet. 2. Motivum fidei debet esse de linea veri: quia constituit veritatem in dicendo. Sed veracitas non est de linea veri; quia tota est de linea affectiva; & constituit Deum bonum; non verum: ergò. 3. Motivum fidei est veracitas in dicendo. Sed veracitas imperat, & sapientia dirigit, & habent pro obiecto testimonium in re verum, quod est veritas in dicendo: ergo non est motivum. Prob. cons. Quia actus imperatus distinguitur à virtute imperantis: & obiectum

iectum virtutis distinguitur à virtute
 93 Resp. dist. mai. Ita vt vna
 non moveat *in actu secundo* ratione
 alterius, neg. mai. *in actu primo*, sub-
 dist. vt non moveat *in actu primo in-*
adequatè ratione alterius, conc. mai.
 vt non moveat *in actu primo adequatè*
 ratione alterius, neg. suppositum. Dum
 enim concurrunt duæ causæ partiales,
 quævis est ratio *inadequatè*, vt altera
 producat *in actu secundo*; non vt alte-
 ra producat *in actu primo remoto*, vt
 patet exemplo portantium lapidem, in-
 tellectus, & phantasmatis, & alijs: quia
 quævis habet à se vim partialem pro-
 ducendi, & ex vtraque resultat vis to-
 talis, quæ est vnum per se in ordine ad
 producendum, & movendum fidem:
 quia per se pendet fides ab hoc toto;
 quidquid sit, an in ordine ad essendum
 sit vnum per se, vel per accidens. Mo-
 tivum inadæquatum fidei est multiplex;
 motivum adæquatum est *moralitèr*
 vnum compactum ex inadæquatis:
 quia est authoritas inferens testimo-
 nium esse verum, & testimonium *for-*
malitèr verum. Inò cum ipse dicat, so-
 lam revelationem esse motivum; & sint
 plures, & diversæ revelationes, ipse
 dabit

dabit etiam plura motiva. *Ad conf.* Perm. mai. falsa, ut probatur, etiam apud ipsum: quia revelatio est minus nota, quam sapientia Dei, & movet iuxta ipsum. Neg. min. Quia se ipso est notum, Deum esse summè sapien- tem. De his latè, loquendo de moti- vo assensus revelationis. *Ad 2.* Mo- tivum debet esse de linea veri in dicen- do, & tale est, quod determinat simul *inadequatè* ad dicendum verum: alias eadem ratione nec determinaret ad di- cendum verum iuxta mentem. *Ad 3.* Imperat locutionem *formaliter* veram, à se, & ab objecto, quæ est in actu se- cundo veritas in dicendo; seu est actus secundus veritatis in dicendo. Veraci- tas, & sapientia sunt perfectiones de- terminantes ad ita loquendum; sunt veritas in dicendo *illativè*, & *determi- nativè*, & ideò sunt motivum formale fidei: quia sunt connexæ cum eo, quod testimonium sit verum: & veritas in dicendo secundum quod dicit ex parte actus primi, & secundum quod dicit lo- cutionem in actu secundo, est motivum adæquatum credendi, ut diximus sect. 2.

24 Objic. 4. Esforc. & Hatnol. ex 1. Ioann. 5. Infidelis non credens

mendacem facit Deum. Sed non faceret, nisi ultra veracitatem, & sapientiam non adderet prædicatum, vi cuius non posset permittere Deum loqui sine tanta apparentia, quantam debet habere ab obligato ad credendum: ergò. Prob. min. Non credentes peccando, non sunt ita blasphemæ, ut negent sapientiam, aut veracitatem: & idè peccant, quia iudicant, locutionem his signis propositam non esse locutionem Dei. Sed sic peccantes negant aliquod prædicatum essentialè authoritatis loquentis, & non est aliud præter assignatum: ergò. Prob. min. Nemo facit Deum mendacem peccando, nisi negando Dei authoritatem. Sed non negatur authoritas Dei, nisi negando prædicatum essentialè authoritatis: ergò.

95 Argumentum videtur supponere, Deum non posse permittere, quod à Parocho proponatur credibile mysterium falsum: & quod nullus hæreticorum sit inculpabilis in non credendis singulis mysterijs nostræ fidei, quod durum videtur. *Resp. Dist. mai. Mendacem facit Deum interpretative, conc. mai. verè & realitèr, neg. mai.*

mai. & min. Ad prob. dist. mai. *Ve*
neget verè, & realitèr veracitatem, aut
 sapientiam, conc. mai. vt neget *inter-*
pretativè neg. mai. & conc. min. quoad
 primam partem, denegare *interpretati-*
vè, nego quoad 2. Ad prob. dist. mai.
 Nisi negando *verè, & realitèr*, aut *in-*
terpretativè, conc. determinatè *verè, &*
realitèr, nego, & dist. min. nego con-
 seq. Itaque peccans non credendo, fa-
 cit Deum mendacem *interpretativè, &*
virtualitèr, seu vt explicat Salmeron:
Quatenus est ex natura actus, reddit as-
sertantem mendacem actu, vel potentia.
 Quia cum mysterium proponatur *evi-*
dentèr credibile, seu cum proponatur
 evidentèr *moralitèr* illam locutionem
 esse Dei, negans peccando mysterium,
 aut non tam iudicatur negare revelatio-
 nem adeò *evidentèr* propositam, quàm
 authoritatem dicentis, aut *interpreta-*
tivè, & virtualitèr censetur negare au-
 thoritatem dicentis, & veracitatem, aut
 sapientiam.

96 Dico 5. Sapientia in actu se-
 cundo, scilicèt iudicium de Incarnatio-
 ne, & veracitas in actu secundo, scili-
 cèt decretum de revelanda Incarnatio-
 ne, quamvis *realitèr* loquendo sine

authoritas sufficiens, & assensus nittens
 in illis esset strictæ fidei; imò quamvis
formaliter connectant testimonium cum
 obiecto, non sunt authoritas ea ratio-
 ne, qua communiter accipitur authori-
 tas, & ea ratione, qua apretiatur à cre-
 dentibus. Et ratio est: quia authoritas
 divina communiter accipitur pro illis
 perfectionibus, quæ de terminatæ sunt
 ad semper loquendum verum; non quæ
 de facto loquuntur verum: & vi qua-
 rum à credentibus summè apretiatur
 authoritas, & præstatur ei summus cul-
 tus; non autem summè apretiatur, nec
 præbetur summus cultus, quando præ-
 cisè profiteamur, Deum de facto loqui
 verum: maior enim cultus præstatur,
 quando profiteamur, Deum semper lo-
 qui verum. Sed sapientia in actu secun-
 do, seu iudicium de Incarnatione, &
 veracitas in actu secundo, seu decretum
 Dei de illa revelanda, solum determi-
 nant ad loquendum de facto verum;
 non vero ad semper loquendum verum;
 ergo sapientia in actu secundo, & ve-
 racitas in actu secundo non sunt *forma-
 liter* authoritas, prout communiter ac-
 cipitur, & acceptatur à credentibus.

27 Dico 6. Authoritas immediate

suffi-

Sufficiens, & necessaria pro revelationibus assertorijs resultat ex veracitate, & sapientia. Quod sit sufficiens probatur: Illæ perfectiones sunt sufficiens autoritas, quæ connectunt *formaliter* testimonium cum obiecto. Sed tales sunt veracitas, & sapientia: quia veracitas connectit testimonium cum iudicio; & sapientia connectit iudicium cum obiecto: ergo veracitas, & sapientia sunt sufficiens autoritas. Quod sit necessaria patet ex dictis: quia præscindendo à coniuncto ipsarum, nulla datur perfectio *immediate* determinata ad conformandum semper testimonium cum obiecto.

98 Inferes etiam, misericordiam (& idem de alijs) quæ imperare potest revelationem veram ex motivo misericordiae, non esse *formaliter* autoritatem, prout communiter accipitur autoritas: quia autoritas, ut diximus, est illa, quæ determinat ad semper loquendum verum: non quæ determinat ad aliquando loquendum verum: esset ergo fidei assensus, qui moveretur ex misericordia: quia ad hoc sufficit *realiter* connectere testimonium cum obiecto; quidquid sit, an etiam *formaliter*

connectat saltem simul cum veracitate,
 & sapientia: essent tunc authoritas ve-
 racitas, & sapientia, quia connecterent
 testimonium cum obiecto, sive ex mo-
 tivo honestatis loquendi verum, sive
 ex motivo misericordiae, sive ex vtro-
 que: quia hoc per accidens se habet ad
 authoritatem, cum ad hanc solum exi-
 gatur, esse perfectiones reddentes sub-
 iectum perfectum, & æstimabile, *essen-*
tialitèr determinatum ad loquendum
 verum, ex se inclinantes ad loquen-
 dum verum ex proprio motivo, & per-
 mittentes determinari ad loquendum
 verum ex alio motivo, sicut reliquæ
 virtutes, iustitia, & misericordia. Eius-
 modi sunt sapientia divina, & veraci-
 tas; hoc enim ipso sunt *formalitèr* sum-
 ptæ sufficiens antecedens apretiabile, &
 æstimabile, ad assentiendum veritati
 & testimonij. *Inferes secundo*, quod vera-
 citas, & sapientia *immediatè* infallibi-
 lizant testimonium immediatione per-
 fectionis; quia licet mediet iudicium, &
 decretum, hæc non concurrunt per
 modum perfectionum infallibilizan-
 tium; sed solum per modum exercitij;
 sicut forma *immediatè* informat; etsi
 mediet unio: causa *immediatè* causat;
 etsi mediet actio.

99 Dices: Non possunt constituere perfectiones illæ aut horitatem, quarum oppositæ imperfectiones connectunt testimonium cum obiecto. Sed oppositæ imperfectiones connectunt testimonium cum obiecto: quia si daretur aliquis summè mendax, & ignorans, titulo summæ mendacitatis diceret oppositum, quod iudicat; & titulo summæ ignorantia, quod iudicat, esset falsum, & oppositum verum: quare eius testimonium semper esset verum: ergo veracitas, & sapientia non constituunt auctoritatem. *Resp. neg. mai.* quia licet oppositæ imperfectiones connectant testimonium cum obiecto; tamen non constituunt auctoritatem, nec reddunt subiectum fidedignum: & quodcumque constituit auctoritatem, debet esse tale, ut reddat subiectum æstimabile, & dignum, ut in eius cultum, & obsequium præstemus assensum. Ita se habent veracitas, & sapientia; mendacitas verò, & ignorantia summa non connectunt testimonium reddendo subiectum fidedignum, sed despectu dignum.

100 Dices: Testimonium Dei, ut prolatum cum intentione manifestandi obiectum, habet connexionem cum

obiecto testificato : ergo hæc intentio, quæ est decretum loquendi, seu veracitas in actu 2. constituet sufficientem authoritatem. *Resp.* conc. ant. dist. cōseq. De ratione, qua communiter accipitur authoritas, nego consequ. Latiori modo, conc. consequ. Ita que testimonium Dei, ut prolatum cum intentione manifestandi obiectum, ex suis terminis *formaliter* connecteret testimonium cum obiecto; sed illa intentio, ut conjuncta cum testimonio non esset authoritas, prout communiter accipitur authoritas: quia authoritas loquentis communiter accipitur pro illis perfectionibus se tenentibus ex parte actus primi, reddentibus subiectum æstimabile, & spretabile, & consequenter pro perfectione distincta à locutione, ut tali, quæ perfectio habet conformare testimonium cum obiecto. Hæc tamen intentio, etsi solum realiter connecteret testimonium cum obiecto, sufficit, ut actus, qui ex tali intentione moveretur, esset strictè fidei propter dicta: quia moveretur ex motivo divino.

s. II J.

1201 Nobiles RR. Cistercienses

pro

pro suo subtili ingenio aliam viam excogitarunt, quam placuit seorsim promeritis proponere. Dicunt, *authoritatem non constitui sufficienter per sapientiam, & veracitatem*; quia licet sapientia habeat connexionem cum eo, quod Deus cognoscat res, ut sunt in se; veracitas non connectitur cum eo, quod Deus loquatur res ut sunt in mente: quia veracitas non est determinatio; sed inclinatio *licet summa*, ad loquendum conformiter ad mentem: & summa inclinatio ad aliquid non pugnat cum potestate, & libertate ad oppositum. Sic Deus habet summam inclinationem se communicandi creaturis; & *libere* se communicavit. Deus habet summam inclinationem ad miserendum; & *libere* miseretur. *Confirm.* Veracitas non pugnat *essentialiter* ex se cum locutione *formaliter* non vera, ex eo quod loqui *verè formaliter* sit exercitium veracitatis; non ex eo, quod locutio *non verè formaliter*, sit mala: ergo ex nullo capite. Mai. quoad primam partem videtur vera: quia summa misericordia Dei non pugnat *essentialiter* cum non misereri; licet misereri sit exercitium misericordiae. Quoad 2. prob. quia aliàs
 quæ:

quævis virtus opponeretur *essentialitèr* cum actu vitioso contrario, quod est contra D. Thom. 1. 2. quæst. 21. art. 4. *Quamvis inter virtutem, & vitium, seu habitum vitiosum detur contrarietas; non tamen datur inter virtutem, & actum vitiosum: unde non per quemlibet actum deperditur statim virtus.* 2. Non magis opponuntur *mentiri, & non mentiri;* quam *misereri, & non misereri.* Sed summa inclinatio ad miserendum componitur cum libertate ad miserendum: ergo summa inclinatio ad non mentiendum, ex se componitur cum libertate ad mentiendum. 3. Eo veracitas excluderet per se mendacium, aut potentiam mentiendi: quia est opposita cum non mendacio, & *perfectissimè* inclinatur ad loquendum *verè formalitèr.* Sed hæc ratio est nulla: ergò. Prob. min. Stat, aliquod prædicatum divinum opponi cum mendacio, & *perfectissimè* inclinare Deum ad loquendum *verè formalitèr;* & quod non excludat formalitèr mendacium: ergò. Prob. conseq. Dictamen rationis divinæ dictans *nunquam esse mentiendum* opponitur cum mendacio, & *perfectissimè* inclinatur ad non mentiendum. Sed non excludit *formali-*

malitèr mendacium , nec potentiam mentiendi: ergò. Maior est nota. Prob. min. 1. Quia mendacium , & potestas mentiendi iuxta nos *formaliter* excluditur per veracitatem. 2. Quia dato tali dictamine , præscindendo à veracitate, & sanctitate, seu non datà veracitate in Deo, neque sanctitate, posset mentiri , vt in nobis accidit. 4. Veracitas, iuxta omnes, explicatur per conceptum inclinationis ad non mentiendum. Sed si esset necessitas non mentiendi, deberet definiri , & explicari per conceptum. *Necessitatis ad non mentiendum;* & non præcisè per conceptum *inclinationis* ; ergò. Prob. min. Debet definiri per conceptum dicentem maiorem perfectionem. Sed maior perfectio est necessitas , quam inclinatio ad non mentiendum ; ergò.

102 Ideò dicunt non sufficere veracitatem , & sapientiam , sed ultra necessariam esse sanctitatem Divinam, vel aliam perfectionem æquivalentem sanctitati. Si hæc sententia solum intenderet , sapientiam , & sanctitatem esse sufficientem authoritatem (pro revelationibus assertorijs) fortè esset verosimilior : quia sapientia connectit testi-

monium cum iudicio: & sanctitas cum
 carentia peccati, adeòque cum caren-
 tia mendacij, quod ex terminis est pec-
 catum: & complexum vtriusque con-
 necteret verosimiliter testimonium cum
 obiecto. Sed ea, quibus intendunt sua-
 dere, non sufficere pro autoritate ver-
 racitatem, & sapientiam, quia veraci-
 tas divina non sit necessitas ad non
 mentiendum; sed solum inclinatio sum-
 ma ad non mentiendum, existimo magis
 ingeniosa, quam vera: quod sic suadeo.

103 1. Veracitas divina *ut talis*
 est incomponibilis cum libertate ad
 mentiendum: ergo est necessitas ad non
 mentiendum. Prob. ant. Quo maior
 est inclinatio ad aliquod extremum, &
 magis inclinatum reddit subiectum ad
 aliquod extremum, minor est libertas.
 Sed veracitas est summa inclinatio ad
 non mentiendum, & reddit Deum
summe inclinatum ad non mentiendum:
 ergò. Maior est vera: quia libertas est
 indifferentia: & prout maior fuerit in-
 elinatio ad aliquod extremum, & ma-
 gis inclinatum reddens subiectum ad
 tale extremum, est minus indifferens.
 Min. est Advers. *Confirm.* Ex illo prin-
 cipio. Quo maior est inclinatio ad ali-
 quod

quod extremum , minor est libertas :
 Ita potest magis , & magis crescere in-
 clinatio , vt perveniat ad necessitatem
 moralem : & indè ita potest crescere
 magis , & magis , vt perveniat ad ne-
 cessitatem physicam : & non potest am-
 plius crescere in linea inclinationis,
 quam ad esse *summam*. Sed veracitas
 est summa inclinatio ad non mentien-
 dum : ergo est necessitas non mentien-
 di. *Vel sic*. Ex eodem principio. Qui
 fuerit summe *moraliter* inclinatus ad
 aliquod extremum intra lineam incli-
 nationis *moralis*, non habet indifferen-
 tiam moralem , neque *libertatem mora-*
lem : & qui fuerit summè inclinatus in-
 tra lineam *physicam* , non habet *li-*
bertatem physicam : ergo qui fuerit sum-
 mè inclinatus intra lineam *physicam*, &
metaphysicam , non habebit *libertatem*
physicam. Sed veracitas divina reddit
 Deum summè inclinatum ad non men-
 tiendum intra lineam *physicam* , & *me-*
taphysicam : quia non est possibilis ma-
 ior inclinatio : ergò. Antec. vt credo,
 est omnium , qui hac regula noscant,
 an aliquis in his , vel illis circumstan-
 tijs peccaverit : consequentia videtur
 bona : & reliqua videntur inferri.

Aliter. Summa veracitas, præscindendo à sanctitate, est moralis necessitas non mentiendi: ergo & necessitas physica, & metaphysica. Conseq. debet esse vna: quia non datur maior ratio ad vnum, quam ad aliud iuxta Adversariorum principia. Prob. conf. Principium proximum non mentiendi reddens imprudens iudicium, & timorem de mendacio, est necessitas moralis non mentiendi. Sed veracitas summa huiusmodi est: ergo. Prob. min. Veracitas magna cognita *ut talis* in Hæretico, & Turca, reddit apud Catholicum eam noscentem, imprudens iudicium de mendacio, & noscit ibi non esse sanctitatem: ergo veracitas summa infinita excedens veracitatem humanam, reddit imprudens iudicium, & timorem de mendacio. Prob. conf. Quia dictum viri gravis reddit credibilem aliquam rem, dictum omnium reddit eam *moraliter* certam, & imprudentem timorem de carentia rei: ergo si magna veracitas, *ut talis* reddit imprudens iudicium de mendacio: summa veracitas, magis excedens magnam veracitatem humanam, quam dictum omnium hominum dictum vnius, red

reddet imprudentem timorem de mendacio.

105 *Confirm. 2.* cavendo solutiones. 1. *Summa inclinatio moralis*, secundum positivum, & negativum, ad aliquod extremum pervenit ad esse necessitatem *moralem*: & similiter, summa inclinatio *physica*, pervenit ad esse necessitatem *physicam*: ergo summa inclinatio *physica*, & *metaphysica* (qualis est veracitas divina ad non mentiendum) pervenit ad necessitatem *physicam*, & *metaphysicam*. Ant. est verum: hac ratione subiectum habens octo gradus caloris, est necessitatum *physice* ad formam ignis: subiectum habens cognitionem inclinantem, *ut octo*, sine retrahente ad aliquod extremum, est necessitatum, *moraliter*, & *physice* ad tale extremum: conseq. videtur bona. 2. Summa inclinatio ad aliquod extremum sine aliquo, quod præponderat in oppositum, est necessitas ad illud. Sed veracitas est summa inclinatio ad non mentiendum, sine aliquo, quod præponderet in oppositum, ergo est necessitas ad non mentiendum. Hac forma cavetur solutio. *Misericordie divine* summe inclinantis ad miserendum:

dum : quia habet contrapondus *Iustitiæ*
divine summè inclinantis ad punien-
 dum : & ideo Deus manet in æquili-
 brio, & indifferens ad utrumque. Sum-
 ma inclinatio se communicandi ad ex-
 tra, habet contrapondus Divini do-
 minij non se communicandi, ab omni-
 bus concessum, & cognitionem nostræ
 ingratitude valdè retrahentis : &
 aliorum, vi quorum illa est summa in-
 clinatio *entitative* ; non summa in ra-
 tione *inclinationis* ; seu non summa, se-
 cundum positivum, & negativum.
 Min. est vera. Quia Deus non habet
 dominium mentiendi Deo indecens,
 nec habet cogitationem allicientem ad
 mentiendum : nec habet aliud contra-
 pondus. Prob. mai. Visio Dei est ne-
 cessitas amandi : quia est penè summa
 inclinatio amandi, sine aliquo, quod
 præponderet : octo gradus caloris in
 subiecto, si non datur contrapondus
 frigoris, est necessitas ad formam ig-
 nis : & saltem magna cogitatio alli-
 ciens sine retrahente est necessitas : hac
 ratione *motus primo primi* excusantur à
 peccato : & sic de alijs.

106 *Confirm. 3.* Deo concedenda
 est veracitas perfectior, quæ cogitari
 possit

possit intra lineam veracitatis. Sed cogitari potest veracitas, quæ ex vi veracitatis infinitæ, pugnet *essentialiter* cum mendacio: ergò. Minor, quæ est omnium præter dictos Nobiles RR. *Prob. 1.* Summa inclinatio ad non mentium sine contrapondere, pugnat *essentialiter* cum mendacio, ex dictis. Sed veracitas divina, *ut talis*, est summa inclinatio ad non mentium, sine contrapondere: quia non datu: & quia ex se habet ostendere non dari in Deo contrapondu: quia esset imperfectio opposita veracitati: ergò. 2. Prudentia infinita pugnat *essentialiter* cum imprudentia cognita, *ut tali*: Iustitia infinita pugnat *essentialiter* cum iniustitia cognita, *ut tali*: Charitas infinita cum odio Dei cognito *ut tali*: Imò voluntas divina cum irrectitudine cognita *ut tali*: ergo veracitas infinita pugnat *essentialiter* cum mendacio cognito, *ut tali*. 4. Non repugnat virtus *ut talis* *essentialiter* pugnans cum mendacio, *ut tali*. Sed si aliqua, maximè veracitas infinita: ergo hæc pugnat *essentialiter* cum mendacio *ut tali*. Mai. prob. Quia quænam implicatio ostendetur ex ista virtute?

107 Prob. 2. In virtutibus divinis talibus non solum ponenda est oppositio cum vitijs oppositis; sed etiam pugna essentialis cum ipsis in Deo. Sed mendacium est vitium oppositum veracitati: ergo veracitas divina non solum opponitur cum mendacio; sed etiam pugnat *essentialiter* cum eo quod detur in Deo. Prob. mai. Virtutes divinæ ponendæ sunt maiori perfectione, qua possint. Sed perfectiores sunt virtutes non solum oppositæ; sed etiam pugnant, *ut tales*, cum vitijs oppositis: ergo. Minor videtur vera in præsentia materia, & sic de alijs. Quia magis verax est, qui cum cognitione magis recedit à mendacio. Sic magis verax est, qui difficilè, & rarissimè mentitur, quam, qui frequenter, & facile mentitur: & magis verax est, qui nunquam mentitur, quam qui aliquando: & magis verax est, qui *moraliter* loquendo non potest mentiri, quam qui potest: ergo magis verax est, qui non potest mentiri, quam qui potest: ergo perfectior est veracitas *essentialiter* pugnans cum mendacio; quam solum opposita mendacio.

prout distincta à scientia ; non solum est inclinatio ad non errandum ; quod est vitium . oppositum ; sed est necessitas ad non errandum : ergo veracitas divina , & sic de reliquis virtutibus , non solum est inclinatio ad non mentiendum , quod est vitium oppositum ; sed etiam est necessitas non mentiendi : Quia sic dignius videmur sentire de virtutibus divinis. Mitto alia.

109 Ex his solutæ videntur rationes in oppositum. Ad id ; quod dicit de dictamine rationis. Non dicimus , veracitatem necessitare ad non mentiendum præcisè ; quia opponitur *perfectissimè* cum mendacio ; sed quia ita opponitur , summè inclinando sine contrapondere ad non mentiendum ; & dato , quod ita opponatur dictamen rationis cum mendacio : quia fatemur dari in Deo multa , quæ *formaliter* opponantur cum mendacio ; diximus tamen non hæc omnia constituere auctoritatem (saltem necessariam) sed solum illas perfectiones , quæ per modum perfectionum , quasi *permanentè* , & vt ita loquar , per modum principij , & habitus , determinant Deum ad dicendum verum ; non quæ per mo-

Hum actus. Hac ratione diximus, non
 constituere authoritatem (saltem neces-
 sariam) *decretum* de dicendum veru-
 nec *scientia actualis* obiecti dicti; sed de-
 terminatio ad dicendum omnia. Quia si-
 miles perfectiones sunt, quæ in huma-
 nis dicuntur constituere authoritatem.
Ad alia. Definitio debet dari per præ-
 dicata certa, & nota quantum fieri pos-
 sit; etsi certum esset, veracitatem esse
necessitatem non mentiendi; non esset
 probabilis sententia opposita: ideò for-
 tè, ne quid auferatur de probabilitate
 non datur per *necessitatem*. Præter-
 quam, ut diximus, *summa inclinatio* ad
 actum virtutis, & *necessitas* carendi vi-
 tio opposito, fortè sunt synonyma: &
 quævis virtus infinita *essentialiter* pug-
 nat cum vitio opposito virtuti cogni-
 to *ut tali*. Sic pugnat in Deo pruden-
 tia infinita cum imprudentia actuali:
 iustitia infinita cum iniustitia actuali:
 charitas infinita cum offensa actua-
 li: & idem intendimus de ve-
 racitate cum men-
 dacio.

SECTIO VI.

De perfectionibus constituentibus Divinam auctoritatem pro revelationibus promissorijs.

110 **H**anc quæstionem difficilem reddit Ripalda; qui eam invenit. *Sup. 1.* Quod etsi in humanis regularitèr per promissionem extrinsecam non solum affirmetur animus promittendi; sed etiam futuritio rei promissæ: ut frequentèr accidit in his: *Dabo tibi librum: promitto tibi librum.* Ad veram promissionem sufficit, quod solum affirmetur animus promittendi: & ratio est: quia ad veram promissionem sufficiunt verba illa, quæ possunt inducere obligationem, si acceptentur. Sed verba affirmantia solum animum promittendi possunt inducere obligationem: ut patet in his: *Obligome ad conferendum librum,* quæ sine dubio inducunt obligationem, & solum significant animum promittendi, & ad summum se obligandi. 2. Ex D. Thom. lib. 1. Periherm. lect. 7. aiente, orationem imperativam, impetrativam,

& interrogativam solum affirmare animum imperandi, impetrandi, & interrogandi, & sciendi: ergo idem accidit in oratione promissiva, quæ valdè similis est imperativæ: siquidem per promissionem quisque sibi imperat. Hoc tantum animo affirmato, credi potest futuras esse res promissas; non quia assertas, & affirmatas; sed quia promissas: ita scilicèt: *Credo futuram esse gloriam: quia Deus promisit illam dare: per talem namque revelationem revelata est gloria promissoriè, quamvis non assertoriè.*

III Sup. 2. Ex dictis: veracitatem solum exigere conformare locutionem cum iudicio; etsi dicantur actus interni: & consequentè veracitas solum exigit conformare promissionem externam cum iudicio de animo interno promittendi. Quod indè probari potest: quia si per impossibile accideret, quod externè promittens iudicaret se habere animum promittendi, quem in se non haberet, sic promittens non esset mendax, nec mentiretur, ut videtur patere: sicut non mentitur, dum alia asserit falsò iudicans ita esse: verum est, quod promittens externè, & iurans

aliquid daturum, si in re non habet
 animum promittendi, dicitur mendax,
 & periurus: & ratio est: quia titulo ve-
 racitatis debet affirmare animum exi-
 stimatum, & cum ferè impossibile sit
 existimare se habere animum, quin il-
 lum habeat; si animum non habet, iudi-
 catur mendax: quia creditur non exi-
 stimare, se habuisse animum: itaque ve-
 racitas solum determinat ad iudican-
 dum promittentem existimare, se ha-
 bere animum promittendi.

212 Sup. 3. Voluntatem promit-
 tendi rectè componi cum voluntate
 non implendi: vt constat ex tractatu
 de Voto. An verò componatur cum
 voluntate non se obligandi, dubium
 est. Ex his patet, veracitatem, & sa-
 pientiam esse sufficientem authorita-
 tem ad credendum Deum habere ani-
 mum promittendi: quia vera citas, &
 sapientia sufficiunt ex dictis ad creden-
 dum obiectum affirmatum per revela-
 tionem. Sed per revelationem promif-
 soriam affirmatur animus promittendi:
 ergo veracitas, & sapientia sunt suffi-
 ciens authoritas ad credendum animum
 promittendi. Addimus vtramque esse
 necessariam formalitèr loquendo. Quia

veracitas, ex dictis, solum connectit
testimonium cum iudicio, & sapientia,
& iudicium cum obiecto: & conse-
quentèr utraque requiritur ad conne-
ctendum testimonium cum existentia
animi promittendi.

113. Sup. 4. Multas perfectiones
pertinere ad Deum, ut promittentem.
Aliæ ut principium *quod*, ut Deus, &
Persona Divina. Aliæ ut principium
quo, sive directivum, ut sapientia; sive
determinativum, ut voluntas; sive phy-
sicè productivum, ut omnipotentia; sive
inclinativum, ut veracitas, fidelitas, iu-
stitia, misericordia, constantia, & aliæ
virtutes morales.

114. His suppositis, Suarez opusc.
de Divina libertate, disp. 2. sect. 8. di-
cit, ad credendum futuritionem rei
promissæ & decretæ, sufficere veraci-
tatem, & sapientiam. Additque in Deo
fidelitatem non distingui à veracitate;
sed solum esse quasi partem veracitatis;
eo quod præmissio Divina, & decreta
Divina externa solum sunt assertiones
de futuro, quibus Dominus testatur se
aliquid facturum. Prado cap. 7. Theo-
log. Mor. quæst. 1. §. 4. asserit, fide-
litatem non distingui à veracitate: idè-
que

que eandem esse auctoritatem pro revelationibus promissorijs, ac pro assertorijs. Oviedo controuv. 2. punct. 2. à num. 28. easi iudicet fidelitatem distinguere à veracitate, assertit sufficere pro revelationibus promissorijs veracitatem, & sapientiam: quæ sapientia cognoscat etiam circumstantias non esse notabiliter mutandas. Ripalda disp. 2. sect. 9. ait, ad credendam futuritionem rei promissæ sufficere solam omnipotentiam cum fidelitate; ad credendam verò futuritionem rei decretæ, & propositæ sufficere veracitatem, ut coniunctam cum constantia, & potentia. SS. MM. ultra veracitatem, & sapientiam, quas exigunt ad assecurandum de vera promissione, exigunt fidelitatem, potentiam, & scientiam, tam de possibilitate rei, quàm de eo quod circumstantiæ non sint mutandæ; pro decretorijs verò eadem exigunt nisi, quod loco fidelitatis requirunt constantiam. Munies. disp. 4. sect. 6. dicit, revelationes promissorias involvere decretum faciendæ rei promissæ, & hoc decretum simul cum revelatione esse sufficiens obiectum formale credendi futuritionem rei promissæ.

115 Placet sententia Suarez, in quam recidit Oviedo, nisi quod fidelitatem distinguit à veracitate. Dico: sola veracitas, & sapientia sufficit ad assentiendum futuritioni rei promissæ, & decretæ neque specialitèr, seu formalitèr requiritur sapientia de eo quod circumstantiæ non sint mutadæ quamvis hæc materialitèr datur; sed sufficit veracitas, & sapientia de futuritione rei promissæ, quæ in Deo regulat promissionem. Hanc conclusionem tenet etiam Palanco disp. 1. quæst. 5. Aliquæ probant hanc conclusionem. 1. Quia veracitas, & sapientia manifestant animum promittendi. Sed animus promittendi habet connexionem cum futuritione rei promissæ: ergo veracitas, & sapientia sufficiunt ad assentiendum futuritioni rei promissæ. 2. Connexio testimonij, quæ non proveniat à prima veritate in dicendo, non est sufficiens ad assensum fidei; sed prima veritas in dicendo est illa, quæ refundit connexionem in primo fieri revelationis non postea: ideòque est veracitas, & sapientia: ergo veracitas, & sapientia sunt sufficiens autoritas, & reliquæ perfectiones non exiguntur. 3. Veracitas

racitas, & sapientia sufficiunt pro rebus affirmatis. Sed per revelationem promissoriam affirmatur futuritio rei: aliàs si non esset affirmata non esset revelata; ergò. 4. Fides promissionum, & assertionum est eiusdem speciei: ergo debet procedere ab eadem autoritate: quia actus procedentes à diversis moti-
vis non possunt esse eiusdem speciei.

116 His omisis, probatur conclusio; Veracitas, & sapientia sunt autoritas sufficiens pro rebus affirmatis, per revelationem. Sed revelatio promissoria Dei affirmat futuritionem rei promissæ: ergo veracitas, & sapientia sufficiunt ad credendum futuritionem rei promissæ. Prob. min. in signo priori ad revelationem promissoriam datur in Deo cognitio futuritionis rei promissæ: quia prius est Deum decernere rem, & consequentè videre futuritionem etiam in se ipsa, vt dicimus tract. de Scientia, quam decernere revelare talem rem: ergo Deus per talem cognitionem dirigitur ad revelandum: quis enim credat cognitionem maximè conducentem ad revelandum, & existentem in signo apto, non dirigere Deum? Sed talis cognitio non dirigeret, nisi

per revelationem affirmaretur futuritio rei promissæ: quia ad quid aliud dirigeret? ergo per revelationem affirmatur talis futuritio.

117 Confirm. In Deo inseparabilis est animus promittendi à voluntate efficaci implèdi, & futuritione rei promissæ, vndecumque hæc proveniat, & cum Deus cognoscat hanc veritatem per scientiam necessariam, hæc cognitio existit in signo potestatis proximæ ad revelationem promissoriam: tunc sic, quamvis creatura per suas promissiones possit affirmare animum promittendi, quin affirmet animum implendi; quia animus implendi est separabilis ab animo promittendi; tamen frequentèr, etiam iuxta Adversarios, affirmat animum implèdi, & futuritionem rei promissæ: & præsertim hoc accidit, quando ex magno amore promittit volendo suam affectum ostendere alteri: quia sic promittens intendit affirmare futuritionem rei in quantum possit, & cum homo non possit certo affirmare futuritionem rei in se ipsa, affirmat animum implendi. Sed Deus pro priori ad promissionem cognoscit inseparabilem esse suam animum promittendi ab animo im-

implendi ; & à futuritione rei , & ex magno amore promittit , & ex maximo desiderio , vt noscatur futuritio rei promissæ , & decretæ : ergo affirmat futuritionem rei promissæ in se ipsa.

118 2. In Deo , vt observat Suarez, iuxta D. Thom. iuramentum non habet maiorem vim , neque efficaciam , quam nuda promissio ; sed solum apponitur iuramentum pro maiori explanatione promissionis : Nunc sic : ideam affirmat promissio in Deo , ac iuramentum in creatura ; sed iuramentum promissorium in creatura non solum affirmat animum promittendi ; imò qui simpliciter promitteret sine animo implendi , vt dicit Suarez, lib. 1. de Relig. de Essentia voti , cap. 4. num. 5. Thom. Sanchez , Summa lib. 4. cap. 1. num. 37. non vere promitteret ex Div. Thom. 2. 2. quæst. 88. artic. 1. *Promissio ex proposito faciendi procedit. Sed etiam animum exequendi : quia mendax esset , qui iuraret sine animo implendi : ergo promissio in Deo non solum affirmat animum promittendi ; sed etiam animum implendi ; sed hoc est in Deo affirmare futuritionem rei promissæ.*

missæ. 1. Quia affirmare antecedens formalitèr connexum cum alio, & ex desiderio illud manifestandi, est affirmare illud aliud. 2. Quia creatura per iuramentum, ut affecuret, affirmat futuritionem rei in quantum potest, & cum ipsa non possit aliter affirmare certam futuritionem rei, nisi in intentione, & animo ponendi rem, iuramentum affirmat talem animum: cum verò Deus ex maiori desiderio promittat externè, & propriè cognoscat animum implendi, & futuritionem rei promissæ, utrumquè affirmat per promissionem externam.

119 Dices: cognitio de futuritione rei promissæ per accidens præcedit ad promissionem externam: quia talis cognitio non prærequiritur, ut detur vera promissio, & ut ex illa oriatur obligatio: cum ad veram promissionem sufficiat animus promittendi: quod per accidens præcedit, non dirigit necessario ad revelationem, & consequenter licèt aliquando dirigat, seu licèt dirigat ad aliquas revelationes promissorias, quæ fortè affirmabunt futuritionem rei promissæ: non tamen dirigit ad omnes: & aliquæ possunt non

affirmare talem futuritionem , & cum nesciamus , quæ revelationes affirment futuritionem , quæ non ; non sufficiet pro omnibus ; imò generalius pro nulla revelatione promissoria sufficiet veracitas , & sapientia , nisi specialiter constet , per illam specialius affirmari futuritionem rei promissæ. *Resp.* Verum esse , quod in creatura ad promittendum per accidens præcedit cognitio de futuritione rei præmissæ , & idè potest dari promissio solum affirmans animum promittendi ; atamen in creatura ad iuramentum promissorium per se præcedit cognitio de futuritione rei , quæ cadere potest in creatura , scilicèt , cognitio de animo implendi : cum ergo in Deo non differat promissio à iuramento promissorio , per se præcedit cognitio de futuritione rei , quam potest habere : Et cum habeat cognitionem de futuritione rei in se ipsa : hæc præcedit , & idè affirmat , futuram esse absolutè rem promissam.

120 Dices cum SS. MM. Revelationes promissoriae non sunt purè speculativæ ; sed practicæ : alias non differrent revelationes assertoriae à promiss-

missorijis : sunt ergo practicæ , id est ,
 tales , ut intuitu verbi dati possint mo-
 vere ad assequendam rem : Nunc sic :
 Revelatio ostendit iudicium quando
 præcedit ad illam ; non quando illam
 subsequitur : cum ergo decretum exe-
 cutivum , & consequenter cognitio de-
 creti executivi intuitu verbi dati sit
 consequens ipsam revelationem , reve-
 latio non ostendet , neque affirmabit
 decretum executivum : ergo requiri-
 tur fidelitas , ad quam pertinet confor-
 mare facta cum dictis , ut illud osten-
 dat. Confirmatur : illa perfectio mo-
 vet promissarium ad assentiendum fu-
 turam esse rem promissam , quæ movet
 promittentem , ut intuitu promissionis
 exequatur rem. Sed ad hanc movet fi-
 delitas , & non veracitas : ergo requi-
 ritur fidelitas distincta à veracitate , vel
 saltem si fidelitas distinguitur à veraci-
 tate , non sufficit sapientia , & veraci-
 tas : Etsi non distinguitur , sicut ad
 revelationes promissorias dicitur exigi
 veracitatem , etiam ad assertorias dice-
 tur requiri , & exigi fidelitatem.

1:1 Ut argumento respondeam
 sciendum est , ipsos RR. fateri posse
 dari aliquas revelationes promissorias
 purè

purè speculativas, quæ, scilicèt, non solum asserant animum promittendi, & animum implendi, sed etiam decretum executivum, & executionem rei. Quid ergo si nos asseramus accidere semper, quod ipsi fatentur aliquando posse accidere, cum nos dicamus ad promittendum præcedere semper cognitionem, quam ipsi dicunt, aliquando posse præcedere: tunc ergo revelatio promissoria materialitèr tantum differt à revelatione assertoria: quia assertoria est de præsentì, aut de præterito, & promissoria est de re à Deo faciendâ ex honestate implendi suum verbum, aut ex alio motivo. Dicimus nihilominus revelationem promissoriam esse speculativam, & frequenter esse practicam, vel saltem sæpè esse practicam: quia sæpè non affirmat per quod decretum exequenda sit talis res: an scilicèt vnicè propter gloriam Dei: an simul ex motivo fidelitatis; an ex misericordia, &c. ut sic maneat Deo liberum exercere has, vel illas virtutes, consequenter ad cognitionem futuri- tionis rei: qua ratione dicimus principium meriti posse dari in præmiû, posito ordine intentionis, & executionis.

122 Cum autem per revelationem affirmetur exequendam esse rem; etsi fidelitas esset distincta, non esset necessaria ad authoritatem: sicut ipsi fatentur, quod in revelationibus illis promissorijs, quæ essent speculativæ, sufficiebat veracitas, & sapientia: quamvis ad exequendum requirantur fidelitas, omnipotentia; & sæpè concausa creata. Itaque confirmatio est falsa; si exigit pro constitutivo necessario fidelitatem; si verò dicat posse ingredi tanquam partem motivi redundantis, transeat confirmatio, in qua nihil contra conclusionem. Nos tamen asserimus, eandem veracitatem conformare dicta cum mente; & facta cum dictis, quando per revelationem affirmatur factum; sed cum hac differentia, quod dicta cum mente conformat se sola; facta cum dictis simul cum sapientia. Cognito tamè per veracitatem, & sapientiam verò animo promittendi, veracitas se sola determinat ad exequendum, modo detur potestas, & circumstantiæ non sint variatæ. Cum ergo revelatio promissoria materialitèr tantum distinguatur ab assertoria; veracitas solum per rationem, & materialitèr distinguitur à fide-

deli-

delitate : Est fidelitas prout determinat ad conformanda facta cum dictis; & est veracitas prout determinat ad conformandum dicta cum mente. An verò fidelitas dicenda sit motivam revelationis purè assertoriæ? Loquere, ut velis: cum tamen per ordinem ad revelationem promissoriam dicatur fidelitas, melius loqueris, si fidelitatem non exigas pro revelatione assertoria.

123 Dices: Scriptura multis in locis revocat nostram fidem ad fidelitatem, ita ad Hebræos 1. *Fidelis est enim, qui repromissit.* Et cap. 2. loquendo de Sara: *Fidelem credidit esse eum, qui repromissit:* ergo fidelitas est constitutiva authoritatis. *Resp.* conc. antec. & conseq. quia cum nos non distinguamus veracitatem à fidelitate in Deo, si ad authoritatem requiritur veracitas, requiritur etiam fidelitas. Ratio autem cur Apostolus se explicuit per fidelitatem, potiusquam per veracitatem est, quia veracitas est fidelitas relatè ad assertiones de futuro: vel, quia cum sit certum veracitatem identificari cum fidelitate, & casu quo distinguantur, ad fidelitatem potiusquam ad veracitatem pertineat implere promissa (& saltem

eum promissiones creaturarum non as-
 firmant rei promissæ futuritionem, ut
 accidit in creatis) ideò se explicuit per
 fidelitatē. Imò propter eandem rationē
 poterat addidisse potentiam; sicut etiā
 addit ad Roman. 4. *Abraham conforta-*
tus est fide, plenissimè sciens, quia quæ-
cumque promisit, potens est facere. Et ad
 Hebr. 11. *Quia & à mortuis suscitare*
potens est Deus. Et August. lib. 21. de
 Civit. cap. 2. *Nam quæ melior, & vali-*
dior ratio de rebus redditur, quam quod
omnipotens ea posse facere, & facturum
perhibetur. Ratio autem cur fidem re-
 ducant ad potentiam, non ideò est, quia
 non sufficit veracitas, & sapientia; sed
 quia etiam potentia, & fidelitas possunt
 constituere motivum redundans, &
 sunt perfectiones necessariæ ad execu-
 tionem. Cum tamen in creatis casu, quo
 fidelitas distinguatur à veracitate, & li-
 cèt non distinguatur, fidelitas non obli-
 get, quando non datur potestas imple-
 di: neque creatura assecurare possit de
 eventu futuro, si non detur potentia:
 ideò assecurat Deus de eventu per fide-
 litatem, & potentiam: quia supposita
 vera promissione, hæ sunt, quæ in
 creatis assecurant de eventu.

124 Dices 2. Per id creditur futuram rem promissam, per quod infallibiliter erit res promissa. Sed Sic erit per omnipotentiam, & constantiam ultra sapientiam, & veracitatem: ergò. 2. Per id creditur, per quod Deus est infallibiliter determinatus ad exequendam rem promissam. Sed talis est per fidelitatem: ergò. *Resp.* dist. mai. per quod infallibiliter erit in dicendo, conc. mai. in exequendo, neg. mai. & conc. min. quoad 2. neg. quoad 1. loquendo de motivo necessario. Ad 2. resp. concess. mai. & min. neg. conseq. Quia ut diximus, *Fidelitas* non distinguitur à veracitate; & casu, quo distinguitur, sufficienter est determinatus ad exequendam rem promissam: ideòque sufficienter creditur per illam.

125 Ex his sequitur, veracitatem in Deo ostendere futuritionem rei promissæ per viam iudicij: sicut ita ostendit animum promittendi: quia veracitas ostendit per viam iudicij, id quod affirmatur per revelationem: & per revelationem promissoriam affirmatur non solum animum promittendi; sed etiam futuritio rei promissæ iuxta dicta. Ostendit etiam veracitas identifi-

cata cum fidelitate futuritionem rei promissæ aliter, quam per viam iudicij: sciicèt, quatenus movet, vt intuitu verbi dati, & promissionis exequatur, quæ promissa sunt: verùm cum prima ostensio sufficiat ad rem præsentem, parum curâ sum est de secunda. In creatis quando per promissionem affirmatur futuricio, hoc est, intentio, seu animus implendi, & hoc ita apparet, veracitas ostendit futuritionem rei in intentione etiam ex duplici capite assignato; executionem verò solum ostendit quatenus obligat ad exequendum intuitu verbi dati; non verò per viam iudicij: quia promissiones in creatis nõ affirmant futuritionem rei promissæ in se ipsa; sed solum in intentione.

SECTIO VII.

An actus credendi obsequiosus, & meritorius debeat intrinsecè attingere obiectum formale?

126 **D**ICO I. cum communi sententia contra Ripalda, impossibile esse actum credendi Deo meritorium cum omnimoda obli-

oblivione, & absque actuali notitia Dei revelantis. Probat. Impossibile est aliquid credere propter autoritatem D. Thomæ illam præferendo autoritati Scoti, si nullo modo venit in mentem hanc sententiam esse affirmatam à Div. Thom. quomodo enim præferri potest prudenter absque cognitione: ergo impossibile est prudenter credere mysterium propter autoritatem Dei revelantis, ipsam præferendo omnibus alijs rationibus in contrarium occurrentibus, si nullo modo veniat in mentem autoritas Dei revelantis. 2. Non potest esse imputabilis libera, & voluntaria honestas fidei consistens in conformitate cum divina revelatione, seu in summissione ad autoritatem Dei revelantis, quando nulla datur cognitio autoritatis revelantis: quia incognitum nequit esse voluntarium: ergo si datur omnimoda oblivio, & nulla cognitio Dei revelantis, non potest dari fides meritoria, & obsequiosa.

127 Confirm. Non potest dari malitia infidelitatis consistens in disconformitate ad divinam revelationem, seu in non summissione autoritati Dei revelantis, cum omnimoda oblivione,

& absque actuali notitia revelationis: quod enim antea habuerim notitiam, quid ad rem, si quando dissentio, non recordor? Ergo non potest contrahi honestas fidei cum omnimoda oblivione, & absque actuali notitia revelationis: ad contrahendam namque honestatem saltem eadem requiritur advertentia, ac ad contrahendam malitiam. Probat. ant. Nequit contrahi malitia absque advertentia ad regulam moralitatis: ergo nequit contrahi specialis malitia absque advertentia ad specialem regulam obiectivam moralitatis, qualis est in presentia revelatio sufficienter proposita. 2. Semel, imò sæpius amasse proximum propter Deum, non est necessitas, ut quotiescūque amem proximum, sit propter Deum, & non ex alio motivo. Et si aliquando potest contingere, ut postea ametur proximus ex alio motivo, & non propter Deum, tunc erit quando non datur advertentia ad bonitatem Dei: ergo cum semel assensisse mysterio propter Deum revelantem, non sit necessitas, ut quoties mysterio assentiatur, sit propter Deum revelantem, & non propter argumenta credibilitatis, vel propter aliud moti-

vum, si aliquando hoc accidere poterit, tunc erit quando non datur advertentia ad Deum revelantem. Idem in alijs exemplis probari potest.

128 3. Sicut causa physica non potest naturalitèr operari, quin sit applicata, ita intellectus non potest ferri in obiectum, quod non sit propositum. Sed intellectum assentire obiecto propter Deum revelantem, est ferri in Deum revelantem: quia ferri in obiectum propter aliud, non est solum ferri in obiectum; sed ferri propter aliud: & propter quod unumquodque tale, & illud magis: ergo intellectus non potest assentiri obiecto propter auctoritatem revelantem, quin auctoritas revelans sit applicata, & consequenter quin appareat. *Explicatur*, cavendo solutionem. Species relictæ ab actibus præcedentibus, & habitus acquisitus solum præstant, quod intellectus facilius feratur in obiectum sufficientèr propositum; non verò quod feratur in obiectum non propositum, saltem ita accidit in habitibus voluntatis: ergo species relictæ ab assensu propter Deum revelantem non poterunt movere, nec inclinare in actu 2. ad assensum prop-

ter Deum revelantem, nisi detur advertentia ad Deum. Item habitus acquisitus inclinatur ad actus similes præcedentibus. Sed præcedentes attingunt *intrinsecè* auctoritatem revelantem, iuxta Ripalda; ergo species relictæ, & habitus acquisitus inclinabunt, & elicient actus *intrinsecè* attingentes auctoritatem revelationis. *Explicatur*, cavendo aliam solutionem. Assensus posteriores non sunt *virtualiter* ex advertentia divinæ auctoritatis, quatenus *essentialiter* supponant advertentiam præteritam: quia quo fundamento adstruitur connexio essentialis in sequenti actu cum antecedentibus? Etsi enim actus intellectus consistant in actione, actio connectitur *essentialiter* cum suis principiis physicis; non cum moralibus, quales forte sunt habitus acquisiti. Et demus connecti *essentialiter* cum principiis moralibus, scilicet habitibus: habitus qui sunt entitates absolutæ, quo iure ponentur *essentialiter* connexi cum actibus, à quibus generati sunt, seu cum eo, quod præcesserint tales actus?

129 Deindè: Apprehensio mysterij causata ab illis speciebus, verum est quod proponit mysterium *virtualiter*,

ver, vt revelatum ; imò *formaliter* vt
 revelatum : quia oritur ab speciebus de
 mysterio , vt revelato , hoc tamen pro-
 bat , quod illa apprehensio , & species
 inclinabunt , & elicient assensum *in-*
trinsicè attingentem mysterium , vt
 revelatum : quia ex actibus similibus
 oritur sunt ; vel si inclinant ad actus dis-
 similes ; etsi priores fuerint propter
 auctoritatem revelantem ; sequentes
 poterunt esse propter argumenta cre-
 dibilitatis , vel aliud motivum , & non
 præcisè propter auctoritatem , vt re-
 velantem adhuc *extrinsicè* , quod ne-
 gat Ripalda. Itaque sicut quando non
 datur formalis , & actualis adverten-
 tia , etsi confusa , *obligatorie* retrahens ,
 non potest contrahi malitia infidelita-
 tis : ita sine actuali advertentia specia-
 lis honestatis nequit contrahi honestas
 fidei. Hinc per actus frequentes , qui-
 bus credimus mysteria , advertimus
actualiter , etsi *confuse* , ad authorita-
 tem revelantem : quia advertimus , illas
 veritates esse in Symbolo , aut opposi-
 tum esse hæresim ; etiã præ facilitate
 credendi non advertamus *reflexe* , nos
 advertere : ad modum , quo musicus
 pulsans has phibias præ alijs , habet cog-
 nitio-

nitionem dirigentem; etsi præ facilitate
 pulsandi non advertat *reflexè* se habere
 talem cognitionem. Imò aliquando
 contingit, committi aliquod lethale,
 quin *reflexè* possimus illud iudicare
 adhuc *probabiliter* iuxta Psalm. 18. *Ab
 occultis meis munda me.* Si tamen acci-
 deret, quod non advertamus ad au-
 thoritatem revelantem; tales actus non
 essent fidei: quia neque moverentur ex
 motivo fidei, nec honestas fidei est im-
 putabilis. Et tunc tales actus, ut sentit
 Oviedo, essent supernaturales elicitum ab
 auxilio, non tamen ab habitu fidei,
 neque ab alio habitu, qui non est assign-
 andus pro actibus raro contingentibus:
 sicut actus scientifici, qui sequuntur
 primam conclusionem, & quasi illam
 repetunt, si non detur advertentia
 ad præmissas, non elicientur ab habi-
 tu conclusionis: quia sunt valdè diversi
 hi actus, ut idem habitus facilitè ad
 illos, fiunt que tales actus sequenter ab
 specie clara obiecti, quæ acquiritur
 clarior ex repetitione.

130 Dico 2. contra Ripalda. Ut
 aliquis assentiat mysterio propter re-
 velationem per assensum non atingen-
 tem *intrinsicè* revelationem, non suf-
 ficit,

scit, quod precedat sola apprehensio
 suasiva revelationis. *Prob.* Assensus
 mysterij propter revelationem impor-
 tat assensum revelationis: quia nemo
 potest esse persuassus de existentia ob-
 iecti materialis propter formale, quin
 sit persuassus de existentia obiecti for-
 malis: *Quia propter quod unumquodque
 vale, & illud magis.* Sed qui assentitur
 mysterio propter revelationem, est
 persuassus de existentia mysterij prop-
 ter revelationem: ergo est persuassus
 de existentia revelationis, quæ persua-
 sio dicit assensum, & non solam ap-
 prehensionem. *Explicatur.* Eatenus
 sumus certi per fidem de existentia ob-
 iecti revelati, quatenus sumus certi de
 revelatione, iuxta Paulum, *Scio cui credi-
 di, & certus sum.* Sed certitudo est pro-
 pria iudicij, & non apprehensionis
 adhuc suasivæ, nisi *improprie* loquamur:
 ergo qui est certus de existentia my-
 sterij propter revelationem, habet as-
 sensum de revelatione. 2. Qui assenti-
 tur obiecto materiali propter formale,
 non potest simul dissentiri obiecto for-
 mali etiam iuxta Ripalda. Sed qui so-
 lum habet apprehensionem suasivam
 revelationis, potest dissentire revela-
 tio-

tioni : quia apprehensio suasiva sicut non necessitat ad assentiendum , ita non necessitat ad non dissentiendum : ergo qui assentitur propter revelationem, habet iudicium de revelatione , quod *unicè* est incomponibile cum dissensu de revelatione.

I I Hinc scies , præcedente sola apprehensione suasiva revelationis, moveri potest à dicta apprehensione assensus *unicè* attingens *intrinsecè* mysterium : sicut intellectus potest assentire colori, quin assensus attingat lucem : Et ex simplici complacentia in divina bonitate potest determinari detestatio peccati, & actus aliarum virtutum non attingentes *intrinsecè* divinam bonitatem. Verum in dicto casu , assensus mysterij non erit propter revelationem tanquam obiectum formale ; & intellectus poterit dissentire revelationi : ideòque assensus non erit fidei , sicut nec detestatio peccati orta ex dicta simplici complacentia pertinebit ad charitatem. Tunc ergo apprehensio suasiva se habebit tanquam conditio proponens veritatem mysterij : sicut lux se habet ut conditio ostendens colorem : & in hoc sensu, scilicèt *subiectivè*, **no-**
vebit

vebit assensum mysterij sicut simplex complacentia in bonitate divina, & quodvis imperium efficax, *subiectivè* determinat actus aliarum virtutum.

132 Scies 2. Quod si præcesserit iudicium de existentia revelationis (in quo iudicio, Puente Hurtado, & Lugo concedentes fidem esse necessario discursivam, ponunt totum obsequium fidei. Et quando fides discurret, etiam qui negant esse necessario discursivam, aiunt, præmissas necessitare quoad exercitium) si præcedat inquam tale iudicium, præcipuum meritum fidei stat in iudicio de revelatione: quia difficultates reddentes difficile mysterium reddunt difficilem revelationem; victa tamen difficultate in assensu revelationis, iam non est difficultas in assensu mysterij: cum tamen assensus revelationis non necessitet quoad exercitium ad assensum mysterij propter revelationem assensus mysterij, ut potè liber, est obsequiosus, & laudabilis. Generalitèr tamen tribuuntur in scriptura præmia, & laudes assensui mysterij: vel quia assensus mysterij propter revelationem attingit *intrinsecè* revelationem: vel quia tota difficultas assentien-

tiendi revelationi stat in difficultate
 mysterij ; at verò ex se tota laus fidei
 stat in assentiendo mysterio propter
 revelationem ; etsi per accidens hæc
 laus partim minuatur , si præcedat as-
 sensus revelationis. Itaque non est
 adeò efficax hoc argumentum , quod
 Ripalda iudicat validius ad firmandam
 suam sententiam de sola præcedentia
 apprehensionis suasivæ circa revela-
 tionem.

§. IV.

133 His suppositis, Puente Hurta-
 do disp. 3. 1. §. 22. & disp. 8. sect. 4.
 Rip. disp. 2. sect. 5. dicunt, ad hoc ut
 assensus sit essentialitèr fidei , non esse
 necessarium , quod intrinsecè attingat
 auctoritatem revelantem ; & adducunt
 Eximium Suarez 1. 2. disp. 8. de Vo-
 luntario , ubi ait , posse electionem esse
 propter finem , & moveri à fine, quan-
 do finis menti non occurrit. Oppositum
 defendit Lugo disp. 1. num 88. Arria-
 ga disp. 1. num. 24. Oviedo contr. 2.
 num. 120. Ogea disp. 2. sect. 1. Pa-
 lanco disp. 1. quæst. 6. & communi-
 tèr RR. sequi Suarez , in terminis hoc
 docentem disput. 4. de Bonitate , &
 mali-

malitia, sect. 2. num. 7. Dico assensus essentialitèr fidei necessario attingit auctoritatem revelantem iudicativè. Probat. Ad hoc ut actus sit fidei est necessariam, quod assensus sit propter testimonium, & ita sit assensus propter testimonium, ut ex vi illius maneat intellectus persuassus de existentia testimonij, & nequeat negare eius existentiam. Sed nequit dari eiusmodi assensus, quin intrinsecè, & iudicativè attingat testimonium divinum, seu auctoritatem revelantem: ergo nequit dari assensus essentialitèr fidei, qui intrinsecè, & iudicativè non attingat auctoritatem revelantem. Mai. constat ex immediata conclusione.

134 Minor probatur. Nequit dari eiusmodi assensus, quin ita clarè, vel confusè tendat: *Credo Incarnationem, quia Deus revelavit.* Sed assensus ita tendens, attingit intrinsecè iudicativè auctoritatem revelantem: ergo nequit dari assensus mysterij propter auctoritatem revelantem, vi cuius intellectus maneat ita persuassus de existentia revelationis, ut nequeat eam negare, quia talis assensus intrinsecè iudicativè attingat auctoritatem revelantem. Maior

videtur clara: quia si non ita tendat, nequit habere essentialitèr respectum intentionalem (essentialitèr exactum ad specificationem actus in quavis virtute) vi cuius ita persuassus maneat intellectus de existentia revelationis, seu de existentia obiecti materialis propter formale, vt constabit ex D. Thom. infra ad argumenta. *Explicatur*: Si assensus non ita tendat, sed solum præsupponat assensum authoritatis revelantis, assensus mysterij accidentalitèr, & improprie erit assensus fidei; ad modum, quo accidentalitèr, & improprie est actus charitatis, iuxta communem sententiam, actus iustitiæ imperatus per actum charitatis: imò minus proprie esset fidei assensus mysterij, quam hic actus iustitiæ esset charitatis: quia imperium charitatis ita præcederet, vt necessitaret ad actum iustitiæ; & assensus revelationis non necessitat ad assensum mysterij.

135 Probatur hoc: Assensus mysterij non attingens iudicativè revelationem, non est, cur supponat essentialitèr assensum revelationis: quia etsi indigeat sæpè præluscere revelationem, vt appareat mysterium, tamen non est
 cur

eur determinatè exigat apparere per hoc motivum, potiusquam per aliud: quia sæpè dantur assensus circa mysteria, quæ aliundè apparent, quam per revelationem, ut existentia Dei, omnipotentia, & alia: ergo solum supponit accidentalitèr assensum revelationis, ad modum, quo ille actus iustitiæ supponit actum charitatis: & consequentèr solum accidentalitèr, & impropriè erit actus fidei. Saltem actus voluntatis etiam consistentes in actione solù accidentalitèr supponunt has, præ illis cognitionibus, ut verior tenet Philosophia.

136 Sed demus aliquem assensum mysterij supponere essentialitèr assensum authoritatis revelantis: hoc non sufficit, ut assensus mysterij sit non solum essentialitèr, verum neque accidentalitèr assensus fidei, nisi valdè impropriè. Prob. Non magis supponit assensus mysterij assensum authoritatis revelantis, quam actus essentialitèr religionis assensum de excellentia Dei: quæ assensus movet, & inclinatur ad colendum Deum; & quam quivis actus essentialitèr honestus supponit assensum regulæ moralitatis consistentis in Deo summo bono, iuxta veriores senten-

tiam. Sed hi actus etli supponant essentialitèr assensum habentem pro obiecto motivum Divinum, & Theologicum, non sunt essentialitèr Theologici: aliàs virtus religionis, & quævis alia virtus moralis esset Theologica: ergo licèt assensus mysterij supponeret essentialitèr assensum attingentem auctoritatem revelantem, non esset Theologicus, & consequentèr neque fidei Theologicæ.

137 Confirm. Quod vnus actus essentialitèr habeat procedere ab alio essentialitèr habente esse Theologicum, non infert quod ipse sit Theologicus, aliàs cum quævis creatura essentialitèr habeat procedere à Deo, quævis esset Deus: & cum actio supponat principium, & sæpè substantiam, actio erit principium, & substantia: ergo ex eo quod assensus mysterij essentialitèr habeat procedere ab assensu auctoritatis revelantis, infertur quod assensus auctoritatis revelantis sit fidei; non verò, quod ipse sit assensus fidei: aliàs omnes effectus essentialitèr procedentes à talibus principijs convenire deberent cum illis in omnibus proprietatibus, & denominationibus. Et ratio à priori est: quia respectus essentialis, quem dicit

actus intentionalis ad obiectum, à quo specificatur in ratione virtutis, non stat in quavis dependentia physica ab illo: aliàs si Deus elevaret actum charitatis, ut produceret actum iustitiæ consistētem in actione connexa cum principio, actus iustitiæ esset actus charitatis, ut potè essentialitèr dependens ab actu habente pro obiecto divinam bonitatem: consistit ergo respectus essentialis in tendentia intentionali intrinseca, qua terminatur ad obiectum materiale propter formale, & ad formale propter se ipsum. Sed actus essentialitèr fidei essentialitèr specificatur ab auctoritate revelante: ergo tendit intrinsecè intentionalitèr in auctoritatē revelantē: & iudicativè propter rationes datas.

138 Obijc. 1. Actus fidei potest esse conclusio formalis deducta ex assensu auctoritatis, & revelationis. Sed non est de ratione conclusionis formalis reflectere supra obiectum præmissarum: ergo neque de ratione assensus fidei attingere auctoritatem, & revelationem. *Resp.* conc. mai. dist. min. non est de ratione conclusionis essentialitèr talis, reflectere supra obiectum præmissarum, neg. min. accidentalitèr talis,

conc. min. & neg. conseq. Itaque de
 ratione conclusionis essentialitèr talis
 est, attingere obiectum formale, à quo
 specificatur: quia non est discursus qui-
 vis transitus ex vno actu in alium: aliàs
 assensus, quo post cognita argumenta
 credibilitatis assétimus revelationi, esset
 discursus, & moveretur ex argumentis
 credibilitatis: ideòque non esset assen-
 sus fidei. Deinde, quia aliàs difficile es-
 set discernere munus conditionis obie-
 ctivæ à munere obiecti formalis: cum
 etiam conditio obiectiva sæpè alliciat,
 & moveat ad alium assensum, vt patet
 in argumentis credibilitatis moventi-
 bus ad assensum revelationis: requiri-
 tur ergo ad rationem cõclusionis, quod
 intrinsecè intentionalitèr respiciat ob-
 iectum formale, à quo specificatur: quia
 solum extrinsecè procedere, sufficiet,
 vt conclusio dicatur existere propter
 præmissas, ly propter denotando influ-
 xum subiectivum prioris actus in po-
 steriorem; non verò denotando motio-
 nem intentionalem propriam obiecti
 formalis: verum quidquid sit de do-
 ctina Philosophiæ: in alijs materijs
 actus virtutis intrinsecè debet attinge-
 re obiectum, à quo specificatur, vt
 dixi-

diximus, & constabit ex D. Thom. in-
frà, & disp. 2. de Bonit. & malit.

139 Obijc. 2. Dum à moribundis
fit professio fidei, frequentèr fiunt actu
strictæ fidei. Sed per illos actus fre-
quentèr non attingitur revelatio: er-
gò. Prob. min. Illi actus sunt huiusmo-
di, *Credo in Deum*. Sed per hos actus
attinguntur mysteria, non verò reve-
latio: ergò. 2. Hi actus *Credo quod te-
net Mater Ecclesia*; & hic, *Firmitèr
iudico esse verum, quidquid docet Mater
Ecclesia*, sunt strictæ fidei: quia fre-
quentèr hortamur moribundos ad hos
actus. Sed hi attingunt mysteria, & ne-
que attingunt, nec videntur curare de
revelatione, nec autoritate Dei: ergò.
*Resp. conc. mai. neg. min. Ad probat.
conc. mai. neg. min.* Quia per ly *Cre-
do* significatur assensus propter autho-
ritatem dicentis: & in illis circumstan-
tijs, & relatè ad illa mysteria, propter
autoritatem Dei dicentis, quamvis ip-
si reflexe non advertant: sicut in quo-
vis iudicio iudicamus obiectum, v. gr.
Cœlum, terram, propter veritatem, &
à rusticis saltem non advertitur, illud
iudicium moveri ex veritate. *Ad 2. cõ-*

ced. mai. quoad primum actum; secundus actus sæpè etiam attingit auctoritatem Dei revelantis, quia frequenter assentimur his veritatibus, ut proponuntur ab Ecclesia, & ab Ecclesia proponuntur, ut à Deo revelatæ; & saltem assentimur propter revelationem in confuso actu: quia per tales actus respiciuntur hæc myſteria, ut valdè diſtincta auctoritate, & veritate ab alijs dictis humanis. Sed est magis expositus, ut eum non attingat, etſi non attigerit, non est actus fidei strictæ; erit tamen fidei latæ, modo non damnato ab Innocentio XI. qui factus cum ignorantia invincibili, & cum onere alium faciendi, dum melius iudicaverit, ſufficiet ad salutem, ut dicemus disp. 2. & diximus disp. 6. de Liber. arbitr. ſect. 3.

140 Hæc patent ex Div. Thom. ad Rom. 4 ſect. 1. ubi diſtinguens: *Credere in Deum, credere Deum, & credere Deo.* Dicit: *Credere Deo est proprius actus fidei, eius ſpeciem demonstrans. Nam credere in Deum demonstrat ordinem fidei ad finem, qui est per charitatem. Credere Deum demonstrat*
fidei

fidei materiam, secundum quod est fides Theologica habens Deum pro obiecto. Et ideo hic actus nondum attingit speciem fidei, sed solum quando ex hac ratione credit, quia à Deo dictum, quod designatur per Credere Deo: & ex hoc fides specificatur. Qua doctrina, & confirmantur rationes nostræ conclusionis, & solutio data. An sufficiat ad actum fidei assentiri propter revelationem virtualem, dicemus disp. 4. ubi affirmabimus, & negabimus, pro diversitate Revelationis virtualis.

141 An verò actus interni, quibus adoramus imagines Christi propter honestatem adorandi excellentias Christi (hoc enim est obiectum formale illius adorationis, ut dicemus) attingant intrinsecè intentionalitèr excellentias Christi, tanquam obiectum saltem materiale, & non solas imagines? Disputat latè Suarez tom. 1. in 3. part. disp. 54. Lugo de Incarnatione, disput. 36. modo sufficiat dicere cum Div. Thom. quæst. 25. in 3. part. artic. 3. *Relinquitur, quod exhibeatur ei reverentia, in quantum est imago: & sic sequitur quod eadem reverentia exhibeatur*

beatatur Imagini Christi, & ipsi Christo:
etsi apretiando magis Christum, quam
imaginem. Itaque adoratio terminatur
ad Imaginem propter exemplar, non
propter ipsam imaginem, seu quod est
idem, propter honestatem, quæ datur
in adorando Christo, adoratur imago,
minus apretiando Imaginem,
quam Christum.

* * *

DISPUT. II.
De ultimo resolutivo
Fidei.

Um dixerimus motivum credendi myſteria revelata eſſe authoritatem, & revelationem, nunc inquirimus quodnam ſit motivum aſſentiendi authoritati, & quodnam ſit motivum aſſentiendi revelationi?

SECTIO I.

Quodnam ſit motivum aſſentiendi divinae authoritati?

I **S**Up. I. ex terminis Deitatis, & authoritatis in dicendo eſſe verum, quod ſi Deus lo-
qua-

quatur, eius testimonium erit verum.
 Ratio est: quia ex terminis Deitatis
 habet omnem perfectionem sine imper-
 fectione. Et ex terminis *authoritatis*
 est perfectio loqui verum: ergo ex
 terminis Deitatis, & authoritatis est
 verum, quod si Deus loquatur, eius testi-
 monium erit verum: cum hoc compo-
 nitur, hanc veritatem non esse eviden-
 tem rusticis non penetrantibus termi-
 nos; sicut apud ipsos non sunt eviden-
 tes aliæ veritates notæ ex terminis.
 Deum tamen existere absolutè, & ab-
 solutè habere dictam authoritatem,
 quamvis evidens est à posteriori, scili-
 cèt ex creaturis, non tamen est evidens
 à priori, seu ex terminis.

2. Sup. 2. contra Lugo, disp. 1:
 num. 100. & RR. Ad credenda my-
 steria non sufficere authoritatem affir-
 mari conditionatè, sed ulterius requi-
 ritur, quod ipse actus credendi affir-
 met absolutè existentiam authoritatis
 iuxta dicta; vel saltem, quod
 per alium actum præcedat absolutè af-
 firmata. Probat. Fides amplectitur
 testimonium loquentis propter autho-
 ritatem, quam habet, non propter au-
 thoritatem quam haberet: ergo vel
 ipse

Ipse actus fidei affirmat absolute auctoritatem, quod verum iudico, vel saltem supponit illam absolute affirmatam. 2. Actus fidei ita tendit: *Credo Incarnationem, quia Deus eam revelat;* sed hic actus non solum affirmat absolute existentiam revelationis, sed etiam Dei, & auctoritatis: quia si non existeret absolute Deus, & auctoritas, esset falsæ suppositionis talis actus; non minus ac falso supponeret hic *Petrus sapiens currit*, si non esset sapiens. Itaque in utroque affirmatur implicite, in vno sapientia, & in alio auctoritas; ergo affirmat absolute existentiam Dei, & auctoritatis. 3. Quia iuxta ipsos RR. assensus affirmans absolute existentiam revelationis, affirmat absolute existentiam auctoritatis (quia revelatio existens est purificatio conditionis existentiae absolutæ auctoritatis) sed actus fidei includit assensum absolute affirmantem existentiam revelationis, ut dicemus disp. sect. 7. ergo & absolute affirmantem existentiam auctoritatis. 4. Ex terminis impossibile est existere revelationem, quin existat subiectum revelans, & testimonium esse absolute infallibile, quin

quin absolutè existat authoritas infallibilizans. Sed per fidem assentimus, & obsequium præstamus dicenti, quia eius testimonium est absolutè infallibile: ergo quia habet absolutè auctoritatem infallibilizantem: ergo assensus fidei supponit absolutè existentiam auctoritatis; & consequentèr vel affirmat, vel saltem supponit absolutè affirmatam talem existentiam.

3 Dices cum Lugo, & RR. Si aliquis cognoscat, quod si Deus loquatur, erit verum; & aliundè cognoscat Deum loqui incarnationem: iam habet sufficiens antecedens, utpotè connexum, ad assentiendum existentie incarnationis: ergo auctoritas Dei conditionatè cognita simul cum cognitione de existentia revelationis, est sufficiens ad credendum absolutè mysterium. Explicatur: Ad inferendam hanc veritatem, *Existit consensus*, sufficit, quod ex parte antecedentis supponatur hæc veritas, *Si existit auxilium, existit consensus: Existit auxilium*: quod est purificatio conditionis: quin ex parte antecedentis supponatur ipse consensus absolutè existens: ergo ad inferendum existere absolutè incarnationem, sufficit

tit hæc conditionalis: *si Deus loquatur in incarnatione, existit incarnatio: Datur locutio incarnationis, quæ est purificatio conditionis; quin necesse sit, quod præsupponatur existètia absoluta authoritatis.*

4 Resp. con c. antecedenti, negando consequentiam: ratio est clara, quia in illa mai. *Si Deus loquatur, eris verum*, vel supponitur implicite affirmata existentia authoritatis, & Dei, ve communiter supponitur; & sic iam præcedit affirmata absolute authoritas. Vel non ita supponitur, sed se habet tanquam conditio, & hypotesis suspensivè affirmata sicut revelatio; & sic tendit, *Si Deus existat, & loquatur: hoc enim ad minus est necessarium: quia complexum ex his omnibus est quod est connexum cum consequenti; & non sola revelatio: Etsi hoc ita est, per propositionem minorem, per quam absolute affirmatur purificatio conditionis: affirmatur absolute auctoritas, & existentia Dei. Deindè per te non possum affirmare absolute revelationem, quin absolute affirmem existentiam authoritatis. Sed per minorem affirmo absolute revelationem: ergo & auctoritatem. Ad explicationem*

respondeo, concessio antecedenti, nec
 ergo consequentiam: quia cum consen-
 sus absolutus non sit conditio, sub qua
 affirmatur consensus, non est necessa-
 rium, quod consensus absolutus sup-
 ponatur ex parte antecedentis ad infe-
 rendum consensum; cum tamen ad mi-
 nus authoritas, & existentia Dei sit
 conditio, sub qua affirmatur Incarna-
 tio: est necessarium, quod ex parte
 antecedentis supponatur authoritas, &
 existentia Dei ad assentiendum incar-
 nationi. Circa hæc vide plura sect. 4^a
 in fine.

5 Sup. 3. *Existentiã absolutã Dei,*
 & authoritatis, quæ non est per se no-
 ta, sed per aliud, scilicet per creatu-
 ras, vel per argumenta credibilitatis,
 posse immediatè movere assensum circa
 ipsam. Probatür: quævis veritas suffi-
 cienter apparens potest immediatè mo-
 vere assensum, seu movere intellectum,
 ut assentiat propter ipsam; sicut boni-
 tas apparens per cognitionem potest
 movere voluntatem. Sed non minus
 apparet authoritas per argumenta cre-
 dibilitatis, ac bonitas per cognitionem;
 ergo sicut bonitas sic apparens potest
 movere voluntatem, ut eam amet prop-

ter ipsam, sic autoritas apparens potest movere intellectum, ut ei assentiat propter ipsam. 2. Iuxta Adversarios intellectus potest assentiri revelationi apparenti per argumenta credibilitatis, propter ipsam: ergo autoritati apparenti per argumenta credibilitatis potest assentiri propter ipsam.

6 3. Eatenus autoritas non potest movere immediatè assensum, quatenus non habet vim motivam: vel quia non apparet ex suis terminis. Sed non deficit potestas movendi ex defectu vis motivæ: quia quævis veritas habet vim motivam assensus: sicut bonitas vim motivam amoris. Neque deficit potestas movendi ex eo, quod non appareat ex suis terminis: quia hic defectus non est defectus vis motivæ; sed solum defectus applicationis, seu defectus vis motivæ in esse proximè potentis movere, ad modum quo bonitas non cognita vim habet motivam amoris, & solum desideratur cognitio tanquam applicatio eam constituens in esse proximè ponentis movere. Ignis non applicatus vim habet comburendi, & solum desideratur applicatio tanquam conditio reddens proximè expe-

ditam vim comburendi : ergo si semel appareat authoritas per argumenta credibilitatis , poterit immediatè movere assensum : sicut si semel appareat bonitas poterit immediatè movere affectum adæquatè : sicut si semel applicatur ignis poterit immediatè , & adæquatè producere ignem.

7 His suppositis, prima sententia (quod attinet ad authoritatem) dicit fidem resolvi in Deitatem : quia authoritati assentimus propter Deitatem tanquam ultimum resolutivum: ita Capreolus in tertium Sententiarium, dist. 24. art. 2. Caiet. hic dubio 1. Aureol. apud Capreolum : tribui etiam solet Div. Thom. 1. parte, quæst. 1. artic. 7. Et Scoto, in tertium Sententiarum dist. 23. quamvis Suarez, asserat; horum mentem esse aliam. Secunda asserit, assensum fidei resolvi in authoritatem ut reuelatam. Ita Suarez disp. 3. sect. 4. Oviedo controvers. 2. num. 112 Ogea disp. 3. sect. 2. Tertia resolvit fidem in authoritatem, ut cognitam lumine naturali. Ita quidam citati à Suarez sect. 6. Quarta resolvit fidem in authoritatem, ita tamen, ut hæc non affirmetur per fidem; sed tan-

cum

tum supponatur, & connotetur: itaque dicunt: si credens rogetur, cur credis? Respondebit: quia Deus verax dicit: si tamen rogetur, cur est verax? Non tenetur respondere; quia hoc non affirmatur per fidem. 5. sententia resolvit fidem in auctoritatem ipsam cognitam per assensum supernaturalem fidei: ita SS. Magistri secuti Ripalda disput. 3. sect. 1. Gonet disp. 1. cap. 152.

SECTIO II.

Nostra sententia per varias conclusiones declaratur.

§ **D**ico 1. Fides non resolvitur ultimo necessario in Deitatem. Prob. Eatenus fides ultimo resolveretur in Deitatem, quia auctoritas apparet nobis per Deitatem. Sed hæc ratio vim non habet: quia æquè probat, quod fides resolvitur in creaturas: cum existentia Dei appareat per creaturas, & non ex terminis Deitatis: ergo fides non resolvitur necessario in Deitatem. *Explicatur*: Aliud est principium subiectivum obiecti in esse rei;

aliud est principium obiectivum obiecti in esse credibilis : verum est Deitatem vtpotè radicem authoritatis esse principium subiectivum authoritatis; Sed non inde sequitur esse principium obiectivum authoritatis respectu omnis assensus; sed solum ad summum respectu assensus scientifici , qui à radice arguitur, & radicatur à priori; non verò respectu omnis assensus. Quod probat. 1. Quia primæ qualitates sunt principium subiectivum coloris, & non sunt principium obiectivum videndi colorem. 2. Quia aliud est, an authoritati possimus assentiri propter Deitatem; aliud an sit necessarium? Verum est, nos posse assentiri authoritati propter Deitatem realitèr sumptam; imò inadæquatè propter eandem formalitèr sumptam. Si autem rogemur, cur Deus sit verax? Possumus respondere, quia est Deus, qui titulo talis habet omnem perfectionem sine imperfectione, & hæc est perfectio: sicut si rogemur, cur datur Petrus? Possumus respondere, quia datur actio: & ultrà, quia datur decretum de existètia Petri, verum non est necessarium; sed simul apparente authoritate, possumus assentiri ipsi prop-

ter ipsam, quin ex vi huius assensus possimus ultrà progredi, vel saltem quin indigeamus.

9 Sicut si rogemur, cur vides colorem? Rectè respondemus, quia datur color a proximo potentia: etsi rogemur, cur datur color a proximo potentia? Possimus respondere aliam rationem subiectivam: quin ex hoc probetur, colorem non esse ultimam rationem obiectivam moventem potentiam visivam. Et ratio est: quia quævis veritas sufficienter apparens potest per se ipsam movere cognitionem, sicut bonitas amorem. Deinde aliud est, si roger, cur datur autoritas? Aliud si roger, cur assentiris dari autoritatem? Huic secundæ interrogationi, quia *ly cur* clarè denotat rationem obiectivam, seu motivum, fit satis dicèdo, assentio propter ipsam: quia tamen *cur* primæ rogationis potest esse equivocum, & rogare de principio subiectivo veracitatis, aut de motivo assentiendi, respondendum est cum distinctione. Quod autem hic assensus possit esse supernaturalis, & elicitus ab habitu fidei postea videbimus.

10 Dico 2. Fides non resolvitur

in auctoritatem, ut cognitam lumine naturali: quia certitudo obiecti materialis fidei debet commensurari cum certitudine obiecti formalis, quia *propter quod unumquodque tale, & illud magis*: ergo si fides resolvitur in auctoritatem, ut cognitam lumine naturali, infallibilitas fidei commensuraretur cum infallibilitate assensus naturalis: quod videtur esse contra communem sensum SS. PP. Dicere autem, quod fides solum potest elicere actus strictè credendi: idèque esse naturalem assensum dictum ultimo resolutivum, est falsum: quia postea videbimus quomodo assensus non innitens revelationi, possit elicì ab habitu fidei.

11 Dico 3. Fides non resolvitur in auctoritatem, ut revelatam. 1. Quia eatenus deberet ita resolvi, quatenus assensus, quo assentiremus auctoritati propter ipsam, non esset supernaturalis, nec elicitus à fide. Sed assensus dictus esset supernaturalis, & elicitus à fide, ut postea dicemus: ergo non debet ita resolvi. 2. Quia eatenus ita resolveretur, quatenus omnis revelatio debet reflexè revelare se ipsam, auctoritatem loquentis, & omne prærequisitum

litum ex parte loquentis ad loquendum. Sed hoc saltem copulativè est falsum, ut suprà diximus: ergo ratio est nulla. 3. Adhuc quando credimus auctoritatem, ut revelatam, debet dari respectus intentionalis infallibilis in actu ad auctoritatem, cuius infallibilitas, formalitèr loquendo, non sumatur ab auctoritate, ut revelata. Prob. Quando credimus auctoritatem revelatam propter auctoritatem *revelantem*, distingui debet respectus ad auctoritatem revelantem, quæ est motivum, à respectu ad auctoritatem revelatam, quæ est obiectum materiale. Sed respectus ille ad auctoritatem, ut *revelantem*, est omnino infallibilis: aliàs neque talis esset respectus ad auctoritatem revelatam: quia *propter quod unumquodque tale, &c.* Ergo quando credimus auctoritatem, ut *revelatam*, debet dari respectus infallibilis circa auctoritatem *revelantem*, cuius infallibilitas non sumatur ab auctoritate, ut *revelata*.

12 2. Antequam assentiam auctoritati propter testimonium debet apparere auctoritas modo suasivo: quia cum infallibilitas proveniat testimonio et auctoritate; sicut non possum assentiri

ex testimonio, ut infallibili, quin præcognoscam eius infallibilitatem: ita etiam non potero assentiri, quin prius proponatur autoritas infallibilizans. Vel ergo sic prius proponitur autoritas per iudicium de autoritate innitens in ipsa? Et sic cum hoc iudicium sit elicitum à fide sufficet, ut in illo nitatur assensus fidei. Vel proponitur sic prius autoritas per apprehensionem sualivam? Et sic cum cuius veritati sufficienter apparenti possim assentiri propter ipsam: potero tunc assentiri autoritati revelanti propter ipsam, quin ad talem respectum, ut talem, moveat ex testimonio. Mitto alias formas, quia hæc sufficient, & aliæ ex SS. RR. in dicta recidunt.

13 Adverte ex dicendis disp. 6. non esse de ratione actus fidei, quod sit obscurus; & admissio, quod hoc esset de essentia actus credendi, non tamen de essentia actus fidei, qui non sit credendi. Hinc quando assentimus autoritati divinæ, quia revelatæ, hic assensus potest esse obscurus relatè ad autoritatem, ut revelatam, & ut revelantem; sed frequentè esset clarus relatè ad autoritatem revelantem specificativè re-
 samp-

Sumptam, licet clarus relatè ad auctoritatem revelantem specificativè sumptam: quia vnicè movetur ab auctoritate, quæ evidentè, etsi non ex terminis apparere possit. Esset obscurus relatè ad auctoritatem, *ut revelatam; & ut revelantem*, quia prout habet hunc respectum, movetur à revelatione, quæ potest obscurè proponi.

24 Dico 4. Fides non ita resolvitur in auctoritatem, ut hæc non affirmetur, sed supponatur: 1. Quia licet non esset necessarium, actum credendi affirmare auctoritatem, tamen possibilis est actus credendi eam affirmans: quale ergo erit ultimum resolutivum huius actus. 2. Non est magis difficile, actum credendi affirmare auctoritatem propter ipsam, quam affirmare revelationem. Sed actus credendi etiam iuxta aliquos ex Adversarijs affirmat revelationem: ergo & auctoritatem. 3. Quia RR. non ita fugiunt difficultatem interrogationis: licet enim sic assentiens non possit interrogari, *unde tibi constat auctoritas, quam affirmas?* Potest tamen sic interrogari: *Unde tibi constat auctoritas, qua supponis?* Præsertim cum hi RR. supponant auctoritatè per

per modum obiecti formalis. Mitto
quod ex dictis motivum fidei debet at-
tingi indicativè per actus credendi.

15 Adverte : verum esse , posse
actum aliquam denominationem tri-
buere obiecto materiali, quam non tri-
buat formali: vt patet in actu detestan-
te peccatum propter bonitatem divi-
nam. Inò & in actibus fidei fre-
quenter ita accidit : quia obiecto ma-
teriali tribuunt denominationem *obie-
cti crediti*, & obiecto formali solum
tribuunt denominationem *obiecti iudi-
cati*. Cæterum cum assentimus obiecto
materiali propter formale, & cum ob-
iectum formale, vt existens, moveat
ad assensum obiecti materialis, si actus
credendi tribuit aliquam denominatio-
nem obiecto formali, est denominatio
iudicati ; quia si Deus non esset verax,
non minus falso supponeret hic actus,
Credo quia Deus verax dicit, quam hic,
Ferus sapiens currit, si Petrus non es-
set sapiens : in vtroque igitur implici-
tè affirmatur, in vno autoritas, in
alio sapientia.

§. I.

16 Dico 5. Actus fidei prout ter-
mina-

minatus ad divinam auctoritatem ultimo
 resolvitur in auctoritatem propter
 ipsam. Ita præter citatos Sendin nobi-
 lis Scotista contr. 2. de Fide, quæst. 2.
 quem hic cœpi legere, quia modo in
 lucem editus. Probat assensum fidei
 ultimo terminari in auctoritatem
 propter ipsam est auctoritatem ita mo-
 vere ad assensum, ut hic non indigeat
 alio motivo. Sed auctoritas potest ita
 movere ad assensum fidei, ut assensus
 non indigeat alio motivo: ergo assen-
 sus fidei ultimo resolvitur in auctori-
 tatem propter ipsam. Min. patet ex
 num. 5. Prob. tamen Assensus termina-
 tus ad auctoritatem, qui vnicè movea-
 tur ex auctoritate, erit certus, super-
 naturalis, & elicited ab habitu fidei:
 ergo sufficiens erit, ut in illo nitatur
 assensus mysteriorum, quin indigeat
 alio motivo. Probat antecedens: de
 ratione habitus est, non solum attinge-
 re obiectum materiale propter forma-
 le; sed etiam attingere obiectum for-
 male propter ipsum. Ideò ad charita-
 tem non solum spectat amare creaturas
 propter Deum; sed etiam amare Deum
 propter ipsum: qui actus habent eun-
 dem ordinem, & gradum charitatis: quia
 ha-

habent idem motivum ; ergo de ratione habitus fidei erit , non solum attingere obiectum materiale propter formale ; sed etiam attingere formale propter ipsam , & consequenter assensus authoritatis propter ipsam erit elicitus ab habitu fidei supernaturalis , & certus certitudine fidei. *Confirm.* Assensus revelationis propter ipsam est supernaturalis , & elicitus ab habitu fidei : ergo assensus authoritatis propter ipsam erit supernaturalis , & elicitus ab habitu fidei. Quod enim talis assensus sit evidens non obest , ut eliciatur ab habitu fidei : sicut iuxta Thomistas assensus evidens de credibilitate mysteriorum elicitur ab habitu fidei.

17 Adverte , habitum principiorum , & conclusionis posse esse eundem , quando datur idem obiectum formale , sicut etiam est idem habitus intentionis , & electionis , quando est idem obiectum formale : ex his patet , cum actus tendens solum circa authoritatem propter ipsam non sit actus credendi , habitus fidei potest elicere assensus ; qui non sint actus credendi , qui assensus sufficient ad actum amoris Dei , attenda natura amoris ; non ta-

men sufficient ad iustificationem (saltem in denuo conversis ad fidem) in hac providentia, & consequenter neque ad amorem iustificantem per se loquendo: quia ad iustificationem requiruntur actus strictæ fidei, seu actus credendi iuxta Apost. *Oportet credere, quia est, & quod inquirentibus saltem remunerator sit.* Et non sufficit actus fidei latæ, qualis est quævis cognitio supernaturalis, ut constat ex propositione 23. Innocentij XI. vndè quamvis, attenta natura amoris Dei, sufficiat cognitio bonitatis ad amandum Deum; tamen in hac providentia ad amorem iustificantem non sufficit credere divinam bonitatem; sed ulterius requiritur credere, quæ proponit Apostolus. Dixi per se loquendo: quia per accidens sufficere poterit ea ratione, qua diximus disp. 6. de Liber. Arbitr. sect. 3. & disp. 1. de Iustific. sect. ultim.

18 Obijc. 1. *Authoritas absolute existens non apparet ex terminis: ergo requiritur aliud obiectum, scilicet propositio Ecclesiæ, aut argumenta credibilitatis, ut possit movere. Nunc Sic: Id quo præcisè deficiente, autoritas non*

non potest movere fidem, est constitutum motivi. Sed præcisè deficiente alio objecto, autoritas non potest movere fidem; ergo aliud objectum est constitutivum motivi. *Argumentum* probat, cognitionem bonitatis non esse solam conditionem; sed constitutum motivi amoris, & applicationem ignis non esse solam conditionem ad combustionem; sed virtutem productivam illius. *Resp.* Verum esse requiri aliud objectum, ut possit movere; requiritur tamen aliud objectum, non tanquam vis motiva; sed tanquam conditio redens, & constituens autoritatem *proximè* potentem movere: sicut accidit in cognitione bonitatis, & applicatione ignis. *Ad prob. dist.* Id quo præcisè deficiente, autoritas non potest movere fidem ex defectu *vis motiva*, est constitutum motivi, conc. mai. ex defectu *conditionis applicantis*, neg. mai. & dist. min. neg. cons. Quia hoc solum probat, aliud objectum esse constitutum huius, quod est autoritatem esse *proximè* potentem movere, quod est verum.

19 Obijc. 2. Actus, quo credimus mysteria revelata, est firmior, quam

quam quilibet alius assensus non elicitus à fide, quo iudicamus omnipotentiam, immensitatem, & qualvis alias veritates: tum quia assensus supernaturalis, qualis est actus credendi mysteria, reservari debet ad credendum Deo: sicut amor super omnia ad amandam divinam bonitatem: tum quia reverentia est Deo debita, ut parati simus potius dubitare de quovis alio obiecto, quam de obiecto à Deo testificato. Nunc sic: actus, quo credimus mysteria revelata, est certior, quam actus non elicitus à fide, quo assentimus omnipotentiae, &c. ergo assensus, quo assentimur auctoritati, etiam est certior, quam assensus, quo assentimur omnipotentiae: siquidem certitudo actus credendi mysteria commensuratur cum certitudine assensus circa auctoritatem, ex illo principio *propter, quod, &c.* Sed assensus, quo assentimur auctoritati, non est certior assensu, quo assentimur omnipotentiae, &c. quia auctoritas nec est magis nota, nec magis Deo debita, nec magis necessaria, quam omnipotentia: nec actus connectitur magis cum auctoritate, quam cum omnipotentia: quia *connexione metaphysica, in qua*

non est magis, nec minus connectitur cum quovis prædicato necessario: ergo actus credendi mysteria non resolvitur in authoritatem, *ut indicatam propter se*; sed in illam, *ut creatam*, propter revelationem, ut sic habeat assensus authoritatis tantam certitudinem, ac assensus mysteriorum.

20 Resp. cum Ripalda, contra Lugo, & Sendin supr. num. 45. Actus credendi solum esse certiores assensu, naturali scilicet, quo assentimur omnipotentiae, certitudine accidentali desumpta ab imperio, & *extensivè* certiores, scilicet à principio, non verò *intensivè*. Ratio autem, cur sint certiores certitudine desumpta ab imperio est: quia ea reverentia est debita divino testimonio, ut parati simus de quavis alia veritate dubitare, potius quam de rebus revelatis. Non, quia hæc sint in re magis certa, quam illa, si illa sint in re *metaphysicè* certa; sed quia facilius est, nos falli circa res, quæ nobis apparent evidentes, quam circa res, quæ apparent *moraliter certo* revelatæ: hæc namque nunquam fefellerunt: & quæ apparent evidentes sæpè fallunt privatim: & aliquando *universaliter* fefellerunt in illo

illo principio, quæ sunt eadem uni tertio, quod post fidem apparuit incertum ea vniversalitate, qua accipiebatur: ex qua ratione voluntas prudenter imperat assensum super omnia mysterijs reuelatis: quia mysteria reuelata, vtpotè quæ nunquam fallunt, ex genere suo sunt certiora, quam alia obiecta euidenter apparentia; quamvis si hæc obiecta sint in re metaphysice certa, nullum est in re certius alijs: ratio autem cur actus credendi sint *extensivè* certiores, quam assensus naturales circa omnipotentiam v. gr. imò & quam supernaturalis distinctus à visione Beata, est quia ex novo titulo est certus metaphysicè actus credendi, scilicèt ex eo, quod sit actus fidei Theologicæ.

21 Quod verò actus credendi non debeant esse *intensivè* certiores, imò neque *extensivè* omni alio actu, patet: quia non sunt certiores visione Beata: quia hæc nunquam fallit, nec fallere potest, & habet alium titulum certitudinis, scilicèt esse elicitam à lumine gloriæ, cuius substitutum est habitus fidei. Deinde non sunt *intensivè* certiores, quam alij actus naturales, aut supernaturales nō elicitum à fide circa omni-

impotentiam, & immensitatem. Quia non est, cur sit debitus maior amor divinæ bonitati, quam divinæ omnipotentia: cum hæ sint æquè bonæ: ergo nec est, cur sit debitus certior assensus divinæ authoritati, & mysterijs revelatis, quam omnipotentia, & alijs attributis *evidenter* apparentibus, & æquè certis, ac est divina authoritas.

22 Et ratio à priori est: quia in primis divina authoritas, & mysteria revelata non sunt certiora alijs veritatibus certitudine obiectiva consistente in connexionione obiecti formalis cum materiali: quia hæc connexionio est metaphysica, & plures aliæ connexioniones metaphysicæ dantur in re: & inter connexioniones metaphysicas non est vna maior alia: quia non est certius id, ex cuius carentia sequuntur centum contradictoria, ac id, ex cuius carentia sequuntur duo cōtradictoria: cum æquè impossibile sit vnum, ac aliud. Deinde actus credendi non est certior certitudine connexionionis intrinsecæ, & ex modo tendendi fidei: quia etiam dantur alij actus habentes connexionionem intrinsecam cum suis obiectis: hi enim actus, *Dominus existit: est omnipotens:*

creatura pendet à Deo : habent connexionem metaphysicam cum sui veritate, & cum suis obiectis. Deinde actus credendi non est certior alijs certitudine subiectiva identificata cum assensu, quæ vocatur certitudo indubitabilitatis, seu repugnantix cum formidine : quia in hoc plures actus naturales excedunt actus credendi : hæc enim certitudo consistit in claritate actus : quò enim clarior est actus, magis pugnat cum formidine : ideò assensus probabilis nõ pugnat cum formidine prudenti : & assensus evidens *moralitèr*, qui clarior est probabili, pugnat *moralitèr* cum formidine, seu pugnat cum formidine prudenti, non cum imprudenti. & assensus evidens *metaphysicè* pugnat non solum *moralitèr* ; sed *physicè* cum formidine, id est, pugnat cum formidine prudenti, & imprudenti. Quæ maior, vel minor claritas actus colligitur ex maiori, aut minori claritate, qua per argumenta apparet obiectum, & cum ea commensuratur. Cum ergo componi possit cum actu fidei, formido imprudens, secus cum actu evidenti naturali : actus fidei non est certior omni actu naturali certitudine intrinseca

indubitabilitatis, & repugnantia cum
formidine. Solum ergo restat, quod
actus credendi sit *extensivè* certior,
quam evidentes naturales: Et quod sit
certior certitudine extrinseca indubita-
bilitatis, illa scilicet, quæ provenit ab
imperio.

SECTIO III.

*Quodnam sit motivum assentiendæ
revelationi?*

23 **R**atio dubitandi est: quia cum
existentia revelationis non
appareat ex terminis, potiusquam eius
carentia, necessarium erit aliud moti-
vum ad assentiendum existentia revela-
tionis: hoc autem motivum non po-
test esse alia revelatio reflexa, vel ipsa
revelatio supra se reflectens: quia hæc
reflexio utroque modo sumpta est æquæ
ignorata ex terminis, ac directa, nec
potest dici cum Medina lib. 5. de Re-
cta in Deum fide, cap. 11. Et Duran-
do in tertium dist. 24. quæst. 1. au-
thoritatem humanam Ecclesiæ esse mo-
tivum assentiendi revelationi: quia hæc
authoritas (præterquam non est moti-

vum, neque specificativum fidei divi-
 næ, ideòque nec resolutivum) est mo-
 tivum fallibile: motivum autem falli-
 bile non est sufficiens motivum assensus
 infallibilis; qualis est assensus fidei,
 qui debet habere infallibilitatem non
 solum ex principio, sed etiam ex mo-
 tivo, iuxta Apost. ad Tesal. 2. *Gratias*
agimus Deo, quia accepistis verbum au-
ditus Dei, non ut verbum hominum, sed
ut est verbum Dei. Et Ioann. 12. *Qui*
credit in me, non credit in me, sed in
eum, qui misit me. Et Matth. 16. *Bea-*
tus est Simon Bar-Iona, quia caro, &
sanguis non revelavit tibi, sed Pater
meus. Quibus verbis apertè indicatur,
 actum fidei debere esse infallibilem ex
 motivo; ideòque authoritatem huma-
 nam Ecclesie, & verbum hominum, ut
 est verbum hominum, non posse esse
 resolutivum assensus fidei. *Explicatur:*
 Possibilis est assensus fidei divinæ,
 qui ita sit propter authoritatem divi-
 næ revelationis, ut nullo modo sit fi-
 dei humanæ, seu propter authorita-
 tem humanam: quale ergo erit resolu-
 tivum huius assensus, qui non movetur
 ab authoritate humana; etsi hic assen-
 sus est possibilis, cur non erit talis vie-

actus fidei de facto? Quomodo ergo
 resolvetur in auctoritatem humanam?

24. Deinde neque resolvi pote-
 runt in auctoritatem Ecclesiæ, vt in-
 fallibilem ex assistentia Spiritus Sancti,
 qui non permittit Ecclesiam errare
 in rebus ad religionem pertinentibus.
 Quia vnum ex mysterijs credendis est
 hæc assistentia infallibilis Spiritus San-
 cti, vnde ergo credimus, & assentimus
 huic assistentiæ? Si dicas, quod propter
 revelationem: bene: & revelationi
 propter quod assentimur? Si dicas,
 quod propter assistentiam infallibilem:
 committimus circulū sæpè obiectum ab
 hæreticis. Dicere autem, quod hæc
 auctoritas infallibilis, seu assistentia
 Spiritus Sancti ex suis terminis est no-
 ta, vt inquit Elizalde de Vera Reli-
 gione, ex ipsis terminis est falsum: aliàs
 frustra laborassent SS. PP. varijs modis
 probando, Ecclesiam Catholicam Ro-
 manam esse veram Dei Ecclesiam.
 Quod autem pueri instruantur, vt cre-
 dant, quæ dicit Ecclesia; non est vt
 credant, quia dicit Ecclesia; sed vt cre-
 dant, quia dicta à Deo, quæ dicit Ec-
 clesia; hoc est, quæ moralitè & certo
 sunt revelata. Quale ergo erit mo-
 tivum?

25 Ad decisionem sup. i. non bene resolvi hanc quæst. dicendo cum Cano de Locis, lib. 12. cap. 13. Aragon 2. 2. quæst. 1. art. 1. Bañez hic dub. 1. concl. 6. Molin. 1. part. quæst. 1. art. 3. Actum fidei resolvi in habitum, seu lumen fidei, nec dicendo cum Granados tract. 1. à disp. 5. resolvi in auxilium actuale gratiæ. Et ratio est, quia hæc quæstio procedit de resolutivo obiectivo, non de subiectivo: verum est habitum fidei, & auxilium esse rationem per modum principij existendi actum fidei: ad modum quo lux est ratio videndi colorem, & potentia ambulandi est ratio eundi Romam; verum sicut si quis rogaret, quare ivisti Romam? Non rectè responderes, quia habui potentiam ambulandi: & sicut lux non se habet, vt motivum visionis; sed tantum, vt conditio: ita quæstioni inquirenti, quare assentiris revelationi? Non rectè respondetur, quia datur auxilium habitus, seu lumen fidei constituens credibilitatem subiectivam, seu potentiam proximam credendi: Agimus namque de credibilitate obiectiva, seu de motivo assentiendi. Vide plura apud Suarez, & Lugo.

26 Sup. 2. Veritas per se nota non differt ab alijs non talibus in eo, quod primæ moveant se ipsis immediatè assensum; secundæ verò non moveant se ipsis immediatè. Ratio est, quia quævis veritas, si sufficienter appareat, potest immediatè movere sui assensum: sicut color quamvis non appareat per se, sed per lucem, potest immediatè movere visionem; & bonitas, quamvis non appareat per se, sed per cognitionem, potest immediatè movere amorem: ita enim se habet veritas respectu intellectus, sicut color respectu potentiæ visivæ, & bonitas respectu voluntatis. Neque differunt in eo, quod omnis assensus veritatis per se notæ, seu primorum principiorum, seu omnis assensus immediatus (hæc in idem recidunt) debeat esse evidens; secus verò assensus veritatis non per se notæ: quia si veritas, quæ per se non est nota appareat evidenter per argumenta illam suadentia, erit veritas evidens, & eius assensus erit evidens. Sic assensus circa existentiam Dei habitus per motivum creaturarum est evidens; etsi appareat per argumenta suadentia cum morali certitudine, veritas erit moralitè cer-

ta, & assensus moralitèr certus. Et si appareat probabilitèr, erit probabilis.

27 Imò quod valdè notandum est cum Lugo hic num. 119. & addit à nullo posse negari. Non omnis assensus veritatis per se notè debet esse evidens; sed potest dari aliqua veritas per se nota, seu nota ex terminis, quæ tantum fit probabilis. Et ratio est: quia veritatem esse per se notam est, quod appareat ex sola apprehensione subiecti; & prædicati. Sed ex tali apprehensione potest veritas apparere iam evidentèr, iam moralitèr certo, iam probabilitèr: ergo potest contingere, quod aliqua veritas sit per se nota, & non evidens; sed tantum probabilis. Probat. & explicatur min. Prima principia, ex quibus deducuntur conclusiones probabiles, vel sunt evidentiæ, vel sunt probabilia; si probabilia: ergo veritas solum probabilis, & solum probabilitèr appars, adeòque solum cognita assensu probabili, potest esse per se nota. Si sunt evidentiæ, quomodo existit conclusio probabilis ex præmissis evidentibus? Si dicas idèò deduci conclusionè probabilem, quia non est evidens; sed solum probabile, talem conclusionem deduci

duci ex illis præmissis: benè; sed rogo
 Illud principium de bonitate talis illa-
 tionis est primum principium, vel non?
 Si est primum principium: ergo iam
 datur primum principium, & veritas
 per se nota, quæ sit tantum probabilis.
 Si non est primum principium? iterum
 rogo; & sic abibimus in infinitum, do-
 nec sistamus in aliquo primo princi-
 pio, quod sit tantum probabile, & per
 se notum.

28. Prob. 2. Assensus immediatus
 est assensus versans circa prima princi-
 pia. Sed potest dari assensus immedia-
 tus, qui sit tantum probabilis: ergo
 potest dari assensus circa prima princi-
 pia, qui sit tantum probabilis. Min. pa-
 tet ex Arist. cap. 16. Posteriorum di-
 cente: *Opinionem esse acceptationem im-
 mediata propositionis non necessaria.*
 Alitèr: Opinio immediata versatur cir-
 ca prima principia. Sed iuxta Aristot.
 immediatè relatum, datur opinio im-
 mediata: ergo potest esse opinio actus
 versans circa principia immediatè. Mit-
 to, ita accidere in pluribus conclusio-
 nibus tantum probabilibus. *Alij enim*
dicunt per seitatem ex suis terminis, seu
immediatè, ostendere identitatem sui
 cum

cum entitate; & hæc propositio est tantum probabilis. Alij dicunt, veram Religionem ex terminis se discernere à falsa: & sic de alijs propositionibus tantum probabilibus.

29 Sup. 3. Argumenta suadentia aliquam veritatem posse esse motivum assensus talis veritatis: quia cum hæc argumenta sæpè habeant connexionem cum tali veritate, sive probabilitèr, sive certo, sive evidenter iuxta varias conclusiones, & propositiones argumentorum. Hæc connexio est sufficiens fundamentum, & motivum ad assentiendum tali veritati; imò si argumenta ita evidenter suadeant talem veritatem, ut necessitent ad assensum, argumenta sine dubio erunt motivum assensus: quia cum ex vi argumentorum necessario rapiatur intellectus in assensum, & non sit assignabilis ratio, cur potius moveatur assensus ex ipsa veritate, quam ex argumentis: imò cum ex eo quod per argumenta appareat veritas, detur maior conducentia, ut ex ipsis potius, quam ex veritate obiecti moveatur: tunc sine dubio assensus movebitur ex argumentis. Si verò per argumenta solum appareat veritas certo moralitèr: tunc,

tunc, sicut potest voluntas suspendere assensum, potest etiam ex eius nutu determinare assensum, qui moveatur ex solis argumentis, vel ex sola veritate obiecti, vel ex utroque.

30 Sup. 4. Omnia, quæ aliquomodo inclinant, vel persuadent aliquam veritatem, dicuntur aliquomodo movere ad assensum, & in hoc sensu omnes conditiones obiectivæ movent quasi extrinsecè ad assensum; verum hoc non est propriè movere: quia non sufficit hæc motio ad specificandum assensum: ad modum quo charitas inclinans ad actum misericordiæ, dicitur movere ad misericordiam, & illa misericordia non specificatur à charitate, neque est actus charitatis. Item ex complacentia in bonitate divina potest oriri actus misericordiæ, qui actus non specificetur à bonitate divina. Quæstio ergo procedit de motivo proprio, & specificativo assensus.

31 Sup. 5. Argumenta credibilitatis, & auctoritatem humanam Ecclesiæ esse sufficiens motivum ad assensendum revelationem esse prudenter credibilem. Et ratio est: quia argumen-

ta credibilitatis, & autoritas humana Ecclesiæ redunt moralitèr certam existentiam revelationis; & in hoc sensu verum est argumenta credibilitatis, & autoritatem humanam Ecclesiæ esse motivum fidei. Item quando dicimus nos aliquid credere, quia illud dicit Ecclesia loquendo de autoritate humana, idè est quia tunc non loquimur de motivo assensus præstiti mysterio; sed solum de motivo, quod habemus ad iudicandum, illud mysterium esse prudenter credibile, seu ex obligatione credendum.

32 Dico: Motivum sufficiens assensus revelationis esse ipsam revelationem, quin autoritas Ecclesiæ, argumenta credibilitatis, aut quodvis aliud exigatur tanquam motivum necessarium; sed solum tanquam conditio objectiva; per quam appareat veritas revelationis. Ita Exim. Suar. disp. 3. sect. 3. Tannerus disp. 1. quæst. 5. dub. 5. Coninc, Arriaga, Oviedo, Ogea, Gonet, disp. 1. art. 2. §. Ferre tract. 1. quæst. 1. Carmelitæ disput. 5. num. 172. Palanco disp. 1. quæst. 3. addit hic esse ipsam revelationem, ut revelatam se ipsa, quod videtur

detur insinuare D. Thom. infrà. Sed quidquid sit, an testimonium supra se reflectat, existimo non esse necessarium, ut revelatio sit motivum sui assensus, ut dicemus sect. 4. Probatur 1. iuxta D. Thom. quæst. 14. de Veritate, art. 8. ad 16. testimonium se habet in fide, sicut principium in scientijs demonstrativis. Sed primis principijs assentimur propter ipsa: ergo revelationi possumus assentiri propter ipsam, & ibi ad secundum. *Quamvis divino testimonio sit de omnibus credendum; tamen divinum testimonium, sicut & cognitio, primo, & principaliter est de se ipsa, & consequenter de alijs.* Sed alijs assentimur propter testimonium: ergo testimonio possumus assentiri propter ipsum. 2. Iuxta dicta quævis veritas potest se ipsa movere assensum; si sufficienter appareat; sicut quævis bonitas, si sufficienter appareat, potest movere amorem. Sed revelatio sufficienter apparet per argumenta credibilitatis: ergo revelatio sic apparens potest movere per se ipsam ad sui assensum. Probatur mai. quia cum quælibet veritas connexionem habeat secum ipsa, non est cur non possit movere sui assen-

assensum; si talis veritas sufficienter appareat. Ideò enim aliud motivum potest movere assensum circa existentiam revelationis, quia apparet connexum cum existentia revelationis. Sed revelatio apparet non minus connexa cum sui existentia: ergò.

33 Confirm. 1. Id quod potest esse ratio assentiendi alteri, potest esse ratio assentiendi sibi ipsi. Sed revelatio sic apparens obscura potest esse ratio assentiendi mysterio: ergò potest esse ratio assentiendi ipsi revelationi. Minor conceditur ab omnibus, & mai. ex se, & ex illo principio, *propter quod unumquodque, &c.* videtur patere.

2. Assensus qui moveretur ex revelatione, esset omnino certus certitudine obiectiva: quia tunc obiectum formale est connexum metaphysicè, in idè logicè cum obiecto materiali assensus. Deinde est elicitus ab habitu fidei, consequenterq; supernaturalis: quia de ratione habitus est, ut supra diximus, non solum assentiri obiecto materiali propter formale; sed etiam assentiri obiecto formali propter se ipsum, ut patet in charitate: ergò talis assensus est supernaturalis, & elicitus ab habi-

tu fidei , & consequentè in illo niti potest assensus mysteriorum.

34 Hinc inferes, authoritatem humanam Ecclesiæ esse tantum conditionem obiectivam , & non esse determinatè requisitam : quia si aliundè appareat revelatio , scilicèt per miracula, vel per scientiam infusam de revelatione, vel alitèr, erit potens proximè movere. Verum casu quo motivum extrinsecum esset propriè motivum, ea ratione , qua dici solet veritatem præmissarum , etsi non attactam à conclusione, esse obiectum formale extrinsecum cōclusionis ; adhuc non esset in hoc sensu authoritas Ecclesiæ motivum extrinsecum : quia conclusio adhuc in illo casu, supponit determinatè illas præmissas vt denotatur per *ly ergo*. At verò vt revelatio moveat non exigit determinatè apparere per authoritatem humanam Ecclesiæ , idemque de quovis alio motivo determinatè sumpto : quia quomodocumque appareat , movere poterit assensum. Si enim evidentè , vel in verbo, vel alitèr appareat , movere potest assensum. Deinde obiectum præmissarum vtpotè identificatum cum obiecto conclusionis , tantam connexio-

nem habet cum obiecto conclusionis, ad
secum ipso obiectum cōclusionis. Ideò
que quodammodò dici potest assensum
conclusionis resolvi in veritate in præ-
missarum; at verò cum argumenta cre-
dibilitatis non habeant tantam conne-
xionem cum revelatione, quantam re-
velatio secum ipsa, iuxta sententiam;
quam impugnamus malè assensus reve-
lationis resolvetur in argumenta cre-
dibilitatis. Adde saltem in virtutibus
motivum extrinsecum esse improprie
motivum: quia motivum extrinsecum
non sufficit ad specificandum actum, ut
suprà vidimus in actu misericordiæ or-
to ex complacentia in divina bonitate.

35 Obijc. 1. Quod se habet per
modum conditionis obiectivæ, solum
deservit ad excitandam apprehensio-
nem obiecti de se sufficientem ad assen-
tiendum. Sic Magister, proponens pri-
ma principia, ut sic proponens, se ha-
bet tanquam conditio obiectiva exci-
tans apprehensionem principiorum de
se sufficientem ad assentiendum. Sed
argumenta credibilitatis non deser-
viunt præcisè ad excitandam appre-
hensionem revelationis; sed ad illam
suadendam: quia sola apprehensio re-

velationis non sufficit ad assentiendum: ergo argumenta non se habent præcisè, vt conditio. *Resp. neg. absolutè mai.* vel illam disting. Quod se habet per modum conditionis obiectivæ relatè ad assensus circa veritates per se notas, solum deservit ad excitandam apprehensionem veritatis, permitto: circa veritates non per se notas, *neg. mai.* quia etiam ea quæ suadent veritatem obiecti, se habent per modum conditionis obiectivæ. Et quidem respectu amoris non solum se habet tanquam conditio apprehensio bonitatis obiecti; sed etiam rationes, & argumenta suadentia talem bonitatem, dum suasionem indiget.

36 Obijc. 2. Ideò revelatio est motivum assentiendi mysterio: quia mysterium non apparet per se, sed per revelationem. Sed revelatio non apparet per se, sed per argumenta: ergo argumenta sunt motivum assentiendi revelationi; vel è contra, etsi revelatio sit de se insuadibilis, argumenta illam suadentia concurrunt solum per modum conditionis: ergo etsi mysterium sit ex se insuadibile, revelatio illud suadens se habebit per modum conditionis. *Resp. neg. mai.* Ratio cur revelatio

tio sit motivum assentiendi mysterio; non est quia per revelationem appareat mysterium; sed quia ut actus sit fidei, debet esse assensus propter testimonium. Ad aliam propositionem

37 Resp. Verum esse, ipsum mysterium iam apparens per revelationem posse movere immediatè assensum. Sed ille assensus non esset fidei, quia non esset propter testimonium, neque esset elicitus ab habitu fidei, quia non moveretur ex motivo fidei. Et similiter verum est argumenta suadentia revelationem posse movere assensum circa revelationem. Sed ille assensus, ex communi sententia, non esset omnino certus ex motivo formali, utpotè non conexo metaphysicè, sed solum moralitè cum revelatione; neque esset elicitus ab habitu fidei: quia non moveretur ex motivo fidei: & consequentè esset insufficientis, ut in illo niteretur assensus mysteriorum. Et dato quod esset sufficiens, non indigemus tali motivo: quia sufficientèr potest resolvi fides in revelationem; licèt enim argumenta sint *antecedens obiectivum* ostendens revelationem *latè sumptum*, non *proprie sumptum*: quia de ratione ante

cedentis obiectivi *proprie sumpti* est; quod se habeat ut obiectum formale assensus; suadere autem veritatem obiecti, non est ita proprium obiecti formalis, ut non possit convenire conditioni obiectivæ; imò neque hæc persuasio est requisita ad obiectum formale: quia eadem veritas obiectiva potest movere ad sui assensum.

38 Dices: Tunc unum obiectum esse antecedens obiectivum respectu assensus alterius, quando datur transitus ab vno actu in alium: quia ubi datur hic transitus, datur discussus formalis, in quo est antecedens, & consequens. Sed intellectus transit ab assensu argumentorum ad assensum revelationis, & necessario: quia præcisa lux argumentorum est necessaria ad assensum revelationis: ergo argumenta sunt antecedens obiectivum respectu assensus circa revelationem. Si respondeas: tunc esse strictè antecedens obiectivum, quando ita datur transitus, ut per secundum actum attingatur intrinsecè obiectum prioris; videretur falsum, ut patet in conclusione, quæ essentialitè est conclusio, & non reflectit supra obiectum præmissarum.

Resp.

39 Resp. dist. mai. Tunc vnum obiectum est antecedens obiectivum respectu assensus alterius obiecti, quando datur trāsitus ab vno actu ad alium; si per secundum attingatur intrinsecè obiectum prioris, conc. si non attingatur, neg mai. Quia non potest specificare actum per modum obiecti formalis, id quod non attingitur intrinsecè per actum. Vt enim suprà diximus, nō quęvis dependentia actus ab obiecto sufficit, vt illud obiectum specificet actum: quia si actus misericordię essentialitèr dependeret ab actu charitatis elevato ad producendum actum misericordię, tunc actus misericordię essentialitèr dependeret à motivo charitatis, & non esset actus charitatis. Et ratio est: quia illa præsuppositio subiectiva, & quasi physica sufficiens est ad aliquam specificationem physicam; non verò ad specificationem moralem honestatis, quę à ferè omnibus ponitur in respectu intentionali ad obiectum formale, ideò quę distinguunt virtutes ab obiecto formali. Sapientissimi RR. assignant disparitatem dicendo, assensum revelationis non supponere essentialitèr determinatè assensum ad hæc præ illis

argumentis : conclusionem verò essentialitèr supponere has præ illis præmissis ; & item præmissas connecti metaphysicè cum obiecto conclusionis, secus argumenta cum existentia revelationis.

40 Obijc. 3. Assensus fidei nequit esse clarior , quam argumenta suadentia eius veritatem : quia revelatio non aliundè apparet : & quia prærequiritur evidentia moralis in argumentis, ut assensus fidei evadat cum evidentia morali ; non enim talis evaderet , si revelatio solum probabilitèr appareret. Tunc sic : Claritas assensus fidei specificatur ab argumentis credibilitatis ; ergo & certitudo , & consequentèr assensus fidei ultimo resolvetur in argumenta credibilitatis. *Resp.* conc. antec. dist. conseq. Certitudo obiectiva fidei specificatur ab argumentis, neg. conseq. certitudo subiectiva , subdist. subiectiva indubitabilitatis , & repugantiæ cum formidine , conc. subiectiva connexionis cum obiecto , nego conseq. Explicatio solutionis suprà data est.

41 Obijc. 4. Ultimum resolutivum fidei debet esse primum principium per se notum. Sed revelatio non est per se nota : ergo non est ultimum
reso-

resolutivum. Mai. prob. Quia in ultimo resolutivo tandem sistit assensus ita ut non egeat alio motivo; si enim indigeret alio, non esset ultimum. *Explicatur*: Quod non apparet iudicabile, propter se, sed propter aliud, non est iudicabile propter se, sed propter aliud. Sed revelatio non apparet propter se, sed propter argumenta: ergo non est iudicabilis propter se, sed propter argumenta: item medicina non est primum principium respectu voluntatis, quia non apparet amabilis propter se, sed propter salutem. Sed revelatio non apparet propter se, sed propter argumenta: ergo.

42 Resp. Ultimum resolutivum non debere esse primum principium simpliciter primum, quia hoc exigit esse per se notum; sed sufficit esse primum principium secundum quid primum; hoc est, quod in illo sistat assensus, quia indiget alio tanquam motivo; sed solum tanquam conditione proponente veritatem obiecti, cum qua conditione commensuratur claritas assensus, in eamque subiectivè ultimo resolvitur talis claritas: hoc patet exemplo adducto bonitatis non per se notæ: quia hæc

bonitas est ultimum resolutivum actus
 amanti illam propter illam, & tamen
 utpotè indigens suasionibus, ut eluces-
 cat bonitas, necessarium est aliud ob-
 iectum ad talem actum. Ad explicatio-
 nem resp. quod non apparet *iudicabile*
 propter se, ly *propter se* cadente supra
iudicabile, indiget alio obiecto forma-
 li, secus ly *propter se* cadente supra ap-
 parer. Revelatio autem, etsi *propter se*
non appareat, cum tamen aliundè appa-
 reat est *iudicabilis propter se*. Et hinc ad
 secundam concess. antec. nego consequ.
 quia medicina non apparet amabilis
 propter se, ly *propter se* cadente su-
 pra *amabilis*; at verò revelatio appa-
 ret iudicabilis propter se, ly *propter se*
 cadente supra *iudicabilis*; hoc explica-
 tur in bonitate, quæ licèt propter se
 non appareat, est amabilis propter se;
 & in colore, qui licèt non appareat
 propter se, sed propter lucem, est visi-
 bilis propter se.

43 Obijc. 5. Assensus præstitus
 alicui veritati propter auctoritatem
 D. August. quæ vnicè constat ex dicto
 Magistri, ultimo resolvitur in dictum
 Magistri: ergo assensus præstitus my-
 sterio propter revelationem, quæ vnicè

constat ex dictis Ecclesiæ, & ex argumentis credibilitatis, ultimo resolvitur in dicta Ecclesia, & in argumenta: quia hæc est ratio: quam redderemus, si rogemur, *cur assentiris dari revelationem?* Idèdque argumenta saltem erunt motivum extrinsecum. *Resp.* neg. ant. quia ex dictis, tunc libera est voluntas ad imperandum assensum respicientem tanquam motivum, vel solam auctoritatem Augustini, sufficientè apparentem, vel etiam auctoritatem Magistri: si respicit auctoritatem Magistri erit fides Magistro: si verò ut potest, solum respiciat auctoritatem Augustini erit fides Augustino. Idem accidit in nostro casu, in quo potest quidem assentiri propter solam revelationem sufficientè apparentem, & tunc assensus erit fidei divinæ; secus si assentiat propter dictum Ecclesiæ.

44 Hinc patet quomodo à nobis non committatur circulus. Si enim rogamur, *cur credimus mysteria?* Si loquitur de mysterijs dictis ab auctoritate infallibili Ecclesiæ; responderi potest, credere mysteria propter auctoritatem infallibilem Ecclesiæ, vel propter revelationem. Etsi rogemur, *cur*
cre-

credimus revelationem? Respondemus: *Propter ipsam*. Si verò rogemur, cur credimus authoritatem infallibilem Ecclesiæ? Respondemus: *Propter revelationem*. Et si rogemur, cur credimus revelationem? Respondemus: *Propter ipsam*. Hæretici verò circulum committunt: quia probant se habere instinctum internum ex Scriptura Divina: & rursus hanc Scripturam esse Divinam probant ex instinctu interno.

45 Dices: Saltem nos incurrere vitium probandi ignotum per æquè ignotum: nam authoritatem infallibilem Ecclesiæ probamus per revelationem, quæ est æquè ignota ac authoritas Ecclesiæ. *Resp* Vitium esse probare ignotum per æquè ignotum, quando utrumque est omnino ignotum; secus quando utrumque est aliquatitèr notum, ut patet in discursibus frequentibus. Nam ex eo quod aliquis sit homo probatur esse animal rationale; & multo minus erit vitium, quando antecedens est aliquatitèr notum respectu audientis, secus cõsequens; & sic in præfenti accidit. Hæretici enim admittunt Scripturas, & negant authoritatem Eccle-

Ecclesiæ ; & nos probamus authoritatem Ecclesiæ infallibilem , quæ ipsis est ignota, ex Scripturis, quæ ipsis sunt notæ. Ex his sequitur fidem nostram, seu fidem mysteriorum ultimo resolvi tanquam in motivum in authoritatem, & revelationem : & fides mysteriorum consequentèr ultimo sistit in assensum authoritatis propter ipsam ; & in assensum revelationis propter ipsam, modo videbimus resolutivam ultimum aliarum sententiarum.

SECTIO IV.

Judicium aliarum sententiarum.

46 **S**COTUS dist. 23. quæst. vnic.
 PONTIUS disp. 28. quæst. 2.
 SPARÇA lib. 6. quæst. 21. dicunt, adæquatum motivum assensus revelationis esse argumenta credibilitatis. Displicet hæc Sententia. 1. Quia non est necessaria talis resolutio. 2. Quia cum plura argumenta non appareant ex se, sed ex revelatione, vt martyria, & miracula, eadem difficultas dabitur assentienti argumentis propter ipsa, ac revelationi propter ipsam. 3. Quia assensus

in quem nititur fides inysteriorum, debet esse infallibilis metaphysicè ex motivo : Et argumenta credibilitatis iuxta hos AA. & communem Sententiam, solum habent connexionem moralem, non verò metaphysicam, cum existentia revelationis. Verum hæc sententia erit vera, si solum intendant argumenta esse motivum iudicij de credibilitate revelationis.

47 Dixi iuxta communem Sententiam : quia in primis, cum miracula, ut dicemus, sint loquutio Dei, qua immediatè loquitur revelationem, miracula, & autoritas habent connexionem metaphysicam cum revelatione, adeoque hoc complexum posset esse motivum redundans. Verum cum solum sit probabile miracula esse revelationem ; & fides resolvi debeat in motivum certo moralitè metaphysicè connexum, ideò dici potest neque resolvi in autoritatem, & miracula. Deinde existimo, autoritatem cum argumentis credibilitatis habere connexionem metaphysicam cum existentia revelationis, ne Deus sit causa per se erroris perniciosi antecedenter ad suppositionem consequentem. Deinde
existis

existimo sola argumenta credibilitatis esse metaphysicè connexa cum existentia revelationis : quia argumenta credibilitatis connectuntur metaphysicè cum Divina providentia per se habente non permittere revelationem falsam proponi vniversaliter prudenter credibilem : ergo argumenta credibilitatis connectuntur metaphysicè cum existentia revelationis : Quod enim connectitur metaphysicè cum *A.* connexo cum *B.* connectitur cum *B.* siquidem ex primo metaphysicè inferatur existentia *A.* & existentia *B.* sed eum hoc solum sit probabile , & præcipuè , cum assensus nitens solis argumentis , aut coniuncto ex argumentis , & auctoritate , non haberet pro motivo sufficienti motivum fidei : Ideò dici potest non posse resolvi fidem in illud coniunctum adhuc tanquam motivum redundans sufficiens.

48 Ripalda sect. 3. disp. 4. ait, motivum adæquatum revelationis resultare ex revelatione , & argumentis credibilitatis : quia cum revelatio non appareat propter se , indiget alio motivo , vt appareat , & illud motivum est motivum respectum ab actu , qui actus
 esse

esset fidei. Addit tamen sect. 5. possibili-
lem esse assensum revelationis, qui in-
trinsecè, & adæquatè solum moveatur
ex revelatione; ille tamen actus, qui
virtualitèr, & extrinsecè moveatur ex
argumentis credibilitatis non esset fi-
dei divinæ, sed pertineret ad fidem
humanam: multa continet difficilia
hæc doctrina.

49 Primum: Si assensus, qui in-
trinsecè movetur solum ex revelatione
pertinet ad fidem humanam, eo quod
præsupponat apprehensionem argu-
mentorum, & authoritatis humanæ
Ecclesiæ, potius pertinebit ad fidem
humanam assensus, qui intrinsecè in-
adæquatè movetur ex authoritate hu-
mana, & simul extrinsecè ex præsup-
positione apprehensionis authoritatis
humanæ, vel è contra. Si quando
solum attingit intrinsecè revelationem
tanquam motivum inadæquatum est
actus fidei divinæ, cur non erit quan-
do eam attingit tanquam motivum
adæquatum? 2. Per te, quia revelatio
non apparet per se, indiget, quod ar-
gumenta illam suadentia sint motivum.
Sed adhuc post argumenta non apparet
per se: ergo argumenta erunt adæqua-

rum motivum ; vel si postquam aliunde apparuit revelatio , potest esse motivum inadæquatum , cur non poterit esse motivum adæquatum ? Sanè bonitas per se non apparens , si aliunde appareat , potest esse motivum adæquatum amoris. 3. Non potest esse elicited à fide actus non respiciens motivum fidei tanquam sufficiens. Sed assensus petens tanquam motivum partiale argumenta credibilitatis , non respicit motivum fidei tanquam sufficiens : ergo nequit esse elicited à fide. Mitto , quod motivum fidei , seu assensus fidei debet esse infallibile , qualia non sunt argumenta credibilitatis , iuxta communem sententiam.

50 Palanco disp. 1. quæst. 3. & 8. dicit , assensum revelationis debere moveri ex ipsa , ut revelata per se ipsam. Verum existimo hoc non esse verum. 1. Quia fortè revelatio non reflectit supra se revelando se ipsam : & ided Prophetæ licet aliquando dicant. *Hæc dicit Dominus.* Sæpè non ita reflectunt , sed dicunt , *Olim loquutus est Patribus in Prophetis :* & nunquam iterum reflectunt , dicendo *se dicere , se dicere.* Ex quo sic : locutio illa per quam Deus

di-

dicit *se dicere*, non est dicta. Sed illi locutioni assentiri possumus propter ipsam assensu elicitò à fide, ut dicimus sect. 3. ergo possumus assentiri revelationi per assensum firmum propter ipsam, quin sit propter ipsam, ut dictam. 2. Quamvis revelatio non dicat se ipsam possumus assentiri assensu fidei firmo revelationi propter ipsam; ergo quidquid sit an revelet se ipsam, non est necesse, quod assentiamur ipsi ut *revelata*, sed sufficet, quod assentiamur ipsi ut *revelanti*, nam cuivis veritati sufficienter apparenti possumus assentiri propter ipsam. Sed revelatio, ut *revelans*, sufficienter apparet, quamvis non revelet se ipsam: ergò.

§ 1 Lugo disp. 7. num. 114. dicit, propositionem Ecclesiæ, vel Parochi, vel Magistri, signis confirmatam, esse revelationem mediatam Dei, ut constat ex Psalm. 44. *Lingua mea calamus scribae velociter scribentis.* Ex Luca 1. *Sicut loquutus est per os Sanctorum.* Ex Actibus. 1. *Sicut predixit Spiritus Sanctus per os David.* Itaque ait, per hanc propositionem Ecclesiæ revelare Deum mediatè mysteria: quia per eam ostendit revelationem antiquam,

quam: Et ait ex terminis patere hanc propositionem Ecclesiæ, Parochi, vel Magistri esse revelationem mediatam Dei: quia idem est videre propositionem Ecclesiæ, Parochi, vel Magistri; ac statim cognoscere hoc esse verbum Dei: In hanc ergo propositionem Ecclesiæ, Parochi, vel Magistri resolvit revelationis assensum: quia revelatio antiqua, seu immediata ex se non est potius suasibilis, quam insuasibilis.

52. Displicet hæc sententia primo, quia iuxta ipsam sine certitudine morali de existentia revelationis nequit dari assensus fidei: & hoc iam post decretum Innocentij est certum. Sed non est moraliter certum propositionem Parochi esse revelationem mediatam: ergo talis propositio nequit movere assensum fidei. 2. Hæc propositio Ecclesiæ Parochi, vel Magistri constituitur in esse revelationis mediatæ per revelationem aliquam, vel per divinam ordinationem, qua ordinavit hanc propositionem ad manifestandam revelationem antiquam. Sed revelatio antiqua, & hæc ordinatio, ut potè solum constans ex textibus allatis non est nota ex terminis: ergo propo-

fitio Ecclesiæ non est ex terminis re-
 velatio mediata : vt autem fides sit
 Theologica non sufficit , quod mo-
 veatur ex testimonio divino in re ; sed
 requiritur etiam testimonium appare-
 re , vt divinum , vt sic præstari possit
 obsequium Deo , & honestas fidei pos-
 sit imputari. 3. Quia falsum est pro-
 positionem Parochi esse loquutionem
 mediatam Dei manifestativam antiquæ:
 cum Parochus , vel malitiosè , vel fi-
 ne malitia proponere possit errorem,
 & tunc certum esset non dari revela-
 tionem antiquam.

53 Dices : Ad authoritatem Dei
 spectare non proponi cum morali cer-
 titudine absoluta aliquid esse revela-
 tum à Deo , quin sit in re revelatum:
 Ideòque propositio Ecclesiæ confirmata
 signis , est mediata revelatio mysterij:
 fit ita ad authoritatem Dei hoc spectare,
 ex quo solum sequitur propositionem
 Ecclesiæ esse illativè revelationem , seu
 inferre revelationem ; non verò esse
 revelationem adhuc mediatam , quod
 requirebatur , vt ex illa moveretur
 actus fidei. Sed rogo : Hoc pertinere
 ad authoritatem Dei , si constet ex
 Scriptura , quodnam est motivum
 assen-

assentiendi Scripturæ? Quia ne committamus circulum, nequit esse revelatio mediata. Si constat ex terminis, ut videtur verius: hoc non est ita certum, quia multi negant; & plures dicunt, non opponi providentiæ Dei permittere signa falsa in circumstantijs, in quibus prudenter reddatur credibilis doctrina falsa, & non opponitur providentiæ Dei proponi rustico doctrinam falsam ex obligatione credendam.

§4 Antonius Perez tom. 2. tract. 4. disp. 2. asserit assensum revelationis resolvi in loquutionem moraliter divinam, quæ consistit in loquutione Parochi proponente loquutionem, quæ in re est divina: cognosci autem ex terminis ipsius propositionis eam esse loquutionem moraliter divinam: quia talis propositio inducit quandam firmitatem assensus circa revelationem, quæ nequit competere alteri loquutioni, nisi ei, quæ moraliter est divina, siquidem semel proposito Ministrally articulo: quivis etsi rudis experitur in se, circa verum non posse dubitare, & obligari ad credendum: & circa falsum non posse non dubitare, & non obligari: unde oritur, quod verum credat

sine formidine; & circa falsum non pos-
 sit non dubitare. Displicet hæc sen-
 tentia. 1. Quia ansam præbet hæreti-
 cis ad adstruendum instinctum illum
 internum: quia ex firmitate assensus,
 quam dicunt inducere, agnoscunt lo-
 quutiones divinas; & sic negabunt ne-
 cessitatem recursus ad Ecclesiam decla-
 rantem mysteria. 2. Quia rusticus, cui
 Parochus proponit quaternitatem per-
 sonarum, habet eandem dignitatem in
 extimatione sua assensus erga quater-
 nitatem, ac erga existentiam Dei: &
 talis loquutio non est moralitèr divi-
 na: ergo illa regula falsa est. 3. Ratio-
 nes quibus proponitur mysterium fi-
 dei, sentiunt in se illam firmitatem as-
 sensus, vt patet in illis, quibus denuò
 prædicatur fides: ergo regula supra
 data ad agnoscendum loquutionem di-
 vinam non est recta. 4. Hæreticus do-
 ctus eandem firmitatem inducet respe-
 ctu sui subditi rustici, ac Parochus Ca-
 tholicus respectu sui subditi: vterque
 enim dicit, mysterium esse ex obliga-
 tione credendum, & vterque rusticus
 iudicat esse firmitèr credendum, & fir-
 mitèr credit, vt dicit D. Thom. quodl. 6.
 quæst. 4. 5. Hæc experientia, vel est

patens, & certa ex terminis, vel dubia?
Primum, quomodo dici potest, cum tot
viri Religiosi, & docti eam negent.

2. Experimur in fidelibus, dari tenta-
tiones contra fidem, & sæpè magno
merito resistere. Sed non esset valdè
meritoria fides, si ex terminis esset cer-
to notum, illud esse verum: ergò.

3. Quia aperitur ianua hæreticis, ut se
gubernent suo instinctu. Si est dubia,
quomodo erit discretivum, quod in se
non benè discernitur? Quomodo da-
bit evidentiam credibilitatis iudicio,
si ipsa est in dubio?

55 Esforcia lib. 3. de Fide, quæst. 5.
idem sentiens, quoad substantiam do-
ctrinæ, differt quoad discretivum. Di-
cit, posita propositione Ministri, dari
circa verum apprehensionem singula-
rem supra humanam, quæ sonat, non
tàm vocem hominis, quàm Dei: quæ
vox reflexè cognita causat iudicium
credibilitatis, pro quo casu autoritas
Dei non permittit illud esse falsum. Hæc
doctrina impugnatur ferè eisdem ra-
tionibus ac præcedens. Quia in primis
dat ansam hæreticis, ut defendant *spi-
ritum privatum*, quo dicunt, omnes
debere duci in credendis, & agendis.

2. Non esset necessarius recursus ad infallibilem auctoritatem Ecclesiæ; imò neque esset nimis curandum, quod Ministri verbi Dei essent docti, vel indocti: quia ipsi sua apprehensione sonante verbum Dei discernent veram revelationem à falsa. 3. Non esset modus impugnandi Iudæos v. gr. quia ipsi dicerent, se audivisse suos Magistros circa adventum Messisæ v. gr. quibus auditis, ipsi agnoverunt, illam esse vocem Dei. Et sanè si in disputatione simili ita responderet Iudæus, aut Catholicus similiter impugnatus à Iudæo, quis non rideret?

56 Esparza quæst. 22. ad 1. docens eandem doctrinam quoad substantiam, ponit discretivum in Ministro. Dicit, Parochum proponentem mysterium falsum non procedere ut Ministrum Dei; dum docet verum, verba illa procedunt non à Parocho, utcumque; sed ab illo, ut Ministro Dei, & à vera fide; & à veritate illa extrinsecè supernaturalizata causant in audiente benè disposito illustrationem certo discernentem verum à falso, sufficientem ad fundandum iudicium evidens credibilitatis, pro quo casu auctoritas Dei non

non patitur illud esse falsum. Hæc doctrina impugnatur eisdem rationibus ac præcedens. Quia quisque legens Scripturam, quæ est verbum, posset in locis difficilimis se ipso discernere verum à falso. Et dat ansam errori det *spiritu privato* : ab utendo illo textu, *spiritualis indicat omnia.*

57 Cum dixerimus disp. 1. contra Petrum Hurtado, & Ripalda, non fore strictæ fidei actum, qui intrinsecè solum habeat pro motivo veritatem mysteriorum, quamvis habeat pro motivo extrinsecò authoritatem revelantem. His inhærendo dicit Muniessa disp. 4. sect. 8. non esse sufficiens motivum, nec resolutivum fidei solam veritatem mysteriorum, si non habeat pro motivo intrinsecò authoritatem, & revelationem. Addit tamen pro tollendis scrupulis, sufficere quod assensus mysterij sit intrinsecè virtualitèr, & implicitè, exercitè propter authoritatem, & revelationem: quod tunc accidit, cum quis assentitur mysterio, ut manifestato authoritate, & revelatione assensu mysterij, ut derivato ab assensu authoritatis, & revelationis: quo dicit, salvari, actus credendi mysterijs frequentèr

elicitos à rusticis esse salutare, & non esse fidem latam; sed fidem strictam.

58 In primis iudico, hanc sententiam solum quoad modum loquendi differre ab Hurtado, & Ripalda, quia vocat virtualitèr, implicitè, & exercitèr motivum intrinsecum, quod ipsi vocant motivum extrinsecum, quia in re tale est. Qui modus loquendi æstimabilis est, & sæpè utilis. Verum pro tollendis scrupulis nescio, an conducat: quia scrupuli consistunt in eo, quod frequentèr videntur elici actus credèdi mysterijs, quin advertamus, nec attendamus ad auctoritatem revelantem. Si hic Author diceret (quod videbatur in fronte conclusionis, velle dicere) hos actus frequentèr esse actus fidei strictè: quia frequentèr habent virtualitèr pro motivo intrinsecò auctoritatem, & revelationem demus quod liberaret ab scrupulis; si verò addit assensum mysteriorum saltem debere esse propter ipsorum veritatem, ut manifestatam per auctoritatem, & revelationem, iam requirit tantam advertentiam, quantam requirimus nos, qui dicimus, actum fidei debere esse intrinsecè formalitèr elicatum implicitèr propter auctoritatem,

tem, & revelationem; & addimus, actus
frequentes hoc habere.

59 At verò quoad tollendos scrupulos (missa sua sententia de probabilitate) vel actus, qui solum virtualitèr habent pro motivo revelationem, sunt in re actus strictæ fidei (quidquid existiment A.A.) vel non? Si non sunt? Non salvabitur, si solum habeat similes actus circa ea, quorum *fides* necessaria est necessitate mediij: & cum solum sit probabile ex ipsa, & aliarum auctoritate istos actus esse *strictæ fidei*, manet scrupulus, quia non est securitas; solum ergo poterit hæc sententia salvari ab scrupulis, in his quæ necessaria sunt necessitate præcepti: quia audientes prudenter iudicabunt auctoritate aliorum virorum hos esse actus fidei, quo excusabuntur ab obligatione eliciendi alios; verum ab his scrupulis melius salvatur per auctoritatem docentium nostram sententiam. De *fide lata* satis diximus disp. 6. de Libero arbitrio, sect. 3. quo sensu non contraveniat decreto Innocentij XI.

SECTIO V.

Indicium de Recentiorum resolutivo.

60 **R**ecentiores citati ab Ariaga disp. 3. quos sequitur Sendin, contr. 4. à num. 68. dicunt, motivum assentiendi revelationi esse auctoritatem divinam: quia auctoritas divina ex se permittens, non existere revelationem, nec argumenta credibilitatis, se sola connectitur absolute cum existentia absoluta revelationis pro casu argumentorum credibilitatis: quia ad auctoritatem Dei spectat, quod non confundatur doctrina vera cum falsa: Undè auctoritas divina per se habet absolute, quod nulla veritas proponatur credibilis, quæ non sit revelata: & addit Sendin, à nullo Theologorum esse dictum; neque prudenter dicendum, possibile esse Deum permittere doctrinam falsam proponi prudenter credibilem omni genere argumentorum credibilitatis ex communiter numeratis; cum autem per argumenta credibilitatis, & auctoritatem humanam Ecclesiæ proponatur prudenter

clèr e redibiles revelatio; inde est quod autho ritas se sola connectatur absolutè cum existentia revelationis pro tali casu. Hanc connexionem subiectivè absolutum, & obiectivè conditionatam illustrant SS. Primarij Antecessores, & eam extendunt ad Scientiam Mediam, dicentes hanc absolutè, & adæquatè connecti cum consensu pro casu auxiliij.

61 Displicèt hæc sententia primo, iuxta Sendin ex terminis autoritatis est moralitèr certum existere revelationem pro casu argumentorum: ergo est metaphysicè evidens existere revelationem pro tali casu. Probatur consequentia. Iuxta Sendin, ex eo quod auxilium sit moralitèr connexum cum consensu, est metaphysicè evidens, extitutum consensum pro casu auxiliij, & in vi talis connexionis, scientia evidenti cognoscit Deus consensum pro tali casu. Sed ex terminis autoritatis est moralitèr certum existere revelationem pro casu argumentorum: ergo est metaphysicè evidens existere revelationem pro tali casu. 2. Non bene percipitur, esse moralitèr certum, *ex terminis autoritatis*, quod plures
Theo-

Theologi negant convenire authoritati titulo talis authoritas ut talis petit eius testimonium esse verum, cum hoc autem, attentis his præcisè terminis, cur non componetur **permittere** aliquod testimonium falsum proponi credendum tanquam Dei testimonium? Sicut proponitur rustico quaternitas personarum.

62 Si dicas, probabile esse ex terminis authoritatis esse moralitè certum existere revelationem pro casu argumentorum; non sufficit hoc ad assentiendum assensu fidei; quia ad assentiendum assensu fidei, requiritur certitudo moralis revelationis talis, ut formidari non possit de existentia revelationis. Hæc autem certitudo non datur ex vi solius authoritatis; quia ex vi solius authoritatis solum probabilitè inferentis morales certitudines revelationis, formidari potest de existentia revelationis. 3. Sicut ait authoritatem esse connexam cum revelatione pro casu argumentorum; ita debet asserere, revelationem esse connexam cum sui existentia pro tali casu; quia revelatio est connexa cum authoritate, quæ pro illo casu est, iuxta ipsum, connexa cum re-

ve-

velatione. Sed propter connexionem
 authoritatis cum revelatione pro tali
 casu ait assensum revelationis resolvi
 in authoritatem : ergo propter conne-
 xionem revelationis secum ipsa in tali
 casu , assensus resolvi poterit in ipsam
 revelationem. Mai. probatur , quia re-
 velatio connectitur cum eo , quod in
 Deo non detur imperfectio , nec defe-
 ctus providentiæ , qualis esset si non
 existeret revelatio pro casu absolutæ
 credibilitatis..

63. Deinde impugnatur talis con-
 nexio conditionata, vi cuius authoritas
 ex se permittens , nunquam existere
 argumenta credibilitatis (inquit)
 quod per se, & adæquatè absolutè con-
 necteretur cum revelatione per casu
 argumentorum credibilitatis. 1. Quia
 si datur locus huic modo discurrendi,
 eodem modo dicere possumus , quod
 lignum per se adæquatè habet non so-
 lum connexionem absolutam cum eo,
 quod sit calidum; sed esse calidum pro
 casu unionis caloris , & frigidum pro
 casu unionis frigoris , esse album pro
 casu unionis albedinis , & sic de alijs;
 & consequentè calor , frigus , albedo
 non tribuent effectus formales supra
 di-

dictos, sed erunt casus pro quibus lignum se ipso habeat tales denominationes. Probatur assumptum: tam impossibile est existere lignum pro casu unionis ad calorem, quin sit calidum, quàm existere auctoritatem pro casu argumentorum, quin existat revelatio; sed quia hoc secundum est impossibile auctoritatem per se *adequatè absolute* connecti cum existentia revelationis pro casu argumentorum: ergo quia impossibile est lignum existere pro casu unionis sui ad calorem, quin sit calidum, dicere possumus lignum per se *adequatè* habere pro tali casu esse calidum.

64 Similitèr dicere possumus, approximationem ignis non constituere potestatem proximam comburendi; sed esse casum, pro quo ignis se ipso esset *proximè* potens, & expeditus ad comburendum. Item cognitiones non constituere potestates proximas amandi; sed esse casum, pro quo voluntas se ipsa esset *proximè* potens, & expedita ad amandum. Item cognitionis allicientes, & retrahentes non constituere libertatem; sed esse casum, pro quo voluntas per se *adequatè* est libera. Item

Intellectus creatus per se esset *proximè* potens producere visionem Beatam *adequatè* pro casu luminis : quia cum connectatur cum eo , quod , si existat unio luminis , detur visio Beata ; per se *adequatè* habebit absolutam connexionem cum visione beata pro casu luminis ; & consequentèr per se *adequatè* erit proportionatus ad producendam visionem pro tali casu : cum nulla causa habeat per se *adequatè* connexionem absolutam cum effectu , quin sit ad illum proportionata. Et sic discurrere licebit de omni constitutivo cuiusvis complexi pro casu existentiae alterius constitutivi.

65 Item , ut observant Sapientissimi Magistri , sicut Scientia Media , nequit existere pro casu libertatis , quin existat consensus : ita libertas nequit existere pro casu libertatis , quin existat consensus : & consequentèr libertas erit per se *adequatè absolutè* connexa cum consensu pro casu Scientiae Mediae , quod etsi non renuant Sapientissimi Primarij ; durum tamen videtur libertatem proximam formalem , & indifferentiam proximam ad actum , & carentiam ; esse per se connexam cum actu,

actu quoties influit in actū: si enim hæc
 connexio identificata cum auxilio po-
 test esse impedibilis per ipsum auxi-
 lium, non durum videtur, gratiam
 necessario constituentem potestatem
 proximam ad amorem, esse impedibi-
 lem non per eandem; sed per potesta-
 tem ad carentiam amoris, quod adhuc
 ex Thomistis pauci concedunt. Imò
 ipsa voluntas se ipsa erit similiter *absol-
 utè* connexa cum consensu pro casu
 Scientiæ Mediæ, & auxilij; & se ipsa
 se discernet, seu erit discretio sui à
 dissentiente pro tali casu: & æquè pri-
 mo erit discretio, & colatio auxilij;
 Item colatio auxilij prævisi inefficacis
 est beneficium pro tali casu etiam iux-
 ta Adversarios; quomodo ergo erit
 beneficium pro tali casu conferre auxi-
 lium per se *adequatè absolutè* connexum
 cum peccato pro tali casu?

66 Impugnatur præcipuè. Id quo
precisè sufficiente, autoritas permit-
 tit, quod nunquam existat *absolutè* re-
 velatio, nec in hoc, nec in alio casu,
 constituit connexionem absolutam cum
 eo, quod aliquando existat *absolutè*
 revelatio pro hoc, aut illo casu. Sed
precisè deficientibus argumentis credi-
 bili;

bilitatis, autoritas permittit, quod
 nunquam existat *absolutè* revelatio, ne-
 que in hoc, neque in illo casu: ergo ar-
 gumenta credibilitatis, & autoritas
 constituunt connexionem absolutam
 cum eo, quod aliquando existat revela-
 tio pro hoc, vel illo casu. Mai. videtur
 clara: quia connexio absoluta cum exi-
 stentia termini non permittit deficere
 ita *absolutè* terminum, vt in nullo in-
 stanti, nec pro illo casu detur *absolutè*
 terminus: quia in connexione absoluta
 ab existentia fundamenti arguitur exi-
 stentia termini, & à defectu absoluto
 termini pro omni instanti & casu, ar-
 guitur defectus fundamenti. Prob. min.
 Existere *absolutè* revelationem pro ca-
 su argumentorum includit existentiam
 absolutam revelationis, & argumentor-
 rum. Sed *precisè* deficientibus argu-
 mentis, autoritas permittit deficere
 existentiam argumentorum: ergo *pre-
 cisè* deficientibus argumentis, autori-
 tas permittit, quod nunquam existat
absolutè revelatio neque in hoc, neque
 in casu argumentorum.

67 Aliter: Vt ex vi autoritatis,
 vt *subiectivè* indifferentis, existat reve-
 latio, non sufficit existere authorita-

tem, vt *subiective* indifferentem; sed vlt
 terius requiritur existere casum argu-
 mentorum: ergo authoritas non est
 adæquata connexio cum existentia re-
 velationis; sed hæc resultabit ex autho-
 ritate, & casu argumentorum: quia
 connexio adæquata cum termino se so-
 la sufficit, vt in vi illius existat termi-
 nus. Item, vt in vi connexionis existat
 terminus, est necessarium connexionem
 inferre *absolute*, non solum *subiective*;
 sed etiam *terminative* existentiam ter-
 mini: hoc est, non sufficit, quod exi-
 stat *absolute* antecedens inferens; sed
 vltius requiritur existere *absolute*
 terminum illatum. Sed authoritas ex se
 permittens deficere casum argumeto-
 rum, non infert *absolute terminative*
 existere revelationem pro casu argu-
 mentorum, vt supra vidimus: ergo au-
 thoritas non connectitur *absolute* cum
 existentia revelationis pro casu argu-
 mentorum. *Explicat.* Casus argumen-
 torum est accidentalis authoritati: er-
 go existere *absolute* revelationem pro
 casu argumentorum est accidentale au-
 thoritati. Prob. conseq. Cui est acci-
 dentalis casus argumentorum, est acci-
 dentale id, quod necessario includit
 casum

casum argumentorum. Sed existere *absolute* revelationem pro casu argumentorum necessario includit casum argumentorum; & hic est accidentalis authoritati: ergo existere *absolute* revelationem pro casu argumentorum est accidentale authoritati: & consequenter non connectitur per se *adequate absolute* cum existentia revelationis pro casu argumentorum.

68 2. Quod non infert *absolute* revelationem tam pro casu argumentorum, quam eorum carentia; sed solum pro casu argumentorum, & per se permittit non existere argumenta; non habet per se *adequate absolute* connecti; sed per argumenta. Sed authoritas solum infert revelationem pro casu argumentorum, & per se permittit non existere argumenta: ergo non habet per se *adequate absolute* connecti pro casu argumentorum; sed per argumenta. Prob. mai. Quod non infert visionem Dei pro omni casu; sed solum pro casu luminis (ut accidit intellectui creato) non habet per se *adequate absolute* connecti cum visione pro casu luminis; sed per lumen, propter rationes supra datas. Quod non infert praesentiam

tiam Petri pro omni casu; sed solum pro casu existentiae Petri (vt accidit Deo) non habet per se *adequatè absolute* connecti cum praesentia Petri; sed per existentiam: aliàs quodvis necessarium connecteretur *absolute* cum quovis contingenti, scilicet pro casu actionis productivæ: ergo quod non infert revelationem nisi pro casu argumentorum, & per se permittit non existere argumenta; non habet per se *adequatè absolute* connecti pro casu argumentorum; sed per argumenta.

69 Aliter: quod per se habet inferre terminum pro casu ipsi *accidentaliter* contingenti, habet etiam inferre pro carentia talis casus; vel non habet per se *adequatè absolute* inferre terminum pro tali casu. Sed authoritati est accidentalis casus argumentorum: ergo habet inferre revelationem pro carentia casus argumentorum, vel non habet *absolute adequatè* inferre terminum pro casu argumentorum. Mai. præterquam videtur vera: quia Paulus per se habens connecti *absolute* cum Deo pro casu existentiae Petri ipsi *accidentaliter* contingenti connectitur etiam cum Deo pro casu carentiae Petri. Prob. quia

quia assensus fidei de incarnatione *accidentaliter* coniungitur cum somno Turcæ, talis assensus vel habet inferre incarnationem pro casu carentiæ somni; vel non habet *absolutè* inferre incarnationem pro casu somni Turcæ: quia Scientia Media de consensu Petri infert *conditionatè* consensum Petri pro casu somni Turcæ ipsi *accidentaliter* contingenti, habet etiam inferre *conditionatè* consensum Petri pro casu carentiæ somni Turcæ: ergo, quod per se habet inferre terminum pro casu ipsi *accidentaliter* contingenti, vel non habet per se *adequatè absolutè* inferre terminum pro tali casu, vel habet etiam inferre pro casu carentiæ talis casus.

70 Prob. directè intendendo auctoritatem per se *adequatè* solum connecti *conditionatè* cum existentia revelationis. Auctoritas divina cum semper habeat eandem essentiam, semper infert eodem modo. Auctoritas divina, quando non existunt argumenta, solum infert existere *absolutè* revelationem cum hoc addito *pro casu argumētorum*; non verò *absolutè* sine hoc addito: ergo auctoritas, quando existunt argumenta, solum infert existere revelationem

eum hoc addito *pro casu argumentorum*; non verò sine hoc addito. Sed quando non existunt argumenta ita infert revelationem pro casu argumentorum, ut hic modus inferendi non afferat per se *absolutè* revelationem; sed solum *conditionatè*; quia sine revelatione potest existere: ergo quando existunt argumenta, ita infert revelationem pro casu argumentorum, ut hic modus inferendi non afferat per se *absolutè* revelationem; sed solum *conditionatè*.

7ª Alitèr: per te, authoritatem per se *absolutè* inferre revelationem, non est ita inferre, ut non possit omninò *absolutè* separari à revelatione: ergo solum est inferre, quod si existat talis casus, existet revelatio: hæc enim, seclusis vocibus, idem sunt: sicut ignem per se habere, quod pro casu applicationis sit *proximè* potens ad comburendum, non est per se *adequatè absolutè* esse *proximè* potentem pro illo casu; sed quod si detur applicatio, existit *proximè* potens per se ipsum, & per applicationem. Sed inferre, quod si existat talis casus, existet revelatio, solum est *connecti conditionatè* cum revelatione, & quod ex authoritate, & puri-

ficatione conditionis resultet connexio absoluta: ergo authoritas per se *adequate* non connectitur *absolute* cum revelatione pro casu argumentorum; sed solum *conditionate*. Min. quæ videtur clara, suadetur. Libertatem, seu indifferentiam proximam ad consensum per se inferre, quod si existat Scientia Media, existet consensus, non est libertatem, seu indifferentiam proximam se sola *adequate*, & *absolute* connecti cum consensu pro casu Scientiæ Mediæ:

1. Quia non benè percipitur, quomodo absoluta connexio cum vno extremo, sit proxima indifferentia ad illum.
 2. Quia aliàs non solum principium redundans; sed principium necessariū, & constitutivum non solum potestatis; sed libertatis potest esse connexum cum consensu. Et gratia *essentially* pugnans cum carentia charitatis præceptæ potest constituere non solum potestatem necessariam; sed libertatem immediatā ad actum, & carentiam charitatis.

72 Verum est, decretum de existentia Angeli pro instanti *A*, solum inferre existentiam Angeli pro *A*, & per se *adequate absolute* connecti cum existentia Angeli pro *A*. Sed hoc de-

cretum hoc ipso non permittit, nunquam existeret instans *A*, & mitto disparitatem, quæ communiter assignatur inter connexiones *pure* physicas, qualis est connectio authoritatis, & connexiones intentionales, qualis est connectio decreti, de quo P. D. Peinado lib. 3. *Physicæ*, disp. 2. sect. 1. §. 2.

73 Dices: Semel data connexionem illa conditionata authoritatis, si pro casu argumentorum non existeret *absolute* revelatio, deficeret authoritas: ergo sola authoritas per se *adequate*, *absolute* connectitur cum existentia absoluta revelationis pro tali casu. Prob. consequ. Defectus fundamenti connexi solum infertur ex defectu termini, ea ratione, qua est terminus connexionis, non verò ex defectu termini ea ratione, qua non est terminus connexionis. Sed ex defectu existentie absolutæ revelationis pro casu argumentorum infertur defectus authoritatis: ergo authoritas connectitur *absolute* cum existentia absoluta revelationis pro casu argumentorum. *Hoc argumentum* similiter probat, defecturam authoritatem pro casu argumentorum; etsi authoritas solum *inadequate* connectatur *absolute* cum

revelatione pro tali casu , vt constabit.
Resp. conc. ant. neg. conf. Ad prob.
 conc. mai. & min. dilt. conf. Ergo au-
 thoritas connectitur *absolute* cum exi-
 stentia revelationis pro tali casu , con-
 nexione resultante ex authoritate , &
 ex casu , conc. conf seu ipsa , & casus ,
 concedo ; authoritas *sola* , neg. conf.
 Itaque cum authoritas , & casus habeant
 connexionem absolutam cum existentia
 revelationis ; pro casu argumentorum ,
 ex defectu revelationis pro tali casu ,
 inferitur defectus huius complexi *Authoritas , & casus* : cum autem pro casu
 argumentorum non inferatur defectus
 casus argumentorum , vt patet ; ex de-
 fectu revelationis pro tali casu solum
 inferitur defectus authoritatis : verum ,
 vt vides , talis defectus similiter infer-
 tur ; etsi authoritas ex se sit solum *in-*
adaquate absolute connexa , & conne-
 xio absoluta adæquata resultet ex au-
 thoritate , & argumentis.

74 Dices : Scientia Media de con-
 sensu sub auxilio per se *adaquat absolute*
 connectitur cum existentia absoluta
 consensus pro casu auxiliij : ergo & au-
 thoritas cum revelatione pro casu argu-
 mentorum. Prob. ant. Scientia Media
 per

per se *adequate absolute* repugnare suæ falsitati: ergo per se *adequate absolute* connectitur cum sui veritate. Sed sua veritas stat in eo, quod pro casu auxiliij existat *absolute* consensus: ergo per se *adequate absolute* connectitur cum eo, quod pro casu auxiliij existat *absolute* consensus. Hoc argum. ut iacet, videtur multum probare, quod sic propono. Scientia media repugnat *absolute* suæ falsitati pro omni casu, etiam pro casu non existentiae auxiliij: ergo connectetur per se *absolute* cum sui veritate pro omni casu, etiam pro casu non existentiae auxiliij. Sed sua veritas est existere *absolute* consensus pro casu auxiliij: ergo per se *absolute* connectitur cum eo, quod pro casu non existentiae auxiliij existat consensus pro casu auxiliij.

75 Idèò aliter propono probationem illius antecedentis. Scientia Media per se *adequate* repugnans suæ falsitati per se *adequate* connectitur cum eo, quod non detur suum falsificativum. Sed si detur carentia absoluta consensus pro casu auxiliij, dabitur falsificativum dictæ Scientiæ Mediæ: ergo scientia Media de consensu per se *ade-*
qua-

quate absolute connectitur cum eo; quod non detur carentia absoluta consensus pro casu auxiliij. Sed hoc est per se *absolute* connecti cum existentia absoluta consensus pro casu auxiliij: ergo ita connectitur. Mitto alias formas ad suum locum: quia ex solutione huius dari potest solutio reliquarum.

76 Ad solutionem adverte. Et si Scientia Media de consensu solum connectatur per se *conditionate* cum existentia absoluta consensus pro casu auxiliij; falsificaretur, seu deficeret Scientia, si pro casu auxiliij non existeret *absolute* consensus: ergo ex eo, quod ex defectu consensus pro tali casu, arguatur falsificatio, vel defectus Scientiæ, non infertur, Scientiam Mediam de consensu esse *absolute* connexam per se cum consensu pro tali casu. Consideretur bona. Probant, quamvis Scientia Media affirmat *conditionate*, & non *absolute*; affirmat tamen dandum *absolute* consensum, si detur auxilium (in quo consistit veritas obiectiva conditionalis:) ergo si dato auxilio, non detur *absolute* consensus, non data est veritas conditionalis illa, neque datur obiectum ea ratione, qua affir-

matur : ergo præscindendo ab eo, quod Scientia Media connectatur per se *absolute*, vel non cum consensu pro tali casu, falsificaretur, seu deficeret Scientia, si pro casu auxiliij non datur *absolute* consensus. *Explicat.* Demus solum complexum ex Scientia, & auxilio connecti *absolute* cum consensu pro casu auxiliij, adhuc ex defectu consensus pro tali casu arguetur defectus Scientiæ : ergo ex eo, quod ex defectu consensus pro tali casu arguatur defectus Scientiæ, non bene inferitur solam Scientiam esse per se *adequate absolute* connexam cum consensu pro tali casu. Conf. videtur bona. Prob. antec. Complexum ex Scientia, & auxilio habet connexionem cum existentia consensus sub auxilio : ergo ex defectu consensus, posito auxilio, inferitur deficere hoc complexum. Sed non qua parte dicit auxilium : quia defectus consensus datur, posito auxilio : ergo inferitur defectus Scientiæ : ergo licet fingamus scientiam non esse per se *absolute adequate* connexam cum consensu pro casu auxiliij, deficeret, vel falsificaretur Scientiæ, si pro casu auxiliij non daretur *absolute* consensus.

77 Aliàs simili argumento probaretur, Scientiam necessariam, Si Petrus existat, existet sine contradictione, connecti per se *absolute* cum eo, quod Petrus nunc, qui est casus suæ existentiae, existat sine contradictione, & consequentèr connecti cum eo, quod Petrus existat nunc *absolute* sine contradictione. Resp. ad argum. conc. mai. neg. min. Ad prob. dist. mai. Scientia Media de consensu per se *absolute* connectitur cum eo, quod non detur sui falsificativum, connexionem inferentem suum verificativum dari *conditionatè*, conc. mai. connexionem inferentem suum verificativum dari *absolutè*, neg. mai. Et conc. min. dist. cons. Scientia Media per se *absolutè* connectitur cum eo, quod non detur carentia absoluta consensus sub auxilio, connexionem inferentem *conditionatè* non dari carentiam absolutam consensus sub auxilio, conc. min. Connexionem inferentem *absolutè*, neg. min. & cons. Eodem modo dist. min. subsumptam. Scientia Media per se *absolutè* connectitur cum existentia consensus sub auxilio, connexionem inferentem *conditionatè* existere *absolutè* consensum sub auxilio, conc. cons.

connexione inferente *absolute* ; nega
 conf. Undè Scientia Media per se *ade-*
quate connectitur cum eo , quod si
 existat auxilium , existat *absolute* con-
 sensus ; non tamen inferendo *absol-*
ute existere *absolute* consensum. Ita-
 què dato auxilio , Scientia Me-
 dia de consensu habet *absolute* du-
 plicem connexionem cum existentia
 absoluta consensus sub auxilio : aliam
 conditionatam, seu *subiective* absolutam,
 & *obiective* conditionatam, & *adequate*
 identificatam cum Scientia, & essentia-
 lem ; aliam absolutam, siuè *subiective*,
 & *obiective* absolutam, & *inadequate*
 identificatam cum Scientia, & *inade-*
quate cum auxilio, & hæc est acciden-
 talis Scientiæ, & deficit *precise*
 deficiente auxilio: de his plura
 tract. de Scient.

DISPUT. IIJ.

De credibilitate mysterio-
rum fidei.

SECTIO I.

Verum Mysteria nostra fidei sint evidenter credibilia; seu an sit evidens esse digna assensu firmissimo excludente formidinem, ut imprudentem?

Up. I. Non procedere quæstionem de credibilitate physica, quæ identificatur cū veritate obiecti; sed solum de credibilitate morali, quæ oritur, vel per rationem, vel *virtuiter*, aut *realiter* ex fundamentis syadentibus veritatem obiecti.

iecti : vnde contingere potest , rem falsam esse magis credibilem , & habere maiorem dignitatem ad assensum , quam veram. Hæc dignitas potest esse ad assensum evidentem , quando scilicet argumenta *evidenter* suadent obiectum & tales veritates dicuntur evidentes ; & potest esse ad assensum certum , licet obscurum : quando scilicet argumenta cum morali certitudine suadent obiectum ; & potest esse ad assensum probabilem : quando scilicet argumenta *probabiliter* suadent obiectum. Hæc credibilitates , seu dignitates erunt evidentes , si evidens sit dari dignitatem ad prædictos assensus.

2. Sup. 2. Argumenta credibilitatis fidei non reddere *immediate primario* credibilia ipsa mysteria , ut volunt RR. sed *secundario* saltem *negative* : hoc est *primario* tendunt ad illustrandam revelationem , & exinde mysteria : vel saltem non tendunt *primario* ad illustranda mysteria , & *secundario* revelationem. Hoc patet ex D. Thom. hic quæst. 5. art. 2. afferendo 1. prob. Confirm. 2. Et ratio est : quia argumenta credibilitatis nostræ fidei non intendunt *præcise* suadere veritatem
myster

mysterij; sed veritatem mysterij, vt re-
 velatam: quia talem veritatem inten-
 dunt, vt credantur; & non illis assen-
 tiamus alio modo, quam quia dictis à
 Deo. Sed hoc ipso, vel *primario*, vel
 æquè *primo* saltem, intendunt illustra-
 re, & credibilem reddere revelatio-
 nem, ac mysteria: quia mysteria credi
 non possunt, nisi media revelatione:
 ergo &c.

3 Sup. 3. Esse *moraliter* evidens
 mysteria nostræ fidei esse digna assensu
 firmissimo: Hoc solum dicunt AA. qui
 absolutè, & sine distinctione asserunt
 mysteria nostræ fidei esse *evidenter* cre-
 dibilia: quales sunt Caietan. & com-
 munitè Interpretès D. Thom. Coninc
 disp. 13. dub. 1. Granad. tract. 2. dis-
 put. 3. Lugo disp. 5. sect. 1. Oviedo
 contro. 4. part. 1. Ripalda disp. 6.
 sect. 5. & disp. 5. sect. 1. & de quæ-
 stione in hoc sensu accepta ait Exim.
 Doct. disp. 4. sect. 3. quod nullus Ca-
 tholicus potest dubitare. Vnde Capreo-
 lus negans in 3. disp. 32. quæst. vnic.
 art. 3. ad tertium fortè loquitur de
 evidentia metaphysica, aut physica, de
 qua postea. Prob. assumptum. Quoties
moraliter certum est, dari argumenta,

quæ cum morali certitudine persuadent mysteria nostræ fidei, est *moraliter* evidens, mysteria nostræ fidei esse digna assensu firmissimo. Sed *moraliter* certum est dari argumenta, quæ cum morali certitudine persuadent mysteria nostræ fidei, ut postea videbimus: ergò. *Confirm.* ex Psalm. 92. *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis.* Vbi *nimis* saltem indicat evidentiam moralem credibilitatis. Ex Ioan. 15. *Si non venissem, & loquutus fuisset eis, peccatum non haberent; nunc autem excusationem non habent.* Excusationem tamen haberent, si argumenta solum *probabiliter* suaderent doctrinam, vel si solum esset probabile, dari argumenta, quæ cum morali certitudine suaderent doctrinam.

4 In idem recidunt Div. August. lib. de Utilitate credendi, cap. 12. *Nolle illi primitias dare, vel summa impietatis, vel precipitis arrogantia est.* Et Ricard. de S. Victore lib. 1. de Trinit. cap. 22. *Genus esse dementia in his vel aliquantulum dubitare.* Et cap. 2. *Domine si error est, quod credimus, à te decepti sumus: ista enim nobis eis signis confirmata sunt, quæ non nisi à te fieri poterunt.* Quæ omnia saltem ostendunt esse

esse *moraliter* certum, & *moraliter* evidens, nostram fidem esse dignam assensu firmissimo : siquidem ostendunt esse *moraliter* certum, dari argumenta, quæ cum morali certitudine suadent nostram fidem : Aliàs etiam negantes excusationem haberent, & non essent dementes, neque à Deo decepti. Vnde quæstio non procedit de hac evidentiâ morali; sed de evidentiâ physica, aut metaphysica credibilitatis.

5 Sup. 4. Quæstionem non procedere de evidentiâ directâ credibilitatis : hoc est, non inquirere, an sit evidens *physice*, aut *metaphysice*, dari argumenta credibilitatis, quæ cum morali certitudine probent nostram doctrinam : quia in primis certum est, non dari evidentiâ metaphysicam de existentia miraculorum Martyrum, &c. Deinde neque datur evidentiâ physica de existentia Sanctorum Martyrum, miraculorum confirmantium nostram doctrinam saltem respectu omnium fidelium. Neque datur evidentiâ physica de eo, quod Ecclesia per suam auctoritatem humanam habuerit serio intentionem ordinatam ad proponendum hoc mysterium ; de his autem solum

potest haberi evidētia mōralis ; nō
 verò physica , & multo minus meta-
 physica : quia de nullo quamvis Sanctis-
 simo possumus *evidentèr physicè* iudica-
 re , quod nos non decipiat : ergo non
 datur evidētia physica respectu om-
 nium fidelium , & multo minus meta-
 physica omnium , neque aliquorum fun-
 damentorum , quæ cum certitudine mo-
 rali suadeant nostram fidem . Quæstio
 ergo procedit de evidētia credibilita-
 tis : hoc est , an sit evidens *metaphysicè* ,
 aut *physicè* mysteria nostræ fidei esse
 digna assensu firmissimo .

6 Sup. 5. Certum est respectu il-
 lius , qui certo *moraliter* iudicat , dari
 argumenta credibilitatis , cum morali
 certitudine suadentia nostram fidem , in
 sensu composito talis iudicij , posse dari
 evidētiā physicā , de eo quod nos-
 tra fides est digna assensu firmissimo :
 quia evidens est *physicè* , imo & *meta-
 physicè* , quod qui certo iudicat , dari ar-
 gumenta morali certitudine suadentia
 aliquam doctrinam , non potest illi *pru-
 denter* dissentiri ; etsi cum eadem certi-
 tudine proponatur obligatio assentien-
 di , evidens est *metaphysicè* , quod te-
 netur assentiri . Sed qui iudicat dari
 talia

talia fundamenta, in sensu composito talis iudicij potest habere evidentiam physicam de tali iudicio proponenti talia fundamenta, & obligationem assentiendi: ergo sic iudicans, & in sensu composito talis iudicij, certum est, quod potest habere evidentiam physicam de eo, quod nostra fides sit digna assensu firmissimo. Sed existimo non benè resolvi hanc quæstionem à RR. ad præsentem casum, & consequentèr ad dictum iudicium. Quæstio enim præsens videtur inquirere: An *antecedenter* ad suppositionem huius iudicij mysteria nostræ fidei sint ita *obiective* explicata, ut sit *obiective* evidens *physice*, aut *metaphysice*, aut *moraliter* esse digna assensu firmissimo?

7 In hac quæstione AA. citati sup. 3. dicunt, esse *moraliter* evidens nostram fidem esse credibilem assensu firmissimo: quibus accedunt Sapientissimi Magistri addentes, consequentèr ad iudicium, quo quis iudicat, dari argumenta suadentia cum morali certitudine nostram fidem esse *physicè* evidens, respectu huius, nostram fidem esse dignam assensu firmissimo. Pat. Thyrs. in *Manuduct. ad cōversionem Maurorum*,

17. part lib. 2. cap. 2. citans Elizalde,
 de forma veræ Religionis, & Petrum
 Daniel. Huccio dicit esse *metaphysice*
 evidens, nostram fidem esse credibilem
 assensu firmissimo: & addunt, myste-
 ria nostra esse *metaphysice* evidentiâ in
 attestante; id est, dari evidentiâ me-
 taphysicam revelationis, cum quo in-
 tendunt salvare obscuritatem sufficien-
 tem mysteriorum, quam iudicant ne-
 cessariam ad fidem. Ferre quæst. 4. §. 2.
 Oviedo supr. Gonet disput. 1. art. 4.
 Muniel. disp. 6. sect. 2. dicunt esse *me-*
taphysice evidenter credibilia. Palanco
 disp. 4. quæst. 4. tria dicit: 1. Si ar-
 gumenta inspiciantur solo lumine na-
 turæ, nostram fidem esse *metaphysice*
evidenter credibilem fide abstrahente à
 fide in re, vel existimatè divina: in quo
 convenit cum AA. immediatè relatis.
 2. Solo lumine naturæ haberi posse
 evidentiâ metaphysicam credibilita-
 tis *negativè* relatè ad fidem in re divi-
 nam, & infusam. Quod non reuunt
 AA. præcedentes: quia hoc solum est
 mysteria non dicere *evidenter* positi-
 vam repugnantiam, ut credantur. 3. Si
 motiva credibilitatis inspiciantur lu-
 mine infuso, ex illis resultat evidentiâ

positiva credibilitatis *fide in re divina*, non evidentia reflexa, & speculativa; sed practica, & exercita. Dixerat etiam quæst. 3. num. 58. evidentiam moralem non sufficere ad depellendam formidinem: qua ratione dicit, existere Romam esse evidens non solum *moraliter*; sed *physice*. Et num. 6. evidentiam moralem de re oculis, & sensibus subiecta, ut existere Romam, sufficere ad depellendam formidinem. In his aliqua videntur falsa, quæ non vacat impug-
nare.

8 Dico cum Ferre, & Oviedo. Attentis argumentis solo lumine naturæ, nostram fidem esse *metaphysice evidenter* credibilem *fide divina in re*, vel in existimatione tali: seu *fide obiective*, vel *effective divina*: seu *fide divina naturali*, vel *supernaturali*, quæ idem significant. Non tamen sunt sic *evidenter credibilia fide in re divina determinatè*; nec determinatè *fide effective, & subiective divina*; nec determinatè *fide divina supernaturali*. Secunda pars constabit ex dicendis. Prob. prima. Quæ sunt plusquam *evidenter moraliter credibilia*, sunt *physice, & metaphysice evidenter credibilia*. Sed nostra fides est plus-

quam *evidenter moraliter* credibilis assensu firmissimo excludente omnem formidinem tanquam imprudentem; ergò. Prob. min. Nostra fides est nimis credibilis assensu firmissimo. Sed non esset nimis credibilis, si solum esset *evidenter moraliter* credibilis; ergò. Mai. est Psalm. 92. *Testimonia tua credibili & facta sunt nimis: & ut vertit Lottinus ex alijs: Nimie, nimio, nimium, valde.* Ex Basil. & Theodor. *Ne minime quidem falsitatem considerari posse; non dicit timeri; sed constiterari, ut denotet evidentiam metaphysicam; quia timor imprudens coniungi potest cum evidèntia morali: consideratio falsitatis non potest coniungi cum evidèntia metaphysica credibilitatis. Minor patet. Quod omninò necessarium est ad aliquid, non est nimium. Sed esse *evidenter moraliter* credibilem est omninò necessarium ad assentiendum assensu firmissimo; ergò si nõ esset plusquam, &c. Min. ex se constans, suadetur ex Propos. 21. Innocentij XI. *Affensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem statim cum notitia solum probabili revelationis; imò cum formidine, qua quis formidet, non locutus sit Deus.**

9 Confirm. Demonstratio non est
 sola evidentia moralis; sed metaphysica.
 Sed datur demonstratio de credibilitate
 nostræ fidei: ergo datur non solum
 evidentia moralis; sed metaphysica.
 Min. prob. ex Chrysoft. in oratione
 contra Gentiles, cuius titulus est *Ad-*
versus Gentiles demonstratio, quod Chri-
stus sit Deus. Et ibi. *Hinc autem facie-*
mus demonstrationem veritatis Christi,
ut ostendamus, ipsum esse Deum. Et
 concludit. *Nullus itaque his contradixe-*
rit, nisi qui valde insanus, & totus spur-
cus, naturæque sensu privatus. Sed hæc
 demonstratio non est de ipsis mysterijs
 fidei, ut patet: ergo de credibilitate
 fidei. 2. Intellectus neque convinci-
 tur, neque cognoscit manifeste, nisi
 quod est metaphysice evidens. Sed intel-
 lectus convincitur, & cognoscit ma-
 nifeste nostram fidem esse dignam assen-
 su firmissimo, & dictam à Deo: ergo.
 Prob. min. ex D. Thom. hic quæst. 5.
Si aliquis Propheta prænunderet in ser-
monem Domini aliquid futurum, & adhi-
beret signum, mortuum suscitando, ex
hoc signo convinceretur intellectus viden-
tis, ut cognosceret manifeste, hoc dici à
Deo, qui non mentitur. Sed hic non lo-

quitur de evidentia revelationis ; sed solum de videntia credibilitatis : ergo. Prob. min. Quia immediatè ante dixerat : *Quod autem voluntas moveat voluntatem ad assentiendum , potest contingere duobus modis. Vno modo ex ordine voluntatis ad bonum, & sic actus est laudabilis. Alio modo , quia intellectus convincitur ad hoc, quod iudicet , esse credendum hac , que dicunt. Sicut si aliquis Propheta. &c.*

10 Prob. 2. Evidenter credibile est , supremum numen, curam, & providentiam habens de creaturis rationalibus habere in mundo aliquam veram Religionem ; in qua placeat , & in qua velit coli , & adorari , v. gr. Gentilicam , Iudaicam , Mahometanam , vel Catholicam. Sed *evidenter* incredibile est reliquas , tot cumulas erroribus, & tot signis , miraculis , argumentis notatas ut falsas , esse veras : ergo *evidenter* credibile est nostram esse veram. *Confirm.* Evidentèr incredibile est, Deum permittere , doctrinam falsam proponi cum tanta apparentia veritatis, ut omnes obligentur ad eam amplectendam , quin sit vllus etiam doctus, acutus , & Sanctus , qui possit detegere , vel *per* *per* formidare de falsitate.

Sed nostra fides eius modi est : ergo est *evidenter* incredibile eam esse falsam. Prob. mai. Si Deus posset id permittere, non haberet modum obligandi per se ad credendum *formaliter* veritatem à se revelatam. Sed hoc est *evidenter* falsum ergò. Prob. mai. Deus non haberet alium modum obligandi per se, quam præbendo eiusmodi argumenta. Sed si posset permittere eiusmodi argumentis proponi doctrinam falsam, non obligaret per se ; sed per accidens, ad credendam veritatem à se revelatam, sub his argumentis : ea ratione qua rulticus obligatur ad credendam quaternitatem Personarum : quomodo enim obligabit per se ad credendum *firmiter* sub his fundamentis, si non sit incredibile sub eisdem proponi falsum : ergo, Prob. illa mai. 2. Si Deus posset permittere Religionem falsam sic proponi, homines possent queri de Deo tanquam seductore, vt dixit Ricardus sup. 3. Sed *evidenter* incredibile est, quod Deus permittat homines poni in eo statu : ergo *evidenter* incredibile est, Deum permittere doctrinam falsam proponi eiusmodi argumentis. Ex his iudico cum Eximio Doctore Suarez, Deum

Deum non posse permittere doctrinam falsam proponi *absolutè* credibilem, seu credibilem respectu omnium, seu sub omnibus signis, sub quibus toti Ecclesie proponuntur credenda nostra mysteria.

II Prob. 3. Quoties est *moraliter* certum dari argumenta cum morali certitudine suadentia nostram fidem, est *metaphysice* evidens nostram fidem esse dignam assensu firmissimo. Sed *moraliter* certum est, dari talia argumenta: ergò. Min. prob. recensendo argumenta credibilitatis. *Primum*, hanc Religionem esse extensam ad tot Provincias, in quibus sunt viri Sanctissimi, & Doctissimi in Theologia, & Philosophia; ideòque testes omni exceptione maiores, quod est maximum miraculorum, ut expendit Aug. lib. 22. de Civit. cap. 5. *Secundum* est, quod à paucis hominibus, & his abiectis introducta est doctrina repugnans carni, & sanguini, & quæ alijs videbatur scandalum, alijs infania, adversantibus Imperatoribus tam diris tormentis. *Tertium* est, miracula, quæ facta sunt, & continuo fiunt in eius confirmationem, & insignia martyria omnis generis

personarum. *Quartum* est, quod
 hæc Religio nihil contineat contra ra-
 tionem, imò potius omnia, quæ præ-
 cipit credenda, alia sunt conformia lu-
 mini rationis, alia non contra; sed su-
 pra lumen rationis, & hoc expostulas
 ipsa ratio, scilicet Deum non posse cog-
 nosci lumine naturali. Sed esse supra
 lumen naturalis rationis, & quæ fa-
 cienda præcipit, conformia sunt ratio-
 ni: ergo dantur argumenta, quæ cum
 morali certitudine suadent nostram fi-
 dem. De his argumentis vide Div.
 Thom. 1. Contra Gent. cap. 6. Bellar-
 minum lib. 4. de Ecclesia Militante, &
 inter omnes, vt iudico, Taner. hic
 disp. 1. dub. 4. quæst. 2. Gonet disp. 1.
 art. 8.

12 *Confirm.* Ad minus aequè evi-
 denter credibilis est nostra fides, quam
 dari Romam. Sed est evidenter meta-
 physice credibile dari Romam: ergò.
 Prob. miu. Magis evidens est posse
 prudenter affirmari sine formidine, da-
 ri Romam; quam est evidens dari Ro-
 mam. Sed dari Romam est evidens
 moraliter: ergo primum est plusquam
 moraliter: ideòque physice, & metaphy-
 sice evidens. Maior videtur nota: quia

ficut firmitus assentimur probabilitati alicuius sententiæ, quam eius veritati: cum probabilitati assentiamur certo; & veritati cum formidine: ita similiter.

2. Quia nullus formidare potest, adhuc imprudenter esse prudenter affirmabilem Romam: & potest imprudenter formidare de existentia Romæ. 2.

Conclusio legitime deducta ex præmissis metaphysicè evidentibus est metaphysicè evidens. Sed hæc conclusio, *Fides nostra est digna assensu firmissimo*, est legitime deducta ex præmissis metaphysicè evidentibus: ergò. Prob. mai.

Quia deducitur ex hac maiori. *Quoties certum est moraliter, dari argumenta, que cum morali certitudine suadeant aliquam doctrinam; illa doctrina est digna assensu firmissimo*, quæ mai. est evidens metaphysicè: & ex hac min. *Sed certum est moraliter, dari argumenta, que cum morali certitudine suadeant nostram fidem*, quæ etiam est metaphysicè evidens. Quamvis enim non est metaphysicè evidens, dari in re talia argumenta sic suadentia; est tamen evidens metaphysicè esse certum moraliter, dari talia argumenta: sicut quamvis non est metaphysicè evidens dari Romam; est

tamen evidens metaphysice esse moraliter certum dari Romam : ergo.

13 Imò fortè dicet aliquis , et si non esset metaphysice evidens ; sed moraliter certum dari talia argumenta , esset metaphysice evidens nostram fidem esse dignam assensu firmissimo : quia conficitur hæc demonstratio : Quoties est moraliter certum , dari argumenta , que cum morali certitudine suadeant aliquam doctrinam , est metaphysice evidens talem doctrinam esse dignam assensu firmissimo. Sed est moraliter certum , dari argumenta , que cum morali certitudine suadeant nostram fidem : ergo est moraliter certum esse metaphysice evidens nostram fidem esse dignam assensu firmissimo : in quo discursu maior , & minor sunt evidens metaphysice.

SECTIO II.

Solvuntur obiectiones.

14 **O** Bije. 1. Non datur evidentiâ metaphysicâ credibilitatis , quando non datur evidentiâ metaphysicâ illius , in quo fundatur credibilitas. Sed non datur evidentiâ

metaphysica talis existentiae : ergo
 Prob. min. Credibilitas fundatur in
 miraculis , & alijs. Sed non datur evi-
 dentia metaphysica de miraculis : ergo
Explicat. magis credibilis esset nostra
 fides , si daretur evidētia metaphysica
 miraculorum , &c. suadentium nostram
 doctrinam , quam si solum daretur evi-
 dentia moralis miraculorum , &c. Sed
 si daretur talis evidētia metaphysica,
 solum daretur evidētia metaphysica
 credibilitatis : ergo quando solum da-
 tur evidētia moralis , non datur evi-
 dentia metaphysica credibilitatis. Maius
 videtur certa : quia magis suavisibile est
 totum esse maius sua parte , quam exi-
 stere Romam. 2. In hoc syllogismo
*Quoties est moraliter certum dari argu-
 menta , &c. seu dari Incarnationem , est
 credibilis Incarnatio. Sed est moraliter
 certum dari Incarnationem : ergo est
 credibilis Incarnatio.* Admisso quod
 mai. sit metaphysice evidens , minor
 non est metaphysice evidens : quia dari
 talia argumenta solum constat evi-
 dentia visus , & auditus ; visus autem , &
 auditus solum fundant evidētia phy-
 sicam , hinc est quod solum erit evidens
 physice.

15 Resp. conc. mai. neg. min. Ad prob. dist. mai. Fundatur *proximè* in miraculis, & cum morali certitudine existentibus, & suadentibus, conc. mai. in miraculis, & alijs *physicè* existentibus, neg. mai. & dist. min. Non datur evidètia metaphysica *de existentia physica* miraculorum, conc. min. *de morali certitudine* existentia physica miraculorum, neg. min. & conseq. Itaque credibilitas proxima, seu *proximè* fundatur, non in existentia physica miraculorum *physicè* certo existenti; sed in existentia physica miraculorum *moraliter* certa; cum autem evidens sit *metaphysicè moraliter* certum esse existere talia miracula, vel saltem *moraliter* certum esse, esse *moraliter* certum existere talia miracula: Hinc est dari evidètiam metaphysicam. *Ad primam explanationem* resp. Verum esse, quod si daretur evidètia metaphysica miraculorum, esset magis credibilis nostra fides intra eandem lineam: quia adhuc in linea evidètia dantur alia evidèntiora alijs: sic prima principia adhuc in linea evidètia, evidèntiora sunt conclusione, ex ipsis deducta: & vnus actus evidens *metaphysice*, potest esse clarior

alio *metaphysice* evidenti: clarior enim
 est actus scientiæ Beatæ, qua cognosco
 hoc principium: *Totum est maius sua
 parte*, quam actus naturalis, quo idem
 cognosco. Probatio subsumpta non no-
 cet: quia verum est, esse magis suasibi-
 le *totum esse maius sua parte*, quam *exi-
 stere Romam*: quia primum est *metaphy-
 sice* evidens, secundum *moraliter* cer-
 tum: at verò non est magis suasibile *to-
 tum esse maius sua parte*, quam est suasibi-
 le *Romam esse dignam assensu firmissi-
 mo de sua existentia*. *Ad secundam*. Et
 est *metaphysice* evidens, esse certum *mo-
 raliter* dari Incarnationem, seu argu-
 menta illam suadentia; & est *metaphy-
 sice* evidens, esse *moraliter* certam exi-
 stentiam Incarnationis, ex dictis. *Ad
 prob.* Visus, & auditus solum faciunt
 evidentiam physicam rei visæ, & audi-
 tæ; at verò si *moraliter* certum est, &
non dico physice, dari argumenta sua-
 dentia cum morali certitudine aliquam
 doctrinam, est credibilis talis doctri-
 na. Vnde si evidens sit, esse *moraliter*
 certum, dari talia argumenta; erit *me-
 taphysice* evidens esse credibilem talem
 doctrinam. Et idem est hanc esse *evi-
 denter* credibilem assensu firmissimo
 exclu-

excludente, vt imprudentem, omnem
formidinem de opposito, ac esse *evidentē*
ser incredibiles sectas oppositas.

16 Obijc. 2. Hæretici non solum
negant nostram fidem, sed eius credibi-
litate. Sed non possent existentiam
negare, si esset *metaphysicè* evidens: quia
evidentia metaphysica necessitat saltem
quoad speciem: ergò. In primis, quod
attinet ad pueros, & rudes hæreticos,
certum est propter ignorantiam invin-
cibilem excusari à peccato non creden-
di; & cum non habeant rationem du-
bitandi, non peccant contra fidem ma-
nendo sine inquisitione in suis errori-
bus. Respectu verò doctorum dupli-
citer responderi potest: I. Dist. mai-
eam negant *imprudenter*, conc. *pruden-*
ter, neg. mai. & dist. min. non possunt
eam negare *prudenter*, conc. min. *im-*
prudenter, neg. min. Quia cum solum
sit probabile, esse *metaphysicè* eviden-
tem credibilitatem, solum est certum,
esse *moraliter* evidentem: quod autem
solum est *moraliter* certum, seu *moraliter*
ter evidens, negari potest *imprudenter*.
Resp. Oviedo, 2. Hæreticos doctos nō
posse negare credibilitatem nostræ fi-
dei, si fundamenta credibilitatis vellent

expendere: cum autem evidentia credibilitatis non sit immediata, & ex terminis, sicut hoc principium: *Totum est maius sua parte*; sed mediata, & per aliud medium, potest errore vincibili, & per voluntariam distractionem, & carentiam applicationis ad considerandum non cognosci illud medium, nec conducentia ad inferendam credibilitatem: & tunc fallentes se ipsos possunt temerè negare credibilitatem ex Matthæi 13. *Videntes non vident: & audientes non audiunt, nec intelligunt.* Id est, quasi claudunt oculos, & obturant aures, ne audiant, nec videant, quæ non possunt non videri. Alij iudicant veritatem, & credibilitatem fidei, ut constat ex testimonio Bezzæ in vita S. Franc. de Sales, interiùs fateri; sed ob fines, & convenientias temporales eam exterius negant: sicut multi nolentes verum, dicunt contra mentem, & mentiuntur.

17 Obijc. 3. Licèt nostra fides sit *evidenter* credibilis respectu doctorum, non respectu puerorum, & respectu rudium, qui nequeunt penetrare vim argumentorum. Argumentum, si vim habet, etiam habet in quavis secta.

Resp.

Resp. Etiam respectu puerorum, & respectu rudium dari evidentiam respectivam, quæ oritur ex dicto Parentis, & Parochi: quia evidens est, quod tenentur credere illis, quos natura, & Providentia constituit Magistros, quando ipsis non occurrit ratio dubitandi: ideòque tenentur credere mysteria ab ipsis proposita; de hoc sect. sequenti, præcipuè ex Matth. 23. *Quæcumque dixerint vobis, facite.*

18 Obijc. 2. Ex Capreolo: si mysteria nostræ fidei essent *evidenter* credibilia fide divina, essent *evidenter* vera: quia nihil potest credi fide divina, nisi verum. *Explicat.* Hæc est bona cõsequentia, est *evidenter* impossibile: ergo non est *evidenter* credibile: ergo ab opposito est bona: est *evidenter* credibile: ergo est *evidenter* possibile. 2. Eo ipso quod sic nostra fides *evidenter* credibilis, tenemur etiam credere fide divina, vel saltem est possibilis fides divina circa ipsam. Sed ex possibilitate fidei divinæ circa aliquod obiectum, infertur *metaphysice* veritas illius obiecti: ergo ex evidentia credibilitatis infertur evidentia veritatis obiecti.

Resp. Mysteria nostræ fidei esse *evidenter*

'denter credibilia fide divina *obiective*; id est, quia dicta à Deo. Non verò sunt *evidenter* credibilia fide divina *subiective*, & *effective* (attentis præcisè argumentis credibilitatis) quia his præcisè attentis, non est *evidenter* credibile dari hic, & nunc auxilium supernaturale ad assensum: paratam esse omnipotentiam ad assensum supernaturalem: dari reliqua comprincipia: nec de his curat iudicium de credibilitate, quod solum curat, an *prudenter* possit imperari assensus sine formidine? Et benè potest aliquid esse credibile fide divina *obiective*, & esse falsum: vt patet in rustico credente quaternitatem Personarum.

Aliter. Mysteria nostræ fidei sunt *evidenter* credibilia fide divina naturali, vel supernaturali; non determinatè fide divina supernaturali: & fide divina naturali potest credi falsum, vt patet in rustico dicto. *Resp. 2.* Per mis. mai. dist. min. Et est evidens fidem supernaturalem esse veram, neg. min. quia aliqui ei concedunt in falsitatem ex natura rei; alij ratione decentiæ; alij dicunt posse moveri ex revelatione falso existimata; & alij dicunt Deum posse loqui falsum, &c. vt videbimus infra. Ita-

que

que mysteria nostræ fidei solum sunt *evidenter* credibilia assensu firmissimo, & solum tenemur assentiri eo assensu quo possumus; cum tamen non sit evidens, nos posse assentiri assensu supernaturali *determinatè*; sed solum vel naturali, vel supernaturali assensu fidei veræ; vel assensu fidei divinæ existimata, hinc est, quod ex credibilitate evidenti, non infertur evidentia mysterij.

19 Quod autem hæc obligatio credendi respiciat *immediate*, & primario actum fidei, & ex inde connatum voluntatis; non è contra, ut docet Oviedo, & RR. suaderet ex dictis disp. 1. de Bonit. & malit. sect. 7. in præceptis de actibus externis: quia præceptum audiendi sacrum, primario respicit actum externum, & exinde internum; fidei autem actus se habet sicut actio externa. Deinde hæc obligatio credendi, etsi antecedens ad iudicium, ut solum fundata in ipsis argumentis, non est *evidenter* connexa cum existentia divinæ revelationis; adeoque, nec cum existentia termini; & hinc patet ad secundam explicationem: Ad primam advertere oportet hoc iudi-

cium : *Extremum esse evidenter impossibile*, nō opponi *contradictorie* cum hoc : *Extremum esse evidenter possibile* : quia in utroque est affirmatum *simpliciter* , & utrumque potest deficere : siquidem dantur plura, quæ neque sunt *evidenter* *possibilia* , neque *evidenter* *impossibilia*. Ideò responded negando *secundam consequentiam*, concessa prima : quia ibi non arguitur ad oppositum *contradictorie* cum antecedenti : ut enim argueretur ad oppositum antecedentis , sic debebat fieri argumentum , est *evidenter* *credibile* : ergo non est *evidenter* *impossibile* , quod rectè arguitur ; sed non contra nos.

20 *Instites* : *Mysteria fidei sunt evidenter credibilia fide* , qua possunt. Sed possunt *credi fide divina supernaturali* , & *vera* : ergo sunt *evidenter credibilia fide supernaturali* , & *vera*. Sed non potest *credi fide supernaturali* , & *vera* , nisi *verum* : ergo sunt *evidenter vera*. 2. *Argumento* , quo detegitur *fallacia antecedentis* : Sunt *evidenter credibilia fide* , qua possunt. Sed possunt credere *fide meritoria de condigno* : quia , ut *pie iudico* , sum in *gratia* : ergo sunt à me *evidenter credibilia fide meri-*

meritoria de condigno, & consequenter saltem esset *evidenter* credibile, ut verum, me esse in gratia. Et quidem idem argumentum fit, si evidentia sit solum moralis. *Resp.* conc. mai. dist. min. Et est evidens posse credi fide supernaturali, & vera, neg. min. & non est evidens, conc. min. & neg. conf. & disting. similiter min. quoad primam partem, neg. conf. *Ad* 2. conc. mai. dist. min. similiter, & neg. conf. Imò hinc patet fallacia huius, & prioris argumenti: quia de fide est, nullum posse credere sine speciali revelatione: nec firmiter assentiri *prudenter* esse in gratia: & si tenet argumentum, licet non evidens *metaphysice*; sed solum sit *moraliter* evidens credibilitas fidei; sine speciali revelatione, posset *firmiter* iudicare esse in gratia. Simili forma probatur, esse *evidenter* credibile libertatem consti. ut per carentiam prædeterminationis. Quia est sic credibile, nos vitare peccatum libertate, qua possumus. Sed possumus vitare peccatum libertate constituta per carentiam prædeterminationis: ergo & sic de alijs, quæ solum sunt probabilia.

21 Obij. 3. Id non est *evidenter* cre-

credibile, quod probabile est non esse
credibile. Sed probabile est mysterium
Trinitatis non esse credibile: Nam id
sua let illud principium: *Quæ sunt ean-
dem uni tertio, &c.* Cui principio re-
pugnat mysterium Trinitatis: ergo non
est credibile. *Resp.* neg. min. quia ipsa
argumenta credibilitatis quæ reddunt
credibile mysterium Trinitatis, eadem
vi reddunt securum intellectum de eo
quod principium: *Quæ sunt eadem uni
tertio, non debeat accipi, & intelligi,
modo, quo opponatur mysterio, etiam
si nesciat reddere rationem, quo modo
intelligendum sit; ideòque in obse-
quium fidei captivat intellectum.*

22 *Obije. 4.* Si evidentia credibi-
litas non est evidentia saltem physica;
sed solum moralis obiecti, non possu-
mus credere mysterium Eucharistiæ,
scilicet, ibi dari accidentia sine subie-
cto. Prob. ex vi solius evidentia mor-
ralis non possumus credere id, de eu-
ius opposito datur evidentia physica:
nam hæc evidentia est maior morali.
Sed datur evidentia physica, de eo
quod accidentia sint ibi in subiecto:
quia est evidens *physice* non posse acci-
dentia existere sine subiecto: ergo &c.

Argumentum probat nunquam posse prudenter credi existentiam alicuius mysterij: quia dum hoc datur, datur iuxta argumentum evidentia physica de non existentia ipsius: quia evidens est physice, quod nulli creaturæ denegatur terminus, cum quo naturaliter connectitur. Ideò disp. 6. de Actibus human. sect. 5. vidimus, quando necessitas moralis est maior necessitate physica. Modo ex ibi dictis. Resp. neg. suppositum. Ad prob. dist. mai. Quando evidentia moralis non supponit victam, aut vincendam evidentiam physicam, conc. mai. Quando sic eam supponit, neg. mai. ut patet in instantia, & conc. min. neg. conf. Patet ergo argumenti fallacia: siquidem ex auctoritate unius hominis fidedigni prudenter credimus existentiam alicuius miraculi, & tamen vnus homo tantum facit certitudinem moralem negativam: si tamen evidentia moralis non supponeret victam, aut vincendam physicam: hoc est, si quin agens supponeretur habere connexionem physicam cum termino, daretur evidentia moralis de non existentia termini, eo scilicet, quod omnes Philosophi afferant illud
agens

agens connecti cum carentia termini; tunc evidentia physica experientia prævaleret illi evidentiaæ morali negativæ omnium Philosophorum; nihilominus absolutè iudico evidentiam moralem *strictè* talem, qualis requiritur ad fidem, ex specie sua esse superiorem evidentia physica, quæcumque hæc sit: liquidem illa talis est, ut *absolute* reddat incredibile oppositum, etiam ad præsentiam cuiusvis evidentiaæ physicaæ in contrarium: ideoque suadet, vel non dari evidentiam physicam in oppositum, vel ipsam esse superatam ab agenti superiori, scilicèt à Deo habente dominium super exigentias.

SECTIO III.

An evidentia credibilitatis sit sufficiens ad credendum, etsi sub eisdem signis possit proponi falsum, vel non revelatum?

23 **I** Am diximus omnia mysteria nostræ fidei ex præcepto credenda, esse evidenter metaphysicè credibilia; & dicemus, non sufficere probabilitatem de continentia
 fia.

Singularis in revelatione vniuersali, vt credamus. Nunc inquiritur an euidentiā metaphysica credibilitatis sit sufficiens ad credendum, etsi sub eisdem signis possit proponi falsum, vel non revelatum? Sup. 1. Veritatem assensus circa mysterium revelatum dependere à proponente applicativè; non motivè, nec constitutivè: quia constitutivè dependet, *ab obiecto in se*: & motivè ab *authoritate, vt revelante*: sicut amor obiecti dependet à cognitione; non tanquam à motivo; sed tanquam applicatione: & combustio dependet ab applicatione tanquam à conditione; non tanquam à virtute.

24 Sup. 2. Esse plures res, quæ eodem modo causant, si sufficienter applicantur, licet sit inæqualitas inter applicantes. Sic ignis eodem modo causat, si applicetur à puero, ac à viro, modo sufficienter applicetur. Sic æquè movet ad assensum authoritas Augustini, si ab Eximio Suarez dicatur, illam sententiam esse Augustini; ac si à Div. Thom. dicatur eam sententiam esse Augustini, quia per quemvis illorum sufficienter applicatur: quamvis D. Thom. in Sanctitate, & Principatu Magisterij superet.

25 Sup. 3. Quando est inæqualitas inter motiva, licet sit æqualitas in applicatione diversimode movere motiva. Sic si ab Eximio Suarez dicatur, aliquam sententiam esse D. Thom. & Caietani, magis digna est assensu illa opinio eo quod sit D. Thom. quam eo, quod sit Caietani. Quia D. Thom. pro sua excellentia in Doctrina, & Sanctitate meretur, quod plus ei debeat, quam Caietano, dum est sufficienter applicatum eius testimonium, licet sit æquè applicatum testimonium Caietani. Sic plus movet assensum *Rex*, quam *equus*, si à viro fidedigno referatur: hæc nuntia dicta sunt à *Rege*, & à tali *equite*. Hac ratione magis movet assensum authoritas Divina, quam Augustinus, si sit moraliter evidens rem dictam esse à *Deo*, & ab *Augustino*.

26 Sup. 4. Magnam irreverentiam facere Regi, & exercite facere Regem mendacem, qui proposita attestatione Regis taliter, ut prudenter formidari non possit, attestationem esse Regis, non crederet. Non dico *dubitari*, sed *formidari*: inter quæ est magnum discrimen iuxta omnes, licet ab uno, vel altero in modo loquendi confunduntur

Fundi videantur : quia de his , quæ solum sunt probabilia , & vt talia proponuntur , prudentèr dubitare possumus. De his , quæ sunt certa moralitèr negativè , potest prudentèr *formidari* ; non verò *dubitari*. Sic *formidari* potest ; an talis Sacerdos ritè consecraverit ; non verò *dubitari*. De his , quæ sunt certa omnimoda certitudine morali rigorosa , & positiva , non solum non potest *dubitari* prudentèr , sed nec prudentèr *formidari*. Sic non potest prudentèr *formidari* , non dari Romam : Potest tamen imprudentèr *formidari*. De his , quæ evidentia sunt , & vt talia proponuntur , nec imprudentèr *formidari* potest. Sic non potest *formidari* , totum non esse maius parte.

27 His soppoſitis, Arriaga disp. 5. sect. 4. Coninc disp. 13. dub. 1. Lugo disput. 4. num. 34. & disp. 5. à num. 25. Ripald. disp. 6. Ovied. contr. 3. punct. 4. Muniesa , disp. 5. sect. 10. & alij dicunt sufficere ad credendum argumenta communia credibilitatis , quamvis sub eisdem argumentis proponi posset aliquibus præsertim rudioribus aliquid fallum , vel non revelatum sub obligatione credendum.

Antonius Perez , disp. 1. cap. 2. Efforcia lib. 3. de Fide , cap. 5. Esparça quæst. 22. ad 1. dicunt , non posse Deum permittere , quid falsum proponi sub obligatione credendum adhuc rudioribus eisdem signis , quibus proponitur verum. Ideò dum rusticus. credit mysterium Trinitatis vnicè propositum à Parocho debet apparere discerniculum aliquod, vi cuius credens duci possit ad cognoscendum illud esse verum , quod non haberet ille , cui Parochus proposuit Personas esse quatuor. De hoc discerniculo plura dicemus.

28 In hac quæst. de hac providentia iam dicemus disp. 8. sect. 3. & dicimus : in primis esse de fide Ecclesiam non erraturam in propositione obiecti credendi , & licèt non sit de fide reliquos omnes Doctores non posse errare (excepto etiam Pontifice) est *Theologicè* certum non omnes erraturos. Ex illo , & *porta inferi non prevalebunt* : Quia hoc pertinet ad providentiam , qua regit Ecclesiam. De alia Providentia diximus hic sect. 1. cum Suarez disp. 3. sect. 13. nec universaliter posse proponi *evidenter* credibilem

fal-

falsam doctrinā adhuc in alia providentiā. Neque ulli posse proponi *evidenter* credibile *evidentia absoluta* aliquid falsum, vel non revelatum eisdem signis, quibus proponuntur *absolute evidenter credibilia* revelata. Respectu verò rusticorum, & similibus, dico cum communi, posse proponi quid falsum, vel non revelatum *evidenter* credibile *evidentia respectiva* sub eisdem signis, quibus proponitur sub obligatione credibile verum. Ratio est: quia rusticus, cui Parochus, & Parentes proponunt credendam Trinitatem, ex hoc præcisè, si non occurrit obligatio plùs investigandi, habet obligationem credēdi. Matth. 23. *Super Cathedram Moysis sederunt Scribæ, & Pharisei, omnia ergo quacumque dixerint vobis, facite.* Nota ergo denotans ex eo inferri obligationem credēdi. Sed sub eisdem signis potest proponi sub obligatione credendum aliquid falsum: quia vndè repugnabit Parochum, & Parentes proponere sub obligatione credendum aliquid falsum. Imò ita proponitur rudioribus hæreticis, quorum plurimi ignorantia invincibili excusantur à culpa; & piè iudico, aliquos eorum tādē illuminatos

salvari, nempe omnes illos, qui non commisserunt peccatum lethale: & forte plures, qui si commisserunt, fecerunt quæ iudicabant necessaria, ut delerentur. Hoc enim videtur pertinere ad providentiam, & misericordiam Dei, & apud Indos referunt Historiæ raros casus Gentilibus accidisse in hoc puncto, præcipuè in vita V. P. Antonij Ruiz de Montoya, quæ habetur 5. tom. Viror. Illustr. Socier. & in vita V. P. Iosephi Ancheta, novi Thaumaturgi: de quo disp. 6. de Liber. arbitr. sect. 4. Ad illa *facienti quod est in se, Deus non denegat gratiam.* Sed notare placet claritatis gratia: Si contenti Adversarij essent cum eo, quod dum proponitur verum, & revelatum, detur in re, & *exercitè* discerniculum, quod non datur, dum proponitur falsum, vel non revelatum, est verum: quia datur revelatio *exercitè* discernens vnam veritatem ab alia, & vnum assensum ab alio; si verò velint, ut volunt, hoc discerniculum debere dari *signatè*, ita ut appareat, & discernatur, est falsum.

29 Obijc. 1. Div. Thom. 2. 2. quæst. 2. art. 9. dicit: *Credens inducitur auctoritate divina doctrina miraculis*

his confirmata, & quod plus est, instin-
ctus Dei mouentis: deò non leuiter creditur:
 ergo inter motiva credendi ponendum
 est discerniculum, quod vocat *instin-*
ctum Dei. 2. Quæ docentur à Parocho
 vt Ministro Dei, accipiuntur vt omni-
 nò certa. Sed si iudicamus eum posse
 mentiri, non possunt accipi vt omninò
 certa: quia possumus dubitare de eius
 veritate: ergo aliquod aliud discernicu-
 lum necessarium est. *Ad 1. conc. ant.*
nego conseq. quia D. Thom. vocat in-
stinctum iudicium de necessitate cre-
dendi: quod quia est donum Dei, dicitur
instinctus Dei mouentis medio illo,
& pia affecti one: non in alio sensu non
 verò, quod clariùs explicatum dabimus
disp. 8. sect. 3. Ad 2. conc. mai. ex ip-
sa experientia docente, rusticos firmitus
 credere; vel eam disting. accipiuntur,
 vt omninò certa ex authoritate Dei di-
 centis, conc. mai. ex dicto Parochi, ne-
 go mai. quia ex dicto Parochi solum
 sunt certa *moraliter respectivè.* Et dist.
 min. Si sciamus posse mentiri non pos-
 sunt accipi, vt omninò certa, *ex motivo*
ipsius, conc. min. ex Deo dicente, sub-
 dist. Si nullum sit dubium, nec formi-
 do, quod tunc non fallat, nego min. si

lit dubium, vel formido, conc. min. Et tunc tenetur plus investigare, aut deponere formidinem, iuxta qualitatem fundamentorum dubij, aut timoris. Solutio constat ex dictis; & ex dicendis.

30 Insistunt: Si doctrina falsa potest proponi eisdem signis, ac vera, non potest credens esse certus de veritate doctrinae propositae: ergo non potest sic proponi. *Prob. ant.* Veritas doctrinae dependet à proponente, saltem ut applicate. Sed hoc ipso, si doctrina falsa posset proponi eisdem signis, ac vera, credens non potest esse certus de veritate doctrinae: ergo. *Resp. dist. ant.* Credens non posset esse certus *moraliter* de veritate doctrinae, nego ant. *metaphysicè*, subdist. ante assensum, conc. antec. post assensum, nego ant. Ad prob. conc. mai. & dist. similiter min. nego cons. Itaque credens *antecedenter* ad assensum non habet *certitudinem metaphysicam* de re credenda: quia solum habet certitudinem iudicij de credibilitate fundatam in argumentis credibilitatis, quae dum est respectiva, solum est *moraliter* conuexa cum existentia obiecti: hæc tamen certitudo moralis, quae datur *antecedenter* ad assensum, sufficit, ut

prudenter imperetur assensus firmus: quia assecurat cum certitudine morali, hic, & nunc dari antecedens, seu revelationem *metaphysicè* connexam cum obiecto, & obiectum esse *metaphysicè* certum; licèt sub eisdem signis possit non existere in re: sicut sub argumentis de existentia Romæ possum imperare *prudenter* assensum sine formidine de existentia Romæ, & sub his argumentis, *potest non existere Roma*. Vnde motiva iudicij de credibilitate, eadem sunt, quando datur *revelatio vera*, & quando datur *existimata*; motivum verò assensus circa obiectum, diversum est, quando datur *revelatio*: quia est ipsa *revelatio vera*, quæ non datur, dum est *existimata*.

31. *Insist. 2.* Non possumus credere *prudenter* sine formidine, & super omnia, si tota apparentia obiecti est compatibilis cum falsitate. Sed si sub eisdem signis potest proponi falsa, tota apparentia obiecti est compatibilis cum falsitate: ergò. Prob. mai. Credere sine formidine, & super omnia, est credere modo tendendi firmissimo, reddente quietum, & imperturbabilem intelle-

atum, & purgantem cum admiffione
 formidinis. Sed non potest sic credere,
 fi tota apparentia obiecti est compati-
 bilis cum falſitate: ergò. Min. videtur
 nota: Quomodo enim eſſet quietus, &
 imperturbabilis in aſſenſu, qui ſciret
 totam eam apparentiam veritatis, qua
 movetur ad aſſenſum, ſtare poſſe cum
 falſitate obiecti, cui aſſentitur: huius-
 modi creditio videtur ultra merita ob-
 iecti, adeòque imprudens, & inhoneste
 imperabilis. *Confirm.* Repugnant dari
 ſimul hæc iudicia: *Credo prudenter ſine
 formidine, & ſuper omnia Trinitatem,
 & iudico totam apparentiam motivorum,
 qua moveor ad imperandum aſſenſum,
 poſſe compari cum non Trinitate.* Sed
 hæc darentur in eiufmodi cognoscenti-
 te: ergò. Maior videtur vera: quia ſe-
 cundum videtur deſtruere prudentiam
 primi, & quaſi dicere, *imprudenter agi,
 & ultra merita credi.* 2. Si poſſet fal-
 ſum ſic proponi, diſcredens poſſet ha-
 bere excuſationem, & dicere, ſe non
 facere Deum mendacem: Ioan. 1. quia
 dicit, *credo impoſſibile eſſe metiri Deum;*
 non tamen credo, nec poſſum pruden-
 ter credere, eſſe dictum à Deo id, quod
 ſub

Sub eisdem signis, quibus proponitur, compati possit cum eo, quod neque sit, neque fit dictum à Deo.

32 Resp. neg. mai. Ad prob. conc. mai. neg. min. vel eam dist. Si *prudenter* iudicat, hic, & nunc non compati cum falsitate, nec formidari posse, quod hic, & nunc compatiatur cum falsitate, neg. min. *aliter*, conc. min. & neg. conseq. & prob. min. Quia *prudenter* assentimur sine formidine, & non ultra merita obiecti dari Romam ex dicto omnium (cum sciamus hæc dicta compati posse cum falsitate) eo quod *moraliter* est evidens hic, & nunc non compati cum falsitate. *Ad confirm.* Nego mai. quia totum hoc requiritur in sapiente credente *dari Romam ex dictis omnium*. Et nostro casu est aliud discrimen: quia non credimus mysteria ex motivo argumentorum; sed ex dicto Dei, quod dum *sufficienter* apparet, meretur assensum super omnia ex sup. 3. Munies. nolet, Adversarios denotare, quod *assentire sine formidine*, seu quod illa *certitudo adhesiva super omnia*, quæ datur in actu fidei, est intrinseca actui, cum tamen sit extrinseca, orta ex imperio: existimo tamen in hoc

non insistendum: Quia *tale assentiri*, & *certitudo adhesiva* radicalitèr est intrinseca actui in re *fidei divina*: cum non possit dari hæc fides sine prævia certitudine morali; est tamen *formaliter* extrinseca: quia *formaliter*, & *actualiter* provenit ab imperio. Actui verò fidei præscindenti à fide in re, & fide in existimatione, est *formaliter*, & *actualiter* extrinseca, & præscindit ab esse *radicalitèr* intrinsecam.

33 Ad 2. Neg. antec. quia non habet excusationem, non acceptando testimonium Dei circa Trinitatem, dum hic, & nunc constat dari tale testimonium, ita ut solum *imprudenter* formidari possit, non dari hic, & nunc; licet si nul iudicat, sub his signis posse non dari: ut diximus de existentia Romæ: hoc enim esset *irreverenter* tractare, & contemnere Dei testimonium, & *exercere* facere Deum mendacem: vel quia potius iudicandum de illo, existimare Deum mentiri, quam negare esse credibile, quod est *evidenter* credibile: vel quia *virtualiter* facit Deum mendacem, dum eius testimonium *sufficienter* apparens, ut dignum assensu firmissimo, non acceptat: certè huiusmodi irreve-

rentia esset maxima, si testimonium Regis sic apparens, non acceptaretur: & quilibet privatus, cuius testimonium, sic apparens non acceptaretur his verbis quæreretur. *Hoc est tractare me ut mendacem*: in hoc ergo sensu dicit Ioann. quod *culpabiliter* discredens, *faci Deum mendacem*. Non tamen negaverim aliquatulum tepescere fidem in advertente reflexe, *Sub his signis potest esse falsum*. Ideò dixi, sub signis de credibilitate absoluta non posse subesse falsum: & sub his signis revelationi deberi assensum sine vlla tepiditate: quia sub illis non potest subesse falsum.

34 Inslit. 3. Fidelis potest, & debet credere *firmissime* mysteria. Sed non potest sic credere, si sub eiusmodi propositione obligante potest subesse falsum: ergo non potest subesse. Prob. min. 1. Quia sub eiusmodi cognitione vacillaret fides. 2. Quia sub credentia credibilitatis, datur evidentia obligationis. Sed lex Dei nequit obligare ad credendum, quod in se non est revelatum: ergò. 3. Quia posset obligari ad credendum falsum, ex prævio iudicio supernaturali, & ex pia affectione supernaturali. Sed implicat iudicium, & piam

piam affectionem supernaturalem incli-
 nare ad iudicium falsum: ergò. 4. Quia
 ille actus credendi falsum esset merito-
 rius, ideòque supernaturalis. Sed im-
 plicat assensus supernaturalis falsus: er-
 gò. 5. Dum sic appareret falsum, pec-
 caret, qui non crederet: & gratum
 Deo opus faceret credens: quis autem
 credat errorem in sensum Deo, esse
 Deo gratum; & veritatem gratam Deo,
 esse Deo displicentem. 6. Quia sic cre-
 dens falsum, si postea melius instrueret-
 ur, deberet repudiare suum assensum
 fidei. Sed hoc est falsum: quia Inno-
 centius XI. damnavit dicentes, *posse*
quom repudiare assensum fidei, quam se-
mel habuit: & quia cum fides sit *meta-*
physicè certa, est immutabilis, & irrevoc-
 abilis: ergò. 7. Quia dedecet divi-
 nam providentiam, permittere, quod
 tot rustici bona fide decipiantur in ma-
 teria fidei: & sic deciperentur, nisi di-
 camus dari discerniculum: quia si da-
 tur, sibi imputent, quod decipiantur.
 Resp. conc. mai. neg. min. ex
 dictis ad argum. præced. Ad 1. Prob.
 neg. ant. quia solum posset procedere
 cum aliqua *repiditate* naturalitèr orta
 ex iudicio de possibilitate falsi sub his
 meiq
 sig-

signis. *Ad 2.* Conc. mai. dist. min. Nequit dari lex Dei ad credendum non revelatum *antecedenter* ad suppositionem contingentem de evidentia credibilitatis conc. min. *Consequenter* ad talem suppositionem, neg. min. Quia Matth. 23. dicitur, *Quaecumque dixerint vobis, facite*: & propter alia dicenda disp. 5. vbi latè dicemus, Deum *consequenter* ad eiusmodi suppositionem posse causare per se errorem moralem. Vel aliter dicere poteris. Non posse dari legem Dei *directè* præcipientem assensum falsum; secus *reflexè* præcipientem, scilicet pro casu, quo assensus proponatur obligatorius, & id saltem insinuat Matth. 23. *Ad 3.* Conc. mai. neg. min. loquendo *consequenter* ad eiusmodi suppositionem contingentem. *Ad 4.* Ille assensus esset meritorius, & supernaturalis in imperio; non in se: de quo disp. 8. sect. 3. & 4. *Indè ad 5.* Conc. quod peccaret non credens; & quod non credere esset Deo gratum in actu 2. & solum displicens in actu 1. remoto. *Ad 6.* dist. mai. Possit repudiare assensum fidei, iudicando, dum repudiat, eum non esse assensum fidei, conc. mai. iudicando eum esse assensum fidei, neg.

Neg. mai. & in hoc sensu intelligendus
 Innocentius, de quo sect. sequenti.
 Assensus *in re fidei* est metaphysicè
 certus *formaliter*, vel ut alij volunt,
in se sive: adhesivè vero saltem est mo-
 rali-èr certus: quia certitudo *adhesiva*
 pendet formalitèr ab imperio regulato
 per cognitionem honestatis credendi
 sub argumentis moralitèr evidenter
 suadentibus obiectum; assensus *fidei*
existimata, vel *fidei naturalis*, vel *fidei*
obiectiva, solum habet hanc secundam
 certitudinem, quæ saltem dum credi-
 bilitas est respectiva, deponi potest, &
 aliquando debet. *Ad 7. neg. mai.* Quia
 cum sit Dominus; & nihil de hoc pro-
 miserit: & fines iullissimos habere pos-
 sit hæc permittendi: sicut & permit-
 tit tot esse Gentiles, Hæreticos, & Iu-
 dæos, & permittere potest baptizan-
 tem, & absolventem non habere inten-
 tionem absolvendi, nec baptizandi,
 etiam urgente morte: quid si hæc per-
 mittat? Imò plura vitantur peccata:
 si dicamus, hæc posse permittere: quia
 sic datur locus, ut plures non credant,
 sed non peccent: qui locus non datur
 in opposita sententia: ideo magis piè
 sentimus de Deo: quia sic apperitur ia-
 nuæ,

nua ; vt plures illorum salventur , vt diximus : quæ ianua clauditur ab Adversarijs.

SECTIO IV.

*An evidentia credibilitatis necessaria
sit pro omnibus actibus
credendi?*

36 **S** Up. 1. cum Suarez disp. 6. sect. 5. duplicem esse certitudinem , alia est *certitudo connexionis* cum obiecto , seu vt alij *certitudo formalis* : alia *certitudo inhesionis* consistens in eo , quod non possit detri actus: quin detur obiectum sicut representatur , & hæc est omnino necessaria, vt detur actus fidei supernaturalis , vt dicemus disp. 8. sect. 3. & prob. Suarez disp. 3. sect. 13. Alia est, *Certitudo adhesiva* : quæ dicitur etiam *subiectiva*, consistens in eo , quod ita firmiter tendat actus in obiectum , vt non permittat formidinem voluntariam prudentem. Præsens quæstio inquit, an hæc sit necessaria in omni actu credendi? Et cum ad hanc habendam sit necessaria evidentia credibilitatis. Inquit an hæc

hæc evidentia sit necessaria pro omni actu credendi?

37 Sup. 2. Ad credendum, & ad firmiter, & perfecte credendum fide divina non est ita necessaria publica propositio infallibilis Ecclesiæ, ut suppleri non possit. Ita communiter cum Scoto in 3. dist. 25. Cano de locis, lib. 2. cap. 5. Mærat. disp. 17. Ripald. disp. 6. sect. 4. Ovied. controv. 4. punct. 5. Quia ipsa autoritas infallibilis Ecclesiæ creditur fide divina. Sed ante hunc assensum præsupponitur propositus hic articulus modo sufficienti ad credendum, & non per ipsam autoritatem infallibilem, ut patet: ergo. Oppositum tamen dicit Durand. in 3. dist. 24. quæst. 1. & Michael de Medina lib. 5. de recta in Deum fide cap. 11. existimantes hanc autoritatem esse ultimum resolutivum fidei.

38 Sup. 3. Ad firmiter, & perfecte credendum, non ita necessaria est publica propositio humana Ecclesiæ, ut suppleri non possit. Ita Aragon 2. 2. quæst. 1. art. 1. Torres disp. 4. Castro Palao tract. 4. disp. 1. punct. 2. Bañez quæst. 1. art. 1. Valencia, disp. 1. quæst. 1. Ripalda, & Oviedo supr.

Ratio est: quia propositio hæc Ecclesie solum esset necessaria, ut fieret credibilis. Sed multis nulla facta mentione Ecclesie revelatio fit credibilis: ergo. Prob. min. Quia in lege Scripta multi crediderunt Prophetis, antequam eorum libri recipirentur ab Ecclesia. Et Act. 3. & 4. Petrus miraculo facto, & nulla facta mentione Ecclesie convertit quinque millia; & frequentes sunt similes casus in historia Ecclesiastica: ergo revelatio potest aliunde fieri credibilis, nulla facta mentione authoritatis humanæ Ecclesie. Contra hoc esse potest. Illud vulgare August. contra Epist. fundament. cap. 3. *Evan- gelio non crederem, nisi me Catholica Ecclesia autoritas commoveret. Teneat me consensus populorum, &c.* & Div. Thom. hic quæst. 5. art. 3. dicens, obiectum fidei esse primam veritatem, quatenus contentam in doctrina Ecclesie. Verum dici potest, Augustino fortè fuisse specialitèr necessariam hanc applicationem: cum ipse adhæreret oppositæ sententiæ, & ratione sui ingenij ad omnia inveniret solutiones, & in omnibus difficultates: vel sumi necessariam pro valdè expedientem: vel

vage fuisse necessariam hanc, vel æquivalentem applicationem: sive hæc sit specialis illustratio, vel illuminatio, vel propositio, vi cuius dubitare, nec formidare possit de revelatione: ex Div. Thom. hic quæst. 5. art. 5. ad 1. *Per hunc modum fideles habent eorum notitiam, non quasi demonstrativè; sed in quantum per lumen fidei vident esse credenda.* Sed in his cautè Quo sensu etiam loquitur D. Thom. vel dicunt fuisse necessariam negativè, seu nullatenus fore aliquid credibile fide quibusvis argumentis, si constet, in contrarium dari propositionem publicam Ecclesiæ: quæ cum non proponat nisi visis, & expensis omnibus, & præponderatis omnibus alijs argumentis: & ideò in dubijs est necessarius hic recursus: præsertim cum ex assistentia Spiritus Sancti habeat infallibilem auctoritatem, quam noscimus ex Scripturis.

39 Sup. 4. De facto dari saltem evidentiam moralem credibilitatis de credendis ex obligatione: sive hæc evidentia credibilitatis satis nota sit omnibus credentibus, sive non, de quo infra, hoc constat ex sect. 1. His suppositis. Apud Tan. disp. 1. quæst. 4. dub.

Dub. 4. num. 91. dicunt, ad credendum ex obligatione. Cano, & Bañez requiri evidentiam moralem credibilitatis; secus ad credenda, quæ non ex obligatione; sed piè creduntur. Ripalda disput. 6. sect. 5. non esse necessariam evidentiam moralem credibilitatis ad omnes actus credendi; sed sufficere iudicium probabile ad aliquos actus, quos vocat imperfectos, & non ita firmos, quales iudicat reperiri in rudioribus. Hac ratione disp. 8. sect. 5. dicit, sufficere probabilitatem de continentia singularis in vniuersali revelata, vt credatur fide supernaturali; idem & cum maiori latitudine sentiunt alij citandi sect. 5. pro explicatione propositionis 4. damnatæ ab Innocentio XI. Communis sententia dicit, ad credendum fide divina requiri evidentiam moralem credibilitatis, seu certitudinem moralem revelationis, & non sufficere probabilitatem. Ita D. Thom. hic quæst. 1. art. 4. ad 2. Caietano, Aragon, Eximius Suarez disp. 4. sect. 2. & disp. 6. sect. 5. Petrus Hurtado disput. 14. Coninc disp. 13. Tanner. disput. 1. quæst. 2. Granados tract. 2. disp. 3. Lugo disp. 5. Oviedo contro. 4.

punct. 5. Amicus disput. 3. Esparza
 quæst. 16. Puente Hurtado dissert. 11.
 cap. 3. Cardenas dissert. 14. Muniel.
 disp. 6. sect. 3. Advertit Castro Palao,
 non esse necessarium in omnibus evi-
 dentè cognoscere eius credibilitatem;
 sed sufficere, aliquomodo eam cognos-
 cere, ut accidit rusticis, qui certissimè
 iudicant, in re tam gravi nullatenus
 decipiendos à Parocho. Sic Valenc. dis-
 put. 1. quæst. 1. punct. 4. dicit, non
 omnes prudentè credentes habere
 evidentiam in actu; sed in actu, vel
 potentia. Et Oviedo supr. non requiri
 evidentiam moralem ex omnibus moti-
 vis, quibus revelatio fit credibilis. Ita
 citati D. Thom. Suarez, &c.

40 Dico cum relatis; Ad omnes
 actus credendi esse necessariam eviden-
 tiam credibilitatis; & non sufficere so-
 lam probabilitatem revelationis; nec
 solam probabilitatem continentia sin-
 gularis in vniuersali revelata. De hoc
 secundo iam agemus; modo autem de 1.
 vtrumque constat ex propositione 21.
 damnata ab Innocentio XI. *Affensus fi-
 dei supernaturalis, & utilis ad salutem
 stat cum noticia solum probabili revela-
 tionis; imò cum formidine, qua quis for-
 mi-*

videtur, ne non sit locutio Dei. Prob. In primis est necessaria evidentia credibilitatis ad credenda ex obligatione: deinde ad credenda, quæ non sunt ex obligatione: ergo ad omnes actus credendi. Prob. 1. pars. Credens ex obligatione debet credere sine dubitatione, & formidine. Sed ad sic credendum est necessaria evidentia credibilitatis: ergo. Min. patet: quia non potest credere sine formidine, qui iudicaret probabile esse oppositum, & hoc ipso esse prudentem formidinem. 2. Credens ex obligatione debet credere ita firmiter, ut prudenter paratus sit mori pro veritate revelationis, & mysterij. Sed nequit esse prudenter sic paratus, cum sola probabilitate revelationis, & mysterij: ergo. Min. patet: quia imprudenter prodigeret vitam pro veritate, de qua prudenter potest dicere, forte est falsa: & cuius oppositum æquè probabiliter potest iudicare: quia esset moraliter se exponere periculo sustinendi mortem pro re falsa. 3. Debet ita firmiter assentiri, ut non dissentiret, etsi Angelus de Cælo, aut D. Paulus diceret oppositum. Sed ad sic assentiendum non sufficit probabilitas: ergo. Mai. est

Pauli ad Galat. 1. Min. patet: quia per dictum Pauli, & Angeli in contrarium posset, & deberet deponi iudicium solum probabile. 4. Credens ex obligatione ita credit, ut non haberet excusationem, si non crederet. Sed cum sola probabilitate haberet, aut facile habere posset excusationem: quia per oppositam probabilitatem iudicare poterat non teneri credere; imò non posse firmiter credere, ut postulat fides: ergò. Mai. est Ioan. 15. *Nunc autem excusationem non habent.* Undè, qui non credit, sine formidine voluntaria, non satisfacit obligationi credendi; non habet actum credendi *etiam imperfectum*; de quo sect. 5. eo quod de essentia fidei sit certitudo adhæsiva, sicut obiectiva.

41 Prob. Esse necessariam evidenciam credibilitatis, seu non sufficere probabilitatem ad credenda, quæ non sunt ex obligatione. Si ad credenda sufficeret sola probabilitas, posset quis sine speciali revelatione credere fide divina se esse in gratia. Sed non potest: ergò. Min. est Trident. sess. 6. cap. 9. *Quilibet :: de sua gratia formidare, & timere potest, cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse*

esse falsum, se gratiam Dei esse consecutum. Mai. patet: quia de fide est, quod omnis, qui conteritur contritione perfecta est in gratia, & posset prudenter iudicare se perfecte contritum. *Aliter.* Qui potest formidare de sua gratia, non potest credere se esse in gratia. Sed cum sola probabilitate revelationis, aut continentiae singularis in vniversali potest formidare de sua gratia: ergo non potest credere. Mai. est Trid. *Quilibet, &c.* Vel ab *opposito.* Qui potest credere, non potest formidare. Sed cum sola probabilitate potest formidare: ergo. Prob. mai. Quia ab opposito consequentis valet ad oppositum antecedentis. Sed ex Trid. *Qui potest formidare non potest credere:* ergo qui potest credere, non potest formidare. Ideò Suarez disp. 3. sect. 19. num. 9. Lugo disp. 1. sect. 13. Petrus Hurtado disp. 11. sect. 4. dicunt, actum fidei non posse terminari ad obiectum probabiliter contentum sub obiecto revelato. Idem tenent Cardenas, & Muniessa supra.

42 Dubitari posset: An sententia dicens *sufficere solam probabilitatem ad credendam* cadat sub damnatione propositionis 21, relatæ? Lumbler, & Car-

denas, Muniessa disp. 6. sect. 4. existi-
 nant sub damnatione cadere. Aliquī
 apud Fuente Hurrado dissert. 11. iudi-
 cauit dici posse, non cadere: quia pro-
 positio damnata est complexa, & copu-
 lativa; *cum noticia solum probabili; imò*
zum formidine: quod complexum non
 diceret, qui solum dicat *cum noticia*
probabilis; quia hæc est separabilis à for-
 midine. Alius dicet non damnari, di-
 centes, *sufficere probabilitatem ad cre-*
dendam, qua non sunt ex obligatione; se-
 cus dicentes *sufficere ad credenda ex*
obligatione; quia propositio ait, *Assen-*
sus supernaturalis, & utilis ad salutem;
 quæ verba insinuant agi de assensu obli-
 gatorio. Hoc 3. Effugium maiorem
 apparétiam habet. Sed existimo utrum-
 que esse effugium. Non dubito, ut di-
 cit Muniessa, corticem verborum sic
 salvari posse. Sed nec potest dubitari,
 verba sufficere ad quamvis damnandam,
 & seorsim damnandam: idè iu-
 dico, hanc subtilitatem esse eludere
 irrisoriè, potiusquam tenere prohibi-
 tionem: præsertim cum nullus, quem
 audierim, ausus sit, adhuc disputando,
 defendere aliquam ex illis seorsim post
 decretum: & observantia est rectus
 inter-

interpretēs legum. Similiter eluderi possunt irrisorie Hæretici præceptum annuæ confessionis obligans *omnes utriusque sexus*, dicentes, hoc esse, *solos Hermaphroditas*. Quia hic sensus cadit in corticē verborum. Et similiter eludi possunt plura præcepta.

SECTIO V.

Solvuntur Argumenta,

43 **O** Bije. 1. Contingere potest, quod pueris, & rusticis, qui vivunt in Olandia, & Anglia vnus Parochus proponat credendam doctrinam Catholicam; alter doctrinam Lutheri, cum æqua, vel paulò minori authoritate: respectu huius neuter facit evidentiam moralem: quia vnus enervat vires dicti alterius, & cum vterque proponatur æquè doctus, pius, & prudens: apparet æquè, vel ferè iudicabilis vna ac alia sententia. Homo sic constitutus, vel excusatur ab infidelitate non credens, vel non. Si non excusatur: ego solum cum iudicio probabili potest credere; & consequenter non requiritur evidentia cre-

dibilitatis. Si excusatur ; est contra Prop. 4. Innocentij XI. *Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens, auctus opinione minus probabili.*

44 Ad hæc Lumbier tom. 3. Sum. respondet. Infidelem eo ipso, quod ipsi appareat probabilior doctrina Catholica, teneri credere, & cum ipse dixisset, requiri evidentiam credibilitatis, ut fidelis teneatur credere: dicit, per evidentiam credibilitatis se intelligere evidentiam maioris probabilitatis. Filguera explicat hanc propositionem dicens, *Peccatum infidelitatis consistere in eo, quod cum obiectum sit evidenter credibile, ipse habeat solum cognitionem probabiliorum.* Magist. Hozs explicat, dicens huiusmodi hominem non teneri statim credere; teneri tamen non negare fidem in dictis circumstantiis: quia hoc debetur fidei, cum teneatur deferere suam infidelitatem. Cardenas, dissertat. 5. cap. 2. dicit, probabilitatem, quæ datur in infideli de rebus fidei involvere ignorantiam vincibilem: ideoquæ non excusatur, quia sic ignorans tenetur investigare certitudinem, vel sequi strictiorem partem: itaque est infidelis.

Muniessa disp. 6. sect. 4. parum differt à dicendis. Sed existimo maiori egere explicatione; quia vnicè dicit, hunc excusari ab inevidentia credibilitatis: quæ potest dari etiam sine probabilitate in contrarium, scilicèt, si vtriusque datur dubium.

45 Propositio damnata, vt iacet, sumpta est ex Ioann. Sanchez disp. 19. num. 7. vbi dicit, sicut in alijs materijs homo excusatur à peccato, sequendo opinionem minus probabilem; ita excusatur in materia fidei. Bañez, Aragon, Victoria apud Thom. Sanch. lib. 2. Sum. cap. 1. num. 5. & 6 dicunt, debere amplecti, quod probabilius apparet: ipse dicit, hoc esse verum in articulo mortis; in salute tamen investigare debere, & orationibus vacare, *ne sit deinceps ignorantia culpabilis.*
Resp. Quod homo sic constitutus *per se loquendo* tenetur investigare, quantum in se sit, veritatem: quia agitur de his, quæ *in re* sunt necessaria ad salutem, quod non supplet probabilitas, neque existimatio: & consequenter *per se loquendo non excusatur à peccato infidelitatis sequens sententiam Lutheri*, ex vi præcisè opinionis minus probabilis;
 sicut

sicut excusatur à peccato in alijs materijs sequens opiniones minus probabiles : quia in alijs materijs non tenetur amplius indagare ; secus in materia aded necessaria ad salutem , si ve ò , vel non occurrat obligatio indagandi , vel post examen , quod iudicet sufficiens , maneat vt antea , excusatur à peccato infidelitatis sequens sententiam Lutheri , non ex his terminis : *Quia sequitur opinionem minus probabilem*. Sed quia vel non occurrit obligatio investigandi , vel post debitum examen apud se , manet in statu probabilitatis , seu inculpabiliter est in statu , in quo nec tenetur , nec potest credere : quia ad credendum requiritur euidencia credibilitatis. Hæc videtur mens damnationis ; quia opposita est mens propositionis , & Authoris damnata. Idem quod dixi de his terminis , *Sequi sententiam Lutheri* : dico de his ; *non credens* : quia ratio est eadem.

46 Ex his , sic manens in linea probabilitatis , non tenetur nec in vita , nec in articulo mortis sequi probabilis : quia hic assensus non est utilis ad salutem : cum non sit actus fidei : & consequenter non tenetur ad illum ;

credibile tamen est, ut latè dixim.
disp. 6. de Liber. Arbitr. sect. 4. quod
si is servaverit præcepta naturalia: aut
post violata, doluerit, & fecerit, quæ ne-
cessaria iudicabat, ut delerentur, Deus
eum illuminet, ita, ut credere possit:
ut diximus hic sect. 3. Si autem in-
vincibiliter hæc non facit, aut non illu-
minatus est, non tenetur credere: quia
non potest, & non peccat non credens,
vel quia non occurrit obligatio inda-
gandi: vel quia post debitum examen
inulpabiliter manet in statu, in quo
non potest credere.

47 Obijc. 2. Si ad credendum re-
quiritur indispensabiliter evidentia
credibilitatis, pueri, & rustici non
possent credere, ut oportet ad salu-
tem. Sed hoc est falsum: ergò. Mai.
prob. Quia isti cum non penetrent, imò
neque sciant argumèta, non possunt ha-
bere iudicium moralitèr evidens credi-
bilitatis. Et min. & mai. suadetur ex
Agust. Epist. 102. *Si propter eos so-
los Christus mortuus est, qui certa intel-
ligentia possint ista discurrere pens fru-
stra in Ecclesia laboraremus: ergo iuxta
Augustinum, sine iudicio certo credi-
bilitatis potest credi a rudi bus, ut oportet*

ter ad salutem. *Confirm.* Tempore Christi, & Apostol. multi credebant ex prædicatione viso ad summum, vno, vel altero miraculo; & ignoratis multis ex his, quæ nunc fundant evidentiam moralem. Sed illa credebant salutariter; ergo ad sic credendum non requiritur evidentia moralis.

48 Resp. neg. mai. Quia licet pueri, & rudes non habeant evidentiam moralem ea intelligentia discretionem, & claritate, qua literati, habent evidentiam moralem respectivam; quia certissimè iudicant, non decipiendos à Parocho in re tanti momenti; & experientia teste, sæpè firmiter credunt, quam literati: quia certo iudicant, esse rationem credendi; & non apparent rationes formidandi. Augustinus solum intendit, non esse necessariam ad fidem evidentiam absolutam credibilitatis: nec evidentiam tam claram, discretam, & perspicuam, qualem habent literati, & possunt fundare argumenta apud penetrantes eorum vim; non verò negat, requiri evidentiam respectivam. *Ad confirm.* Conc. mai. & min. neg. conseq. Quia vel illi habebant evidentiam respectivam, ut dicimus

cimus

cimus de rusticis, vel evidentiam absolutam credibilitatis: quia multa ex his, quæ fundant evidentiam moralem, redundanter eam fundant: cum multa ex his supersint ad evidentiam moralem.

49 Obijc. 3. Infideles idiotæ audientes nostros Ministros, possunt credere. Sed non habent evidentiam moralem; sed ad summum probabilitatem: ergò. Maior est vera: alias non peccarent, dum non crederent. Prob. min. Ipsi saltem iudicant suam sectam esse probabilem: & vitra non agnoscunt obligationem amplius inquirendi. Sed iudicium de probabilitate suæ sectæ pugnat cum evidentia credibilitatis nostræ fidei: ergò. 2. Rusticis infidelibus proponuntur à Ministris sua dogmata, eodem modo ac nostris mysteria fidei: allegatis miraculis, à viris sanctis, doctis, & prudentibus ea defendentibus. Sed isti non redunt sua dogmata evidenter credibilia respectu suorum: ergo neque nostri: & consequenter sufficiet probabilitas ad credendum. 3. Si rustico proponant simul duo Ministri, æquè authoritatis quoad ipsum, alter doctrinam veram; alter

alter Lutheranam, allegando similia miracula, & argumenta ac Catholicus; rusticus ille posset converti, & amplecti nostram fidem. Sed non haberet evidentiam; sed ad summum probabilitatem maiorem nostræ fidei: ergò.

50 Cardenas dissert. 5. Muniessa disp. 6. dicunt, Ministros infideles non fundare veram evidenciam respectivam, nec veram probabilitatem; sed solum apparentem; & iudicium credibilitatis audientium esse iudicium prudentium; non prudens, neque prudentiæ. Hæc difficilia sunt, & longius examen extractatu de conscientia petebant; de quo al qua disp. 5. vbi de præcepto erroris moralis. *Resp.* dist. mai. Infideles illi possunt remotè credere, conc. mai. proximè, subdist. Dum non manent in iudicio de prudenti, aut probabili iudicio credibilitatis suæ sectæ, conc. mai. dum in eo manent, neg. mai. & permis. min. neg. conseq. Ad prob. min. permitto totum syllogismum. Itaque si nostra fides solum ipsis appareat probabilis, & non occurrat obligatio inquirendi, non peccant *non credendo*: quia non possunt credere, vt constat ex obiect. 1. *per se loquendo*, in re tanti momenti

menti in dictis circumstantijs tenentur investigare, & orare; et si faciant debita, Deus illuminabit, vt certo moralitèr agnoscant credibilitatem. *Ad 2. conc. mai. neg. min.* Quia ex lumine naturæ tenemur credere, & audire, quos natura, vel recta gubernatio, etiam politica, constituit nobis Magistros. *Ad 3.* Ex dictis, non posset plenè converti, nec posset credere; posset magis inclinari in nostram fidem, & in dies *faciendo quod est in se*, Deus illuminaret, vt ad perfectam cognitionem veniret.

51 *Obijc. 4.* Cum sola probabilitate veritatis, potest quis prudentèr, & honestè assentiri alicui sententiæ; & potest prudentèr, & honestè credere homini; & potest prudentèr, & honestè credere Deo fide naturali: ergo & superna naturali. *Prob. conseq. & antec. quoad vltimam partem. 1.* Eo ipso quod assensus proponatur prudens, potest haberi prudentèr. Sed cum sola probabilitate potest iudicari prudens: ergò. *2.* Obligatio assentiendi mysterio revelato, potiùs, quam scito, non sumitur ex evidentia credibilitatis; sed ex præstantia motivi. Sed hæc præstantia datur sub probabilitate: ergò. *3.* Quia

3. Quia adoramus hostiam in Sacro:
Sed solum est probabile esse consecra-
tam: ergò. 4. Authores sæpè allegant
pro suis opinionibus Scripturas. Sed hæc
allegationes solum sunt probabiles: er-
go possunt credi ex vi Scripturæ: aliis
ad quid allegarentur.

§ 2 Resp. dist. ant. Potest assentia
re credere homini, & Deo fide natura-
li prudentèr, & honestè, assensu firmo
adhæsivè, & sine formidine, neg. ant.
non firmo, & cum formidine, conced.
antec. & neg. conseq. Quia fides super-
naturalis, ex dictis, est omninò certa.
Ad prob. conc. mai. neg. min. Quia
imprudens est imperare assensum sine
formidine, & cum animo parato ad mori-
endum pro veritate obiecti, cum sola
probabilitate veritatis: ut est notum.
Si autem aliquis *insistat*: In bello vtrin-
que probabili de obtinendo Regno, mi-
lites cuiusvis exercitus, prudentèr, ho-
nestè, & honorifici sunt parati ad mori-
endum pro veritate attinentiæ Reg-
ni ad suum Ducem; & solum datur pro-
babilitas, ut supponitur, attinentiæ
Regni ad ipsum. Ad hæc respondere
tenentur omnes: & iudico responde-
bunt, quod quamvis voces sonent, pag

Paratos esse ad moriendum pro veritate; in re solum esse sic paratos ad moriendum pro iustitia, & fidelitate: quia iustum est, & magna fidelitas defendere vsque ad sanguinem ius Principis, quod prudenter creditur in Principe esse. Non est pro veritate: quia non ita firmiter assentiuntur, ut exercite dicant, *potius est verum ad hunc Principem attingere Regnum, quam illud, quæ sunt eadem uniterio, sunt eadem inter se*; & quidem Ripalda, & alij Adversarij fatentur, cum sola probabilitate revelationis, solum posse dari assensus imperfectos fidei, & formidolosos; non tamen firmos nisi imprudenter.

53 Ad 2. dist. mai. Obligatio assentiendi mysterio *revelato* potius quam *scito* non sumitur ex sola evidentia credibilitatis; sed ex motivo sufficienter apparenti, conc. mai. aliter, neg. mai. & dist. min. Sub probabilitate datur præstantia motivi insufficienter apparentis ad assensum firmum, conc. min. sufficienter apparentis, neg. min. & conseq. Itaque illa obligatio non sumitur ex sola evidentia credibilitatis *utcumque*: quia si hæc non cadat supra *divinum testimonium*; sed supra rem non

revelatam, v. gr. existentiam *Matrii*, non datur obligatio ad assentiendum potius existentiae *Matrii*, quam obiecto naturaliter scito; creditur ex illa cadente supra *divinum testimonium*, seu supra *divinum testimonium sufficienter* apparens ad prudenter imperandum assensum firmum: & non sic apparet eum sola probabilitate, ut vidimus. *Ad 3. conc. mai. & min. neg. conf. vel suppositum.* Quia ad *prudenter, firmiter*, & sine formidine imperandam adorationem hostiae, & exercendam honestam aliam virtutem in hac, vel illa materia, non est necessarium credere fide absoluta, ibi esse corpus Christi; sed sufficit *probabiliter* iudicare ibi esse corpus Christi: quia hoc ipso formatur iudicium certum regulans adorationem, & exercitia aliarum virtutum: quale est hoc: *Honestum est adorare bestiam, qua prudenter indicatur consecrata. Succurrere prudenter iudicato pauperi, & sic de alijs.* *Ad 4. conc. mai. & min. dist. conseq.* Possunt credi assensu non *salutar* i; sed naturali, & simili fidei humanae, conc. conseq. assensu *salutari*, & fidei *subiectivè*, & *effectivè* Theologicae, neg. conf. Solutio constat ex dictis.

Quia

Quia intentum eorum non est, ut credantur fide *solutari*; sed ut luadeatur veritas opinionis, quæ satis suadetur, si *prudenter* suadetur esse revelatam, & posse illi assensuiri ex motivo divino, fide naturali, & formidolosa.

54 Insistes: Si *probabiliter* appareat obiectum dignum assensu firmissimo, potest voluntas *prudenter* imperare assensum firmissimum: quia ad *prudenter* imperandum aliquem assensum, sufficit, quod talis assensus proponatur *honestè*, & *prudenter* imperabilis. Sed hoc ipso quod *probabiliter* appareat aliquod obiectum dignum assensu firmissimo, talis assensus proponitur *honestè*, & *prudenter* imperabilis: quia hoc ipso, quod aliquod obiectum proponatur *probabiliter* honestum, amor illius proponitur *honestè*, & *probabiliter* imperabilis: ergo ad assensum firmissimum non requiritur evidètia moralis credibilitatis, seu evidètia moralis talis dignitatis; sed sufficit probabilitas credibilitatis. Si hæc obiectio intendat cum sola probabilitate revelationis, posse imperari *prudenter* assensum firmum: ex terminis est falsa: quia quomodò imperabitur *prudenter* assens-

ius excludens, vt imprudens, omne dubium, & formidinem, dum *prudenter* iudicat, vel apparet iudicabile, probabile esse, posse *prudenter* formidari, imò dubitari? Si intendat, cum iudicio probabili de certitudine morali existentiae revelationis posse dari fidem, de hoc agemus *sect. seq.*

55 Insistes 2. Per iudicium probabile potest proponi obiectum esse dignum assensu, absque advertentia probabilitatis oppositæ; tunc autem voluntas posset *prudenter* imperare assensum firmissimum: quia si aliquid obstaret, esset probabilitas opposita, quæ tunc non apparet. *Resp.* Tunc non posse imperare *prudenter* assensum firmissimum: quia *experimentatè* cognoscebat iudicium illud non esse certum: cum motiva non essent digna assensu certo. Quod autem non daretur advertentia probabilitatis oppositæ, solum efficere poterat, quod voluntas non posset imperare assensum oppositum. At verò cum assensus probabilis, vel secum afferat formidinem, vel saltem facile adverti possit dari potestatem formidandi *prudenter*, & proponat semper obiectum cum incertitudine,

non potest imperare *prudenter* assensum firmum: quia quomodo potest voluntas *prudenter* imperare assensum certum circa obiectum incertum?

56 Inlites 3. *Ægrotis*, dum confertur Viaticum, non solum proponitur *credendum*, quod per verba consecrationis à Sacerdote cum intentione prolata Corpus Christi proponitur in Hostia; sed etiam sic proponitur: *Credis, quod sub hac numero hostia continetur Corpus Christi? Et respondet; credo.* Tunc sic: Solum est probabile, vel quod est idem, *moraliter* certum *negativè*, quod sub illa hostia continetur Corpus Christi; & tamen proponitur *credendum*: ergo ad *credendum* sufficit probabilitas, saltem dum non detur probabilitas opposita. *Resp.* cum D. Thom. quod ab *ægrotis* solum exigitur fides conditionata de existentia Corporis Christi sub hostia, si fuerit consecrata; sed dum proponitur illa numero hostia, solum exigitur fides conditionata, casu quo sit consecrata; non verò absoluta; proponitur in illa hostia, tum ad maiorem expressionem fidei, tum quia revelatio, seu promissio Dei, est *universalis* sub omni hostia, & ibi pro-

ponitur particularis contenta sub vni-
 versali. Vnde aliquid ampliùs facit per
 secundam fidem *esse in illa numero*, quã
 per primam, *esse in quavis hostia conse-*
crata: quia distributio est maior expli-
 catio vniuersalis: & maior confirmatio
 ægroti in veritate Sacramenti: Sic vitæ
 spirituales docent, ad exercendas vir-
 tutes, vitra proposita generalia, opus
 esse descensu ad casus particulares, vt
 magis radiceretur virtus.

57 Infites 4. SS. PP. explicantes
 illud Marci 9. *Credo, Domine, ad iuba*
incredulitatem meam, duplicem agnos-
 cunt fidem in homine fidei, aliam per-
 fectam, aliam imperfectam. Vide Ri-
 palda disp. 2. num. 108. & disp. 11.
 num. 18. Et eandem incredulitatem, &
 imperfectionem notavit Christus in
 Apost. Matth. 17. vt docet ibi Maldo-
 nado. Sed imperfectio fidei nequit
 aliundè provenire, quam ex probabi-
 litate revelationis: ergo cum sola pro-
 babilitate potest stare fides supernatu-
 ralis imperfecta. *Resp.* Hæc testimonia
 solum cogere ad asserendum in illis da-
 ri formidinem indeliberatam, vel *ali-*
qualitèr culpabilem in causa, vel incul-
 pabilem, quæ formido propria est inci-
 pien-

pientium credere : quia cum a sueti sine
 oppositum iudicare , subito occurrunt
 fundamenta opposita , & quin præve-
 niri possint , formidinem movent. Vel
 si velis , dicitur , in illis dari aliquando
 fidem naturalem , ad quam sufficit , ex
 dictis , probabilitas revelationis ; &
 tunc vocari fidem imperfectam ; & in
 hoc sensu potest dici fidem per diffe-
 rentias intrinsecas , & essentielles dividi
 in *perfectam* , & *imperfectam* ; *perfecta*
 est supernaturalis ; & *imperfecta* natu-
 ralis : si autem nolis ita loqui ; dic di-
 visionem illam in *perfectam* , & *imper-
 fectam* , esse divisionem per differentias
 accidentales : quia eadem fides super-
 naturalis , quando coniungitur cum
 formidine indeliberata , est *imperfecta* ;
 & quando est sine illa , est *perfecta* .

58 Objc. 5. Habitus charitatis
 potest elicere actus perfectos pugnan-
 tes cum omni peccato lethali ; & actus
 imperfectos non pugnantes , v. gr.
 simplicem complacentiam : ergo habi-
 tus fidei potest facere actus perfectos
 pugnantes cum formidine ; & actus
 imperfectos non pugnantes , ad quod
 secundum sufficit probabilitas. 2. Ami-
 sitia hominis ad Deum permittit ali-

uos defectus leves deliberatos : ergo fides hominis ad Deum permittet aliquos defectus leves deliberatos , qualis erit aliqua formido. 3. Deus non est magis dignus fide titulo veracis , & sapientis ; quam dignus amore titulo bonitatis : nec magis debetur fides veracitati , & sapientiæ , quam amor bonitati. Sed amor super omnia Deo debitus ratione bonitatis permittit aliquos defectus deliberatos leves in amore : ergo fides super omnia Deo debita ratione veracitatis , & sapientiæ , permittet similes defectus in fide , qualis erit aliqua formido.

59 Omisiss alijs solution. *Resp.* ex dicendis disp. 2. de Charitate. Dist. ant. charitas potest elicere actus incomplexos , qualis est simplex complacentia , non pugnantem cum lethali, conc. ant. actus complexos , qualis est desiderium , voluntas efficax, neg. ant. & dist. conf. Habitus fidei potest elicere actus incomplexos , scilicet simplicem apprehensionem , non pugnantem cum formidine, conc. conseq. actus complexos , scilicet actus credendi, neg. conf. Itaque poterit facere apprehensionem supernaturalem revelationis, ad
quam

quam sufficiet fortè probabilitas; hæc tamen apprehensio non sufficit ad salutem; actus verò credendi non pugnantibus cum formidine deliberata non potest facere, ut constat ex Innocentio XI. requirente certitudinem moralem. Et poterit etiam elicere actus non pugnantibus cum semiformidine (fas sit ita loqui) propter dicenda sect. 6. Ad 2. conc. ant. dist. cons. Fides permittet aliquos defectus deliberatos, qui non sint formido, permitto cons. qui sint formido, neg. cons. Itaque permittit aliquam pigritiam in eliciendis actibus fidei tempore debito, aut confessionis, aut alterius casus; formidinem verò deliberatam non permittit, ut constat ex immediatè dictis: & quia est magna irreverentia, quod in dubium revoce- tur, quod apparet *sufficienter* credibile per divinam auctoritatem: cum debeat credere ea adhæsione, ut ipsam præferat omni motivo etiam *naturaliter scito* in contrarium occurrenti.

60 Ad 3. Conc. mai. & min. dist. cons. Fides super omnia permittit aliquos defectus, qui non sint formido deliberata, conc. cons. qui sint formido deliberata, neg. cons. Itaque Deus æquè

æquè dignus est amore super omnia ratione bonitatis ; ac fide super omnia ratione veracitatis , & sapientiæ : & æquè debetur amor super omnia bonitati ; ac fides super omnia veracitati , & sapientiæ : quia vtraque perfectio est *infinitè* digna alia amore ; alia fide. Amor super omnia permittit aliquos defectus , qui solum opponuntur *leviter* cum bonitate Dei , & cum amore super omnia : quia amare super omnia est paratum esse amittere omnia , ne amittatur Deus , ne dissolvatur eius amicitia : & cum hoc amore stare possunt aliqui defectus , qui non sufficiant ad dissolvendam amicitiam , vt fide constat contra dicentes , *omnia peccata esse verbalia*. Similiter cum fide super omnia debita veracitati , & sapientiæ componuntur aliqui defectus leves , vt diximus , non tamen formido deliberata : quia fides super omnia est fides , vi cuius paratus sit mori pro hac veritate : vi cuius præfert dictum Dei motivo in contrarium *naturaliter scio* : & cum hac adhæssione non componitur formido , vt patet.

61. Obijc. 6. Data apprehensione revelationis in re existentis , fides super

pernaturalis potest elicere assensum
 non firmum : quia ut virtus , quæ per-
 tinet ad intellectum possit elicere ali-
 quem actum , solum requiritur , quod
 ille actus sit *honestè*, & *prudenter* impe-
 rabilis , & verus : & talis esset : ergò.
Explicat. Ille actus movetur à moti-
 vo fidei : ergo elicitur à fide : quia non
 est alia virtus à qua eliciatur. *Ex dictis*
 facile respondetur , verum esse moveri
 ex motivo fidei , & esse actum verum ;
 sed ultra requiritur , ut eliciatur à fi-
 de , esse actum *adhesivè* certum , sicut
 requiritur esse *obiectivè* certum : &
 consequenter , petit obiectum proponi
 cum certitudine morali , ut constat ex
 decreto Innoc. *Explicat.* Iuxta aliquos,
 ut actus eliciatur à fide , non sufficit,
 quod moveatur ex motivo fidei ; sed
indispensabiliter requiritur , quod ob-
 iectum saltem formale sit obscurum : si-
 cut ergo hæc circumstantia ab aliquibus
indispensabiliter requiritur , ut actus
 eliciatur à fide ; ita revelationem pro-
 poni certo moraliter debet ab omnibus
indispensabiliter requiri post decretum
 Innocentij. Ille ergo actus erit fidei na-
 turalis divinæ , quia movetur ex moti-
 vo fidei ; & non erit fidei supernatura-
 lis

his divinæ, neque potest elici à principio supernaturali fidei.

62 Obijc. 7. Prudenter possumus credere fide B. Virginem fuisse conceptam sine peccato originali. Sed tamen solum datur probabilitas revelationis: ergo sufficit. *Resp.* conc. mai. neg. min. quomodo enim dabitur tantum probabilitas in re, quam omnes fideles tam liberaliter amplectuntur, & quæ præcipitur non discredi exterius, & quæ ex iussu Pontificum tam solemniter celebratur, quamque tam graves AA. (quod verum iudico) dicunt esse proximè definibilem de fide, seu nihil iam desiderari, ut præcipiatur eius assensus, cuius defendendæ votum ab omnibus DD. exigitur, & quæ in omnium fidelium animis nascitur scripta. De hoc, Deo auspice, seorsim agemus.

SECTIO VI.

An qui indicaverit esse moraliter certum obiectum esse revelatum, possit credere fide divina, si in re sit revelatum, quamvis alij AA. dicant, non esse moraliter certum esse revelatum, quorum opinio sit probabilis? Et an hoc censeatur etiam damnatum ab Innoc. XI. in prefata damnatione.

63 **I**N primis, existimo sententiam affirmantem non esse damnatam in damnatione Prop. 21. *Assensum salutaris, & utilis ad salutem stat cum notitia solam probabiliter revelationis; imò eum formidine, qua quis formidet, ne non sit locutus Deus. Cum hoc clare dicant AA. citati sect. 4. solum concedentes damnationem copulativa; non cuiusvis seorsim. Et qui intendunt damnationem obligare ad ea, quæ credenda sint ex obligatione; seorsus ad ea, quæ piè credi possint; v. gr. B. Virginem fuisse conceptam sine peccato originali. Datur etiam specialis ratio pro hac conclusione. Quia ex decreto solum constat, non posse credi cum*

cum sola probabilitate revelationis. Sed in dicto casu non datur sola probabilitas revelationis : quia iudicat, esse moralitè certum, dari revelationem: ergo ex vi huius damnationis non videtur damnata dicta sententia. Quod autem AA. explicantes propositiones damnatas, non faciant mentionem de hac; fortè est, quia supponant, hanc non esse damnatam.

64 Dico 2. Sic credens, non crederet cum omnimoda certitudine *adhasiva* : nec omnino *sine formidine*. Quia ad credendum cum omnimoda certitudine *adhasiva*, & omnino *sine formidine*, opus erat, quod non esset probabilis absentia certitudinis moralis, vt diximus sect. 3. Si enim iudicat esse probabilem sententiam dicentem non dari certitudinem moralem, quomodo crederet cum omnimoda certitudine *adhasiva*, & omnino *sine formidine*? Aliunde videtur, quod hic non haberet formidinem propriè talem : quia formido de existentia cuiusvis rei iuxta aliquos involvitur, & iuxta alios fundatur in *probabilitate carentie rei*. Sed hic non habet probabilitatem de *carentia revelationis*. Sed solum

lum probabilitatem de *absentia certitudinis moralis de existentia revelationis*: ergò. Cum ergo hæc probabilitas de *absentia certitudinis moralis*, sit, vt ita loquar, *semiprobabilitas* de non existentia revelationis: videtur quod hic crederet cum *semiformidine*, vt sic loquar. Hæc notasse placuit, vt aliorum iudicio decidantur.

SECTIO VII.

De supernaturalitate, & principio iudicij credibilitatis.

65 **S**Up. 1. Suarez 1.2. disp.6. sect. 5. num. 4. quem sequuntur ferè omnes citati à Ripald. disp. 15. num. 3. & novissimè Doct. D. Eusebius de los Rios, Nobilis Professor, & Dignus Vniuersitatis Cancellarius, lib. de Iudicij indiffer. disp. 1. dub. 3. prærequirere iudicium ad omnem affectum efficacem deliberatum siuè naturalem, siuè supernaturalem. Turr. disp. 46. dub. 6. Lugo hic disp. 11. num. 43. Iudicium præquirunt ad affectus supernaturales, non verò ad naturales. Ingenios. Theolog. Doct. D.

D. Ioannes de Prado, de Liber. Arbitrio, disp. 1. sect. 6. Non exigit universalitè iudicium ad omnes actus liberos; ait namque sæpè sufficere, quod præcedat apprehensio. Ripalda, hic, asserit ad omnes affectus tam naturales, quàm supernaturales sufficere apprehensionem suavisimam. Idem Palanco, disp. 5. de Fide, quæst. 10. addens, iudicium evidens credibilitatis non posse esse immediatè regulativum fidei, sed me iudice bene impugnatur, à Doct. D. Eusebio de los Rios, de Libert. ad fidem, disp. 1. dub. 2. § 5. sufficiat hæc notasse.

66 Sup. 2. Duplex iudicium de credibilitate excogitari posse, aliud directum, cognoscens fundamenta suadentia revelationem; & præceptum credendi: aliud reflexum, & practicum, quod reflectendo supra primum iudicium directum, & speculativum, iudicat honestum esse hic, & nunc credere Incarnationem: quia honestum est credere, quod apparet prudenter credibile: Incarnatio apparet prudenter credibilis: ergo honestum est credere Incarnationem: & quia hoc iudicium immediatè dirigit imperium, vocatur

tatur practicum. *Sup.* 3. Ad iudicium etiam immediatè evidens licèt sit verifans circa prima principia prærequirã apprehensionem ad consensum: quia intellectus per iudicium fert sententiam de obiecto ; non potest autem ferre sententiam de obiecto non præcognito.

67 His suppositis, Gabriel in 3ª dist. 24. Coninc hic disp. 3. num. 19^a & alij nulla facta distinctione inter apprehensionem, & iudicium, dicunt cognitionem credibilitatis præviam ad effectum supernaturalem credendi non esse entitative supernaturalem. Suarez disp. 6. sect. 8. & alij dicunt, iudicium de credibilitate esse naturale, apprehensionem verò esse supernaturalem. Lugo disp. 11. num. 3^a & 4ª dicit, apprehensionem esse naturalem, iudicium verò supernaturale. Oviedo contr. 4. num. 8. dicit, iudicium reflexum esse supernaturale; secus directum. Ripalda disp. 15. à n. 23. ad 31. asserit omnem cognitionem per se præviam ad actum supernaturalem esse entitative supernaturalem.

68 Dico aliquam ex dictis cognitionibus esse supernaturalem quoniam

substantiam. Prob. supponendo aliquam ex illis cognitionibus esse prærequisitam ad fidem. Nunc sic. Id ad quod est necessaria gratia per Christum est supernaturale quoad substantiam. Sed ad aliquam ex illis cognitionibus est necessaria gratia per Christum: ergò. Maior latè probata disp. 7. de Liber. Arbitr. sect. 2. & constat: quia si quamvis ad cogitationem requiratur gratia per Christum, non sequatur esse supernaturalem, nihil erit supernaturale quoad substantiam. Tum quia etiam Pelagiani negantes gratiam ad fidem, & alia opera concedebant gratiam cogitationum naturalium ad rectè operandum, & ad posse: & quidquid dicant graves AA. citati disp. 7. de Liber. Arbitr. sect. 2. si ad illam cognitionem requiratur gratia per Christum, quam exigunt Catholici contra Pelagianos, illa cognitio est supernaturalis quoad substantiam. Quid enim ad aliquam ex illis requiratur gratia per Christum. Prob. 1. ex August. lib. 2. contra tuas Epistolas, cap. 8. ubi explicans illud Pauli ex 2. ad Corinthios 3. (Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis; sed sufficientia nostra

nostra ex Deo est) sic ait: (Quis non videat prius esse cogitare, quam credere; nullus non credit, nisi prius cogitet esse credendum: & hoc vult Apostolus non esse ex nobis; sed ex gratia.)

2. Ex Concilio Araulicano, can. 7. (Si quis per naturæ vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet, cogitare ut expedit, aut diligere, sive prædicationi consentire, possit contenderit illuminationi, & inspirationi Spiritus Sancti, hæretico fallitur spiritu, non intelligens illud Apostoli, non sumus, &c.) 3. Quia aliqua ex illis cognitionibus est initium fidei. Sed ad initium fidei requiritur gratia per Christum iuxta August. lib. de Prædest. Sanct. præsertim à cap. 2. vsque ad 10. & à cap. 17. vsque ad 22. vbi sæpè repetitur (Ipsam igitur initium fidei, ex quo nisi ex Deo est?) Vide plura apud Ripalda hic, & loco citato de Liber. arbitr.

69 Prob. 2. Ad omnes motus potentia appetitivæ prærequiritur cognitio eiusdem ordinis cum motu: idè ad motus spirituales voluntatis prærequiritur cognitio spiritualis: ad motus materiales potentia appetitivæ prærequiritur cognitio materialis: ad dile-

tionem Dei supernaturalem, & ad actus spei, cognitio supernaturalis. Sed pia affectio, seu imperium credendi est supernaturale, vt constans est apud Catholicos contra Pelagium: ergo cognitio ad illud prerequisite est supernaturalis. Vnde infertur, quod si quævis ex dictis cognitionibus est sufficiens ad regulandum imperium actus fidei, quævis ex illis erit supernaturalis quoad substantiam. Infertur etiam, quod si iudicium reflexum, & practicum est supernaturale; iudicium directum, si est applicatio per se, & positivè inducens ad iudicium reflexum, est etiam supernaturale: quia propter hanc rationem cognitio ad actus supernaturales est supernaturalis: & si iudicium directum est supernaturale, apprehensio suasiva, vtpotè applicans ad iudicium directum, est supernaturalis: evidentia enim non obstat supernaturalitati.

70 Obijc. 1. Intellectus habet ex se vires sufficientes ad cognoscendam talem credibilitatem vtpotè evidentem, & fundatam in argumentis naturalitèr cognoscibilibus: ergo cognitio credibilitatis non erit supernaturalis. *Resp.* conc. ant. dist. cons. cognitio regula-

ians imperium credendi, & piam affectionem supernaturalem, & ad credendum proat oportet ad salutem, nego; fidem naturalem, & ad imperium naturale, conc. conseq. hoc est, rectè potest dari initium fidei naturalis, & fides naturalis, seu dilectio naturalis Dei, verum dicimus iudicium regulans imperium fidei supernaturalis debere esse supernaturale: neque obstat illud iudicium esse evidens: quia prudentia infusa, imò & fides, potest elicere actus evidentes. Neque obstat, quod moti-
vum est naturale: quia circa objecta, & motiva naturalia potest dari scientia supernaturalis, vt patet in scientia infusa oppositi.

71 Obijc. 2. Concilia, & PP. præsertim August. tanquam dogma certum constituunt exordium iustificationis, & omnem actum salutarem procedere à fide: ergo ante fidem non datur actus salutaris, & supernaturalis: aliàs ex illo sumeret exordium, & non ex fide. Antec. probant ex illo Pauli, *Sine fide impossibile est placere Deo.* Resp. dist. ant. est dogma certum, exordium proximum iustificationis, & omnem actum salutarem sic disponentum procedere à fide,

fide, conc. ant. & hoc probat dictum Pauli; exordium remotum, subdist. procedit à fide radicalitèr, seu inchoativè tali, conc. ant. formalitèr tali, neg. ant. & conseq. aliàs ipsa pia affectio, quæ præcedit ad fidem, procederet à fide: itaque omnes actus præcedentes fidem vocantur fides inchoativè: quia in illis incipit fides: & procedunt à fide inchoativè tali: quia cognitio causans vocatur fides inchoativè, vel fides reductivè.

72 Objc. 3. Nostræ probationes ex insufficientia naturæ solum probant cognitiones illas esse supernaturales quoad modum; non quoad substantiam; imò Maltrius in 3. disp. 6. quæst. 6. art. 1. solos actus patriæ sicut visio, & fruitio beata, iudicat esse supernaturales quoad substantiam: quod verò solum probent supernaturalitatem quoad modum, & non necessitatem gratiæ ad cogitandum, colligunt ex illa particula, ad cogitandum *prout oportet*: ergo non ad cogitationem secundum se; sed ad differentiam illam extrinsecam requiritur gratia. Contra tamen: quis communis Theologorum sententia est actus virtutum Theologicalium esse super-

per-

pernaturales quoad substantiam. Et tamen Concilia, & PP. dicunt, quod ad operandum, *ut oportet*, requiritur gratia per Christum: sicut ergo *ly ut oportet* fundat differentiam intrinsecam illis actibus: cur non eam fundabit in *cogitare ly ut oportet*, & non solum differentiam extrinsecam consistentem in conjunctione cum voluntate credendi, hoc est, cum pia affectione. *Insistes*. Etiam cogitationes naturales ad actus naturales bonos esse gratiam per Christum: ergo quod ad illam cogitationem requiratur gratia per Christum, non probat esse supernaturalem. Conc. antequo conseq. Primum est verum, quia omne bonum datur ex meritis Christi; at verò cum à PP. contra Pelagium dicitur esse necessariam gratiam per Christum loquuntur de gratia supernaturali: quia loquuntur de gratia Theologica tribuente posse ad id, ad quod natura erat sufficiens: cum ergo ad initium fidei exigatur hæc gratia per Christum, de gratia supernaturali loquuntur.

73 Rogabis, à quo procedit illud iudicium credibilitatis? Quia non à fide,

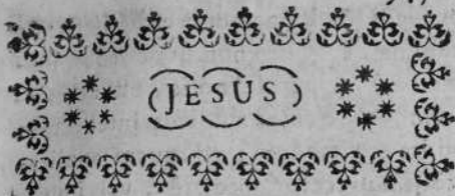
fide , quæ nondum intelligitur : non à
 prudentia infusa, quia hæc subsequitur
 fidem : non à donis Spiritus Sancti,
 quia hæc etiam subsequuntur fidem ; &
 quia hæc dantur ad actus extraordi-
 narios virtutum (& in hoc differunt
 dona à virtutibus) hæc tamen iudicia
 frequentia sunt : ergo tale iudicium
 non erit supernaturale. Valenc. Co-
 ninç , Hurtado , dicunt fieri ab habitu
 prudentiæ generalis infusæ. *Résp.* cum
 Granados tract. 9. disp. 4. num. 10.
 Lugo disp. 11. sect. 1. & 2. Muniessa
 disp. 6. sect. 6. Tales cognitiones pro-
 cedere ab habitu infuso ad similes
 actus : quia sicut non datur vnus ha-
 bitus infusus ad omnes actus virtutum ;
 sed pro diversitate actuum , & obie-
 ctorum datur diversitas habituum : ita
 cum similes cognitiones credibilitatis
 sint valdè frequentes , & absolutè dif-
 ferant à reliquis actibus , assignandus
 videretur pro illis aliquis habitus , quem
 vocare prudentiam specialem infusam ;
 vel non vocare prudentiam infusam :
 quia prudentia infusa communiter sub-
 sequitur fidem , erit quæstio de no-
 mine , vt advertit Lugo : melius tamen

videtur loqui, qui cum vocant prudentiam infusam specialem ad solos illos actus destinatam, & quæ præcedit ad fidem. An tamen hic habitus infundatur post actum, seu primam cognitionem credibilitatis, quæ eliciatur ab auxilio extrinseco, vel intrinseco; sicut in peccatore sic elicitur primus actus charitatis: an à Deo infundatur ante actum, seu cognitionem credibilitatis: quis noverit? Certè sicut habitus piæ affectionis vtpotè manens amissa gratia, dicitur infundi priùs quam gratia, & non radicari necessario in gratia: quamvis semel existente gratia, ad illius exigentiam conservetur, vt dicitur in Philosophia de dispositionibus præcedentibus ad formas: idem dici poterit de hoc habitu. Ita Suarez, & alij apud Lugo disput. 16. sect. 1. dicentes habitus fidei, & spei sæpè infundi priùs quam infundatur gratia: & multi citati à Lugo dixerant initium fidei debere infundi priùs quam gratia, quia ex natura rei erat dispositio ad illam. Ferre quæst. 4. §. 5. dicit, iudicium credibilitatis elici à fide, quia obiectum formale illius, licèt

licèt moralitèr distinguatur ; non est
formalitèr distinctum ab obiecto for-
mali fidei , siquidem ordinatur ad fi-
dem, & est propter illam ; & ubi est
vnum propter aliud, ibi est
moralitèr idem.

Vide alia responsa apud Ripalda dis-
put. 16. sect. 3. quæ omitto,
quia dicta sufficiunt.

DISPUT. IV.

De pia affectione.

CUM EGERIMUS DE EVIDEN-
tia credibilitatis requisitæ ad fidem,
modo agendum de pia affectione.

SECTIO I.

*An sit necessaria pia affectio, seu pravius
affectus voluntatis ad cre-
dendum?*

[A

Uppon. i. Certum esse
debere dari aliquem
actum voluntatis, qui
saltem remotè se ha-
beat ad actus fidei fre-
quentèr occurrentes: quia pro priori
ad fidem debet dari aliqua cognitio
pru-

prudens, & deliberata credibilitatis: & cum hæc cognitio non sit de rebus immediatè, & per se notis, est necessarium, quod actus applicet intellectum ad ita cogitandum: ad quam applicationem precedat mediatè, vel immediatè aliqua cognitio necessaria, ne procedamus in infinitum. Quæstio ergo procedit de alio affectu magis immediato ad actum credendi.

2. Sup. 2. Ex communi sententia contra Caietan. 1. 2. quæst. 65. art. 4. Intellectum adhuc ex imperio voluntatis non posse iudicare, nec assentiri objecto, quod nullo modo proponitur verum. Ratio est: quia nulla potentia ferri potest extra suum obiectum. Sed obiectum intellectus ad assensum est verum: ergo intellectus non potest assentiri nisi verè: & explicatur in voluntate, quæ amare non potest nisi bonum, scilicet quod appareat tale. Itaque iudicium imprudens, seu temerarium, non est illud, quod sine villo fundamento concipitur: quia hoc est impossibile; sed quod habetur cum levi fundamento. An verò sit possibile aliquod fundamentum ita leve, ut neque possit movere iudicium temerarium,

rium, ut sentit Izquierdo in Puar.
disp. 7. num. 57. non disputo. Cer-
tum est, dari magis, & minus inter
fundamenta levia.

3 His supp. Holchor in 1. quæst. 1.
art. 1. dicit, ad credendum non requi-
ri alium affectum, præter affectum ap-
plicantem intellectum ad consideranda
motiva credibilitatis. Idem Franc. Mar-
chia apud Suarez disp. 6. sect. 6. eo
quod res fidei sint evidentes, & sic sal-
vat Scripturam requirentem fidem esse
liberam, cum credenti promittantur
præmia ex iustitia: libertate se exercen-
te in applicatione ad consideranda mo-
tiva. Aliqui Scotistæ dicunt, sufficere
non resistantiam, seu non contra mo-
tionem per nolitionem positivam: eam-
que asserunt esse Scoti in 3. dist. 25.
quæst. 2. quamvis Mastrius id neget,
& prius negaverit Suarez. Maior in 3.
disp. 23. solum requirit imperium,
quando adest positiva difficultas cre-
dendi. Mastrius in 3. disp. 6. quæst. 8.
imperium requirit ad primos actus fi-
dei, secus ad alios: idem Bañez quæst. 1.
art. 4. & RR. apud Zumel, quibus
ipse aliquantulum favet Ripald. disp. 16.
sect. 1. dicit, intellectum impotentem
dissen-

dissentire ex defectu fundamenti ad oppositum, non indigere imperio; sed si possit dissentiri. Reliqui omnes docent requiri imperium positivum, & immediatè ad actum fidei. Ita Suarez disp. 6. sect. 6. Lugo disp. 10. sect. 1. Doct. D. Eusebius de los Rios, disp. 1. dub. 2. §. 2. Maniessa disp. 7. sect. 1. Palanco disp. 5. quæst. 9. imò Carden. dissert. 13. super Prop. 19. damn. ad Innocentio XI. censet oppositam antiquari decreto. Non audeo tam acriter iudicare: quia prop. 19. damnata est: *Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium*, & ut ait cap. 3. antiquatur propositio, quando est incomponibilis cum decreto, licèt per propositiones, & formales terminos non exprimat. Dico ad actus fidei frequentèr occurrentes est necessaria pia affectio.

4 Prob. De ratione intellectus utpotè potestatis non liberæ est, quod si ab objecto non determinetur propter evidentem propositionem veritatis debeat determinari. Sed intellectus non determinatur ab objecto propter evidentiam veritatis: neque determinatur

à voluntate per solam applicationem ad
 consideranda motiva : quia adhuc illis
 consideratis est liber assensus : nec per
 non contra motionem ; propter eandem
 rationem : nec per solam nolitionem
 dissensus , quia adhuc est indifferens ;
 siquidem duo contraria , qualia sunt as-
 sensus , & dissensus , possunt deficere :
 & propter hanc rationem nolitio
 ambulandi ad Orientem , non est adhuc
 virtualiter volitio ambulandi ad Occi-
 dentem (quamvis , cum contraria non
 possit existere , volitio ambulandi ad
 Orientem est saltem virtualis nolitio
 ambulandi ad Occidentem :) ergo cum
 adhuc post hæc omnia intellectus sit in-
 differens ad assensum , indiget imperio
 voluntatis , quod enim determinat ad
 assensum præ dissensu .

§ 2. Potentiæ subiectivæ volun-
 tati indigent imperio voluntatis ad
 ipsarum operationem , quando non
 supponuntur determinatæ . Sed intelle-
 ctus est subiectus voluntati , & vt con-
 stat non determinatus ante hoc imme-
 diatum imperium : ergo indigebit im-
 perio voluntatis positivè immediatè
 eum determinante ad assensum præ eius
 carentia , & frequentèr præ dissensu .

Dixi frequentèr præ dissensu : quia frequentèr occurrunt fundamenta ad dissensum , si tamen non occurrant, tunc non poterit dissentire ; tamen non erit necessitatus ex hoc intellectus ad assensum , nisi proponatur consequentèr solum assensus. Hæ rationes æquè probant de primis , ac de sequentibus actibus. Quia vt ait August. tract. 26. in Ioann. *Multa potest homo facere non volens ; credere autem non potest nisi volens.* Et D. Thom. quæst. 14. de Veritate , artic. 1. dicit, intellectum ex se solum determinari ab obiecto viso ; ad credendum verò , à voluntate: *Et ideò inquit. August. dicit , quod cetera potest homo nollens ; credere autem non potest nisi volens :* & 2. 2. quæst. 5. artic. 2. ad 2. *Fides , quæ est donum gratiæ inclinât hominem ad credendum secundum aliquem affectum boni.*

6 3. Impugnando contramotionem, seu non resistantiam Scotistarum. Hæc non contramotio æquè non resistit positivè dissensui, ac assensui: aliàs non esset præcisè non resistantia negativè. Sed ex eo quod non resistat positivè dissensui , non inferitur determinare positivè ad dissensum ; ergo ex eo quod

quod non resistat positivè ad assensum, non infertur determinare ad assensum.

4. Adhuc posito iudicio credibilitatis intellectus frequenter loquendo, est positivè potens ad dissensum mysterij, & positivè potens ad assensum. Sed in intellectu potente ad dissensum, pura non resistantia non est determinatio ad dissensum: ergo in intellectu potente ad assensum, pura non resistantia non est determinatio ad assensum: quod enim vnum sit credibile, secus aliud, faciet dissensum imprudentem, non verò impossibilem, dum non appareat evidenter veritas opposita: & dum datur aliquod fundamentum etsi leve falsitatis.

7 5. Obiectum propositum præcisè ut probabile, non determinat intellectum ad assensum adhuc posita non resistantia, & minori probabilitate: aliàs ferè nunquam egebit intellectus imperio voluntatis cum ferè nunquam proponantur fundamenta æqualia ad assensum, & dissensum: non alia ratione nisi: quia obiectum probabiliter sic apparens non est sufficienter propositum, ut determinet intellectum; seu quod est idem, quia voluntas potest

cohibere talem assensum. Sed etiam voluntas potest cohibere assensum obiecti propositi evidenter credibilis : ergo non resistantia non determinabit intellectum ad assensum. 6. Quia ut ait D. Thom. 2. 2. quæst. 1. art. 4. & Ambros. in illud ad Roman. 4. *Ei autem qui operatur* inquit. (Credere, & non credere voluntatis est, neque cogi potest ad id, quod manifestum non est) Sed adhuc posita non resistantia non est manifestum : ergo non cogitur ad assentiendum : ergo indiget determinatione alia voluntatis.

8 *Dices*: Nolitio dissensus erit determinatio ad assensum saltem quando dissensus rejicitur, ut falsus: nam ex hoc principio *quodlibet est, vel non est*, & iudicio de falsitate unius, evidenter proponitur veritas alterius. *Resp.* In primis, si sola apprehensio falsitatis sufficiat ad rejiciendum dissensum, cum tunc non detur iudicium de falsitate, vim non habet argumentum. Deinde admitto totum, quia quæstio non procedit quando rejicitur dissensus, quia falsus; sed quando ex alio motivo rejicitur, scilicet, quia non apparet evidenter obiectum, & apparet violentia in rejiciendo dissensu. *Di:*

9 *Dices:* Voluntas determinatur quoad exercitium ad amorem obiecti finiti, & limitati obscure propositi, quando proponitur absque vlla ratione mali, etiam negativi: ergo similiter occidet intellectui respectu assensus. Sed mysteria fidei proponuntur ita vera saltem sapientibus, vt nulla ratione appareant falsa: ergo quoad exercitium absolutum necessitabunt sapientes. *Confirm.* Intellectus est necessitatus quoad speciem ad existentiam Romæ, quia sub nulla ratione apparet falsi talis existentia. Sed non magis est credibilis existentia Romæ, quam nostra mysteria: ergo necessitabunt saltem quoad speciem. *Resp.* Perm. ant. quod ipsa finitudo boni non sufficiat ad retrahendum ab amore, hac enim ratione motus primi dicuntur necessarii: & neg. conf. Ratio disparitatis est: quia quando voluntas ita est potens ad amorem, vt sit antecedenter impotens ad omissionem amoris, est antecedenter necessitata ad amorem; est autem impotens ad omissionem, quando obiectum non proponitur sub ratione mali saltem negativi: at verò ad suspendendum assensum non requiritur

ratio falsi ; sed solum quod verum non
 ta evidenter proponatur , vt rapiat, &
 quod in suspensione appareat aliqua
 convenientia ; verum namque , & fal-
 sum sunt motiva assensus , & dissensus,
 non verò suspensionis. *Ad confirm. conc.*
ant. neg. conseq. Quia quamvis non sit
 magis credibilis existentia Romæ, quam
 mysteria nostræ fidei : nihilominus
 existentia Romæ sub nulla ratione ap-
 pareret falsa, cum nullus eam neget, neque
 est supra rationem, quod asseritur: at ve-
 rò mysteria nostræ fidei sub aliqua ra-
 tione apparent falsa , quia aliquis , &
 plures ea negant ; & plura sunt supra
 rationem naturalem , vt mysterium
 Trinitatis , Incarnationis, Eucharistiæ:
 & in se continent magnam arduitatem:
 quæ reddit mysteria difficilia assensu.
Explicat. Si enim vnus homo fidedig-
 nus dixisset aliquid , & in oppositum
 non haberes fundamentum, poteras non
 assentire , tamen non poteras dissentire
 , & tamen illa res non est æquè cre-
 dibilis, ac nostra mysteria , cum solum
 sit probabiliter certa : ergo rectè com-
 ponitur vnum esse magis credibile
 quam aliud , & quod minus credibile
 necessitet quoad speciem , secus aliud.

SECTIO II.

Solvuntur obiectiones.

110 **O** Bije. 1. Quia intellectus est determinatus ad verum, non potest determinari à voluntate ad assentiendum non vero: neque ad assentiendum minus vero præ magis vero. Sed nostra fides apparet magis vera alijs: ergo non potest determinari à voluntate ad assentiendum fidei, seu quoad speciem. *Explicat.* Assensus fidei debet esse summè firmus; & non esset summè firmus, si daretur potestas ad dissensum oppositum: ergo non datur talis potestas. *Resp.* conc. prima parte maioris, nego secundam. Quia quamvis intellectus non possit assentiri obiecto, nisi appareat verum; potest ex determinatione voluntatis assentiri obiecto apparenti minus vero, dummodò appareat verum; sic voluntas licet non possit amare nisi bonum; potest amare, quod apparet minus bonum: quidquid dicat Vazquez asserens voluntatem necessario rapi à maiori bono, sicque intelligit D. Thom. 1. 2. quæst. 9. art. 1.

dicentem, intellectum determinare voluntatem quoad speciem; verum Div. Thom. ibi solum intendit, actus voluntatis specificari ab objectis repræsentatis per intellectum; non verò necessitate voluntatem quoad speciem amoris. *Ad confirm.* Actus fidei debet esse summè firmus obiectivè, & subiectivè firmitate sumpta ex principio; non verò adhæzivè firmitate sumpta ex argumentis: quia sic non excludit formidinem temerariam, qualem excludit actus evidens metaphysicè, aut physicè.

II Obije. 2. Ad actus intellectus solum potest pertinere assensus, & dissensus, non omissiones eorum: quia omissiones non cadunt sub objecto intellectus, quod est verum: & quia omisio actus, vel tribuitur impotentix causæ, vel voluntati determinanti, aut permittenti: ergo cum intellectus non habeat alios actus, quam assensus, & dissensus, se habebit ad illos ac ad contradictoria: vnde idem erit, intellectum esse impotentem ad dissensum: quia non apparet falsitas; aut esse reiectum dissensum, ac intellectum esse determinatum ad assensum. *Resp. neg. ant.* Quia etiam omissiones eliciuntur suo modo
phy.

physicè ab intellectu; etsi determinati-
 vè subiectivè sæpè sunt à voluntate. Si-
 militer est falsa ratio absolutè loquen-
 do: quia dum intellectus movetur *obie-*
ctivè à veritate ad *assensum*, simul mo-
 vetur *obiectivè* à veritate ad *omitten-*
dum disensum. Itaque omissiones ca-
 dunt sub obiecto intellectus, scilicèt sub
 ratione *veritatis*. Quia idè *obiectivè*
 omittit (seu tanquam ratio se tenens ex
 parte obiecti) assensum v. gr. quia ve-
 ritas non cogit: & ideo omittit subie-
 ctivè (seu tanquam ratio se tenens ex
 parte subiecti) quia non determinatur
 à voluntate. Vel si velis alitè. Intelle-
 ctus, & eius actus, & omissiones, *in-*
trinsècè, *obiectivè* moventur à *veritate*:
extrinsècè possunt moveri à bonitate;
 sicut charitas, & actus charitatis *intrin-*
secè *obiectivè* movetur à bonitate Dei.
 Sed *extrinsècè* subiectivè possunt mo-
 veri à metu inferni, ex cuius timore
 imperatur. Hinc neg. conf. Quia intel-
 lectus ex imperio voluntatis potest sus-
 pendere assensum, & disensum, dum
 non necessitatur ex evidentia veritatis
 ad assensum; nec ex evidentia falsitatis
 ad disensum.

12 Obijc. 3. Intellectus non po-
 test

rest moveri nisi à veritate obiecti. Sed
 voluntas per imperium non potest au-
 gere veritatem obiecti : ergo voluntas
 solum potest determinare, quatenus ap-
 plicat intellectum ad considerandam
 veritatem ; non verò immediatè ad as-
 sensum. *Confirm.* Voluntas non potest
 supplere omnem defectum veritatis, &
 determinare intellectum ad assentien-
 dum obiecto, quod non appareat ve-
 rum: ergo neque poterit supplere defe-
 ctum clarioris veritatis determinando
 intellectum ad obiectum, quod non ap-
 pareat evidentè verum : quia veritas
 simpliciter talis, & illius augmentum
 eiusdem rationis sunt. *Ad respond.* sciē-
 dum est, obiectum dupliciter concu-
 rere, & movere ad actum : primò ob-
 iectivè terminando, & obiectivè mo-
 vendo ad actum : secundò subiectivè
 media specie, vel apprehensione sui.
 Dico ergo intellectum non posse mo-
 veri obiectivè nisi à veritate; subiectivè
 verò moveri potest ab specie obiecti;
 moveri potest etiam à voluntate, dum-
 modò appareat veritas obiecti : quia si
 veritas non apparet, non poterit move-
 ri subiectivè à voluntate : quia non po-
 test dari actus sine obiecto ; at verò
 semel

semel apparente veritate potest determinare voluntas, & supplere defectum motionis subiectivæ, quæ motio existeret, si necessitaretur intellectus, eo quod daretur clarior species; non verò supplet defectum motionis obiectivæ.

13 Insistes: Si voluntas media pia affectione moveret ad credendum, ultimum resolutivum credendi, & fidei esset pia affectio. Sed hoc est cōtra SS. PP. ut vidimus disp. 2. ergò. Prob. mai. Quia ideò crederet, quia vult, & in hanc voluntatem tandem resolveretur fides. Resp. dist. mai. Ultimum resolutivum subiectivum esset pia affectio, conc. mai. ultimum resolutivum obiectivum, neg. mai. & neg. min. Quia SS. PP. dum agant de resolutivo fidei, solum agunt de resolutivo obiectivo, seu de ratione obiectiva, & motiva, in qua tandem sistit fides; & quam daret rogatus, cur credit?

14 Obijc. 4. Potentia non libera, quæ non est impedita, ut habeat obiectum sufficienter applicatum, necessario fertur in illud, & elicit suum actû: quia posse non agere potius omnibus prærequisitis ad agendum est proprium causæ liberæ. Sed intellectus habet
suffi-

sufficienter propositam nostram fidem, & posita non resistentis non est impeditus: ergo necessario fertur in obiectum, & elicit assensum. *Ad resp.* scire oportet etiam Adversarios invenire differentiam inter intellectum, & alias causas necessarias, scilicet ignem: quatenus ignis utpotè non subiectus imperio voluntatis, solum habet unam applicationem sufficientem ad operandum, scilicet illam qua posita necessitetur: intellectus verò duplicem sufficientem propositionem habet; aliam, qua necessario rapitur, scilicet propositio evidens obiecti: alia sufficiens, ut determinetur à voluntate, scilicet propositio probabilis, vel certa moraliter, quæ non sufficit, ut rapiat, si detur sola non resistentia obiecti, ut ipsi dicunt, & in propositione probabili amplius videtur requiringendum. *Resp.* ergo dist. mai. Potentia non libera, quæ non est impedita, & habet obiectum sufficienter applicatum necessario fertur in illud, si non est subiecta voluntati, conc. min. si est subiecta, subdist. si habet sufficienter applicatum per applicationem evidentem, conc. mai. per applicationem probabilem, vel certam, neg. mai. & dist. min.

nego conseq. Quia ex dictis in probationibus, adhuc posita illa necessitate, & non resistentia; potest suspendi assensus, ut patet dum probabiliter proponitur obiectum.

15 Obijc. 5. Non minus requiritur ad conclusionem notitia actualis præmissarum, quam imperium ad assensum fidei. Sed quamvis ad primò habendam conclusionem, requiratur notitia actualis, non tamen ad illam repetendam, quia sufficit habitus: ergo imperium, etsi requiratur ad primos actus; secus ad illorum repetitionem. *Resp.* conc. mai. neg. min. Quia ad conclusionem, ut talem, semper requiritur, & semper datur notitia actualis præmissarum, magis, vel minus clara, etsi aliquando reflexè non advertatur: & hoc non accidit in imperio, quod sæpè præ facilitate assentiendi non advertitur reflexè; sed tamen semper datur in fidei assensu, quando scilicèt talis assensus liberè, & meritoriè existit.

16 Obijc. 6. Iuxta Iacob. 2. demones credunt, & contremiscunt: & in demonibus non datur pia affectio: item mala nostra sæpè credimus, & non datur pia affectio: ergo ad credendum
non

non requiritur pia affectio. *Resp.* Nos solum asserere requiri piam affectionem, quæ est affectus honestus, & supernaturalis ad fidem supernaturalem, & meritoriam: ad fidem verò naturalem, qualem habent dæmones, & nos de rebus ab hominibus dictis, sufficit imperium voluntatis, quod utique datur in nobis, & etiam in dæmonibus dum credunt, nisi fortè evidentèr physicè cognoscant mysteria: quia tunc non indigebunt imperio. Dum Aristoteles dicit 2. de Anima: *Nos non posse opinari cum volumus; secus imaginari,* solum voluit, ad opinionem requiri grave fundamentum; non verò intendit grave fundamentum necessitare intellectum. Vide alia faciliora apud Ripalda hic, & Doct. D. Eusebium de los Rios, suprâ.

17 Obijc. 7. Pia affectio requiritur ad assentiendum illi veritati, quam negant Gentiles, & Hæretici: & qua concessa, non datur difficultas in credendo internè mysterium. Sed in hoc syllogismo, Honestum est credere, quod proponitur moralitèr certo revelatum. Incarnatio proponitur moralitèr certo revelata: Gentiles, & Hæretici negant

min.

min. & si eam concederent ; nulla esset difficultas in assentiendo mysterio : ergo pia affectio requiritur , ut assentiat minori : & ut applicet intellectum ad inquirendam veritatem minoris.

Resp. Apud illos quibus non apparet evidenter credibilis nostra fides requiri piam affectionem applicantem intellectum , ut inquireat veritatem minoris , & ut illi assentiat. Sed post assensum minoris requiritur pia affectio ad assensum mysterij : quia quamvis solus assensus proponatur prudens , secus dissensus , non est sufficienter inclinatus intellectus , ut sine nova determinatione assentiat : quia adhuc his propositis non proponitur evidenter mysterium ; & hæc omnino indifferentia sunt ad assensum , & dissensum , adhuc posita non retinentia , requiritur ergo pia affectio determinans , ut firmiter assentiat , præsertim si firmitas extrinseca sit fidei.

18 Objc. 8. Si requireretur pia affectio ad credendum , voluntas determinaret ad assensum præ dissensu , & non solum determinaret quoad exercitium ; sed quoad speciem. Sed hoc est falsum ; ergo, Prob. min. Quod est

proprium intellectus, nequit convenire voluntati. Sed determinare quoad speciem est proprium intellectus: ergò. Prob. min. ex D. Thom. 1. 2. quæst. 9. art. 1. *Resp.* Dist. mai. voluntas determinaret *subiectivè*, conc. mai. *obiectivè*, neg. mai. & neg. min. Ad prob. conc. mai. dist. min. Determinare quoad speciem *obiectivè*, est proprium intellectus, conc. min. *subiectivè* neg. min. & conf. & hoc solum intendit Div. Thom. ut legenti constabit: quia ut ait, omnia comprehenduntur sub ratione veri, etiam si sit bonum, quod non potest movere, nisi cognoscatur: & in hoc sensu movet, & determinat intellectus quoad speciem.

§. I.

19 Ex his constat esse necessariam piam affectionem ad credendum existentiae revelationis, & mysterio propter revelationem, quando non datur evidentiæ in voluntate; ad assentiendum tamen existentiae absolutæ divinæ authoritatis non requiritur imperium, quidquid dicat Lugo, quia talis assensus est metaphysicè evidens; requiritur tamen ad credendum dari divinam authoritatem, quia dictum à Deo: pote-

rit tamen suppleri defectus piæ affectionis, per determinationem Dei, quia pia affectio non requiritur in genere causæ formalis, sed solum in genere causæ efficientis in ordine ad assensum. Ab hac pia affectione habet æctus fidei certitudinem moralem subiectivam adhæsiuam extrinsecam assentui: quia imperium determinat ad assensum firmissimè, despiciendo omnem formidinem, vt imprudentem.

20 An verò hæc certitudo adhæsiua, id est, adhæsiuè excludens formidinem sit etiam intrinseca assentui? Asserit Lugo disp. 10. num. 19. Quia alias esset ex se formidolosus. Negat Ripalda disp. 16. sect. 7. Quia D. Thomæ hic quæst. 4. artic. 8. dicit, certitudinem subiectivam scientiæ esse maiorem certitudine subiectiva fidei: quia clarior est scientia, quam fides: cum ergo non sit alia certitudo iudicativa nisi illa, quæ pugnat cum formidine, & dubio, & hæc pugna solum possit provenire à claritate obiecti, quæ non datur in fide: hinc est talem certitudinem non esse intrinsecam æctui fidei: quia tamen æctus fidei per se exigit certitudinem moralem revelationis, vt diximus

mus disp. 3. & imperium excludens omnem formidinem, ut imprudentem: actus fidei per se habet non esse formidolosum, & esse impossibilem cum formidine quamvis hoc habeat à se *radicaliter*; & ab imperio *formaliter*; in quo differt ab actu scientiæ, qui à se habet *formaliter* certitudinem adhæsitivam.

21 Constat etiam piam affectionem esse entitativè supernaturalem: est communis sententia, à qua nefas est, recedere, ut inquit Ripalda disp. 16. sect. 4. Et quia pia affectio est meritoria præmij supernaturalis: & quia ad ipsam requiritur gratia Theologica, quia est initium fidei: & quia Arausic. Canon. 5. ait, *Ipsium credibilitatis affectum haberi per donum, & inspirationem Spiritus Sancti, contrariumque esse oppositum Apostolicis dogmatibus.* Item pia affectio inefficax est entitativè supernaturalis, vel quia est propriè requisita ad efficacem, ut censet Ripalda, vel quia etiam computatur inter gratias theologicas per se conducentes ad affectus salutares: de quo latè disp. 7. de Liber. arbitr. sect. 2.

22 Datur etiam habitus destinatus ad hanc piam affectionem, siquidem

Item hic actus est valdè frequens ; et si
 velis ultimus in sua linea , & in eadem
 perfectus ; propter quas rationes dan-
 tur habitus ad virtutes morales : qui
 etiam influunt in actus minus perfectos ,
 sicut habitus piæ affectionis in piam
 affectionem inefficacem. Deindè actus
 piæ affectionis habent motivum diver-
 sum à reliquis virtutibus , quia huius
 motivum est honestas subiijcendi inte-
 llectum Deo testificanti : quod moti-
 vum potest differre à virtutibus mora-
 libus , & à virtute Religionis , cuius
 motivum est honestas profitendi Dei
 excellentiam , & maiestatem , seu co-
 lendi Deum : cum ergo credere Deo
 licèt cultus Dei , non respiciatur à pia
 affectione sub ratione cultus Dei ; sed
 sub ratione speciali subiijcendi Deo
 testificanti nostrum intellectum , idèd
 differt etiam à Religione. An verò ha-
 bitus piæ affectionis dicendus sit mane-
 re in peccatore sicut habitus fidei , &
 habitus iudicij credibilitatis. An verò
 dicendus sit deficere in peccante ? Sa-
 tius videtur dicendum primum , quia
 cum pertineat ad initium fidei , lo-
 quendum erit de ipso sicut de habitu
 iudicij credibilitatis , & de habitu fidei.

DISPUT. V.

An Deus possit esse causa
per se erroris?

Uido Carmelita dicit, errorem fuisse Anomæorum, Deum aliquando mentium ; id tamen negat Castro de Hæres. Priscilianistæ idem asserunt de Prophetis, & Christo, & aliqui voluerunt, idem dixisse de Deo, volentes id colligere ex August. lib. contra Mendac. cap. 2. & lib. de Hæres. hæres. 70. Sed in Concilio Tarrac. Burdigal, Toletano, Brachar, damnantibus eorum errores, nulla de hoc fit mentio. Dixerunt sanè, licere aliquando mentiri, & Prophetas, & Christum aliquando mentitos, ex quo fortè inferri potest, idem voluisse

Iuisse dicere de Deo. Holcot in secundum quæst. 2. art. 8. asserit, Deum non raro loquutum esse falso; non tamen esse mentitum: quia ad mentientium requiritur intentio decipiendi; *Posse tamen asserere falsum cum intentione fallendi, & decipiendi: & hoc nulli esse dubium.*

SECTIO I.

An Deus possit de potentia absoluta loqui falsum, & mentiri?

1 **S** Up. 1. De Fide esse Deum, non esse mentitum; & communiter censetur de fide, iuxta legem ordinariam non posse mentiri, neque loqui falsum, ad Titum 3. *Qui non mentitur Deus*, & sæpè alibi. Si tamen dantur aliqui textus Sacræ Scripturæ apparenter oppositi, rectam habent explicationem, & concordiam, ut videre licet apud Salmer. Belarm. & Cano de Locis, cap. 2. & 16.

2 Sup. 2. Deum plura prædixisse, quæ non evenerunt, ut mortem Ezechix, subversionem Ninivitarum; hæc tamen prædictio fuit tantum com-

minatoria, & conditionata; non absoluta. Item si aliquando Patriarchæ, & Prophetæ videntur mentiri, ut Abraham Genes. 20. dum dixit Saram, quæ erat vxor, esse sororem suam, & Jacob. Genes. 2. dum dixit, *Ego sum primogenitus Esau*, vel dicendum est non esse mentitos; ut aliqui Expositores volunt, vel dicendum est, non loquutos esse instinctu divino. Dum autem Dominus dicitur decipere, ut Ezequiel 9. *Ego Dominus decepi Prophetam illum*. Et Job 12. *Qui immutat cor Principum, & decipit eos*. 3. Regum 22. *Dixit Domini ad spiritum malum, decipies, & prevalebis egredere, & facit ita*. Intelligendum est decipere negativè, vel permissivè: sicut dicitur excæcare, quia non illuminat: & indurare, quia non emollitur.

3 His suppositis, dico cum omnibus TT. Deum nec de potentia absoluta posse mentiri, neque loqui falsum. Ita omnes contra Aliacum lib. 1. quæst. 2. dub. 3. Adamum in tertium disp. 14. quæst. 4. Almaynum in moralibus, cap. 7. & Gabrielem dicentes; Deum non posse mentiri; posse tamen de potentia absoluta loqui falso; no-

tantur tamen communiter erroris, & aliqui, vt Suarez, dicunt esse de fide nostram conclusionem, Granados, & Bañez, esse de fide, vel proximè, Lugo, oppositum accedere ad hæresim. Torres, non posse defendi sine iniuria fidei. Coninc, esse blasphemiam; & sic alij. Probatur 1. conclusio: Ad Hebræos 6. *Impossibile est mentiri Deum.* Et Lucæ 21. *Cælum, & Terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.* Ex Dionysio cap. 18. de Divinis nominibus; *A veritate cadere, à Deo est cadere.* Ex August. lib. 1. de Symbolo ad Cathecum. cap. 1. *Si mentiri posset, non esset omnipotens.* Et ex alijs apud Suarez disp. 3. sect. 6. num. 7.

4 Probatur à priori: Deo concedenda est omnis perfectio simpliciter simplex; hoc est perfectio, quæ sit melior quam non ipsa, & quæ nullam dicat imperfectionem. Sed veracitas talis, & sapientia, vt nec possit mentiri, nec loqui falsum est perfectio simpliciter; ergo hæc concedenda est Deo. *Explicat.* Omnipotentia, Sapientia, & reliqua attributa in summo gradu sumpta sunt perfectio simpliciter simplex: cur ergo talis non erit veracitas

Sumpta in summo gradu. 2. Iuxta Adversarios, Dominus non mentitur de facto, quia non mentiri est perfectio; cur ergò non erit perfectio non posse mentiri. 3. Iuxta August. Hæresi 70. de Fide, est mendacium esse intrinsecè malum: Ideòque non licèt mentiri adhuc pro tuenda vita, aut fama: & admissio Deum posse dispensare hominibus, vt mentirentur (sicut dispensare potest in ablatione rei alienæ, in occisione proximi) de quo non disputo, quia credo, quod dispensare non potest, eo quod ex terminis sit malum mendacium; Deo tamen nunquam licere potest mendacium: homini namque aliquando imaginare possumus licere mendacium, quia non habet aliud medium vitandì grave damnum; Deus tamen non indiget mendacio ad vitandum malum: cum ei supersint infinita media ad fines, quos intendere potest.

5 Dices: Mendacium, vtpotè necessario malum, semper esse contrarium divinæ voluntati; at verò locutio falsa non est contraria voluntati divinæ, quia à divina voluntate erit determinata. Contra: quia eadem ratione

tione probabitur mendacium Dei non futurum malum : siquidem determinaretur à Divina voluntate : idemque dici potest , de quavis actione turpissima Dei : sicut ergo dicis implicare in terminis mendacium esse conforme divinæ voluntati , quia est ab intrinseco malum : ita dico locutionem falsam , & contrariam menti non posse esse conformem divinæ voluntati , quia est ab intrinseco mala : vel quia in tali locutione cum advertentia facta , consistit formalitèr mendacium , ut tenet communis sententia cum D. Th. quæst. 110. artic. 1. *Mendacium nominatur ex eo, quod contra mentem dicitur. Quod aliquis intendat falsitatem in opinione alterius constituere, fallendo ipsum, non pertinet ad speciem mendacij ; sed ad quandam perfectionem ipsius.* Vel si necessaria est ad mendacium intentio decipiendi , ut vult August. lib. contra Mendacium, cap. 14. Enchir. cap. 14. & 2. soliloq. sic datur intentio virtualis : vel quia est abusiva potentia locutivæ destinata ad explicandos conceptus mentis : vel quia sicut ex terminis veracitas est bona , ita ex terminis fallacia , & falsitas contra mentem

est mala : sicut odium Dei ex terminis
est malum , & amor bonus : blasphem
ia est mala ; & cultus bonus.

6 Vnde Deus potest dare faculta-
tem sumendi res alienas , & occidendi
proximum, & alia: quia hæc solum sunt
illicita quando non datur gravis causa,
seu quando fiunt sine authoritate , aut
concessione speciali ; non tamen potest
dare facultatem mentiendi : quia men-
dacium indispensabiliter est malum:
quare autem tale sit dicimus disp. 1. de
Bonitate, & malitia, loquendo de regu-
la moralitatis , modo sufficiat dicere
tale esse : quia ita sentiunt Sancti PP.
& Ecclesia : & quia est intrinsecè dis-
conforme idæ divinæ , seu providen-
tiæ, dantis potentiam locutivam ad ex-
plicandos conceptus mentis : & quia
nunquam dari potest gravis causa ex-
cusans à malitia locutionem falsam:
quia nunquam est necessarium loqui
falsum ad vitandum grave damnum : si
enim illud fuerit iusta causa occultandi
rem, hæc occultatio fit absque locu-
tione falsa : quia Respublica , & con-
sensus hominum mutavit significatio-
nem vocum pro illo casu , ne signifi-
cent, quod videntur sonare : ad quod
ergo

ergo erit mentiri, aut loqui falsum?

7 Prob. 2. Si Deus posset mentiri, seu loqui falsum de potentia absoluta, rueret tota firmitas, & securitas nostræ fidei: quia firmitas, & securitas nostræ fidei stat in veritate Scripturarum, & divinarum revelationum. Sed si Deus potest mentiri, aut loqui falsum, non est ratio ut simus ita securi de mysterijs nostræ fidei: quia fortè mentiretur in Scripturis, & dum dicit se non mentiri: ergò. Hæc ratio etiam probat Deum non posse mentiri per internuntios, per Prophetas, & Apostolos: quia tunc verè loquitur Deus, ut constat ad Hebræos 1. *Multifariam multisque modis olim loquens Deus Patribus in Prophetis.* Et Matth. 10. *Non vos estis, qui loquimini; sed spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.* Unde quamvis Deus facta revelatione, potest facere oppositum: quia revelatio non aufert libertatem; non tamen potest facere oppositum in sensu composito revelationis; sed solum in sensu diviso; sicut idem accidit in scientia visionis, & Scientia Media.

8 Dices: Rectè stat, Deum posse mentiri de potentia absoluta, & nihilominus

minus nos esse securos de veritate
 Scripturarum: quia iuxta præsentem
 providentiam mentiri non potest, nec
 loqui falsum: eo quod decretum habeat
 non loquendi falsum, quod decretum
 nobis constat ex præcepto credendi
 Scripturis. Contra 1. Si mentiri potest
 de potentia absoluta, vel loqui falsum:
*Tunc fortè mentitur quando præcipit, ut
 illi credamus, ut dicit August. lib. de
 Mendac. cap. 8. & addit: Quo admissio
 omnis omninò disciplina fidei subvertitur.*
 2. Si potest loqui falsum, quin oppo-
 natur veracitati, poterit etiam mutare
 decreta, quin opponatur immutabili-
 tati: quam ergo securitatem habebimus
 de rebus dictis, & promissis. Dices: Et
 si Deus possit mentiri, per argumenta
 credibilitatis, & per auctoritatem Ec-
 clesie possumus convinci Deum hic, &
 nunc non loqui falsum. Contra: Argu-
 menta credibilitatis, & auctoritas Ec-
 clesie eatenus habent vim suadendi ali-
 quam veritatem, quatenus suadent il-
 lam esse dictam à Deo: si ergo Deus
 posset dicere falsum, quomodò suade-
 bunt dictum à Deo esse verum?

9 Dices: Deus potest loqui æqui-
 vocè, & Christus ita loquutus est; si-

cut ergo tunc per argumenta credibilitatis, & per authoritatem Ecclesiæ cognoscimus in quo sensu loquutus est Deus: ita etsi Deus possit loqui falsum per eandem cognoscemus quando loquitur verum. Argumentum in primis probat, Deum in hac providentia posse loqui falsum: quia in hac providentia potest, & loquitur æquivocè, & nobis licitum est æquivocè loqui ex iusta causa etiam post prop. 26. Ut constat ex prop. 27. ex Lumb. quæst. 5. à n. 294. Carden. & Munies. hic disp. 5. sect. 4. præter multos graves AA. idem dicentes ante damnationem. *Resp.* Verum esse, Deum posse loqui æquivocè ex iusta causa, & iustam causam sæpè reperi-ri. 1. Ne doctrina vilescat. 2. Ut detur recursus ad suum caput; non tamen potest æquivocè loqui in circumstantiis in quibus non possit deprehendi humano modo sensus loquutionis: quia esset stulta locutio ordinata ad illum, qui non posset eam percipere. Et quia tunc vetè deciperet, & moralitèr esset idem ac mentiri: quid ergo mirum, quod per authoritatem infallibilem Ecclesiæ, & per argumenta credibilitatis cognosci posset sensus verus

pro-

propositionis æquivocæ; cum ad hoc data sit Ecclesiæ authoritas infallibilis declarandi Scripturas: at per nullam authoritatem intelligi potest, sensus verus propositionis falsæ.

10 Dices: Et si textus, in quibus dicimus concedi Ecclesiæ hanc authoritatem, dicant Hæretici, esse æquivocos, quo confugiemus? *Resp.* Textus esse claros, & non æquivocos. Deinde tunc esset recursus ad authoritatem humanam Ecclesiæ, & argumenta credibilitatis, quæ suadent moralitèr, illum esse sensum propositionis; cum autem sciamus, Deum non posse decipere, neque mentiri, & mentiretur moralitèr; si sensus, qui proponitur credibilis universalitèr non esset verus: sufficiens fundamentum habemus, ut convinquamur de authoritate infallibili Ecclesiæ; at verò si potest loqui falsum, quomodo poterimus convinci cum argumenta non habeant vim suadendi, nisi quatenus proponunt illud esse dictum à Deo, qui potest tunc loqui falsum? Hinc patet qua ratione possimus uti locutione æquivoca. Ad vitandum objectionem de restrictione mentali sufficere dicere, hanc non licere Deo; quia casu quo
apud

apud homines licere, solum esset quando aliter non possent vitare grave damnum, vel quid simile, cum autem Deo sint infinita media, non potest Deo licere restrictio mentalis; nihilominus pauca dicemus.

§. I.

11 Dico cum Coninc hic disp. 36 dub. 3. Aldrete de Incarnatione, disput. 57. sect. 10. Cardenas, & Fuente Hurtado, de Propos. damnat. dissert. 16. cap. 8. Munies. supr. non esse licitam restrictionem purè mentalem: quia talis loquutio est mendacium. Prob. Propositio falsa liberè prolata ab eo, qui non fallitur, est mendacium. Sed propositio solum mentalitè restricta talis est: ergò. Prob. min. quoad primam partem. Restrictio illa mentalis eodem modo se habet respectu significationis illarum vocum, ac si non proferretur. Sed si non proferretur esset falsa: ergo licèt proferretur est falsa. Prob. mai. Restrictio illa non immutat significationem: quia significatio vocum, cum pendeat à communi beneplacito hominum, non pendet ex solo

Solo placito loquentis: ideòque propositio aliàs simpliciter falsa non desinet esse talis eo præcisè, quod vnus velit esse veram: & propositio externa mendax non desinet esse talis eo præcisè, quod vnus velit esse veram. Deinde quia nihil sensibile, & externum immutari potest externè per id præcisè; quod ei addatur aliquid internum, & inconnexum cum externo, nisi fortè sit communis sensus.

12 Dices: Ad excusandum à falsitate illam propositionem vltra restrictionem requiri causam occultandi veritatem. Contra tamen: quia tunc non datur restrictio, quæ in illo casu impertinens est. Sed vel Deus, vel Respublica, seu communis consensus hominum, qui dedit significationem vocibus, immutavit significationem pro tali casu, & quod id non significarent, quod sonant, voluit: & ita excusant à mendacio Esforcia, & sapientis. RR. cum Lugo confessarium, qui negat se scire, vel audisse tale peccatum in confessione, vel extra, vel absolutè negantem. Si ergo Respublica immutat significationem pro tali casu; ad quid seruit, seu quid faciet tua restrictio? Itaque

que dicta verba confessarij, vel nihil significant, vel significant se non ita scire, ut debeat dicere, vel quid simile. Hinc patet, Christum non visum esse restrictione purè mentali, quando suadentibus cognatis, ut ascenderet ad diem festum, dixit Ioan. 7. *Ego non ascendo; & postea, ascendit secretò: quia cognati volebant, eum facere miracula coram populo, ut videretur, ut constat ex textu: Transi hic, ut discipuli tui videant opera tua, qua facis, nemo quippè in occulto quid facit, & querit ipse palam esse; dicendo igitur, quod non ascendebat ad illud festum, clarè intelligebatur voluisse dicere; se non ascendere ad faciendum miracula, ut viderentur. Similitèr dum Marci 13. dixit: De die iudicij neque filium scire: cum ipsis constaret, esse Deum, apertè voluit significare; neque filium scire, ut ipsis revelaret talem diem.*

13 Dices: Si ex placito hominum; vel Dei significant voces, potest Deus velle per has voces: *Iustis dabo gloriam, aliud significari, scilicèt, daturum supplicia iustis: ergo eadem inseguritas datur in nostra fide, ac si posset falsum dicere: quia per argumenta credibilitatis, solum*

Solum possumus suaderi illam esse locutionem Dei, quod verò significant illa verba *gloriam*, quomodò suadebunt? Præsertim cum de verbis quibus dicimus constare infallibilem auctoritatem Ecclesiæ, possit fieri idem argumentum: quia potuit velle aliud significare. *Resp.* Verum esse ex placito Dei significare voces; sed tamen Deus non potest immutare significationem vulgarem vocum, ita ut moralitèr simus certi per argumenta credibilitatis verba illa significare gloriam iustis, & Deus nollit hoc significare: quia si ita esset verum, deciperet activè, & saltem moralitèr mentiretur. Vnde secura semper manet nostra fides: quia cum argumenta credibilitatis, & auctoritas humana Ecclesiæ dicunt hanc esse significationem, hoc significant: cum autè si Deus posset dicere falsum, decipere posset, ut inquit Adversarij, quomodò securi erimus de veritate propositionis.

14 Ex dictis patet etiam solutio ad auctoritates, quibus RR. probant licentiam restrictionis mentalis. Prima est Gregorij Magni 26. Mor. cap. 7. *Humanae aures verba nostra talia iudicant, qualia foris sonant: Divina verò indi-*

*iudicia talia esse iudicant, qualia ex in-
 iuris proferuntur. Per hæc enim solum
 indicat homines iudicare per apparen-
 tiam, quod apparet bonum, aut verum
 iudicant verum, aut bonum: Deum au-
 tem intueri cor, & videre quod in re,
 est bonum, & verum. Secunda est Hi-
 larii lib. 4. de Trinit. cap. 5. Intelli-
 gentia verborum ex causis est sumenda
 dicendi, quia non sermoni res; sed res
 est sermo subiectus: quia vel hæc verba
 solum confirmant nostram sententiam
 cum ibi non vtatur Sanctus verbo re-
 strictionis: cum non dicat significatio-
 nem vocum sumendam esse ex intētio-
 ne; sed ex causis: quas supponit esse ex-
 ternas, & apparere, siquidem ex ipsis
 dicit sumendam esse intelligentiam.
 Deinde non dicit, significationem su-
 mendam esse ex intentione; sed ad sum-
 mum intelligentiam: quia cum verba
 sunt obscura, scimus quid significant
 voces; tamen non intelligimus, nisi ex
 causis, seu intentione, quid voluerint
 significare; & postea cognita intelli-
 gentia; dicere solemus: hic voluit hoc
 dicere; sed non dixit, sed aptior vide-
 tur prima solutio: & secunda solutio
 erit apta, si insistat in eo quod Sanctus*

ex causis apparentibus, & non ex intentione, vult comperiri intelligentiam vocum.

15 Adverte etiam, cum substitutio vocum pro conceptibus formalibus sit significatio vocum, sive titulo substitutionis petat significare conceptus formales, sive non, forsam enim hoc non requiritur titulo substitutionis: quia si in Altari, in quo erat imago Conceptionis picta, ponatur statua Conceptionis, rectè dicitur hanc substituere pro illa, quamvis hæc non significet, nec ducat in cognitionem imaginis pictæ. Sed quidquid sit de hoc, voces iuxta omnes significant, vel primo, vel æquè primo, vel secundario iuxta varias sententias conceptus formales: cum ergo ex placito hominum proveniat significatio vocum, hinc est quod ex placito hominum provenit, quod substituantur potiùs pro hoc, quam pro alio iudicio, & conceptu.

16 Itaque dum datur iusta causa occultandi rem, hæc vox *nescio* ex placito hominum substituitur pro hoc iudicio, *nescio scientia, qua debeam, aut possim indicare*: vel aliud simile; non hoc iudicio absoluto *nescio*. Et ad hæc
nihil

nihil facit restrictio mentalis, neque
 villo modo est necessaria, sive enim
 detur, sive non propositio vocalis idem
 significant, cum eius significatio non
 pendeat ex placito restringentis. Si ve-
 rò non est causa occultandi, hæc vox
nescio substituitur pro hoc iudicio ab-
 soluto *nescio*, restringas, vel non in-
 ternè propter rationem datam. Vnde
 si sciens proferas *nescio* sine causa oc-
 cultandi, mentiris: quia etsi loquens
 non debeat semper dicere totam veri-
 tatem, semper tamen tenetur non lo-
 qui contra mentem. Hæc sufficiant, vi-
 de Fuente Hurtado supr. optimè hæc
 tractantem, quidquid dicat Muniessa.

SECTIO II.

[An Deus possit causare per se, & infundere errorem in intellectu
 creato]

17 **A**bsolutè negant Godoy
 3. part. disp. 44. §. 5.
 Salm. disp. 2. dub. 2. Ferre quæst. 2.
 §. 4. Gonet disp. 1. cap. 4. art. 4. §. 2.
 dicentes, Deum causare actus erroris,
 & idem de habitibus nõ quatenus actus

erroris, & vitiosi sunt; sed solum materialitè, & quoad substantiam. Ex nostris Suarez disp. 3. sect. 5. Tannerus disp. 1. quæst. 1. Coninc disput. 102 dub. 2. Maniel. disp. 5. sect. 5. Palanco disp. 2. quæst. 3. Neseio, an hic aptetur illud August. 1. de Mendacio: *Nunquam errare tutius, quam cum amore nimio veritatis, aut reiectione falsitatis erratur.* Quia AA. dum tutius agunt, fortè nimio amore reiectionis falsitatis errant, loquendo de errore moralitè etiam negat P. Doct. Vincentius Ramirez disp. 6. de Prædest. cap. 7. etiam consequentè ad ignorantiam invincibilem. Absolutè affirmant Vazq. Lugo disp. 4. sect. 3. Ripalda disput. 4. sect. 4. Sendin contr. 5. num. 5. Consentiant cum limitatione infra videnda Lorca disp. 9. Oviedo contr. 3. punct. 2. Ut hæc quæstio locum habeat supponendum est errorem, seu intellectum non consistere in actione, seu nõ esse essentialitè alligatam principio per illam intelligenti. Et causalitatem per se sumi pro causalitate excedente munus permissoris; sive causet ut causa universalis, sive ut causa specialis

18 Dico 1. Deus potest causare

per se errorem purè philosophicum, seu non pertinentem ad bonos mores, v. gr. hunc, *Petrus currit*, non curren- te Petro. Prob. Nulli perfectioni divi- næ opponitur, Deum causare per se hunc errorem: ergò. Prob. ant. Deum causare per se hunc errorem non op- ponitur veritati in cognoscendo: quia huic solum opponitur cognitio falsa in eodem intellectu. Non opponitur ve- ritati in dicendo: quia huic solum op- ponitur loqui contra mentem, seu de- cipere interposita autoritate: & Deum causare per se errorem, non est menti- ri: ergò. *Confirm.* Non minus opponi- tur ignorantia summæ scientiæ: de- mentia prudentiæ: mors vitæ: morbus integritati essendi: cæcitas potentiæ visivæ; quam error veracitati, & sa- pientiæ. Sed Deus summa scientia po- test causare per se ignorantiam: Deus vita mortem: Deus in se perfectus mor- bum: Deus prudens dementiam: Deus videns cæcitatem: ergo Deus verax, & sapiens potest causare per se errorem. Prob. mai. & conf. Idèd 1. est verum: quia licèt scientia dicat oppositionem disconformitatis cum ignorantia, in quocumque subiecto; & sic de alijs;

Solum dicit oppositionem repugnantiam, & incomponibilitatis in subiecto, in quo est scientia. Sed idem accidit veracitati, & sapientiam respectu erroris : ergò,

19 Confirm. 2. Sicut calor opponitur frigori, albedo nigredini, & sic de alijs inter se contrarijs, sapientia opponitur errori. Sed calor solum opponitur frigori oppositione repugnantiam incomponibilitatis in subiecto, in quo est calor; in alijs subiectis oppositione disconformitatis: ergò. 3. Sicut vis intellectiva inclinatur in veritatem (idem de sapientia, & veracitate) ita aqua inclinatur in frigiditatem. Sed aqua solum inclinatur in frigiditatem in subiecto, in quo est aqua, non in alijs valde distantibus: ergo vis intellectiva, sapientia, & veracitas Dei solum inclinatur in veritatem in subiecto, in quo sunt; non in subiectis adeò distantibus à Deo, ut distant creaturæ. Si dicas cum Palaneo, Deum non causare per se morbum, excitatem secundum quod dicunt de defectu; sed secundum quod dicunt effectum: & idem esse de actu falso. In primis nobis fortè satis erit, eadem veritate, & proprietate, qua
Deus

Deus dicitur *causare morbos*, dici *causare errorem philosophicum*. Probat. 2. & 5. dicemus Deum causare per se errorem; *ut talem*.

20 Prob. 2. Error consistit in *non existere obiectum ut indicatur*. Sed Deus potest causare per se, *ne existat obiectum, ut indicatur*: ergò. Prob. min. Immutare obiectum de albo v. gr. in nigrum, stante iudicio, est *non existere obiectum, ut indicatur*. Sed Deus potest sic immutare obiectum stante iudicio: ergò. Minor est certa. Adde tunc posse Deum conservare per se iudicium *ut causam univrsalem*, ut fatetur Palanco; licet non *ut causam specialem*: quia *ut causa univrsalis non causat illud ut disconforme*; sed illud in ratione entis; si verò causaret illud *ut causa specialis*, deberet curare de veritate illius.

Contra 1. Iudicium, *ut disconforme*, est iudicium, & non existentia obiecti. Sed Deus, *ut causa univrsalis potest causare per se iudicium*, & non existentiam obiecti: ergò. Prob. mai. Quia sicut veritas *ut talis*, seu *conformitas, ut talis* consistit in actu, & obiecto; ita similiter disconformitas. 2. Cui tribuitur existere iudicium inseparabiliter à fal-

fitate, & cum cognitione falsitatis, tribuitur disconformitas, vt talis, & ideo est causa per se falsitatis vt talis, & disconformitatis vt talis. Sed Deo cauſanti per se, & prædeterminanti, vt existat iudicium in illis circumſtantijs, tribuitur exiſtere iudicium inſeparabiliter à falſitate, & cum cognitione falſitatis: ergò. Maior, & min. latè probatæ ſunt, diſp. 5. de Peccatis, ſect. 1. à num. 6. vbi reiectæ ſolutiones. De hoc infra prob. 4.

21 Prob. 3. Qui cauſat per ſe cauſas per ſe cauſantes errorem, cauſat per ſe errorem. Sed Deus poteſt cauſare per ſe cauſas per ſe cauſantes errorem; ergò. Maior de qua cum diſtinctione egimus diſp. 2. de Actibus Humanis, ſect. 2. eſt communis: quia *cauſa cauſa eſt cauſa cauſati*, in cauſa per ſe. Prob. min. 1. Deus cauſat per ſe ſpecies baculi recti immerſi aqua. Sed hæ cauſant per ſe iudicium, quo videtur curuus: ergò. 2. Si Sacerdos conſecraret panem in loco vbi nullus prudenter poſſet iudicare ibi eſſe Sacramentum: qui caſus videtur poſſibilis, Deus poſſet conſervare per ſe accidentia illa panis. Sed illa accidentia per ſe cauſarent iudici-

iudicium de substantia panis , quod est
 falsum : ergo & similiter potest cau-
 sare per se ignem sine calore determi-
 nantem ad iudicandum ibi esse calorem ;
 aquam sine frigiditate ; & similia. *Dicit*
Palanco. Accidentia solum causare per
 se obiectivè hoc iudicium , vel est ibi
 panis , vel datur miraculum. *Contra* :
 Aliud est , quod iudicium est verum ;
 aliud , quod iudicium causant per se , &
 intendimus primum iudicium causare
 per se. *Prob.* Accidentia illud iudi-
 cium causant per se , quod frequenter
 habetur à prudentibus. Sed quivis pru-
 dens in tali casu prudenter iudicaret
 determinatè , *ibi est substantia panis* ;
 ergò. Maior patet ex illo. *Quod fre-*
quenter accidit , hoc esse dicimus. Dice-
 re cum Salm. Deum teneri in eo casu
 manifestare ibi esse sacramentum , vide-
 tur voluntarium.

22 *Confirm.* Deus potest causare
 per se speciem albedinis , absente albe-
 dine. Sed hoc est causare per se erro-
 rem : ergò. Maior est Div. Thom.
 3. part. quæst. 76. art. 8. de Apparit.
 Christi in Sacram. *Dupliciter potest con-*
tingere talis apparitio : quandoque enim
hæc contingit ex potestate videntiæ
 quo-

quorum oculi immutantur, ac si expresse viderent puerum, nulla immutatione facta ex parte sacramenti. Respondet Pallanco, non causare per se illum errorem, quia id non causat ex intentione, ut iudicetur puer; sed ex intentione manifestandi veritatem Sacramenti. Nos modo non curamus de intentione, de qua postea, modo causat per se errorem, qui sine directa intentione causari potest per se, & frequenter causatur. *Confirm. 2.* Qui causat per se omnia principia determinantia ad errorem, causat per se errorem. Sed Deus potest causare per se omnia principia determinantia ad errorem: ergò. Prob. min. Quia dum actus est necessarius provenit ex occurso causarum, quas potest Deus causare per se: & dum est liber addit imperium, quod dum est prudens potest causari per se à Deo. Prob. 2. min. Deus conservat habitum causatum ab actibus necessario falsis. Sed hic habitus causat per se errorem: ergò. Prob. mai. Talis habitus, etiam ut defectuosus, ab aliquo conservatur: non ab actibus, qui iam non sunt; non ab intellectu, qui solum posset eam conservare medijs actibus: ergò à Deo.

23 *Confirm.* 3. Iuxta August. sæpè lib. 6. de Bono persever. *Irrigatoria est actio gratiarum, si ob id gratia aguntur, quod non donavit ipse, nec fecit. Sed iuxta ipsum possunt Deo agi gratiæ pro errore: ergò. Prob. min. Enchir. cap. 17. Nonnullis profuit errare, sed in via pedum, non in via morum: nam nobis ipsis accidit, in quodam viso falleremur, ut non iremus per eum locum, ubi obians transitum nostrum Donatistarum manus armata subsederat: atque ita factum est, ut eo quo tendebamus per devium circumveniremus, cognitisque insidijs illorum, nos gratulareremur errasse, atque inde gratias ageremus Deo: quoniam, & est error bonus, qui non solum nihil obsit, sed proficit. Confirm. Error sæpè conducit ad bonum finem, v. gr. in determinato ad occidendum Joannem, conducit iudicare per errorem illum esse Petrum, quo vitatur homicidium. Sed Deus potest causare per se malum physicum conducens ad finem bonum: ergò.*

24 Respondet Palanco, fuisse bonum, & beneficium Dei errasse in via pedum; non errasse in iudicio viæ: quia August. loquens de hoc casu Enchir.

chir. 19. *Ipsè per se error, aut magnum in re magna, aut parvum in re parva, malum est: quis enim, nisi errans, malum neget, approbare falsa pro veris.* Et D. Thom. quæst. 18. de Veritate, artic. 6. *Sicut verum est bonum intellectus; ita falsum est malum ipsius.* Et in 3. de Anima: *Falsa opinio ita se habet in cognoscibilibus, sicut monstrum in natura.* Contra: Verum est errorem esse malum physicum; sed dicimus Deum posse causare per se mala physica, licet neget Palanco: quia Deus causat per se, quæ miraculosè fiunt: & ipsi tribuuntur, quod *sint*, licet non proveniat ab ipso, quod *sint mala*; sed ab eorum natura. Sic Act. 13. Elymæ mago dixit Paulus: *Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus, & non vides solem.* Et D. Petrus miraculosè fregit crura Simonis magi: & mortem Ananiæ, & Saphiræ causavit, & miraculosè combusta est Sodoma: & miraculosè evenerunt plagæ Ægyptiorum: & similia. 2. Malum physicum, quod affert per se, vel per accidens magnum bonum, potest causari per se ab habente ius ad illud causandum: sic à Medico causatur per se scissio venæ; &

alia dura. Sed error sæpè adducit magna bona, vt vidimus : ergò. Hæc ratio præcipuè vim habet, quando ignoratur à patiente malum physicum esse malum : ex quo colligitur, quam parum malum sit, quod à patiente ignoratur, vt accidit in errore, & ideò ab August. Enchir. 19. de hoc casu. *Cum dicitur in quibusdam rebus nullo malo aliam, vel nonnullo bono falli : non ipsum errorem dico nullum malum.* Ex quo sic. In malis physicis, è duobus malis minus potest causari per se. Sed in illis eircumstantijs minus malum fuit Aug. falli, & iudicare illam esse viam rectam ; quam non falli : ergò. Prob. min. Quia minus malum fuit errasse, & falli, quam cadere in manus Donatistarum. Mai. patet ex illo, è duobus malis minus est eligendum : quod in malis physicis locum habet, & potest esse materia consilij. Quidquid sit de moralibus.

25 3. August. egit gratias de eo errore, quem dicit profuisse. Sed dicit profuisse, quod *falleretur*, qui est error iudicij : & quidem hic profuit : quia si non habuisset errorem iudicij, non errasset in via pedum : ergo Deus cau-

causavit per se errorem iudicij, qui tunc fuit bonus August. quia profuit. 4. August. cum fecisset mentionem de errore iudicij, & de errore pedum: sine distinctione dicit *gratularemur errore, indeque gratias ageremus Deo*: ergo, & gratulabatur, & gratias egit pro errore intellectus. Prob. conf. Quando quis numeratis duobus, gratias agit sine distinctione, & est dubium, an ea verba intelligantur pro duobus: sic agens gratias doctrinalitè, aut diminutè loquitur, aut agit gratias pro duobus. Sed August. numeratis duobus erroribus sic se habuit: quia probabile est posse intelligi ea verba pro duobus: ergò. 5. Non bene percipitur, quare error pedum possit causari per se, etsi sit contra intentionem potentiae progressivæ: & contra intentionem virtua-lem, & formalem voluntatis: & error intellectus, qui solum est contra intentionem virtua-lem intellectus, non possit causari per se à Deo? Quia sicut Deus iudicavit tunc ea via eundum esse, ita iudicavit, bonum fore Augustino iudicare, ea via eundum esse, aut minus malum.

26 Prob. 4. Deus potest causare actum,

actum, quem prudentia dicitur, & in quem inclinatur virtus studiositatis. Sed prudentia sæpè dicitur actum falsum, & in illum inclinatur sæpè virtus studiositatis: ergò. Prob. min. Prudentia dicitur, & virtus studiositatis inclinatur ad iudicandum verisimilius, & probabilius. Sed sæpè est falsum: ergò. Minor patet: quia in controversiis utrinque probabilibus, cuius videtur sua sententia probabilior, & verisimilior, & aliqua est falsa, & mai. ex se constans suadet in viris Sanctis, qui postulant à Deo lucem, qua attingant veritatem; & ex hac petitione alius iudicat sic; alius autem sic: & quivis suam cogitationem tribuit Deo, & pro ea gratias agit. De hoc plura infra.

27 Prob. 5. Præcipuè contra Thomistas dicentes Deum posse causare actum falsum, ut actus est; non ut error, nec ut falsus, & deceptio est. Prob. Qui causat per se, quod per se determinat ad iudicium falsum, ex intentione, quod alter fallatur, est causa per se erroris. Sed Deus potest causare per se id, quod per se determinat ad iudicium falsum ex intentione, quod alter fallatur: ergò. Maior vide-

detur vera : quia creatura hac ratione est causa per se erroris in alia. Probat. min. Incedere publicè indutum veste sæculari, coma, ense, per se causat iudicium, quod ille est sæcularis. Indui, & conduci, vt famulum per se causat iudicium, quod ille sit famulus. Magnus numerus Tubarum, grandis strepitus, multa signa dispersita, per se causant iudicium de magno exercitu. Sed Deus causat per se, quod viri Religiosi incedant in Anglia, & alijs regionibus, veste sæculari, coma, & ense. Deus causavit per se Raphaëlem indui, & conduci vt famulum Tobiaë. Deus causavit per se illum strepitum cum Gedeone : & hæc causavit ex intentione, quod fallerentur : ergò. Prob. min. Quia volebat existimare, ita esse, sicut apparebant.

28 Confirm. Facere miraculum ex intentione, vt obiectum iudicetur aliud ac est, est causare per se, quod alter fallatur. Sed Deus fecit miraculum, vt obiectum iudicaretur aliud, ac erat : ergò. Prob. min. 1. Ioan. 20. Magdalena, existimans, quia hortulanus esset. In qua D. Thom. quaerens quomodo eum non agnovit ? Respondet : *Quia aculis*

Oculi eius tenebantur, ne eum agnosceret, ut dicitur de discipulis Emanus. Et quare voluit, non agnosci Augustin. ser. 144. Quia oportebat, ut melius cor instrueretur, quod cognitio differret. Prob. 2. min. clarius. Lucæ 24. Oculi eorum tenebantur ne eum agnoscerent. Inquirunt SS. PP. quare eum non agnoverint? An quia oculi divinitus impediti tenebantur: an quia effigies ita erat mutata, ut etiam liberis oculis agnoscere non possent? August. epist. 59. Beda, Theophilact. apud Mald. dicunt, mutationem factam in corpore Christi, quod insinuat Marc. 16. Ostensus est in alia effigie euntibus in villam. August. lib. 3. de Consensu Evangel. cap. 25. Hieron. epist. ad Pammach. dicunt, impeditos esse oculos ne eum agnoscerent. Maldonado dicit, utrumque accidisse, quod verius iudico, ut omnes conveniant. Sed quomodocumque sit, Deus fecit miraculum, ut Christus iudicaretur alius, ac erat: ergo.

29 Confirm. Qui facit aliquid ex se aptum, ut alter iudicet obiectum esse aliud, ac est ex intentione, ut ita iudicet, est causa per se, quod alter fallatur. Sed Christus ita fecit: ergo. Prob.

min. Luc. 24. *Ipse finxit se longius ire*
 Et quare finxit? Maldonado: *Ut ipsi putarent, verè esse peregrinum, cuius speciem præ se ferebat.* Et quomodò finxit, aut fingere licuit? Cassianus Catholicus, & bonus super hunc locum putavit, Christum esse mentitum, apud Maldonado hic: quia ut ipse ait, nullum tam pulchrum, ut nævo careat, certum debet esse, non esse mentitum. *Quomodo verò finxerit sine mendacio? Facilius est credere,* ait Maldon. *quam explicare.* Ex quibus clariùs constat, quod voluerit, eos iudicare, se velle longius ire: cum verè nollet, ad hæc multa Interpretes, apud Maldon. quibus omiſſis. Verius iudico, verbis æquivocis vsum, iusta causa, ut ipsi putarent abscedere velle, cum vellet manere: ita enim solet accidere in hospitibus; & in ingressu, & egressu; in accessu, & recessu ab aliquo loco, quæ fieri solent urbanitatis gratia: & milites vtuntur artibus ad decipiendos hostes.

30 Aliqui probant nostram conclusionem sic: Deus causat effectus necessarios per decretum efficax, ideòque est causa per se illorum. Sed dantur multi actus necessarii falsi; ergò. Verù,

vt dicimus de decreto applicativo, non semper applicatur omnipotentia ad effectus necessarios per decretum connexum: quia si vt causa indifferens infallibilitèr operetur, sufficit decretum indifferens; cur non sufficiet, vt operetur causa necessaria. *Alij* probant, quia Deus potest causare per se maiorem vniuersalem veram, ex qua, & minori falsa, oritur per se conclusio falsa. Sed multa continet dubia. *Alij*, quia error sæpè conducit ad vitandum peccatum; v. gr. quis iudicans peccatum esse irremissibile, illud vitat, quod aliàs non vitaret. Iudicans illum esse Clericum vitat homicidium, quod aliàs non vitaret. Sed quæ conducunt ad vitandum peccatum, possunt causari per se à Deo, quia sunt auxilia: ergò.

31 Dico 2. Deus potest infundare errorem purè physicum, saltem quando constet non esse locutionem Dei. Prob. Deus potest infundare actum, quem potest causare per se, si non sit specialis deformitas in infusione, præ causare per se. Sed Deus potest causare per se errorem purè physicum, & non est specialis deformitas in infusione, præ causare per se, dum constet infusionem

non esse locutionem : ergò. Dixi dum constet non esse locutionem , vt præscindam à disp. diversarum locutionum Dei, de quibus latè SS. PP. & Interpretes ; inter quos V. P. Puente, *Guia Espiritual*, & in Cantica, & alij. Sed notare placet , errorem esse hæreticorum nostri temporis apud Bellarm. lib. 3. de Verb. Dei, cap. 3. dicentium, ad credendum requiri revelationem privatam cuique immediatè factam ; & non sufficere revelationem publicam : & rationem reddunt : quia ad credendum requiritur illustratio immediatè immissa cuique à Deo , quæ videtur revelatio. Hæc, ne, si quamvis infusionem iudicemus revelationem , occasionem demus erroris hæreticis nostri temporis : & vt constet similiter , esse aliquas infusiones cognitionum , quæ non sunt locutiones.

32 Obijc. 1. Causare errorem, est decipere , seu esse causam deceptionis. Sed Dominus neque potest decipere, neque esse causa deceptionis : quia tota malitia mendacij consistit in eo , quod faciat alterum errare ; ergo neque potest causare errorem. 2. Illi passivæ *Petrum dici*, correspondet activa cum *deci-*

decipere. Sed dum Deus causat per se errorem, Petrus decipitur: ergo Deus decipit *activè*. Probat. mai. Quia non potest dari, neque esse vera passiva sine activa. 3. Si posset ita decipere, posset specialitèr movere, ut creatura sic decepta loquatur, quod iudicat, quod esset mentiri per alium, aut loqui falsum per alium. *Resp.* dist. maj. Causare errorem est decipere passivè, hoc est, est alium decipi, conc. mai. est decipere activè, subdist. causare errorem interposita autoritate, conc. mai. non interposita autoritate, neg. mai. Itaque malitia mendacij neque consistit in eo, quod alter decipiatur, neque in intentione, quod alter decipiatur: siquidem militibus licèt uti artibus ex intentione deceptionis hostium, in quo casu datur deceptio passiva sine deceptione activa, quæ consistit in eo, quod *interposita autoritate alter decipiatur.* Hæc deceptio est intrinsecè mala; at verò deceptio purè passiva, non est intrinsecè mala, ideòque intendi potest. *Ad 2.* dist. maj. Correspondet activa *decipere* purè physicè, & non interposita autoritate, conc. mai. decipere moralitèr, seu interposita autoritate, neg. mai.

& conseq. & dist. conf. eodem modo;
 & prob. solutio constat exemplis im-
 mediatè positis, & rationibus conclu-
 sionis, præcipuè ex vltima. *Ad 3. sect. 3.*
 dicemus, quid possit Deus, si error
 sit moralis. Et §. sequenti, an possit
 consiliare errorem physicum; modo de
 errore purè physico, conc. Deum pos-
 se specialitèr causare, non interposita
 autoritate; alium loqui, quod iudi-
 cat, quod cum sit veracitèr loqui, non
 est mentiri per alium; sed solum Deo
 tribui, quod alius dicat, quæ iudicat.

33 Infitit Oviedo. Veracitas non
 solum perficit subiectum in ordine ad
 se; sed etiam in ordine ad alterum; er-
 go mendacium deordinat subiectum,
 non solum in ordine ad se, sed etiam
 in ordine ad alterum. Sed sola discon-
 formitas cum iudicio non deordinat in
 ordine ad alterum: quia si hæc non af-
 ferret deceptiones alteri, præcisè red-
 deret loquentem malum in ordine ad
 se; ergo deordinatio in ordine ad alte-
 rum stat in eo, quod causet in altero
 errorem; ergo causare errorem, & mul-
 to magis infundere errorem opponitur
 veracitati. In primis contra Oviedo,
 cur causare errorem, vt causa vniver-
 salis,

salis, & ad exigentiam causarum non erit etiam malum: & solum erit intrinsecè malum causare illum, vt causa specialis, cum in vtroque casu sit author erroris? Deinde sicut hic agnoscit hanc distinctionem, ita concessio, quod veracitas proficiat in ordine ad alterum, & quod mendacium deordinet in ordine ad alterum: dico; disconformitas locutionis cum iudicio se sola deordinat loquentem in ordine ad alterum; quia quamvis per accidens non sequatur nocementum deceptionis; tamè interponit suam auctoritatem media locutione, vt medium ordinatum ad alterum decipiendum: in qua interpositione stat deordinatio mendacij in ordine ad alterum.

34 Dices: Esse disparitatem inter Deum causantem errorem ad exigentiam causarum, & causantem errorem sine tali exigentia: quia illi causæ tribuitur deceptio, quæ ex se, & per se inclinatur in errorem: cum ergo quando ad exigentiam causat, creatura sit, quæ ex se, & per se inclinatur in errorem: quando verò sine exigentia causat, per se inclinatur: hinc est, quod in hoc casu est causa deceptionis, secus in primo. Contra tamen: quia quando Deus cau-

fat errorem per decretum efficax, illum volens, etiam per se inclinatur in errorem, et si non primo: quia primo inclinatur in talem errorem causæ secundæ exigentes concursus: si ergo sufficit causare errorem cum inclinatione, ut tribuatur deceptio modo dicenti malitiam, cum Deus tunc causet errorem cum inclinatione, quia illa volitio erroris est inclinatio, tunc etiam incurret malitiam: dicendum ergo est, quod in utroque casu Deo tribuitur physicè deceptio, non vero moralitèr, seu quod Deo tribuitur deceptio etiam moralitèr, hoc est imputabilitèr, sed modo non dicente imperfectionem; quia non interponit suam auctoritatem.

35 Insistit Muniessa iuxta nostra principia, si non esset in usu locutio stricta inter homines, posset quis narrare notitias rerum, ut vellet: & mutuo se decipere: quod est contrarium rationi. Nunc sic: ergo datur aliqua virtus, quæ curat, ne hæc fiant. Sed nulla proprius, quam veracitas: ergo ad veracitatem spectat non solum, non fallere interposita auctoritate; sed etiam absolutè non fallere. 2. Deus posset infundere errorem, quo Rex

iudicaret, non procul esse insulam dit-
tissimam: cuius arbores erant argen-
tum; petrae aureae, &c. Et quod sciens
eam cognitionem insulam esse à Deo
conduceret classem magnis expensis
cum postea comperiret, esse falsam,
quam existimationem facerent de Deo?
3. Plato dial. 2. de Repub. rogans: *Vo-
luerit ne mentiri Deus sermone, aut opere,
spectrum ostendens? Dicit, Est Deus sim-
plex, & verus in opere, & sermone: & neque
ipse transmutatur, neque alios decipit, ne-
que per spectra, neque per sermonem, ne-
que per signorum pompas, neque re vera,
neque per somnium.* Quo increpat Poetas
canentes somnia falsa à Dijs suis immis-
sa. Sed multo plus est infundere erro-
rem: ergo Philosophi lumine naturæ
putant indignum Deo infundere erro-
rem. *Resp. neg. mai.* Quia ad causan-
dum errorem requiritur iusta causa;
causare errorem sine iusta causa vir-
tualitèr est mentiri: & ideò ad veraci-
tatem spectat curare, ne sic causetur,
sivè etiam pertineat ad charitatem, vel
iusticiam. Ad secundum, conc. casu:
existimaretur esse supremum Dominum
facientem, quæ vult: sicut existima-
tum est dum magnis sumptibus condu-

Etus est exercitus ad capienda loca Sancta & sine fructu dissipatus est. Et id iudicarunt, dum semel, & iterum S. Ludovicus Rex, conducto exercitu, primo in glorius redijt, secundò, ibi misere periijt cum exercitu apud infideles. *Ad 3.* Plato verè iudicavit, Deum nec sermone, nec opere posse mentiri; neque per somnia, quæ ipsi iudicabant locutiones: sicut sæpè Deus locutus est per somnia; minus tamen est infundere errorem, quam somnia, quæ sint locutiones falsæ, propter nostras rationes.

36 *Obijc. 2.* Qui voluntariè causaret in se ipso errorem scilicèt nolendo inquirere, vel alitèr (quia directè, hoc est cognoscendo esse errorem, implicat quod illum in se casuset) peccaret. Sed non alia ratione, nisi quia inferret sibi illud damnum absque locutione: ergo causare tale damnum imputabilitèr in altero, etiam absque locutione est malum morale, & consequentèr peccabit Deus, si per se causat in alio errorem. Argumentum probat, quod Deus non posset causare ægritudinem, mortem, dementiam, & similia. *Resp.* Verum esse, quod causare in se errorem,

rem, est peccatum: quia ad hoc non datur iusta causa: & quando non datur iusta causa, etiam est peccatum creaturam causare errorem in alio, quia error est malum, ut sæpè repetunt August. & D. Thom. locis citatis in prob. conclus. cum tamen Deus sit supremus Dominus, non potest ei deesse iusta causa ad causandum in alio errorem, quia voluntas potest esse pro ratione.

37 Dices: Id quod opponitur cum natura rationali, ut tali, est moralitèr malum (quia natura rationalis est regula morum, vel ita est cum illa connexa, ut dissonet regulæ morum, quod dissonat naturæ rationali, ut tali) sed error purè physicus dissonat naturæ rationali, ut tali, ut dicunt August. & D. Thom. supra, quia hæc inclinatur in veritatem: ergo est malum morale, disting. mai. Quod opponitur moralitèr cum natura rationali ut tali, est moralitèr malum, conc. mai. quod opponitur purè physicè, neg. mai. & dist. min. neg. conseq. Quia natura rationalis, ut talis etiam habet suas proprietates físicas, & talis est inclinatio in verum: Ideòque errori non opponitur plusquam physicè natura rationalis,

lis, ut talis; sicut ita solum opponitur amentia, & ignorantia, & destructio ni creatura rationalis. Si autem velis, naturam rationalem *ut talem* non habere exigentiam ad proprietates phylicas, sed solum exigentiam moralem præceptorum, quibus facit debitas perfectiones; & prohibitionem, quibus facit sibi oppositas imperfectiones: quia ea reduplicatio *natura rationalis, et talis* præscindit naturam rationalem ab eo, quod habet commune cum naturis phylicis: loquere ut velis; sed tunc dicito, errorem non opponi cum natura rationali, *ut tali*, sicut non opponitur amentia, & ignorantia.

38 *Infestit* Palanco. Doto quod Deus possit causare malum naturæ sensitivæ, ut cum exæcavit Saul; non tamen reduplicativè, ut malum: quia nemo intendens in malum operatur; seu non quia malum naturæ sensitivæ; sed quia bonum naturæ intellectuæ præponderanti. Sed error est malum creaturæ rationalis ut talis, & nulla est natura supra naturam rationalem ut talem, cui sit bonum, quod ipsi est malum, ut patet: ergo Deus non potest causare per se malum proprium naturæ ratio-

tionalis, *ut talis*. Confirm. Implicat Deum per se inferre malum creaturæ in ea ratione, qua formalitèr assimilatur Deo. Sed natura rationalis in ratione intellectualis formalitèr assimilatur: ergo implicat Deum per se inferre errorem, qui est malum creaturæ *ut intellectualis*. Prob. mai. Deus non potest non amare creaturam secundum eam rationem, qua assimilatur ipsi. Sed implicat Deum inferre malum creaturæ secundum eam rationem, secundum quam eam diligit necessario, ex suppositione, quod existat: ergo. Mai. patet: quia etiam animal diligit sibi simile. Minor constat, alias, secundum eandem rationem amaret, & vellet malum, quod implicat.

39 Confirm. 2. Implicat, Deum velle malum sibi adhuc indirectè. Sed velle malum creaturæ secundum rationem, in qua assimilatur Deo, esset velle malum sibi indirectè: ergo. Prob. min. Velle malum suæ similitudini *ut tali*, est velle malum sibi indirectè. Sed sic volens, vellet malum suæ similitudini, *ut tali*: ergo. 2. Si homo vellet alteri malum, *ut homini*, & sibi simili, vellet sibi malum, quia vellet ma-
lum

lum suæ speciei : ergo si Deus vellet malum creature intellectuales *ut talis, & sibi similis*, vellet malum sibi. *Confirm. 3.* Deus nequit facere per se, quod voluntas erret contra inclinationem naturæ rationalis, *ut talis* : ergo neque quod intellectus erret contra inclinationem naturæ rationalis, *ut talis*. *Aut patet* quia esset peccatum. *Prob. conf.* Quia non minus læditur, & contradicitur inclinationi naturæ rationalis per errorem intellectus in iudicando, quam per errorem voluntatis in volendo : nec minus inclinat in rectitudinem intellectus, quam in rectitudinem voluntas. Imò iuxta plures, inclinatio ad *verum* est *primaria*.

40 *Confirm. 4.* Error, quando est *voluntarius*, est malus moralitèr, & incausabilis à Deo. Sed dum est *involuntarius* habet eandem rationem mali moralis, & incausabilis à Deo : ergò. *Maïor est Div. Thom. quæst. 3. de Malo, artic. 7. Prob. min.* Error, dum est *voluntarius*, non est malus moralitèr, nec incausabilis à Deo ex eo, per quod constituitur *voluntarius*, & differt à se ipso, *ut involuntario* ; sed solum per disconformitatem ad naturam rationalem,

lem ; & legem æternam. Sed totam hanc disconformitatem habet , dum est *involuntarius* : ergò. Prob. mai. Quod error sit *voluntarius* præ involuntario , solum confultat in eo , quod præcedat potestas illum vitandi , advertentia , aut cognitio erroris. Sed hæc omnia sunt per se causabilia à Deo : quia sunt de linea boni : ergò. *Confirm. 5.* Peccatum materiale , seu error voluntatis , quo involuntario deviat à lege , est malum morale sufficienter , vt non possit causari per se à Deo , quia retinet totam disconformitatem ad naturam rationalem , & legem , per quam formaliter est malum morale , licet non voluntarium. Sed error intellectus *involuntarius* retinet eandem disconformitatem ad naturam rationalem , & legem : ergò.

41 Ad argum. Aliud est velle malum *reduplicativè* , vt tale ; aliud velle malum , *quia tale* : sicut aliud est credere Incarnationem *reduplicativè* vt talem : aliud credere Incarnationem , *quia talem* , vt quisque novit ; aliud est cognoscere animal *reduplicativè* vt tale ; aliud cognoscere animal , *quia tale* , seu se movendo ex animalitate : ad pri-

primum sufficit velle malum licet ex alio motivo ; sic *volo malum naturæ sensitivæ propter Deum*. Ad secundum est necessarium moveri ex ipsa malitia. Sic ; *volo malum naturæ sensitivæ, quia malum illius est*. Sicut ad credendum Incarnationem , *ut talem* sufficit *credo Incarnationem ex motivo fidei*. Ad credendum, *quia talem* est necessarium credere ipsam propter ipsam. Ad cognoscendum animal *ut tale* , sufficit cognoscere sic *animal* , ex quovis motivo. Ad cognoscendum animal , *quia tale* est necessarium moveri ex ipso. Et sic de alijs. Nos dicimus Deum posse velle sic ; *volo malum physicum naturæ rationalis create ut intellectualis* ; ad quod non est necesse , quod moveatur ex ipsa malitia ; satis est quod moveatur ex alijs finibus. Sic vult hebetudinem, dementiam , ignorantiam , & alia, præsertim dum conducunt ad bonum animæ illorum , quæ *ut talis* est rationalis.

42 Resp. neg. mai. Quod non possit causare per se malum naturæ sensitivæ reduplicativè *ut tale* ; misso quod non possit illud velle , *quia tale*, quod significat intendere in malum. Et

expli-

Explico min. error est malum *physicam* naturæ rationalis vt talis ; sed naturæ *in qua est* ; non in qua non est : & sic meus error non est malum Petri , esse enim malum ipsius *qua talis* ; non significat errorem vnus esse malum totius speciei , seu generis ; sed solum esse malum Petri y. gr. *qua intellectivè* , seu *in intellectu Petri* ; malum autem *physicum intellectu Petri* , sæpè potest procurari etiam propter bonum naturæ sensitivæ alterius , quæ inferior est. Sic milites suis artibus fallere intendunt , vt se liberent , & capiant urbem : sic licet vt i verbis equivocis animo fallendi virum , ne occidat uxorem : & vitandi alia mala , quando magis causari poterunt à Deo *propter se* . Deinde non omnes Thomistæ concedunt hunc conceptum *Naturæ rationalis vt talis* , esse univocum Deo , & creaturis. Si non est , loquendum erit maiori distinctione *Ad i. confirm. neg. mai.* Quia si non infert malum creaturæ in ea ratione qua assimilatur Deo , nec inferet malum in ratione potentie visivæ , nec in ratione sani , pulchri ; in qua ergo ratione infert malum creaturis , dolores , & cruciatus consistentes in dissonantia

integritatis compositi. Ad prob. neg. mai. Quia Deus vult vitam damnatorum esse plenam doloribus, quod est malum vitæ, & in ratione vitæ assimilatur Deo. Si dicas necessario velle eorum vitam ex suppositione, quod existant, est verum; sed misso hunc esse amorem; cum hoc amore vitæ, rectè stat velle mala, & incommoda talis vitæ. Inimicus enim optans alium revivere, ut iterum occidat, vult eius vitam; sed non multum eum amat.

42 Ad 2. confirm. conc. mai. neg. min. Ad prob. neg. mai. præsertim de similitudine valdè imperfecta; aliàs non posset Deus velle anihilationem hominis, creature rationalis. Angeli, sub his expressionibus: quia sub his sunt similitudo Dei. Ad 2. prob. neg. mai. propter eandem rationem, si daretur, ut potest iusta causa. Ad 3. confirm. permiss. ant. neg. conf. Ad prob. diverso modo contradicitur: quia contradictio in voluntate est moralis, seu in linea morum; & Deus sic contradicens vellet malum morale; sed de hoc sect. 3. Secunda erat in linea physica. Ad 4. dist. mai. est malus moraliter respectu habentis iustam causam eum causandi,
neg.

neg. mai. respectu non habentis, conc. mai. Sed permit. mai. dist. min. Quando est involuntarius habet eandem rationem mali formalis, neg. min. aliàs formalitèr peccaret, habet eandem rationem obiectivam mali moralis, subdist. respectu non habentis iustam causam illum causandi, conc. respectu habentis, neg. De his latè diximus disp. 1. de Bonitate, & malitia: & aliqua dicemus sect. 3. Ideò solum Deus malè operaretur, si vellet, alium ex levi fundamento iudicare falsum. Probatio attingit multa, de quibus de Actibus humanis, & disp. 5. de Bonitate, & 6. Nunc misso, an actus sint essentialitèr liberi: & in quo consistat moralitas. Voluntarietas erroris, seu intentio, consistit in imperio illius orto, &posito sub cognitione obligationis, & eiusmodi actio non potest causari per se: ideòque non consistit in sola coexistentia, vt diximus locis citatis; sed in eo quod ita ponatur. *Ad 5.* Permissa mai. neg. min. Quia prima est difformitas moralis, & in linea morum; & sic volens esset causa per se peccati, & vellet malè moralitèr: secunda est malum physicum, & in linea physica.

quod malū potest Deus causare per se

43 Infiltrit: Si Deus posset causare per se, & infundere dictum errorem, posset causare per se, & infundere iudicium, quo iudicet mendacium esse bonum; sed de his agemus sect. 3. Obije 3. præcipuam rationem Thomistarum. Si Deus esset causa specialis erroris, error reduceretur in Deum tanquam in causam primam, & specialem, vt patet. Sed hoc implicat, quia Dominus cum sit summè verus in essendo, in cognoscendo, & in dicendo, non continet falsitatem erroris: ergò.

44 Confirm. Palanco, Deus non potest causare per se, quod non continet formalitèr, vel eminentèr. Sed Deus non continet formalitèr, nec eminentèr errorem; aliàs esset eminentèr error: ergò. Prob. min. Primò causare per se est dare effectui suum esse. Sed nemo dat, quod non habet: ergò. 2. Causa dans, & participans esse effectui, intendit assimilare sibi effectum in esse. Sed non intenderet assimilare sibi errorem, si non contineat in se errorem: ergò. 3. Causare per se errorem est manare errorem à causante. Sed implicat manare à Deo errorem, si non sit

Et in Deo : ergò. *Nec dicas* contineri virtualitè : quia hæc continentia est virtus productiva erroris : & ante virtutem productivam debet dari alia continentia ; non formalis : ergo eminentialis. *Confirm.* Deus nequit causare per se id, de quo non habet idæam. Sed non habet idæam erroris : ergò. Mai. patet : quia omnia causat vt supremus Artifex. Sap. 7. *Omnium Artifex docuit me.* Prob. min. 1. ex Div. Thom. 2. part. quæst. 15. art. 3. ad 1. Malum non habet idæam in Deo. Sed error est malum : ergò. 2. Quod non imitatur naturam divinam, non habet idæam in Deo. Sed error vt talis non imitatur : ergò. Prob. min. Quia malum vt tale non est bonum.

45 Explicatur: Non minus opponitur falsitas veritati, quam malicia bonitati. Sed quia Deus est infinitè bonus, malicia non potest reduci in Deum tanquam in causam primam, & specialem : ergo quia est infinitè verus, falsitas non potest reduci in Deum tanquam in causam primam, & specialem. 2. Sicut peccatum est recessus à summa bonitate, ita falsitas est recessus à summa veritate : & sicut influxus specialis

In peccatum arguit inclinationem ad peccatum, ita influxus specialis in falsitatem arguit inclinationem ad falsitatem; ergo sicut ex speciale influxu in peccatum argueretur, Deum affici ad peccatum, & recedere à sua bonitate, ita argueretur Deum affici ad errorem, & recedere à sua veritate ex speciali influxu in errorem: ideòque Deus non poterit directè, & per se intendere errorem; sicut non potest intendere malitiam.

46 Argumentum instatur primo in morte, & amentia, cæcitate, & alijs defectibus physicis: quia Deus cum sit summa vita, & sapientia, non continebit mortem, nec amentiam: ideòque hæc non poterunt reduci ad Deum, tãquam ad causam primam. 2. Per te non minus opponitur falsitas veritati summæ, quam malitia summæ bonitati. Sed propter hanc oppositionem Deus non solum non potest esse causa specialis, verum neque causa vniuersalis plusquam permissiva malitiæ: ergo neque poterit esse non solum causa specialis, verum neque causa vniuersalis plusquam permissiva falsitatis, doloris, cruciatus, & cæcitatibus, neque illa intendere

ex alijs motivis iustis, licet non propter ipsa: quod esse falsum vidimus probat. 5. Quæ ut magis constent, sciendum est. Aliud est, quod error mors, cæcitas *sit mala*; aliud, quod cæcitas *mala sit*. Quod error, mors, cæcitas, *sit mala*, provenit ex natura ipsius; quod cæcitas *mala sit*, provenit, & tribuitur volenti, & intendenti cæcitatem, ex quovis fine eam intendat. Sed Deus potest velle, & intendere cæcitatem, mortem, & errorem ex dictis: ergo ipsi tribuitur, quod *sit etiam ut mala*.

47 Ad argum. resp. Falsitatem reduci ad Deum tanquam ad causam primam, & specialem, si specialitèr causet: quia quamvis Deus non contineat formalitèr errorem; hoc est, non fallatur, continet illum virtualitèr, seu virtutem ad illum producendum in alijs; sicut eodem modo continet mortem, amentiam, & alias imperfectiones phisicas. *Ad confirm.* Palanco falsò supponit, omnem continentiam principij esse formalem, vel eminentialem: quia in divinis *Pater* continet *Filium*, & non continet *Filium* formalitèr, nec eminentèr: aliàs esset eminentèr *Filius*; sed solum continet virtualitèr. *Resp.* nego.

mai. Ad probat. dist. mai. Quod non continet formalitèr, nec virtualitèr, conc. mai. quod non continet formalitèr, neg. mai. Ad 2. dist. mai. de assimilatione in aliquo, conc. & neg. min. Quia assimilatur in *esse*; sicut substantia creata defectibilis assimilatur Deo, Ad 3. neg. min. Ad replicam continentia *virtualis* supponit continentiam *radicalem* in essentia; non eminentialem respectu erroris. Ad confirm. conc. mai. neg. min. Ad 1. prob. dist. mai. *Malum morale* formalitèr, quod dicitur *malum* simpliciter, conc. mai. malum physicum, neg. mai. Quia aliàs quis causabit per se dolores *ut malos*; cæcitatem illius *pueri nati ut malam*? Nisi introducamus cum Martione, & Manichæis, vnum principium *bonorum*, aliud *malorum*. Ad 2. conc. mai. de imitari in aliquo, neg. min. Ad prob. dist. malum morale, conc. physicum, neg. Quia si est quid positivum physicum, est entitativè bonum; si negativum, habet esse negativum volibile, & amabile, ut vidimus.

48 Ad explicationem dist. mai. non minus opponitur fallitas veritati in subiecto, in quo est, quam malitia

bonitati, conc. mai. in subiecto, in quo non est falsitas, neg. mai. & conc. min. neg. conf. Quia malitia reddit formalitèr malum subiectum, quod eam causat: ex eo enim est subiectum malum moralitèr per malitiam, quia eam imputabilitèr causat; at verò falsitas solum reddit falsum, & deceptum subiectum, in quo est; non verò subiectum, quod eam imputabilitèr causat; ut patet in alijs imperfectionibus physicis causatis à Deo, quæ solum reddunt imperfectum subiectum, in quo sunt; non verò subiectum, seu agens illas causans.

49 Ad 2. Dist. mai. Falsitas non est recessus moralis, sed physicus à summa veritate; & recessus non causæ producentis, sed subiecti, in quo est: sicut amentia, mors, & quævis imperfectio physica est recessus à summa vita, perfectione &c. ideòque Deus non potest illas habere, potest tamen eas causare, & habere inclinationem elicitam ad eas causandas: quia causare ipsas non reddit mortuum, cæcum, amentem, aut deceptum causantem; sed solum subiectum, in quo sunt: at verò malitia moralis reddit moralitèr malum causantem,

tem, & ideò illam causare per se, involveret inclinationem elicitam, & argueret fortè inclinationem naturalem: quia argueret esse creaturam, quæ propensa est in malum: ergo Deus potest causare per se falsitatem, & errorem, sicut causat alias imperfectiones physicas, mortem ignorantiam, morbum, cæcitatem, dementiam, & alia.

50 Infiltrit Palanco. Deus non potest causare per se effectum, vt dicentem contradictionem intentionalem divinæ perfectionibus. Sed error dicit contradictionem intentionalem divinæ cognitioni: ergò. Maior est vera: quia non alia ratione non potest causare per se odium Dei, hæresim, nisi quia important contradictionem affectivam ad divinam voluntatem, & divinam revelationem. Prob. min. Error affirmat, *quod non est*; & negat, *quod est*. Sed hoc est dicere contradictionem intentionalem divinæ cognitioni affirmanti, *quod est*, & neganti, *quod non est*: ergò.

2. Iudicium falsum contradicit intentionalitèr, & obiectivè iudicio vero. Sed implicat, Deum causare per se, *quod intentionalitèr, & obiectivè contradicit suo iudicio*: ergò. 3. Et sup-

po-

ponamus; errorem esse stellas esse in primo Cœlo. Iudicium affirmans stellas esse in primo Cœlo, ex vi suæ tendentiæ falsificat obiectivè iudicium affirmans esse in octavo Cœlo, non in primo. Sed implicat, Deum causare per se iudicium, vt falsificans obiectivè suum iudicium: ergò. Minor patet: quia Deus solum est causa per se illius, quod per se intendit, & nequit intendere iudicium vt falsificativum suæ scientiæ: aliàs intenderet falsitatem, & destructionem suæ scientiæ. Prob. min. Duo testes contrarij, aut duo Authores contraria tenentes circa eandem rem, sibi contradicunt, iudicium vnus contradicit iudicio alterius, & illud falsificat; non in re, sed intentionalitèr, & obiectivè: ergò.

51 Confirm. 1. Error est formalis falsitas falsificans intentionalitèr obiectum apud subiectum, in quo est error. Sed eo modo, quo quis falsificat obiectum scientiæ divinæ, falsificat ipsam scientiam: quia falsitas obiecti affirmati est falsitas scientiæ: ergo error falsificat intentionalitèr, apud errantem, scientiam divinam. Sed Deus nequit velle, quod alius apud se falsificet suam

suam scientiam : ergò. 2. Error dicit contrarietatem , & disconformitatem ad intellectum divinum regulam veritatis. Sed nequit Deus causare per se, quod dicit contrarietatem , & disconformitatem suo intellectui:ergò. Prob. min. Deus non minus amat suum intellectum , quam suam voluntatem. Sed nequit causare per se , quod contrariatur suæ voluntati , quæ est regula bonitatis : ergò. 3. Hominibus vt rationalibus non minus displicent, quod alijs ipsis contradicant iudicio negantes, quod ipsi affirmant ; quam affectivè nolentes , quod ipsi volunt : quia naturalitèr placeamus , quod alijs concordent cum nostro iudicio ; & displicemus, quod discordent. Sed Deus nequit causare per se id in quo vt rationalis , & summè intellectivus displicet : ergò.

52 Confirm. 2. cavendo solutionem. Non potest fieri contradictio obiectiva intellectui divino scienter, nisi peccando. Sed Deus nequit causare per se talem contradictionem , nisi scienter : quia scit esse contrarium : ergo nequit eam causare nisi peccando.

2. Talis contradictio respectu errantis est involuntaria : quia ignorata, & inf-

cien-

scienter facta ; at respectu Dei est vo-
 luntaria : quia scienter facta. Sed vo-
 luntariè , & scienter facta est moralitèr
 mala : ergo vt à Deo facta esset mora-
 litèr mala : & Deus eam faceret vt mo-
 ralitèr mala m. 3. Volitio obiecti inre
 prohibiti licèt posita cum ignorantia,
 non potest causari per se a Deo , quia
 respectu Dei esset formalitèr volunta-
 ria, & mala. Sed dicta contradictio ins-
 cienter facta ab intellectu creato , si
 causaretur per se à Deo esset ab ipso
 scienter , & voluntariè facta : ergo ne-
 quit eam facere. *Confirm.* 3. Deus om-
 nia facit ex amore sui. Sed nequit per
 se facere ex amore sui , quod creatura
 sibi contradicat etiàm inscientèr: ergò.
 Prob. min. Amor sui solum potest mo-
 vere Deum , vt velit creaturam sibi co-
 hærere , subordinari , conformari ; non
 verò discordare , dissimilari : ergò.
 Prob. 2. min. Effectus odij Dei pro-
 prius nequit esse effectus proprius
 amoris Dei. Sed effectus proprius odij
 Dei esset velle , quod omnes adversa-
 rentur , & contradicerent obiectivè
 Deo : ergò. 3. Ridiculum esset , dice-
 re : *Quia Deum amo. volo quod aliquis
 eius iudicio contradicat , saltè m inscien-*
ter.

ter. Sicut dicere. *Quia Deum amo, volo quod aliquis contradicat eius voluntati, nisi inscienter*: ergo ridiculum esset Deum dicere: *Quia me amo volo, quod homo inscienter contradicens meo iudicio, inscienter iudicet disconformiter, & contrarie ad meum iudicium.*

53 Resp. dist. mai. Non potest causare per se effectum, ut dicentem contradictionem intentionalem incomponibilem cum divinis perfectionibus, conc. mai. contradictionem disconformitatis præcisè, neg. mai. aliàs non posset causare per se creaturas: quia ut tales, cum sint defectibiles opponuntur Deo indefectibili adhuc *materialiter*. Ad subsumptam; ea non potest causare quia dicunt oppositionem, & disconformitatem malam ad divinam voluntatem; non purè physicam: aliàs non posset causare per se voluntatem creatam, quæ ut talis est defectibilis, & ideò disconformis voluntati divinæ. Et dist. min. Error dicit oppositionem intentionalem disconformitatis cum cognitione divina, conc. incomponibilitatis, neg. dum est in subiecto creato: & neg. conf. Sicut potest causare ignorantiam hebetudinem, & dementiam: quia

quia *ignorare* opponitur cum *omnia scire* re; non minus quam iudicare *rem esse* cum iudicare *non esse*. Ad 2. conc. mai. neg. min. Quia si *ignorare* quod contradicit subiectivè ad *omnia scire* potest causari per se à Deo iuxta Palanco; quando est ignorantia sine actu; quare quod solum contradicit obiectivè iudicio divino non poterit causari per se à Deo, dum contradictio est in linea physica? Ad 3. conc. mai. id est, exercitè dicit, *iudicium affirmans oppositum esse falsum*, non in alio sensu. Et dist. min. Deus nequit causare per se iudicium vt falsificans obiectivè suum iudicium, in scienter illud falsificans, admissa implicatione, conc. min. ignorantè illud falsificans, neg. min. Ad prob. conc. mai. neg. min. Ad subsumptam, Deus non intendit falsitatem in re suæ scientiæ, seu esse falsam suam scientiam, & ideò non intendit suam destructionem; sed solum intendit falsitatem obiectivam modo dicto, id est, intendit iudicium asserens iudicium oppositum esse falsum, in quo, si voces ab arguente positæ non dissonant, nihil dissonat: quia in re neque formalitè, neque illativè falsificat divi-

nam scientiam, neque id intendit cau-
sans errorem.

54 Ad 1. confirm. Permissa mai-
cum modo loquendi. Et similiter min.
dist. consequens, sub his terminis, *iudicium oppositum (quod iudico non esse
divinum) est falsum*, conc. conf. sub his
terminis *iudicium divinum est falsum*,
neg. conf. & neg. min. subsumptam
dist. data: quia rationes probantes
Deum posse velle errorem Petri, pro-
bant posse velle eiusmodi falsitatem.
Ad 2. Conc. mai. neg. min. Ad prob.
conc. mai. & min. neg. conf. quia cum
solum malum morale contrarietur di-
vinæ voluntati, velle quod est contra-
rium divinæ voluntati, esset velle malè
moralitèr; at verò intellectui divino
etiam contrariatur, quod solum est
malum physicum, v. gr. finitudo intel-
ligendi, hebetudo, & error, quæ po-
test Deus velle. Ad 3. Argumentum
probat, quod invincibilitèr errans,
peccaret, quia Deo displiceret forma-
litèr, & Deo vt rationali, seu vt capi-
ti naturæ rationalis: sicut sic displicet
in nolentibus, quod ipse vult. Resp.
dist. mai. Homini superbi displicent,
si contradicunt iudicio, conc. mai. ho-
mi-

mines sancti, subdist. Si contradicant sine ratione, conc. mai. si contradicant ratione, & iudicando iure contradiciis & fieri debere, neg. mai. aut immerito displicent. Et conc. min. neg. conf. quia error, quem Deus causaret per se, esset error cum fundamento. Et ex argumento saltem hunc posset causare, quia in hac contradictione non displicet. Mitto argumentum videre supponere contradici per errorem iudicio divino scienter: quia in hoc solent homines displicere.

55 Ad 2. confirm. dist. mai. Non potest fieri contradictio iudicio divino scienter, nisi peccando, à non habente ius, neg. mai. Quia milites iure vtuntur artibus, & sæpè iure vtimur, verbis æquivocis ex intentione, vt alter fallatur. Et conc. min. neg. conf. quia Deus ius habet nos fallendi, non interposita authoritate. *Ad 2.* Dist. min. in non habente ius esset mala mortalitèr, conc. in habente ius, neg. *Ad 3.* Permis. mai. propter dicenda, & conc. min. neg. conseq. quia respectu habentis ius non est prohibita. Mitto has formas probare, Deum non posse velle materiale peccati, quia esset voluntas

riam formale. *Ad 3.* confirm. conc. mai. neg. min. *Ad prob. dist. mai.* Amor sui solum potest movere, ut Deus velit, creaturam sibi cohærere moralitèr, conc. mai. Sibi conformari physicè, neg. mai. alias non posset velle dolores, pœnas cæcitatem. *Ad 2.* prob. dist. mai. Effectus proprius, & solius odij nequit esse effectus amoris, conc. mai. Proprius, sed non solius, neg. mai. Quia velle esse Anathema à Christo: & deleri de libro vitæ est affectus proprius odij Dei, quid enim amplius vellet, qui odio haberet Deum: & fuit effectus amoris in Moyse, & Div. Paulo. Et permis. min. quod sit effectus proprius odij, sed cum *dist. data*, neg. conseq. *Ad 3.* Neg. mai. Quia sæpè ex amore Dei optare possumus, ut alius fallatur: quia ex eius fallacia oriri possunt multa bona iam ipsi vitando peccatum; iam reipublicæ, ut accidit in artibus militaribus.

56 Obijc. 4. Deum infundere errorem, esset loqui falsum: quia Deus non solum loquitur per signa materialia, & sensibilia; sed etiam per spiritualia: infundendo scilicèt intellectio-

nem,

nem ; vel eam specialitèr causando ;
 Dist. mai. Aliquando, permitto mai.
 semper , neg. mai. & dist. conf. Non
 potest infundere , si non constet , eam
 non esse locutionem , permitto ; si con-
 stet non esse locutionem , neg. quia
 quidquid sit an aliquando infusio cog-
 nitionis sit locutio , solum erit talis,
 quando media autoritate interposita
 ostendit , illud esse de mente loquentis ;
 quando verò constet , non interponi
 auctoritatem , non est locutio : & tunc
 dicimus posse infundi errorem. Ut
 autem interposita auctoritate ostendat
 aliquid esse de mente loquentis , requi-
 ritur influxus specialis loquentis, qua
 talis præter generalem , ut observat
 Ripalda disp. 4. sect. 1. directio ad au-
 dientem , & alia , de quibus viri spiri-
 tuales , & Interpretes. Inter alios V.
 P. Puente, *Guia espiritual*, & in *Cantica*.
 Quia in his , quibus latissimi sunt No-
 biles M. Cistercienses immorari non
 possumus : cum necessaria non sint ad
 nostram conclusionem.

57 Obijc. 5. Infundere errorem,
 seu illum per se causare , esset mentiri
 saltem inadæquatè : quia mentiri dicit
 loqui disconformitèr cum mente, & in-

entionem decipiendi: & qui infunderet, vel causaret per se errorem, haberet secundum, quamvis non primum. In primis similiter dicetur, Deum inadæquatè causare peccatum causando materiale peccati, qui causat aliquid, quod est in peccato: cum peccare sit *ponere vetitum cum obligatione vitandi*. Sicut ergo Thomistæ ita arguentes dicunt, non causare peccatum ad huc inadæquatè, quia non causat materiale ex intentione formalis; ita similiter dici potest, ut aliquis causans constitutum, dicatur causare inadæquatè totum, debere causare constitutum ex intentione totius. Sed melius dist. propositionem, inadæquatè mentitur, hoc est facit aliquid moralitè malum, neg. hoc est facit aliquid, quod reperitur in mendacio, conc. quia admissio quod intentio decipiendi sit de essentia mendacii; facit per se; seu habet illam intentionem decipiendi passivè, vel si velis activè physicè, hoc est, non interposita autoritate: ex eo autem quod faciat aliquid, quod reperitur in mendacio, non sufficit, ut dicatur mentiri, nec ut absolutè dicatur inadæquatè mentiri: alias producendo libertatem, &

voluntatem ; & intellectum mentiretur inadæquatè : quia facit aliquid , quod est in mendacio , scilicèt facit effectum creatum , & in mendacio reperitur esse effectum creatum ; in mendacio autem (dato quod de eius essentia sit intentio decipiendi) non est intentio decipiendi passivè , & activè purè physicè ; sed intentio decipiendi interposita auctoritate , quod est malum morale.

58 Hinc D.Thom. in 2. dist. 39. quæst. vnica , art. 4. *In cognitione speculativa sunt quedam principia naturaliter nota , in quibus nusquam contingit errare ; ut omne totum est maius sua parte, & similia ; in alijs verò contingit esse errorem. De his alijs dico, posse Deum infundere errorem oppositum primis principijs v. gr. (dato quod assensus, & dissensus possint coniungi) posset infundere errorem oppositum huic principio , quodlibet est, vel non est : ut contracto ad materiam purè philosophicam ; non verò sumptum in sua universalitate : quia aliàs posset esse causa per se erroris moralis ; de quo postea. Inferes etiam quid dicendum , si Deus causaret hunc errorem , hoc subiectum non est vir ; quod iudicium posset con-*

iungi cum hoc, *hoc subiectum est Summus Pontifex*: ex quo sequitur, *Summus Pontifex non est vir*; qui est error moralis. Dico ergo, quod vel primum errorem non potest causare in consortio alterius; vel si illum causet, tenetur Deus suspendere ultimum assensum: Ergo *Summus Pontifex non est vir*: quia tamen in Philosophia diximus assensum præmissarum necessitare quoad exercitium ad assensum conclusionis, & esse assensum obiecti conclusionis: verius iudico, non posse Deum per se causare hunc assensum, *hoc subiectum non est vir*, in consortio huius, *hoc subiectum est Summus Pontifex*. Idem de similibus.

§. II.

An possit Deus consiliare errorem purè physicum antecedenter ad suppositionem contingentem?

39 **D**ico 3. Deus antecedenter ad suppositionem contingentem non potest consiliare errorem adhuc purè physicum, si talis error allaturus sit damnum petenti consilium. Ratio est: quia tunc interposita
autho.

auctoritate deciperet. Pro cuius expli-
 catione supponendum est, auctorita-
 tem consiliativam componi ex scientia,
 & recta voluntate erga petentem con-
 siliium: ideò enim sapientes, & benè er-
 ga nos affectos in rebus arduis consuli-
 mus, & eorum audito consilio, nulla
 alia expectata ratione fidentes aggredi-
 mur opus, ostendentes nos propter eo-
 rum auctoritatem opus aggredi: quia
 ipsi utpote sapientes, & prudentes, me-
 lius noscunt inconvenientia: & utpotè
 erga nos affecti nollunt nobis malum:
 Nunc sic: si Deus antecedentèr ad sup-
 positionem contingentem consiliaret
 errorem allaturum nobis damnum, li-
 cèt formalitèr non mentiretur; virtua-
 litèr tamen mentiretur: quia interposi-
 ta auctoritate deciperet. Sed Deus non
 potest virtualitèr mentiri: interposita
 auctoritate: ergo nec consiliare talem
 errorem. Probat. mai. Consilium non
 aliam vim habet movendi, nisi quate-
 nus attenda persona consiliante, sapien-
 te, prudente, & benè erga nos affectis,
 suademur, quod ponere in executione
 consilium, non allaturum sit damnum.
 Sed hoc est interposita auctoritate de-
 cipere, si consilium afferat damnum: et-

ergo interposita autoritate deciperet?

60 Explicatur: Si noscam, consilian-
tē prævīdīsse dānnum, & nībīlo-
mīnus dēdīsse consīlīum, eodē modo
queror de illo, ac sī mēditus esset, vel
saltem queror de eīus malevolentīa;
ergo per consīlīum interponit suam
autoritatē, sapientīam, & benevo-
lentīam; exīndēque virtualitēr interpo-
nit suam veracitatē: quīa nō est cre-
dībile, quod cum meo dānno me deci-
peret. 2. Sī ex consīlīo apud homīnes
sequitur dānnum, frequens excusatio
consīlīantis esset: *Quīs crederet dānnum
eventurum? Ego saltem nunquam crede-
rem*: ergo signum est, quod consīlīans
īterponit suam sapientīam, & bene-
volentīam, & virtualitēr veracitatē;
quīa creditur dīcturus, quod iudicat
bonum.

61 Ex his infertur, Deum nō
posse antecedentēr ad suppositionem
contingentem consīlīare errorem, quī
nō afferat vtilitatē petētī consīlīum,
propter eandē ratiōnem: quīa error
īn se est dānnum; vnde sī error nō af-
ferat vtilitatē, interposita autorita-
te deciperet, & possent conquerī; sī
tamen error afferat vtilitatē, rectē po-
test

est illum consiliare, v. gr. si ex errore in via sequatur, quod fugiam latrones, potest mihi consiliare errorem: quia tunc non est, ut conquerar de illo; potius est ut laudem eius sapientiam, & benevolentiam, quæ me eduxit ex tali periculo, & grates referam cum Augustino supra. Similiter Deus potest consiliare errorem, si ex errore non sequatur mihi damnum; neque ex eius carentia utilitas; ex meo tamen errore sequatur utilitas magna erga alium proximum: quia non est cur querar; potius est cur laudem eius benevolentiam erga homines: quæ benevolentia specialis erga me, & universalis erga omnes constituit authoritatem consiliativam.

62 Ex his patet consequenter ad suppositionem contingentem posse Deum consiliare errorem physicum, v. gr. consequenter ad suppositionem contingentem de maiori probabilitate opinionis in re falsæ, potest consiliare assensum talis opinionis, & consequenter ad æquale fundamentum ad iudicandum benè, vel malè de proximo in rebus non moralibus, potest consiliare, ut benè iudicem; quia prudentia superna

turalis hoc dicitur, & Deus potest consiliare quod dicitur prudentia supernaturalis; & propter rationem supra datam. Quid ergo dicendum, si pertineat ad mores? postea dicemus. P. Arriaga, & sapientis. Magistri iudicant Deum absolute posse consiliare errorem physicum eo quod per consilium non tam interponatur autoritas, quam ostendatur esse de eius voluntate talem rem fieri. Alij sapientis. RR. absolute negant Deum posse consiliare errorem: magis placet explicatio data.

SECTIO II J.

*An Deus possit causare per se errorem
moralem, perniciosum, seu contra-
rium Fidei, aut bonis
moribus?*

63 **S**Up. 1. Div. Thom. in 2.
dist. 39. quæst. vnic. art. 4.

*In cognitione practica sunt quadam quasi
prima principia iuris naturalis, in qui-
bus omnes consentiunt, & nullus in eis
errare potest. Idem dixerat ibi de cog-
nitione speculativa. Circa alia errare
potest: ut ipse ait de Verit. quæst. 17.
art.*

Art. 2. Sed contra : *Ioan. 16. Venit hora, ut omnis, qui interficit vos, &c. ergo his, qui occidebant Apostolos, dictabat conscientia, quod ex hoc placerent Deo. Sed hoc est error : ergo. Idem extensius habet in corpore de iudicio operabilitium ; & ibi art. 4. Inquirens an conscientia erronea liget ?* In hac providentia antecedentè ad suppositionem contingentem creatam non posse Deum causare per se errorem perniciosum, probatur : Deus ex prima ad *Timoth. 2. Qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, antecedentè ad suppositionem contingentem vult seriò omnes homines cognoscere veritates pertinentes ad fidem, & ad bonos mores. Sed cum hac seria volitione non componitur intentio efficax erroris circa finem, aut mores, qualis requiritur ad causandum per se, antecedentè ad omnem suppositionem contingentem, ut diximus agentes, an possit prædefiniri pœnitentiæ ante absolute prævisum peccatum : ergo &c. Unde quamvis fortè benè stet alicui, ut potest iudicare non esse peccatum, quod est peccatum, non potest Deus in hac providentia antecedentè ad suppositionem*

contingentem creatam consiliare, nec aliter causare per se talem errorem: nec ille reputatur inter auxilia Dei, licet sit in causa ut vitetur peccatum, & medio mendacio ancillæ vitari solet peccatum rixæ, aut occisionis, & mendacium non est auxilium Dei.

64 Sup. 2. Deum non posse causare per se errorem contrarium revelationi privatæ, vel publicæ in sensu composito absolutæ credibilitatis revelationis. Hoc patet: quia talis error est peccaminosus, & prohibitus: unde Deus causando illum per se, esset causa per se peccati; & similiter esset causa per se peccati infundendo talem errorem; sicut esset causa per se peccati, si in sensu composito obligationis ad audiendum Sacram infunderet voluntatem non audiendi Sacram. Posset tamen Deusposito imperio circa assensum rei revelatæ ex obligatione credendæ, negare concursum circa assensum; sicutposito imperio circa auditionem Sacri die festo, negare concursum ad externam auditionem: quia per hoc non est cur sit author peccati; hic enim quo attinet ad se, adimplevit præceptum, & carentia assensus, & auditionis non est ipsi

ipsi imputabilis, & consequenter nec peccaminosa.

65 Dico 1. Absolutè, & antecedentè ad suppositionem contingentem Deus non potest causare per se errorem perniciosum. Prob. Error perniciosus, antecedentè ad suppositionem contingentem, est prohibitus, & consequenter obiectivè malus; sicut opposita veritas est obligatoria, & præcepta. Sed Deus non potest causare per se, quod est obiectivè malum: ergo &c.

Dico 2. cum Ripalda hic disp. 6. & disput. 56. de Ente supernaturali, sect. 2. & sapientif. MM. Sendia, contrav. 5. à num. 48. Deus potest causare per se errorem oppositum fidei, & bonis moribus consequenter ad suppositionem contingentem obligationis credendi quaternitatem personarum; vel ad aliã suppositionem sensibilem. Salas, & Oviedo dicunt, tunc mendacium esse bonum; sed Deum solum inclinare remote, & in radice. Prob. tamen conclusio. 1. Deus potest causare per se id, ad quod movet charitas. Sed charitas movere potest ad iudicium erroneum: ergo. Prob. min. Charitas movet ad iudicandum, celebrantem habere intentionem.

tionem consecrandi, & habuisse intentionem consecrandi hostiam, quam proponit adorandam, & esse consecratam. Sed hoc iudicium potest esse falsum; ergò. *Similiter* accidit in absolvente, & baptizante, & similibus. Aliter charitas movet ad hoc iudicium: *Hostia quæ à Parocho proponitur adoranda est consecrata*; dum celebrat. Sed hoc potest esse falsum: ergò. 2. Casu quo rustico proponatur à Parocho, vt credendum Personas Trinitatis esse quatuor, prudentia supernaturalis dicat assensum de quaternitate personarum. Sed Deus potest esse causa per se assensus, quem dicat prudentia supernaturalis: ergò &c. 3. Deus est causa per se rei præceptæ per præceptum divinum, vel saltem per præceptum naturale. Sed in dicto casu talis assensus est præceptus præcepto divino, vel saltem naturali: quia licet præceptum directum sit existimatum; tamen vel Deus, vel natura præcipit, & obligat ad credendum res, quæ existimantur invincibiliter credendæ; sicut opposita prohibet, & sunt peccatum: ergò.

66 Probat. min. ex Div. Thom. quæst. 17. de Veritate, art. 4. vbi inquit

quirens, an conscientia erronea liget? Respondet: *Ligat; sed non eodem modo sicut conscientia recta: recta enim simpliciter, & absolute, & in omnem eventum: erronea vero per accidens, & sub conditione. Ibi sed contra. 2. Observare legalia post tempus gratie revelata erat per se malum: unde dicitur ad Galat. 5. Testificor autem circumcidenti se, quoniam debitor est universae legis faciendae: & tamen conscientia de observanda circumcissione ligabat: ergo erronea conscientia ligat in per se malis. Clarius ibi 4. Secundum Damascenum, conscientia est lex nostri intellectus. Sed facere contra legem est peccatum: ergo facere contra conscientiam quomodocumque est peccatum. Et 5. clarius: Aliquis est praecepto ligatur. Sed quod conscientia dicitur est praeceptum: ergo quantumcumque sit erronea conscientia ligat. Dixit conscientiam rectam obligare absolute: quia conscientiam per se loquendo non potest deponere; erronea per accidens, & ex suppositione: quia per se potest contingere depositio conscientiae, qua contingente ulterius non ligatur. Et quodl. 3. art. 26. ad 1. Quia virtus conscientiae principaliter dependet ex principiis primis iuris na-*

*turalis, principaliter conscientia dicitur,
lex naturalis.*

67 Prob. 4. præcipuè contra aliquos nostros. Deus est causa per se imperij in illo casu : quia est honestum, supernaturale, & meritorium. Sed imperium causat per se assensum falsum: ergo Deus est causa per se assensus falsi. Minor, quæ videtur vera : quia imperium saltem connaturaliter est connexum cum assensu de quaternitate personarum, qui assensus est essentialitèr falsus. Prob. Non magis connectitur imperium de Trinitate personarum cum assensu de Trinitate, quam imperium de quaternitate personarum cum assensu de quaternitate; sed propter primam connexionem, qui est causa per se imperij de Trinitate est causa per se assensus de Trinitate: ergo propter secundam, qui est causa per se imperij de assensu circa quaternitatem, est causa per se assensus de quaternitate, & cum hic sit essentialitèr falsus, erit causa per se assensus falsi. *Explicat.* Deus est causa per se imperij circa quaternitatem post applicatam libere omnipotentiam ad assensum: Nunc sic: quia Deus prædeterminat ad materiale peccatum

cati connexi cum malitia dicimus, esse causam per se malitiæ: sed imperium de quaternitate coniunctum cum applicatione omnipotentia ad assensum, est essentialitèr connexum cum assensu falso, scilicèt cum assensu de quaternitate: ergo qui est causa per se illius imperij, vt coniuncti cum applicatione omnipotentia, est causa per se assensus falsi.

68 2. Si illud imperium non est causa per se assensus falsi: quia signatè, seu quatenus est ex se non intèdit assensum falsum, nec intellectus erit causa per se illius assensus falsi: quia intellectus ex se inclinatur in verum: imò neque vnquam erit causa per se erroris, vel falsitatis, vel assensus falsi propter eandem rationem. Imò nulla ex causis immediatis assensus falsi erit causa per se talis assensus: quia nulla appetit, neque tendit in falsitatem quia talem. Neque voluntas erit causa per se malitiæ: quia non tendit in malitiam, quia talem. 3. Aliud est non imputari errorem imperio, seu voluntati, & hoc est verum; ideòque voluntas non est causa moralis erroris, & in hoc sensu neque imperij; aliud voluntatem, &

imperium non causare physicè, & determinativè actum falsum; & hoc intendimus esse falsum propter dicta.

4. Deus est causa per se illius effectus, in quem inclinat, & influit gratia Dei. Sed supposito tali casu, gratia influit in assensum falsum: quia talis assensus est vitatio peccati: & quia si ille homo esset gravitèr tentatus ad non credendum, non posset vincere gravem tentationem sine gratia Dei, & consequentèr Deus conferret gratiam, ut crederet: & quia in talem assensum influit pia affectio supernaturalis, quæ est gratia Dei; ut de merito dixit Coninc. Ait Sendin num. 49. *Si homo Deum rogaret tunc, an credere teneretur? Responderet affirmativè. Confirm.* Conformitas cum tali conscientia est honesta, & sæpè meritoria. Sed Deus potest causare per se, quod tale est: ergò. Prob. min. Impletio legis est honesta. Sed conformitas cum tali conscientia est impletio legis: ergò. Prob. min. authoritatibus relatis prob. 2.

69 Probari solet conclusio. Deus potest causare per se principia influenza in errorem: quia causat per se hanc mai. *Honestum est faciendum. Sed mentiri*

*iri ob vitandum malum est honestum: er-
gò. De minori probatum est: quod
maior influat, suadetur: quia conc.
min. maior cogit, suadet, & movet
ad assensum conclusionis. 2. Quia in
discursu speculativo, vel pratico prin-
cipia vniversalia se habent sicut causæ
vniversales in ordine physico. Dicere
cum Palaneo influere in conclusionem.
Sed nihil influere falsitatis: quia quod
influit est aliquid perfectionis, & ali-
quid veritatis, videtur falsum: quia
conclusio est adæquatè falsa: & tota
est falsa: quid ergo veritatis influit in
illam in sensu reali, in quo tota est fal-
sa? Forte tutius foret stare in 1. solu-
tione, qua dicit influere per accidens,
sicut Deus in peccatum: quamvis con-
tra hoc faciat intentum nostræ conclu-
sionis.*

70 Dices: nec dari tunc præcep-
tum divinum, nec naturale de assensu:
quia Deus, vel natura solum præci-
piunt id, ad quod re ipsa, & nullo
supposito errore tenemur; non verò
præcipiunt id, ad quod supposito er-
rore tenemur. Similitèr auxilia gratiæ
solum inclinant in id, quod in re est
bonum, non verò in id, quod appa-

ret bonum ; ideòque auxilia gratiæ non iacinant in illum assensum. Sed omiffa communi fententia dicente poffe voluntatem laudabiliter , & meritoriè amare obiectum invincibilitèr iudicatum bonum , licèt in re fit malum , & confequenter in illum amorem influere gratiam Dei : durum enim effer privare talem actum merito fupernaturali.

71 Contra : Quia aliud effer quod detur præceptum directum , & hoc non datur , neque obligatio directa ; aliud effer , quod non detur præceptum reflexum , neque obligatio reflexa ; & hoc effer falium : quia in circumftantijs , quibus invincibilitèr proponitur dari obligationem credendi datur vera obligatio , vt vidimus prob. 2. repetenda. Et prudentia dictat , affensum effer vere obligatorium pro tali cafu , quamvis circumftantiæ fortè fint falæ , ficut dictat oppofitum effer prohibitum , & peccatum. Vndè confcientia reflexa non effer erronea , fed vera. *Explicat.* Hoc dictamen confcientiæ reflexæ effer verum: *Hic, & nunc teneor ad credendum : Hic , & nunc datur obligatio credendi : ergo hic , & nunc datur verum præceptum , & vera obligatio , & non*

solum existimata. Antecedens probatur. Quia aliàs non esset, neque posset esse vera conscientia reflexa dicens: *Hic, & nunc absolute hoc licet*: Si directà esset falsa. Tunc ergo datur verum præceptum: quia præcipit verè id, ad quod vere obligat præcipit vere id, cuius oppositum est peccatum; & præcipit vere ne sit peccatum, quale esset omisio assensus.

72. Dices: cum SS. Primarijs, verum esse dari verum præceptum; sed Deus inquit, non præcipit assensum falsum; sed tantum connatum ad assensum, ex se indifferentem ad veritatem, & falsitatem, & ex adiunctis circumstantijs determinatum ad assensum falsum: cum tamen imperium neque afferat ex se circumstantias, neque præparationem omnipotentia: idè per accidens determinat ad assensum falsum. Hæc responsio difficilis est. 1. Si hic connatus est determinatè ad assensum de quate r nitate essentialitèr falsum, non minus quam connatus circa assensum de Trinitate est determinatè ad illum: quomodo erit connatus indifferens ad veritatem & falsitatem? Connatus namque connexus ex se connaturaliter cum

falsitate non dicitur ex se indifferens ad veritatem, & falsitatem; sicut ignis non dicitur indifferens ad frigus, & calorem; nec materia prima dicitur indifferens ad formam, & carentiam formæ.

73 2. Quia saltem si possibilis sit connatus circa talé assensum reflectens supra circumstantias, & connexus cum præparatione omnipotentia ad talem assensum, erit causa per se assensus falsi.

3. Quia tale imperium, seu connatus si sit essentialitèr liber, supponet essentialitèr circumstantias; si accidentalitèr, eas supponit ea ratione, qua imperium circa Trinitatem supponit cognitionem obligationis de assensu Trinitatis, quamvis nõ connectatur cum tali cognitione: & ea ratione, qua quodlibet imperium, & actu liber supponit libertatem: quid ergo ei deficit, vt sit causa per se assensus imperati? Aliàs neque in rebus purè physicis imperium erit causa per se assensus falsi.

4. Illud imperium exigit præparationem omnipotentia ad assensum; etsi non sit per se solum connexum cum præparatione: ad modum quo octavus gradus caloris exigit formam ignis: quomodo ergo, dicitur nullatenus afferre præparationem

nem

nem omnipotentia ad assensum, & ex se esse indifferentem ad assensum falsum: mitto fortè directè præcipi assensum, & connatum indirectè: quia verius iudico, disp. 1. de Bonitate, sect. 7. præceptum audiendi Sacrum, & similia, directè præcipere actionem externam, & indirectè imperium.

74 Dicit 2. Deum præcipere, quod quatenus est ex parte rustici non detur titulus, vt deficiat veritas assensus: cum autem deficiente imperio non existeret assensus, & consequentèr non esset verus, daretur novus titulus, vt deficeret veritas assensus: ex quo ait non sequitur, Deum præcipere existentiam assensus falsi. *Contra.* Per te Deus præcipit, quod rusticus connetur ponere assensum circa quaternitatem, ne ex defectu connatus detur titulus defectui veritatis: ergò Deus præcipit connatum circa assensum de quaternitate essentialitèr falsum: ergo præcipit assensum falsum. Prob. conseq. Ideò Deus præcipit assensum circa Trinitatem, quia præcipit connatum erga illum; vel si directè præcipit assensum circa Trinitatem; cur non directè præcipiet assensum circa quaternitatem in his cir-

cumstantijs? Conscientia namque reflexa æquè dicitur vnum ac aliud.

75 Dicit 3. Deum non præcipere, quod ex iudicio erroneo proponitur obligatorium: imò neque posse præcipere, si quod ita proponitur, sit obiectivè malum: quia solum præcipit, quod quatenus est ex parte voluntatis non deficiat honestas actionis. Ut autem pateat falsitas illius principij, *Deus præcipit, quod proponitur obligatorium*; adducit casum perplexitatis, in quo assistere infirmo, & audire Sacrum proponitur æquè obligatorium, & neutrum præcipitur determinatè. *Contra.* Deus præcipit per te in casu rustici, quod quatenus est ex parte voluntatis non deficiat honestas in actione. Sed non deficere ex parte voluntatis honestatem in actione in dicto casu, est voluntatem ponere imperium circa assensum de quaternitate, qui est essentialitè falsus: ergo præcipit tale imperium, quod est præcipere assensum falsum ex dictis, quomodo autem sit, vel non sit obiectivè malum, dicemus postea. Deinde illud principium, *Deus præcipit, quod proponitur obligatorium*, est universalitè verum, quando non datur simul
iudi-

iudicium dictans vtrumque extremum libertatis esse obligatorium: quia tunc idem est iudicare vtrumque esse obligatorium, ac exercitè, & practicè iudicare neutrum esse obligatorium, vt latè diximus disp. 2. de Merito. Aliàs nec hoc principium erit verum, *Peccabo si non faciam, quod proponitur obligatorium*: quia etiam in casu proplexitatis proponitur me peccaturum quodcumque faciam, & non peccaturum, quis autem credat non peccaturum omittentem, quod iudicat obligatorium.

76 Dicit 4. Deum præcipere illud, quo non dato, essentialitèr, & per se dabitur peccatum; non tamen illud, quo non dato, per accidens dabitur peccatum: defectus assensus per se non trahit defectum connatus, cuius omisio esset peccatum: quia connatus est componibilis cum eo, quod Deus neget concursus ad assensum; trahit verò per accidens, quia dum est paratus concursus ad assensum, si deficit assensus, idèd est quia deficit connatus. Proposui responsione vt iacet in sapientis. & R. Fateor; connatum ad assensum de quaternitate personarum esse componibilem cum defectu assensus, casu quo Deus neget.

neget concursus: sicut etiam in Catho-
lico bene instructo connatus circa assen-
sum Trinitatis est componibilis cum
defectu assensus ex simili ratione: in-
tendo ergò, quod sicut defectus con-
natus ad assensum circa Trinitatem es-
set peccatum in Catholico bene instru-
cto, quamvis talis defectus non con-
nectatur essentialitèr cum propositione
obligationis, nec per se petat propo-
sitionem obligationis; ita similiter acci-
dit in connatu circa assensum de qua-
ternitate: & quod sicut Deus præcipit
connatum assensus circa Trinitatem in
Catholico bene instructo; ita præcipit
Deus, vel lex naturalis, vel lex cons-
cientiæ connatum circa assensum qua-
ternitatis in illo casu.

77 Quia defectus connatus ip-
samente talem conscientiam, & propo-
sitionem Parochi erit peccatum, quam-
vis talis defectus non connectatur es-
sentialitèr, nec per se petat illam cons-
cientiam, seu propositionem: quia so-
lum intendimus, Deum in illo casu
præcipere connatum, & assensum de
quaternitate in re falsum, eodem modo
se præcipit ieiunium, quando falso
existimatur esse diem ieiunij: & sacrum
quan-

quando existimatur esse diem festum, & defectus assensus erit peccatum, sicut defectus sacri, & ieiunij, quamvis defectus sacri, & ieiunij non trahant per se essentialiter defectum connatus. Itaque Deus præcipit, id quo libere, & voluntariè non dato erit peccatum: & talis est assensus de quaternitate in illo casu, ieiunium, & sacrum.

78 Dices cum alijs SS. MM. Imperium in illo casu, idemque de Deo, non causare per se; sed solum per accidens assensum falsum, quia imperium intendit assensum supernaturalem, & verum, cuius connatus frustratur per egressum assensus falsi; ad modum quo potentia loco motiva intendit motum rectum, & natura effectus connaturales: sicut ergo quod egrediatur motus claudus, & effectus monstruosus, non tribuitur naturæ, nec potentiæ loco motivæ, sed alijs causis: ita similiter quod egrediatur assensus falsus, non tribuitur imperio; sed alijs circumstantijs. Addit quod licet imperium per se afferret eas circumstantias, adeoque esset per se connexum cum assensu falso, non esset causa per se illius; quia nulla intentio affectiva est causa
per

per se effectus frustrantis talem intentionem: cum ergo assensus falsus frustret illam intentionem procurantem assensum supernaturalem, & verum, hinc est quod imperium non est causa per se illius assensus.

79 Si hæc solutio tenet, meo iudicio, eadem doctrina defendi posset, Deum prædeterminando ad materiale peccati non esse causam per se malitiæ formalis, quia non in tēdit malitiam; sed malitia egreditur præter intentionem: quia Deus (dicent) solum intendit, quod est bonum; malitia autem solum tribuitur voluntati defectuosæ creatæ, & se explicant eodem exemplo claudicationis: sicut ergo hæc doctrina displicet in materiali peccati, cur hic non displicebit? Contra 2. quia licet ex hac doctrina rectè sequatur, voluntatem imperantem talem assensum non esse causam moralem, cui imputetur falsitas: quia circumstantia ignorata, utpotè involuntaria, non est imputabilis; attamen, non probat, quod imperium non sit causa per se assensus, qui in re est falsus, aliàs neque assensus falsi pure philosophici esset causa per se voluntas imperans, neque intellectus: quia

quia voluntas signatè tendit affectivè in assensum verum, & intellectus tendit in verum: sicut ergo in hoc casu dicitur voluntatem, & intellectum esse causam per se assensus falsi pure physici; ita quia in nostro casu voluntas imperans tendit affectivè in assensum verum, & effectivè, & affectivè in assensum de quaternitate, qui assensus est essentialitè falsus, erit causa per se assensus falsi; sed pure physica, ad modum quo appetitus materialis sensitivus est causa per se sui effectus conaturalis secundum omnia sua prædicata, & proprietates, & tamen non intendit affectivè signate omnia illa prædicata, utpotè non proposita per cognitionem: sicut ergo appetitus est causa physica per se sui effectus quoad omnia prædicata, quia ex vna parte habet per se, quod eius effectus habeat talia prædicata, & per se habet intendere existentiam talis effectus: ita similiter, quia voluntas imperans assensum de quaternitate, essentialitè habet hunc assensum esse falsum, & per se imperat hunc assensum, ideò erit causa per se huius assensus falsi.

So Itaque signate, & affectivè inten-

tendit assensum supernaturalem verum; at vero cum assensus supernaturalis verus de quaternitate personarum sit impossibilis, exercitè, & affectivè intendit assensum falsum; & aliquomodo affectivè: quatenus intendit assensum possibilem de quaternitate personarum, qui est essentialitè falsus: frustratur itaque intentio affectiva non vero effectiva exercita, & physica. Ad paritates claudicationis, & effectus monstrosi, dicunt aliqui, claudicationem, monstrum esse affectus adæquatè distinctos ab his, qui intenduntur à suis principijs, ideòque accidentalitè illis eveniunt; assensus vero falsus non est effectus adæquatè distinctus ab eo, qui intenditur per imperium; sed verius indico potentiam loco motivam esse causam per se motus claudi: quia aliud est, vnde proveniat, quod motus ille *sit claudus*, & hoc provenit à defectu tibiæ, aliud est vndè proveniat, quod motus claudus *sit seu existat*, vel quæ est causa physica per se motus, qui in re est claudus, & huius est causa per se potentia loco motiva, & imperium, & in hoc sensu est causa per se claudicationis.

81 Similitèr aliud est vndè pro-

veniat, quod assensus circa quaternitatem sit falsus? Et hoc provenit, quia personæ non sunt quatuor; aliud est, quæ est causa per se; ut assensus falsus circa quaternitatem, sit? Et huius est causa per se imperium intellectus, & alia comprincipia. Idem accidit in quovis assensu falso, quia falsitas, ut talis à nullo principio pure physico respicitur. Ad paritatem de monstro, dico, illud non esse iuxta exigentiam cuiuslibet seorsim sumpti, ideòque dicitur ab Aristotele, & D. Thom. contra naturam; non tamen est contra exigentiam utriusque coniunctim sumpti, quia illud coniunctum, quod naturale est, ut *sals*, exigit, est connexum, & causa per se illius monstri. Si velis, quod similiter eveniat in imperio circa assensum; sit ita, modo concedas esse causam per se assensus falsi: non enim intendimus, falsitatem, ut *salem* esse finem intentum, quia finis est honestas imperandi assensum propositum, ut obligatorium: cum tamen hic finis obtineri non possit sine errore, dicimus Deum velle existentiam erroris.

82 Thomistæ respondent distinguentes errorem materialiter sumptum,

tum, & formalitèr sumptum; & quamvis hæ formalitates consistant in positivo, & realitèr identificentur, dicunt, Deum esse causam per se erroris materialitèr sumpti, non verò erroris formalitèr sumpti, sicut dicunt de peccato, quod salvant beneficio distinctionis virtualis, quæ facit vnum esse intra, & alterum extra sphæram Dei: & se explicant cum distinctione virtuali, quæ datur in divinis, vi cuius filiatio realitèr identificata cum essentia est producta, & essentia non est producta: alij dicunt errorem formalem consistere in negativo, sicut malitia formalis, ideòque Deum causare materiale erroris, utpotè positivum, & bonum, non vero formale, utpotè negativum, & malum. Hi eodem modo impugnandi sunt, ac impugnatur materiale peccati, & constitutum peccati commissionis. Vide disp. 4. & 5. de Peccatis.

83 Palanco respondet, 1. Rusticum in eo casu esse obligatum ad credendum sub conditione, *Si ita tenet Mater Ecclesia*: & similiter inclinare piam affectionem ad assensum: qui assensus sub tali conditione est verus. Cum tamen, & teneatur absolute credere

dere propter rationes datas, quia Paro-
chus dicit, teneri ad assensum absolu-
tum, seu ad absolutè credendum: &
teneatur absolutè credere, ita tenere Ma-
trem Ecclesiam in tali casu, vel saltem
ad non dubitandum, quod ita teneat,
solutio videtur nulla. *Resp. 2.* Deum
non præcipere talem assensum, neque
dari verum præceptum; sed obligari
per accidens: quia Deus præcipit obe-
dire conscientie rectæ, & existimat,
eam esse rectam, & similiter dici po-
terit pia affectio per accidens inclinare
in assensum falsum. Hæc solutio impug-
nata est rationibus, quibus impugna-
mus SS. Primarios.

SECTIO IV.

Solvuntur obiectiones.

84 **A**NTE propositionem ob-
iectionum explicare
oportet totam doctrinam huius quæ-
stionis, quia dicimus Deum causare erro-
rem moralem consequenter ad sup-
positionem contingenter; non dicimus,
Deum causare per se errorem moralem
absolutè sine restrictione; sed dicimus

Deum causare per se errorem hic, & nunc obligatorium. Quando dicimus illum errorem non esse obiectivè malum respectu Dei, non ita dicimus, *Error contrarius revelationi non est obiectivè malus respectu Dei*; Sed ita, *Error, est in re contrarius revelationi, dum proponitur obligatorius, quatenus sic propositus non est obiectivè malus respectu Dei.* Seu non est proximè obiectivè malus ille error; sed solum remotè: non est proximè obiectivè malus respectu creaturæ: quia error constituitur in esse proximè obiectivè mali per cognitionem obligationis vitandi illum, quæ tunc non datur; est remotè, & per se obiectivè malus, quia per se petit, quod cognoscatur illum esse malum. *Explicit.* Aliquid esse proximè obiectivè malum est quod non possit licitè amari à prudentè cognoscente eius conditionem. Sed ille error potest licitè amari à sic erranti: ergò. 2. Ille error, seu assensus de quaternitate non est obiectivè, nec materialitè malus respectu creaturæ relatè ad complacentiam, & gaudium de existentia præterita talis assensus: quia creatura licitè, & meritoriè potest gaudere de eo quod elicuerit assensum

de quaternitate, quem existimavit obligatorium. Sed non est cur sit proximè obiectivè malus relatè ad connaturum: ergò.

85 Est tamen obiectivè malus respectu alterius creaturæ distinctæ ab errante relatè ad volitionem causativam eius existentia, si possit vitare talem ignorantiam: quia cum creatura debeat vitare illam ignorantiam in proximo, non potest velle proximum habere errorem cum tali ignorantia, seu in sensu composito ignorantia: quia hoc esset imputabiliter, & interpretativè velle ignorantiam causantem errorem, quam non vitat, & tenetur vitare; at verò cum Deus non teneatur vitare ignorantiam, potest velle dictum errorem in sensu composito ignorantia; hoc est, errorem propositum obligatorium in illis circumstantiis: quia sic obligatorius est proximè obiectivè bonus, & solum est obiectivè malus relatè ad illum, qui tenetur vitare talem ignorantiam, quod si creatura distincta ab errante non possit vitare ignorantiam, neque sit alius, qui eam vitet, potest velle in alio talem errorem: & error non erit proximè obiectivè malus.

relatè ad desiderium in tali creaturâ)

86 Hinc patet assensum illum erroneum in dictis circumstâtijs esse formalitè bonum denominativè , sicut actiones externæ , & obiectivè bonum respectu Dei: & proximè obiectivè bonum respectu invincibilitè ignorantis; & proximè obiectivè bonum respectu alterius relatè ad complacentiam, & gaudium de existentia præterita; imò relatè ad desiderium, si non possit vitare, neque sit alius, qui vitet talem ignorantiam, est tamen proximè obiectivè malus respectu potentis vitare dictam ignorantiam; & remotè malus respectu omnium. Patet etiam quomodò motus primo primi turpes, & alię actiones factæ sine libertate sint obiectivè malæ, adhuc respectu Dei: quia non proponuntur, ut obligatorię, nec ut honestæ, aut saltem licitæ: quod requiritur ut non sint proprię obiectivè malæ respectu Dei.

87 Obijc 1. Deus non potest causare per se effectus in se turpes, & obiectivè malos. Sed error adhuc consequentèr ad propositionem Parochi, & ignorantiam invincibilem obligationis, est obiectivè malus, utpotè oppositus

scius revelationi: ergo Deus non potest causare per se dictum errorem. *Explicat.* Eatenus homo habens talem assensum excusatur à malitia, quia est involuntaria, cum inculpabiliter ignoret falsitatem assensus. Sed Deus cognoscit eam falsitatem: ergo non excusatur à malitia, si causet per se talem assensum: quia falsitas erit per se voluntaria.

2. Nullus homo potest licite suadere alteri errorem, quem scit esse contra fidem, etsi alter inculpabiliter ignoret esse contra fidem, non alia ratione nisi, quia est obiectivè malus: ergo neque Deus poterit suadere, nec consiliare, nec causare per se dictum errorem.

88 Ad argumentum misso, aliqua posse esse obiectivè mala respectu hominis, quæ non sint obiectivè mala respectu Dei, v. gr. occidere, causare morbum, & amentiam est obiectivè malum respectu hominis, & non est obiectivè malum respectu Dei: & causare per se errorem physicum per se loquendo est obiectivè malum respectu hominis, & non est obiectivè malum respectu Dei; & sic de alijs. *Resp. dist. mai.* Deus non potest causare per se effectus in se turpes, & proximè obiectivè

malos, conc. mai. remotè obiectivè malos, subdist. antecedentèr ad suppositionem contingentem obligationis, aut honestatis in existimatione, conc. mai. consequentèr, neg. mai. & dist. min. ille error est obiectivè malus remotè, conc. min. proximè, neg. min. & conf.

89 Ad explicat. Conc. mai. & min. & neg. conf. quoad 1. part. dist. quoad 2. Est Deo voluntaria falsitas obligatoria, seu falsitas vestita illis circumstantijs, conc. conf. est Deo voluntaria falsitas secundum se, neg. conf. Explicatur hæc doctrina. Est communis sensus apud Thom. Sanchez lib. 2. de Matrim. disput. 38. num. 7. quod si vxor ante matrimonium accesserit ad consanguineum mariti, si postea bona fide contraxit matrimonium, Confessarium *nec debere, nec posse monere vxorem*, si non sit futura utilitas, aut futura sit magna difficultas, vt futura est in dicto casu. Interrogant rursus: An si vxor ex alia ratione nolet reddere debitum, possit, & teneatur Confessarius dicere, quod reddat; & teneatur non absolvere, si non proponat reddituram? Soto 4. dist. 18. quæst. 2. art. 4. ad 2. dicit, non posse eiusmodi Cōfessarium monere vxorem,

vt reddat; sed sic debere dicere, *Coniux
tenetur reddere debitum.* Ledesm. 2. p. 4.
quæst. 8. art. 4. dub. 10. sine Cordub.
Sum. quæst. 189. punct. 1. Henriquez
lib. 6. de Pœnit. cap. 27. Thom. Sanch.
supr. num. 8. dicunt, teneri Confessa-
rium obligare ad reddendum debitum:
quia ibi non præcipit rem malam de-
bitam suppositi s circumstantijs, & qui-
dem supposita ignorantia, quod Con-
fessarius non potest fallere vxor, si non
reddat: ergo non potest eam absolvere,
nisi proponat reddere: ergo potest eam
hortari, & cogere, vt reddat. Addunt
cum his, & Medina, apud Thom.
Sanchez num. 10. idem dicendum, si
peccatum ignorantia excusatum sit in
detrimentum proximi: & Medina, etsi
sit continuatum. Quæ dicit Thom. San-
chez, intelligenda etsi pœnitens benè
accipiat monitionem; & videt reme-
dium esse difficilissimum, vt si sit scanda-
lum, vel sequatur notabilis infamia,
v. gr. in exercente bona fide vsuras in
his circumstantijs, Confessarius potest
tacere. Si ergo hæ actiones remotè ma-
læ non sunt voluntariæ Confessario;
quia vult illas sub circumstantijs, qui-
bus honestantur, & sunt bonæ: quare

erit maius error ille respectu Dei, qui non tenetur vitare errorem, & vult errorem sub circumstantiis, in quibus est obligatorius, & bonus: cum Deus causet per se quod per se causant Ministri, *ut verè Ministri Dei*. Ad secundum negant absolutè loquendo propter doctrinam immediatè datam: quia fortè in aliquibus circumstantiis, oportebit obligare, ut continuet assensum erroneum. Præterquam multa licent Deo ratione supremi dominij, & iudicis, quæ non licent homini, Deo licè, relinquere hominem in illo errore obligationis, in quo, non habere errorem, esset malum, & transgressio legis; & error esset obligatorius, iuxta legem Dei præcipientis *non facere malum, non peccare*; & iuxta legem naturalem, & conscientiæ: & ideò esset bonus: & Deus eum causaret per se medio consilio, & præcepto ad illum obliganti, in tali casu.

90. Imò si à tali rustico rogaretur Deus, an teneretur assentiri in illis circumstantiis quaternitati personarum fortè posset respondere affirmativè: quod tamen aliarum iudicio relinquo, *et si verum iudicem*: quia consequenter

ter ad suppositionem est illi bonum, & tenetur assentiri; & consilium præcisè faceret consiliare, vt faceret, quod tenetur. Idem quod dicimus de errore dictum reputa de mendacio, quod existimatur obligatorium; quod proximè est rationi conforme, & solum remotè rationi dissonum.

91 Obijc. 2. Si hæc doctrina est vera, possemus dicere cum Abul. in 24. Matth. quæst. 2 10. Deum posse causare errorem etiam antecedenter contra aliquam revelationem non sufficienter propositam: quia ille error non erit obiectivè malus respectu Dei, nec est obiectivè malus absolutè: si quidem non est prohibitus, nec datur obligatio credendi, vel si hic est obiectivè malus, erit etiam malus error in nostro casu adhuc consequentè: quia cum licèt bene formalitèr operetur rusticus operatur materialitèr male, & eius error in re est oppositus revelationi divinæ. Resp. Deum non posse causare per se antecedentèr ad suppositionem contingentem dictum errorem, quia est proximè obiectivè malus respectu Dei: si quidem nihil est, quod excuset à malitia; & quamvis non datur obliga-
tiq

tio proxima credendi illi revelationi; datur obligatio remota non discredendi: Ideòque dissensus est in re prohibitus.

92 At verò error nostri casus non est proximè obiectivè, & materialitèr malus respectu Dei, nec proximè prohibitus; imò volitio erroris, *ut in illis circumstantijs*, non est materialitèr mala: quia talis volitio intrinsecè respicit circumstantias nudantes eam à malitia: Hinc patet diversitas inter obiecta intrinsecè, & extrinsecè mala; & quare intrinsecè mala dicenda sunt absolute, & de se mala. 1. Quia semper sunt remotè mala, qualia non sunt semper extrinsecè mala. 2. Quia intrinsecè mala de se habent proponi *ut mala* apud mediocriter doctos, licèt per accidens alicui rustico proponantur, *ut bona*. Sicut vis syllogistica rectè dicitur niti talibus, vel talibus principijs: & definitionem esse elariorem definito, et si rustici id ignorent.

93 Instabis: coniunctum erroris propositi, *ut obligatorij* est proximè obiective malum: ergo Deus non potest causare per se errorem adhuc, *ut propositum obligatorium*. Probat^{ur} antecedens.

cedens. Coniunctum proximè resul-
tans ex aliquo constitutivo malo obie-
ctivè, est proximè obiectivè malum.
Sed hoc coniunctum proximè resultat
ex peccato secundum se; quod est in-
trinsecè malum: ergo tale coniunctum
est proximè obiectivè malum, saltem
respectu Dei cognoscentis malitiam.
Mai. videtur vera ex illo *malum ex quo-
cumque defectu*. Resp. Neg. antec. ad
prob. dist. mai. Quod resultat proximè
ex aliquo constitutivo proximè malo
est proximè malum, conc. mai. ex
aliquo constitutivo remotè malo, neg.
mai. absolutè loquendo, & dist. min.
neg. conf. quia ea solum ratione qua
est malum constitutivum erit malum
constitutum: ut patet ex rationibus, &
doctrina data primo argumento.

94 Obijc. 3. Imperium non est
causa per se assensus de quaternitate;
ergo neque Deus. Prob. antec. Impe-
rium non est causa moralis: quia agens
morale non causat per se ultra intentio-
nem: cum ergo imperium tendat affe-
ctivè in illum assensum, ut verum, non
ut falsum, non causabit per se assensum,
ut falsum, sed ut verum: ad modum
quo iudicans mendacium esse bonum,
caus

causat per se mendacium ; vt bonum ; non vt malum. 2. Non est causa per se physica : quia non habet inclinationem ad assensum falsum : cum solum habeat connexionem cum tali assensu pro casu præparationis omnipotentiaë , & non habet connexionem cum tali præparatione. 3. Quia imperium per se loquendo non imperat in particulari hunc assensum , qui proponitur obligatorius , sed in generali assensum propositum obligatorium : hic modus imperandi per se præscindit ab eo quod hic assensus , vel alter sit obligatorius : potestque dari idem numero imperium sub propositione Trinitatis personarum.

95 Argumentum in primis probat , imperium de assensu circa Trinitatem , non esse causam assensus propter eandem rationem. Deinde nos solum intendimus , Deum esse causam per se erroris eodem modo , quo homo est causa per se mendacij propositi , vt honesti : quia Deus medio consilio , & præcepto causat errorem in circumstantijs , in quibus error proponitur obligatorius , & honestus. *Resp.* Neg. antec. Ad prob. dico , imperium esse causam per se moralem reductivè ; non cui imputatur

tur ad laudem assensus; sed quæ est actus moralis determinans agens morale, quod imperium exercitè intendit assensum falsum, quia intendit assensum de quaternitate essentialitèr falsum, quamvis non intendit illum, ut falsum; sicut voluntas est causa per se malitiæ, quamvis non intendat illam, *ut malam*. Itaque agens rationale potest per se agere ultra intentionem signatam, & affectivam: quamvis non ultra exercitam; præterquam affectivè etiam tendit quodammodo in assensum falsum: quia affectivè tendit in assensum de quaternitate, qui est essentialitèr falsus; ad modum quo voluntas tendentis in mendacium propositum, ut bonum est causa per se mendacij. Et sicut baptizans intendens facere, quod facit Ecclesia; sed cum intentione non faciendi Sacramentum, facit Sacramentum, & iuxta Thom. Sanch. promittens cum *vera intentione promittendi*; sed cum *intentione non se obligandi* maneret obligatus: quæ doctrina licet non sit communis; est conformis doctrinæ communi de baptismo. Ita Thom. Sanch. lib. 1. de Matrim. disp. 5. num. 21.

96 Deindè est causa physica assensus,

Jus, quia aliàs nullum imperium esset
 causa physica assensus: quia non est de
 ratione causæ physicae inadæquatae,
 quod se sola habeat connexionem: aliàs
 nulla causa physica inadæquata esset
 causa physica. Sed quod causa adæqua-
 ta ad summum habeat connexionem:
 cum ergo hoc imperium, ut coniu-
 ctum cum præparatione omnipotentia,
 habeat connexionem, hinc est quod est
 causa physica; aliàs neque intellectus
 esset causa physica, cum non habeat
 connexionem. *Ad 3. præter iam di-
 cta. Resp.* Imperium in particulari im-
 perare assensum de quaternitate, quia
 imperat assensum, qui proponitur
 obligatorius, imperat enim assensum,
 quem proponit Parochus, & quem, ro-
 gatus, responderet, se velle, & ut di-
 cit Thom. Sanchez. relatus ad obiect. 1.
 contra Sotum. Si ducere *verbis directis*
 culpa esset; non vacaret culpa inducere
verbis indirectis: quia intentio confes-
 sarij eadem in utroque casu, loquitur
 de Confessario, de quo dicit Soto, quod
 in casu citato non potest dicere *redde
 debitum*; sed debet dicere, *Coniuges te-
 nentur reddere debitum*. Quæ doctrina
 hic applicari potest. Adstruere autem
 duo

duo imperia, alterum supernaturale quod generalitèr dicat, *Impero assensum obligatorium*: alterum naturale, in particulari dicens, *Impero hunc assensum* videtur voluntarium: quia vel illud imperium generale habet vim determinandi, vel non? Si secundum, ad quid datur, & quomodo est efficax? Si primum, & quidem se solo, aliàs non erit efficax, ad quid aliud imperium naturale? Et quis in se experimentalitèr novit hæc duo imperia, & se illa libere habere, quoties erroneè invincibilitèr operatur; secus dum non operatur invincibilitèr?

97 Adverte: ex eo quod Christus non possit habere errorem; non inferatur Deum, non posse causare errorem; sicut ex se Christus non potens habere in se errorem, potest illum causare: non ergo potest Christus habere, quia suppositum Divinum erraret, vel ex alijs capitibus, quamvis Vazquez 3. part. disp. 61. cap. 9. Lugo disp. 21. sect. probabile iudicent, non repugnare Christum errare, seclasa scientia beata, & infusa. Sed verius iudico, errare non posse: quia error auferret à Christo authoritatem, & infallibilitatem Doctoris,

toris, & Testis propriam suppositi di-
vini. Inferes etiam, Deum posse causa-
re per accidens errorem moralem, in-
tendendo videlicet aliquid, ex quo per
accidens sequatur error moralis: ad
modum quo ex præmissa fidei potest
deduci conclusio falsa. Inferes etiam ex
duplici præmissa supernaturali non
posse deduci per se conclusionem fal-
sam: supposito tamen errore illationis,
& consequenter ad illum, Deus posset
causare conclusionem per se; quæ con-
clusio, sicut assensus de quaternitate,
non erit supernaturalis: quia repugnat
assensus supernaturalis, qui sit falsus,
nec supponeret essentialiter præmissas
supernaturales: quia eodem modo de-
duceretur conclusio, si illæ præmissæ
essent naturales.

98 Obijc. 4. SS. PP. dicunt, S. Scrip-
turæ loca, quibus Deus dicitur *exca-*
care, & decipere, intelligenda esse per-
missivè loquendo, seu negativè, sicut
verbum *indurare*. 2. Patres Spiritua-
les, vt discernant bonum à malo spiri-
tu, assignant regulas fixas. Si illustra-
tio continet aliquid contra fidem, aut
bonos mores, dicunt esse effectum mali
spiritus: sin verò sit conformis fidei, &

bonis moribus, dicunt esse Dei, & hæc non esset fixa, si Deus posset causare per se errorem moralem. *Resp. Excacare*, de quo dicitur à SS. PP. solum esse permissivè à Deo, intelligi de errore involvente directè, vel indirectè peccatum formale: cum ergo nos non dicamus Deum posse esse causam erroris involventis peccatum formale, nihil contra nos. *Ad 2.* Ripalda hîc respondet, hanc regulam tradi à SS. PP. ad discernendum spiritum Dei revelatè, ab spiritu diaboli revelanti, quæ recta est, quia Deus nequit loqui falsum. Sed universalis cum SS. RR. loquendo etiâ de illustrationibus: Respondeo, illam regulam esse rectam, loquendo antecedentè ad suppositionem contingentem, in qua inculpabilitè proponatur obiectum obligatorium credendi; non verò consequentè ad talem suppositionem. Vide tamen Puente in *Guia Espiritual*, ubi invenies, spiritum malum aliquando inclinare in bonum, præsertim initio, ut inde postea ducat mala: & ita respondit cuidam Patri interroganti de spiritu cuiusdam fœminæ, ut constat in eius vita, & de hoc diximus satis disp. 2. de Actib. humanis, sect. 7.

Sed clariùs tradit hæc signa in proœ-
mio ad vitam D. Marinæ de Escobar.

99 Objc. 5. Si Deus potest per se
causare errorem oppositum fidei, & bo-
nis moribus adhuc consequentèr ad
suppositionem contingentem, patrare
similitèr poterit miracula in confirma-
tionem doctrinæ falsæ; hoc secundum
est falsum: ergo & primum. Hoc argu-
mentum viam aperit sequenti, & non
absimili disputationi, amico scèdere
huic coniunctæ, idèò ne aliquid desi-
deretur pro huius perfecta notitia,
sequentem disputationem cala-
mo non levi percur-
ram.

DISPUT. VI.

De Patratione miraculorum in confirmationem doctrinae falsae, & de infallibilitate obiectiva fidei.

PRIUS PROPONEMUS, QUAE sint vera miracula: & quae à peccatoribus: quae à dæmonibus: & quae à solo Deo.

SECTIO I.

An, & quae miracula, vel mira possint fieri à dæmonibus?

Up. 1. Miracula strictè talia esse opus arduum, & insolitum totius naturae facultatem superans; seu prater ordinem totius naturae. Ita August. tract. 2.

Ha 2 ia

in Ioan. & D. Thom. 1. part. q. 1 102
 art. 4. lib. 3. contra Gent. cap. 69. &
 cap. 102. & quæst. 6. de Potentia, ar-
 tic. 5. Ex quo sequitur, miracula stri-
 ctè talia solum posse fieri à Deo, vt cau-
 sa principali, etsi causa instrumentalis
 possit esse creatura. Psalm. 135. *Qui
 facit mirabilia magna solus.* Hæc mira-
 cula stricta alia sunt talia *quoad substan-
 tiam*: ea scilicèt, quorum res sup-
 perat, & est præter ordinem totius naturæ,
 v. gr. duo corpora esse in eodem loco;
 vnum corpus esse in duplici; suscitare
 mortuos, & similia. Miracula stricta
quoad modum, sunt quorum res nõ sup-
 perat vires totius naturæ; modus ta-
 men sup- perat, v. gr. sanare morbum
 per medium oppositum sanitati, qualis
 fuit sanitas Ezechia; restitutio visus
 per applicationem luti; sanare solo iusu,
 aut sola invocatione alicuius Sancti si-
 ne applicatione medicinæ; & similibus.

2 Sup. 2. Apud Gentiles aliquan-
 do facta esse vera miracula quoad mo-
 dum, licèt rara, in confirmationem ali-
 cuius veritatis. Sic Claudia Vestalis, vt
 probaret suam castitatem, cum navis
 immobilitèr adhæsisset in Tyberi, dis-
 cinxit se; Zonamque navi alligans, eam,
 quo

quo volebat, duxit. Et Tucia Veitalis, ut probaret suam pudicitiam, aquam Tyberi haustam cribo, tulit in Capitolium anno ab Vrbe condita 609. Aug. lib. 10. de Civit. Dei, cap. 16. & D. Thom. de Potentia, quæst. 6. artic. 5. *Non est à fide remotum, quod Deus verus in commendationem castitatis per suos Angelos bonos huiusmodi miraculum per retentionem aquæ fecerit. Et fortè eiusmodi miraculis concurrebat Deus præruditate temporum, dum probatio fidelitatis vxorum fiebat antiquitus in Hispania per ignem: Hæc (concludit August. ibi) atque alia huiusmodi, nequaquam illis, quæ facta legimus in populo Dei, virtute, ac magnitudine conferenda sunt.*

3 Sup. 3. Regulam traditam à D. Thom. 1. part. quæst. 114. art. 4. de his quæ possunt facere dæmones: *Dicitur tamen quandoque miraculum large, quod excedit humanam facultatem, & considerationem. Et sic dæmones possunt facere miracula, quæ scilicet homines mirantur :: Sciendum tamen est, quod quavis huiusmodi opera dæmonum, quæ nobis miracula videntur, ad veram rationem miraculi non pertingant, sunt ta-*

men quandoque vera res: sicut Magi Pharaonis per virtutem dæmonis veros serpentes, & ranas fecerunt: & quando ignis de Cælo accidit, & familiam Iob cum gregibus pecorum uno impetu consumpsit; & turba domum deiiciens, filios eius occidit, quæ fuerunt opera Sathane, phantasmata non fuerunt, ut August. dicit 20. de Civit. Dei. Et ibi ad 2. Ille verò transmutationes corporalium rerum, quæ non possunt virtute nature fieri, nullo modo secundum rei veritatem operatione dæmonum fieri possunt; sicut quod corpus humanum mutetur in bestiam. Quod idem dicit August. apud D. Thom. hic.

4 Ex quibus, Dico 1. dæmones non posse facere vera, & stricta miracula. 1. Quia non possunt facere, quod superat vires totius naturæ. 2. Quia si aliquando facerent vera miracula, maximè tempore Antichristi. Sed illa non erunt vera miracula: ergò. Prob. min. 2. ad Thesal. 2. Eius adventus est secundum operationem Sathane in omni virtute, & signis, & prodigijs mendacibus. Quod explicat D. Thom. quæst. & art. immediatè citato ad primum cum August. Dicit signa mendacij, vel quia per phantasmata decepturus est, ut quæ non

non facit, videatur facere, vel quia si
 sint vera prodigia, seu mira; non ta-
 men erunt strictè miracula; sed similli-
 ma miraculis, que fiant per servos Dei,
 ut dicit August. apud D. Thom. hic.
 Sed contra. Et hic ad 3. Sicut August.
 dicit lib. 83. quest. Cum talia faciunt
 Magi, qualia Sancti, diverso fine, & iu-
 re sunt. Magi faciunt quærentes gloriam
 suam; Sancti quærentes gloriam Dei.
 Magi faciunt per quedam privata co-
 mercia; Sancti autem publica administra-
 tione; & iussu Dei, cui cuncta creata sub-
 iecta sunt. Et consequenter non possunt
 facere dæmones ea, quæ retulimus sup.
 I. quia quamvis, ut inquit Aug. lib. 83.
 quæstion. quæst. 79. referens Matth. 24.
 Surgent pseudo Christi, & pseudo Pro-
 pheta, & dabunt signa magna, & prodi-
 gia, ita ut in errorem inducantur (si fie-
 ri potest) etiam electi. In quæ: Admonet,
 ut intelligamus, sceleratos homines quæ-
 dam miracula facere, quæ Sancti fa-
 cere non possunt. Sed vel non sunt vera
 miracula: quia infra iungit: Talia qui-
 dem visibilitèr esse apparent. Vel si fue-
 rint, ea facient nomine Dei; vel ut Mi-
 nistri Christi, licet mali: An, & quo-

modò possint ea facere in confirm. doctrinæ falsæ dicemus infra.

5 Dico 2. dæmon potest facere omnia mira, quæ artè Magica fecit Simon Magus, qui meruit honores divinos: Apollonius Tyaneus Magorum maximus tempore Domitiani. Potest etiam omnia mira, quæ Mathematica Mechanica facta sunt Syracusis ab Archimæde contra Romanos dicentes se non contra homines; sed contra Deos pugnare: ab Archita Pythagorico, qui fecit columbam ligneam tali arte, ut volaret. Et Severino Boetio, qui fecit metalla mugire, angues æneos sibilare, aves simulatas canere, homines aëreos buccinare in aëre: ut constat epist. Calsiodori ad eundem. Potest à loco in locum movere corpora: movere ventos, terremotus, & tempestates. Sic refert Philostratus lib. 3; cap. 3. de duobus dolijs, quæ vidit Apollonius apud Indos, quæ cum aperiebantur emittebant imbres, & ventos; clausis verò cessabant. Sic fertur visos serpentes, & homines volantes: & Albertus Magnus dicit, boves aliquando pluisset: vel quia re vera de loco in locum eos

moveat: vel quia ex aëre contracto eiusmodi imagines formabat. Vel quia ludendo visum, faciebat apparere, quæ non erant, quasi essent, *vel mutando phantasiam, & sensus corporeos*, ut dicit Div. Thom. 1. part. quæst. 114. artic. 4. Potest facere iumenta, & statuas loqui. Sic Valer. Maxim. lib. 1. cap. ultim. refert de statua Junonis Monetæ, cum rogaretur per iocum à militibus, an Romam migrare vellet? respondit. Velle, & statua Fortunæ dixit Matronis Romanis. *Ritè me vidistis, ritè me consecrastis.* Credendum tamen est, ipsum voces illas formare; non quod statuis tribuat facultatem loquendi. Vide plura apud Pereyr. in cap. 7. Exodi, disp. 4.

6 Deinde cum dæmon rectè noscat naturas rerum, & sint virtutes singulares occultæ, hominibus ignotæ, in succis, herbis, lignis, lapidibus, animalibus, potest ita eas virtutes loco, & tempore temperare, ut mirabiles producat effectus, & quales nunquam tales virtutes producerent, ut dicit D. Thom. lib. 3. contra Gent. cap. 103. Sic potest morbos sanare, serpentes, dracones, & leones producere per applica-

cationem occultam causarum, & dispositionum; non tamen immediatè, nec solo iussu, aut voluntate: qua ratione Sancti sanabant: nec possunt producere statim animal perfectum secundum magnitudinem, & perfectionem agendi, adhuc per applicationem causarum. Addit D. Thom. de Potentia, quæst. 6. artic. 10. ad 4. *corpora Cœlestia excedunt proportionem motivam demonum, vel propter conditionem nature sue, vel propter damnationem culpa: unde sequitur, quod non possit movere Cœlos, neque sistere eorum motus, & ibi ad 8. Licet demones possint movere aliquam partem terræ, non sequitur, quod possint movere totam terram: quia hoc non est proportionatum nature ipsorum, ut mutant ordinem elementorum. Hoc videtur esse propter damnationem culpa. Et in præsenti providentia.*

SECTIO II.

*An Deus possit facere vera miracula in
confirmationem doctrinae
falsae?*

7 **S**UP. 1. Malos posse facere
vera miracula virtute Dei,
vt constet Matth. 14. citato, sect. ant.
1. Corint. 12. *Nunquid omnes virtutes.
Nunquid omnes dona habent curationum.
Alij datur gratia sanitatum. Alij opera-
tio virtutum.* Quod communiter intel-
ligitur etiam de malis. Sacerdotes ma-
li miracula faciunt consecrando, & ab-
soluendo: & 1. ad Cor. 13. *Si habue-
ro omnem fidem, ita vt montes transfe-
ram, charitatem autem non habuero ni-
hil sum.* Sed quid mirum, quod mali
Christiani faciant miraculum, cum apud
Lucam Discipuli quererentur coram
Christo de quodam, qui in nomine
Christi eiciebat daemonia, cum tamen
Christum, non sequeretur, vt dicit
Aug. 15. de Trinit. *Hoc solum donum
Spiritus Sancti, est quod diuidit inter
filios regni, & filios perditionis.* Et Div.
Thom. 2. 2. quaest. 175. art. 2. *Inquirens*
vtrum

utrum mali possint facere miracula? Cum distinxisset miracula non talia à veris, dicit, vera miracula dupliciter fieri posse. *Vno modo ad veritatis prædicata confirmationem. Alio modo ad demonstrationem sanctitatis alicuius, quam Deus hominibus vult proponere ut exemplum. Primo modo miracula possunt fieri per quemcumque, qui veram fidem prædicat, & nomen Christi invocat, quod etiam interdum fit per malos. Undè supr. Matth. 7. Nonne in nomine tuo prophetavimus? Dicit Hieron. Prophetare, & virtutes facere, & demonia eijcere, interdum non est eius meriti, qui operatur. Secundo autem modo non fiunt miracula nisi à Sanctis, ad quorum sanctitatem denunciandam miracula fiunt. Et sic etiam nihil prohiberet, per aliquem peccatorem miracula fieri ad invocationem alicuius Sancti; qua tamen non dicitur facere ille; sed ille ad cuius sanctitatem denunciandam hæc fierent.*

8 Sup. 2. Omnia vera miracula præter beneficia particularia habere ex se ducere in cognitionem Dei. Ex Div. Thom. 2. 2. quæst. 178. artic. 1. ad 4. *Gratia sanitatum refertur seorsim, quia per eam confert homini aliquod beneficium,*
pre-

præter beneficium commune, quod exhibetur in omnibus miraculis, ut scilicet homines adducantur in Dei notitiam. Sed non esset hoc beneficium commune, nisi miracula ex se haberent ducere in notitiam Dei: ergò. Hac ratione illa Religio, in qua plura fiunt miracula, etiam, ex hoc solo credibilior est. *Confirm.* Ioann. 21. *Alia signa fecit Iesus, quæ non sunt scripta in libro hoc: hæc autem scripta sunt, ut credatis, quia IesuChristus est filius Dei.* Sed maior pars miraculorum, quæ fecit Christus, facta sunt in bonum huius, vel illius, & non ex directâ, & expressâ intentione, apud homines, confirmandi doctrinam, quam prædicabat: ergò ex se habet vim inducendi notitiam Dei, & veritatem Religionis, in qua fiunt 2. Ioann. 11. *Hic homo multa signa, facit: si dimittimus eum sic, omnes credent in eum.* Sed hic discursus esset fatuus, si miracula ex se non haberent vim suadendi veritatem Religionis, in qua fiunt: ergò.

9 Sup. 3. Quando miracula fiunt directè in confirmationem alicuius doctrinæ, aut veritatis, ex se, & apud omnes Gentes esse magnum argumentum

tum illius veritatis. Prob. 1. exemplis
 Claudiae, & Tuciaë Vestalium, quæ
 habitæ sunt vt castæ à Romanis, vi-
 sis miraculis relatis sect. ant. 2. Quan-
 do Apostoli, & viri Apostolici prædi-
 cabant apud Gentes, alij credebant vi-
 sis miraculis factis in confirmationem
 doctrinæ; qui non credebant, dicebant,
 ea non esse vera miracula; sed facta
 arte Magica. Sed hoc probat miracula
 ex se habere magnam vim suadendi
 doctrinam, in cuius confirmationem
 fiunt, apud omnes Gentes: ergò. Ad
 Hebr. 2. *Quomodo nos effugiemus, si
 tantam neglexerimus salutem, quæ cum
 initium accepisset enarrari per Domi-
 num: ab eis, qui audierunt in nos confir-
 mata est, contestante Deo signis, & por-
 tentis, & magnis virtutibus.* Sed non
 esset contestatio Dei apud Gentes, si
 ex se non haberent vim suadendi veri-
 tatem in cuius confirmationem fiunt:
 ergò.

10 Sup. 4. Miracula dupliciter
 fingi posse in confirmationem falsæ do-
 ctrinæ 1. Si fiant à Deo ex directa in-
 tentione confirmandi falsam doctri-
 nam. 2. Si fiant à Deo ex alio fine,
 Minister verò eis abutatur ad confir-
 man-

mandam doctrinam falsam. His suppositis, vnus, vel altè Thomista citatur dicens, Deum in hac providentia posse facere miracula ex directâ intentione cõfirmandi doctrinam falsam. Hac relicta. Alij absolutè dicunt non repugnare fieri miracula, quibus confirmetur doctrina falsa. Ita Durand. Gabriel, Caietan. Bañez, quæst. 1. artic. 5. Michael de Medina lib. 5. de Recta fide cap. 7. Petr. Hurr. disp. 26. Ripald. disp. 4. sect. 5. Ojea. Hi tamen vt indubitatum supponunt, non posse fieri à Deo ex directâ intentione confirmandi doctrinam falsam; sed solum in circumstantijs, in quibus ex abusu Ministri confirmetur. Ita notat Oviedo contr. 3. num. 52. 2. Dicit, repugnare moralitè, sumpta repugnantia morali pro convenientia valdè magna in eo quod Deus non permittat abusum miraculorum, sicut in eo, quod non permittat B. V. incidere in peccata actualia. Ita Taner. hic quæst. 1. dub. 5. Oviedo contr. 3. punct. 4. Non verò repugnare metaphysicè.

11 3. Absolutè dicit repugnare, Deum facere miracula in cõfirm. doctrinæ falsæ. Ita Soto, Suarez disp. 4. sect.

sect. 3. Bellarm. de Notis Eccles. lib. 4.
 cap. 4. Tolet. in 3. Ioan. Lugo disp. 2.
 sect. 1. Torres disp. 9. Coninc disp. 11.
 Muniel. disp. 5. sect. 7. 4. Dicit, re-
 pugnanare fieri miracula in circumstan-
 tijs, in quibus per se confirmetur do-
 ctрина falsa; id est, si miracula fiant ex
 abusu Ministri in circumstantijs, in qui-
 bus adhuc prudentes non possint conij-
 cere miracula fieri ex alio fine, & non
 ex fine confirmandi eam doctrinam: be-
 ne tamen in circumstantijs, in quibus
 per accidens, & ex inadvertentia au-
 dientium confirmetur falsa doctrina.
 Ita Granad. tract. 1. disp. 7. quem se-
 quuntur Salmant. disp. 2. dub. 3. Secun-
 din controv. 5. num. 112. Palanco
 disp. 2. quæst. 2. & Nostri RR.

12. Dicò 1. Certum debere esse;
 Deum non posse facere miracula in hac
 providentia ex directa intentione con-
 firmandi doctrinam falsam. Prob. Certum
 est Deum non posse loqui falsum.
 Sed miracula saltem in hac providentia
 sunt locutio Dei, qua affirmat doctri-
 nam in cuius confirmationem fiunt: er-
 gò. Prob. min: Marc. 10. *Illi autem
 profecti predicaverunt ubique, Domino
 cooperante, & sermonem confirmante*
 se.

sequentibus signis. Ioann. 10. Si mihi non vultis credere, operibus credite. Item Ioann. 15. Matth. 11. Ad Hebr. 2. Contestante Deo signis, & portentis, & magnis virtutibus. In quæ D. Thom. lect. 1. Sciendum, quod testimonium est per loquelam: loquela autem est signum sensibile. Deus autem duplici signo sensibili contestatus est, scilicet verbo, & miraculis. Et clarius 2. 2. quæst. 178. artic. 2. ad 3. ubi conclusionem probat; & rationem præbet. Dicendum, quod semper miracula sunt vera testimonia eius, ad quod inducuntur. Unde à malis, qui falsam doctrinam enuntiant, nunquam fiunt vera miracula ad confirmationem suæ doctrinæ. Et quæst. 6. de Potentia; art. 5. Operatio miraculorum est quoddam divinum testimonium indicativum divine virtutis, & veritatis. Ideò Ioann. 5. Opera, que ego facio, testimonium perhibent de me. Et August. epist. 49. quæst. 6. Deus miraculis loquitur.

13 Confirm. Ex Innoc. III. in cap. Cum ex inuncto, de hæreticis. Non sufficit cuiquam nudè tantum asserere, quod ipse sit missus à Deo; cum hoc quilibet hæreticus assereret; sed oportet, quod

statuat illam invisibilem missionem per operationem miraculi, vel Scripturæ testimonium speciale. Sed testimonium Scripturæ est locutio: ergo & miraculum, quod æquiparatur Scripturæ. Hic est communis sensus SS. PP. apud Suarez tom. 2. in 3. part. disp. 31. sect. 1. inter quos Richard. de S. Victor. *Nonne cum omni confidentia dicere possimus: Domine si error est, à te decepti sumus? Nam ista in nobis tantis signis, & prodigijs confirmata sunt, & talibus, quæ non nisi per te fieri possunt. Ex Ioan. 17. Si opera non fecissem in eis, quæ nullus fecit, excusationem haberent. Ideò Chrysoft. homil. 3. in 2. ad Corinth. Hieron. in Matth. 10. August. lib. 22. de Civit. cap. 8. & lib. de Utilitate credendi; cap. 16. ad Honorat. contra Manich. Iren. lib. 2. cap. 36. Bozius de signis Eccles. lib. 5. cap. 1. Bellarm. de Eccles. cap. 14. contra Gent. & Hæretic. nullis potius argumentis probant falsitatem eorum dogmatum, quam miraculis: ideò nec vnum miraculum in confirmationem suæ doctrinæ illis concedunt. Sic Bozius supr. *Vbi sunt igitur vestra Hæretici miracula? Nulla potestis proferre. Eadem Tert. lib. de Præscript. insultando contra illos.**

14 Dico 2. ut certum, ut dicit Oviedo. Non potest Deus adhuc metaphysicè facere miracula ex directâ intentione confirmandi doctrinam falsam. Prob. Deus non potest loqui falsum. Sed miracula ex se sunt loquutio Dei respectu doctrinæ, quæ per se confirmatur: ergò. Prob. min. ex D. Th. 2. 2. quæst. 178. art. 2. ad 3. *Dicendum, quod semper miracula sunt vera testimonia eius, ad quod inducuntur. Vbi nota semper. August. tract. 24. & 44. in Ioan. Sicut humana consuetudo verbis, ita divina potentia factis loquitur. Idem: Interrogemus ipsa miracula, quid nobis loquantur de Christo? Habent enim si intelligantur linguam suam. 2. Id quod etiam apud Gentes ignaros Scripturarum est verbum Dei, ex se est verbum Dei. Sed miracula etiam apud Gentes sunt verbū Dei; etsi aliquando maximè respectu doctrinæ, quæ directè intenditur confirmari per miraculum: ergò. Prob. min. Exod. 4. ubi Deus dicit Moyse de Ægyptijs: *Si non crederint tibi, nec audierint sermonem signi prioris, credent verbo signi sequentis.* Vbi respectu Ægypt. vocantur miracula sermo, & verbum. 3. Contestare,*

confirmare, testimonium perhibere, sunt locutio. Sed miracula etiam apud Gen-tes sunt contestatio, confirmatio, & testimonium Dei; etsi aliquando, maxime respectu doctrinæ, quæ directè intenditur confirmari: ergò. Prob. min. ex locis citatis pro prima conclusione.

4. Miracula eatenus habent hanc linguam, ut dicit Aug. sunt testimonium, & locutio, ut dicit D. Thom. sunt sermo, verbum, contestatio, & confirmatio, ut dicit Script. quatenus sunt opus singulare Dei factum in confirm. doctrinæ, seu dum per se confirmatur doctrina. Sed miracula ex se sunt opus singulare Dei: ergo ex se habent hanc linguam, sunt locutio, &c.

15 Prob. 2. Miracula non habent vim persuadendi veritatem, quam confirmant, nisi sint locutio Dei. Sed Deus non potest loqui falsum adhuc de potentia absoluta: ergo neque facere miracula in confirmationem doctrinæ falsæ. Prob. ant. Miracula non persuadent doctrinam per modum repræsentationis formalis, sicut cognitio, ut patet: non per modum conditionis obiectivæ, sicut lux; ut etiam est manifestum: non per modum argumenti à priori, aut à

posteriori.

posteriori, quia neque sunt causa, neque effectus doctrinæ: non per modum extremi ex se connexi cum illa doctrina, quia resurrectio mortui ex se indifferens est, ut hic sit, vel non sit Eucharistia: ergo solum persuadent per modum signi locutivi quatenus persuadent illam esse de mente Dei. *Explicat.* Etsi dentur aliqua miracula, quæ ultra esse signum locutivum habeant alium modum suadendi rem, tamen miracula communia hoc non habent. Sed omnia vim habent suadendi doctrinam: ergo omnia sunt signum locutivum.

2. Implicat Deum ordinare ad confirmationem alicuius doctrinæ medium ineptum ad illam confirmandam. Sed suscitatio mortui est medium ineptum ad confirmandam veritatem Eucharistiæ, nisi sit locutio Dei: ergo si illud ordinat, idem est, quia est locutio Dei. Prob. min. ex immediatè dictis.

16 Dices: Miracula sunt specialitè confirmativa veritatis. Sed non essent specialitè confirmativa veritatis, si præcisè essent locutio, seu affirmatio veritatis: quia una affirmatio Dei non est certior alia: ergo non sunt locutio Dei. *Resp.* conc. mai. neg. min. Quia

quamvis miracula non sint locutio certior, sunt tamen clarior, & cadunt supra primam locutionem; ad modum quo assecuratio est confirmatio veritatis, & tamen nihil aliud est, quam repetitio assertionis: & iuramentum in Deo est confirmatio rei promissæ, seu veritatis; & iuramentum in Deo non est certius, quam testimonium. Et de facto iuxta omnes miracula sunt confirmatio veritatis, & de facto sunt locutiones; reputantur tamen inter argumenta credibilitatis: quia est certum, quod suadent veritatem, & non est certum, quod illam suadeant per modum locutionis; ad modum quo de facto reputantur inter argumenta credibilitatis, & de facto iuxta omnes sunt Dei locutio: quia de facto suadent designando illam esse de mente loquentis, in quo consistit locutio. Deinde multa miracula fiunt ad persuadendam revelationem directam, & quod ita se habet, pertinet ad argumenta credibilitatis; dum tamen directe suadent mysterium, erunt motivum redundans, seu non necessarium: idedque à PP. agentibus de motivo necessario, reputantur inter argumenta credibilitatis. Quod assensus
prop-

propter miracula esset strictæ fidei in hac providentia ; inclinât Lugo disp. 1. sect. 7. Ripalda disp. 4. sect. 3. affirmat Lumbier quæst. 4. num. 285. Munnies. disp. 5. sect. 8.

17 Dices; Rectè Deus potest causare per se aliquem errorem, suadere subiectivè aliquam suasionem passivam falsam esse de sua voluntate, quin suadeat esse de sua mente: ut accidit quando Deus præcipit, aut consiliat errorem: ergo poterit facere miraculum in confirmationem doctrinæ falsæ, per quod suadeat obiectivè illud obiectum esse de sua voluntate, quin denotet esse de sua mente. *Confirm.* Deus potest intendere errorem: ergo potest assumere medium aptum, quod ex se in alium non sit. Sed miraculum est medium aptum, & ex se non est malum: ergò. *Resp.* conc. ant. neg. conseq. Quia miracula non habent vim suadendi, nisi quatenus denotant esse de mente Dei: quia ideò suadent, quia apud omnes Gentes ostendunt illam doctrinam esse veram. *Vel clarius:* Conc. ant. dist. conseq. Si aliundè denotet, miraculum fieri, ut suadeat obiectum esse de sua voluntate; non verò de sua mente, conc. conf.

Permissa implicat ; præcisè per positio-
nem miraculi confirmativi erroris , &
facti ex intentione confirmandi erro-
rem , neg. conf. *Ad confirm.* Conc. ant.
dist. conf. Quod ex se malum non sit,
neque hic , & nunc , seu nec per acci-
dens , conc. conf. si hic & nunc & per
accidens malum sit , neg. conf. & dist.
min. & esset malum per accidens , &
hic , & nunc , conc. min. & neg. conf.
Quia fieri ex intentione illa est acci-
dentale miraculo ; & hoc ipso est ma-
lum , quia esset locutio falsa : sicut ver-
bis accidentale est esse mendacium ; quia
accidentaliter significant hoc præ illo ,
& dum sunt mendacia sunt mala. Mitto
hæc probare miraculum fieri posse ex
directa intentione confirmandi erro-
rem , ut constat ex forma arguendi.

18 Dices : Iuxta nos Deus potest
causare per se errorem moralem , & il-
lum consiliare modo dicto : quia bo-
num , non verò quia verum ; & osten-
dendo illum esse de sua voluntate , non
verò de sua mente : ergo poterit simili-
tèr confirmare errorem , quia bonum ,
non verò quia verum. *Resp.* conc. ant.
& conf. in eodem sensu ; hoc est , sicut
diximus , quod in casu ignorantia in-

vincibilis, si rogaretur Deus, an teneretur assentiri quaternitati personarum; posset etiam facere miraculum ad confirmandum, quod in tali casu teneretur; non verò ad confirmandum dari quaternitatem personarum: quomodo autem tunc non concurrat per se ad confirmandam doctrinam falsam, dicemus infra; debet namque tunc constare prudenter miraculum fieri ad confirmandum assensum in tali casu esse bonum; non verò ad confirmandum assensum esse verum. Adverte etiam, quod licet de ratione miraculi secundum se non sit esse signum locutivum; quia de facto fiunt plura miracula, vel saltem fieri possunt, quæ non loquantur veritatem Eucharistiæ determinatè, tamen de ratione miraculi, ut confirmantis aliquam doctrinam est esse locutionem: sicut non est de essentia harum vocum, *Petrus est albus*, significare Petrum esse album, tamen de ratione harum vocum, ut confirmantium Petrum esse album, est significare, *Petrum esse album*: quia non aliam habent vim hoc confirmandi, quam hoc dicendo.

* * *

§. I.

*An possit Deus facere vera miracula in
circumstantijs, in quibus ex malitia
ministri confirmatur doctrina
falsa?*

19 Dico 3. Moralitè repugnat Deum facere miracula in circumstantijs in quibus ex prava intentione ministri per se confirmatur doctrina falsa. Prob. Ad divinam providentiam spectat non permittere, quod secta Lutherana, & Calviniana ita notoriè, & publicè proponatur sub eius nomine, & autoritate, ut homines teneantur credere illa esse dicta à Deo. Sed ita accideret in dicto casu: ergo ad divinam providentiam pertinet illud non permittere: & consequentè illud moralitè repugnat. Maior videtur vera: quia tunc, ut dicit Richardus, iure quereremur de Deo.

20 Dico 4. Repugnat metaphysicè Deum facere vera miracula in circumstantijs in quibus per se confirmetur doctrina falsa; seu in circumstantijs in quibus non possit prudentè dubita-

bitari miraculum fieri ex alia intentione. Prob. 1. Deus adhuc metaphysicè, non potest esse falsitatis testis. Sed si faceret miraculum in illis circumstantijs, esset falsitatis testis : ergò, Prob. min. ex D. Thom. quodlib. 2. artic. 6. ad 4. *Contingere non potest, quod aliquis falsam doctrinam annuntians vera miracula faciat, quæ nisi virtute divina fieri non possunt : sic enim Deus esset falsitatis testis, quod est impossibile.* Et in 2. ad Theol. 2. sect. 2. loquens de Antichr. *Nullus contra fidem faciet vera miracula quia Deus non est testis falsitatis. Undè aliquis predicans falsam doctrinam, non potest facere miracula ; licet aliquis habens malam vitam posset.* In quibus etiam loquitur de alia providentia, vt verba denotant, vide alia concl. antec.

21 Prob. 2. Si Deus faceret miracula in dicto casu mentiretur. Sed Deus mentiri non potest adhuc de potentia absoluta : ergo &c. Prob. mai. Qui proferret verba, quæ non habent aliam vim significandi rem, nisi denotando illam esse de mente loquentis, in circumstantijs, in quibus per se denotetur apponi ad significandum aliquid falsum, falso loquitur, & mentitur.

tur. Sed Deus faceret miracula , quæ ex dictis non habent aliam vim significandi rem , nisi denotando illam esse de mente loquentis , in circumstantijs , in quibus per se denotatur apponi ad significandum aliquid falsum : ergo mentiretur. Maior est certa etiam apud Adversarios : quia hæc esset deceptio activa ; & ex illa non sequerentur minora incommoda , quam ex mendacio formalis : min. constat ex dictis : & consequentia legitimè videtur inferri.

22 Confirm. Miracula esse contestationes , signa , nutus , & locutio Dei , saltem virtualitèr , & modo sufficienti , vt sint locutio , non consistit in intentione occulta Dei , sed in circumstantijs notis , in quibus ratione miraculi prudentèr suadetur illa doctrina. Sed per vos in illis circumstantijs prudentèr suaderetur ea doctrina ratione miraculi : ergo miraculum sufficienti modo esset locutio Dei. Prob. mai. Quædo Apostoli confirmabant doctrinam miraculis , audientes prudentèr credebant ratione miraculi , eam doctrinam esse Dei , & miraculum agnoscebant , vt contestationem Dei. Sed intentio formalis Dei , & finis facien-
di

Si miraculum: in se erat occulta, & solum erant notæ circumstantiæ: ergo quod miracula sint locutio sufficienti modo, non consistit in intétione occulta, sed in eo quod miraculū fiat in circumstantijs notis, in quibus ratione miraculi prudentèr suadetur per se doctrina.

23 Explicat. Implicat Deum vti nostris vocibus, v. gr. his, *non datur Incarnatio*, in circumstantijs, in quibus denotetur falsa doctrina, nisi manifestando se ab illis vocibus auferre vulgarem significationem, non alia ratione, nisi quia apud homines ita significant, & ideo eas sic proferre esset mentiri, & prolatio esset locutio falsa. Sed omnes persuasi sunt, vera miracula significare, sive ex natura sua, sive ex institutione Dei, veritatem illius doctrinæ, quæ per se suadetur miraculo: ergo implicat Deum facere vera miracula, in circumstantijs in quibus per se denotetur falsa doctrina, si dubitari non possit fieri ex alia intentione, etiam si miracula solum haberent denotare veritatem doctrinæ ex institutione Dei: quia patratio esset sufficienter locutio falsa, & mendacium.

24 2. Eatenus tunc non mentiretur

tur Deus, quia non haberet intentionem sufficientem ad mentiendum, scilicet intentionem faciendi miraculum in confirmationem talis doctrinæ. Sed in illo casu haberet intentionem saltem virtualem faciendi miraculum in confirmationem talis doctrinæ: ergo mentiretur. Probatur min. 1. Si proferens has voces, *Non datur Incarnatio*, sine intentione formali dicendi, quod significant; haberet tamen intentionem virtualem dicendi, quod significant: ergo. 2. Si quis rogaret Petrum quod faceret aliquam actionem ad denotandum dictum in re falsum esse de sua mente, Petrus faciens dictam actionem in circumstantiis, quibus prudenter dubitari non posset eam facere ad alium finem, haberet intentionem saltem virtualem manifestandi illud dictum esse de sua mente: ergo si Deus rogatus à ministro, ut confirmaret dictum falsum esse de sua mente per aliquod miraculum, faceret miraculum, saltem virtualiter denotaret, illud dictum esse de sua mente. Et ratio est: quia miraculum, vel se solo est locutio Dei pro illis circumstantiis, vel completur in esse locutionis per illas circumstantias: quia

illæ circumstantiæ sunt quædam conventio inter Deum, & ministrum, ut miraculum significet doctrinam supra quam cadit: siquidem, ut diximus, miracula non habent aliam vim suadendi doctrinam, nisi quatenus denotant eam esse de mente Dei. *Confirm.* Si Minister Regius falsa scriberet, & Rex sciens firmaret, & signaret litteras, etiam renuens, contestaretur falsitatem, nisi aliunde denotaret contrariam intentionem. Sed miracula in dictis circumstantiis sunt sygillum Dei, & quasi subscriptio, quo firmat doctrinam: ergo sufficienter contestaretur eam doctrinam esse de sua mente, nisi aliunde denotet intentionem contrariam.

25 *Confirm.* Tunc datur intentio sufficiens, ut verba sint locutio quando serio proferuntur in circumstantiis, quibus per se denotatur proferri ex animo loquendi. Sed in dicto casu miracula, quæ sunt signa locutiva, & verba Dei, serio proferuntur in circumstantiis, quibus per se denotatur proferri ex animo loquendi illam doctrinam: ergo sunt locutio Dei de tali doctrina. Tandem. Miracula sic facta red-

redderent prudentèr credibilem doctrinam , iuxta omnes : ergo Deus cauſando per ſe miraculum eſſet cauſa per ſe erroris , & deceptionis. Sed implicat, quod Deus ſit cauſa per ſe erroris moralis , & deceptionis , antecedentèr ad ſuppoſitionem contingentem , vt diximus diſp. 3. ergò. *Aliter.* Si miracula ſic fieri poſſent , non redderent prudentèr credibilem doctrinam. Sed per vos repugnat caſus in quo non reddant prudentèr credibilem doctrinam, niſi Deus manifeſtet fieri ex alia intentione : ergo repugnat caſus , quo ita fiant. Prob. mai. Medium æquè indifferens ad verum , ac falſum , non perſuadet doctrinam eſſe veram. Sed ſi miracula ſic fieri poſſent , eſſent medium ex ſe , & ex circumſtantijs indifferens ad verum , & falſum : ergò. Prob. min. Medium, quod ex ſe , & ex circumſtantijs eſt indifferens , vt denotet doctrinam eſſe de mente loquentis; & non habet alium modum ſuadendi eſſe verum, niſi quatenus denotat eſſe de mente , eſt indifferens ad falſum. Sed tale eſt hoc : ergò.

26 Confirmat. Demus proponi Gentili noſtram fidem , & quod Miniſter in confirmationem faciat miraculum,

lum, suscitetur mortuum. Si Gentilis dicat, miraculo non fieri ipsi credibilem doctrinam: quia miracula possunt fieri in confirmationem falsæ doctrinæ: unde convincetur, ne formidet? Non ex miraculo. Non ex eo, quod minister dicat in his circumstantijs non fieri in confirmationem falsæ doctrinæ: quia de hoc formidat. Non ex Scriptura, aut Ecclesia asserente, Deum non posse facere miracula in confirmationem erroris in hac providentia. 1. Quia ipsi non sunt notæ Scripturæ, nec auctoritas Ecclesiæ. 2. Quia miracula sunt indifferentia ad hanc, & aliam providentiam; quomodo ergo cognoscet ea esse facta in hac providentia; & non in alia: ergo dicendum est Deum non posse facere miracula in confirmationem falsæ doctrinæ, ne dicamus huic non posse fieri credibilem nostram fidem.

27 Dices: Hæc probare non posse Deum facere miraculum in illis circumstantijs, quando per se illud operatur; si verò concessit ministro virtutem faciendi miraculum, non loquetur Deus per tale miraculum: quia erit prætermissum à Deo, & locutio debet

esse propriè per se , & liberè causata à loquente. Contra: quia , vt bene P. Ripalda , Deus nunquam potest esse purè permissor miraculi: sicut iuxta communem sententiam nunquam potest esse purè permissor operis supernaturalis; imò neque naturalis boni : itaque minister semper erit causa instrumentalis miraculi; & quamvis efficienter produceret miraculum minister , Deus esset causa principalis.

28 Dices 2. Saltem si Deus decrevit , & manifestavit ministro resurrectionem mortui castinam ; poterit minister prædicare doctrinam falsam, & in confirmationem offerre resurrectionem mortui , in dictis circumstantijs; cum enim decretum de miraculo non sit consequens visionem abusus ministri, miraculum non erit locutio Dei. Contra quia vt miraculum sit locutio Dei sufficit , quod decretum sit post scientiam conditionatam de abusu ministri: Si enim esset locutio factum post visionem absolutam abusus , cur non erit locutio , si fiat post scientiam conditionatam? Miraculum tamen antea factum potest ordinare minister ad confirmandam doctrinam falsam; quia miraculum

anteà factum non se prodit confirmativum doctrinæ modo prædicatæ ; sed Minister illud prodit : quomodò enim confirmabitur doctrina modo inventa ex eo quod Christus suscitaverit Lazarum.

29 Ex his patet, quod etsi non debeat Deum, quod à Parocho proponatur error sub obligatione credendi, quin teneatur illum vitare. Imò quod Deus possit causare errorem moralem, & infundere errorem physicum, & facere miraculum in eius infusione, & disponere media ad persuadendum errorem modo dicto ; non potest facere miraculum, quo per interpositionem autoritatis errorem confirmet : quia ex primis non sequitur quod Deus mentiat ; nec speciale absurdum, propter dicta. Ex 2. sequitur, quod mentiretur ; tale namque miraculum eatenus vim habet confirmandi illam veritatem, quatenus ostendit esse de mente Dei : miraculum itaque influere potest in errorem subiectivè, & exercitè ; id est, potest Deus miraculosè causare per se errorem purè physicum, efficiendo miraculosè errorem. Sed non potest Deus causare errorem obiectivè

medio miraculo, seu interponendo medio illo suam auctoritatem. Seu Deus potest causare per se errorem, vt *causa physica*, non vt *causa testificativa*: nec ex pacto, & conuentione, qua miraculum offeratur in signum veritatis doctrinae, nisi constet oppositum: aliam posset facere miraculum ex directa intentione causandi sic errorem.

30 Dices 3. fallaciter: Deus potest facere miracula in circumstantiis quibus per se non suadeat doctrinam falsam. Sed in dictis circumstantiis non suadet per se doctrinam falsam: ergo &c. Prob. min. Quando prudenter potest formidari miraculum fieri ex alia intentione, non suadet per se doctrinam ad cuius praesentiam fit. Sed prudenter potest formidari fieri ex alia intentione: ergo &c. Prob. min. Quando probabile est, Deum posse facere miraculum in illis circumstantiis ex alia intentione, potest prudenter formidari, an fiat ex alia intentione: quia forte tunc fit ex alia intentione. Sed probabile est, Deum posse facere miraculum in illis circumstantiis ex alia intentione: ergo potest formidari an fiat ex alia intentione. His, & sequentibus malle
audi

audire, quam respondere: quia fallacia est nota; sed solutio implexa pro reflexis.

31 Ad respondendum sciendum est: Non posse prudentèr iudicari, nec dubitari, Deum hic, & nunc, & in quovis casu singulari, facere miraculum ex intentione confirmandi doctrinam falsam: neque ex intentione confirmandi doctrinam diversam ab ea, quæ confirmatur per miracula: quia aliquid posse fieri, non sufficit ad dubitandum modo fieri: sic ferè omnia accidentia possunt esse sine subiecto; & hoc non sufficit ad iudicandum, nec dubitandum, nec prudentèr formidandum, modo esse sine subiecto. In illo casu etiam iuxta Adversarios miraculum esset argumentum credibilitatis, adeòque haberet vim suadendi doctrinam ad cuius præsentiam fit: aliàs nunquam esset argumentum credibilitatis. *Resp. conc. mai. neg. min. Ad prob. conc. mai. neg. min. ad cuius probat. dist. mai.* Quando probabile est Deum posse facere miraculum ex alia intentione in illis circumstantijs, potest prudentèr formidari, an fiat ex alia intentione, si miraculum non fit argumentum credibilitatis illius do-

Arina, conc. mai. si sit argumentum
 credibilitatis illius doctrinae, neg. mai.
 perm. implicatione: quia si est argumē-
 tum credibilitatis doctrinae, ad cuius
 praesentiam fit, per se illam suadet; cum
 autem per se illam suadet, non potest
 prudentèr formidari, an tunc fiat ex
 alia intentione: sicut ferè omnia acci-
 dentia possunt esse sine subiecto; & non
 potest prudentèr formidari, modo ita
 esse: quia non datur adhuc leve funda-
 mentum, ut ita fiat. Deinde, si tunc mi-
 raculum per se suadet eam doctrinam,
 Deus per miraculum esset causa per se
 erroris moralis antecedenter ad suppo-
 sitionem contingentè, quod timeri non
 potest, & dist. min. & non datur funda-
 mentum leve, ut ita fiat, cone. min. &
 datur, neg. min. & conf. Quia miracu-
 lum etiam iuxta Adversos, est argu-
 mentum credibilitatis doctrinae ad cu-
 ius praesentiam fit: quo dato sine fun-
 damento adhuc levi in contrarium, non
 potest formidari hic, & nunc fieri mi-
 raculum ex alia intentione.

32 Instabis: Per nos si Deus posset
 mentiri de potentia absoluta, non es-
 set dignus fide de facto: quia fortè
 tunc mentitur, dum praecipit ut illi

credamus: ergo si probabile est, Deum posse facere miraculum ex alia intentione in illis circumstantijs, potest formidari, an fiat ex alia intentione, quamvis sit argumentum credibilitatis: quia fortè tunc fit ex alia intentione, quando suadet fieri ex hac intentione. Nonne argumentum occasionem præbet dicendi, non esse probabilem sententiam oppositam? Absit. Ideò ad illud, sciendum est, sola miracula non reddere moralitè certam aliquam doctrinam certitudine absoluta exacta ad fidem; sed alia certitudine morali minus stricta; sed excedente probabilitatem. *Resp.* conc. ant. Quia assensus fidei debet esse omnino certus, & sine vlla non solum formidine; sed nec tepore minimo, attenda authoritate: qui tepor daretur si mentiri posset: sicut daretur hic tepor, si solis miraculis confirmaretur doctrina, attento argumento, eo quod probabilis sit sententia opposita, & in hoc sensu intelligitur, quod si probabile esset, Deum posse mentiri, formidare possemus, quod mentitur, dum præcipit, vt credamus: dist. conseq. potest formidari, quando dantur alia argumenta credibilitatis, neg. mai. quando

non dantur, subditt. potest formidari
 formidine composita cum certitudine
 morali, etsi minus stricta, conc. conf.
 aliter, neg. conf. ut vidimus exempla
 accidentium sine subiecto: quia *posse*
feri, non sufficit ad formidandum *fa-*
ctum esse, quando non datur adhuc le-
 ve fundamentum, ut *sit factum*: & dan-
 tur gravissima fundamenta, ut non *sit*
factum. Sicut posse esse destructam Ro-
 mam, non sufficit ad formidandum es-
 se destructam. Deinde, quia cum Deus
 causaret per se errorem antecedentem
 ad suppositionem contingentem, si per
 miraculum suaderet cum certitudine
 morali, etsi minus stricta, doctrinam
 falsam, quod timeri non potest, nunc
 accidere: hinc est, quod non potest fa-
 cere miraculum in illis circumstantijs
 ex alia intentione.

33 Insistes: Id est possibile, in quo
 non apparet implicatio. Sed non ap-
 paret implicatio in possibilitate talis
 miraculi: ergo. Prob. min. Non ap-
 paret implicatorium, quod prudentem
 potest asseri. Sed prudentem potest asse-
 ri possibile tale miraculum: ergo Prob.
 min. Prudentem potest asseri, quod est
 probabile. Sed probabile est esse possi-
 bile

bile tale miraculum : ergò. Dist. mai. In quo non apparet implicatio adhuc probabilitèr, conc. mai. alitèr, neg. mai. & in hoc sensu neg. min. Ad prob. dist. mai. Quod prudentèr potest asseri, & verè, & directè, conc. mai. & falso, & reflexè, neg. mai. & hoc sensu neg. min. & dist. mai. eodem modo. Hæc sunt implexa; sed vera, iuxta ferè omnes, & iuxta omnes.

34 Dices 4. Eatenus non posset Deus facere miraculum in dictis circumstantijs : quia miraculum est locutio Dei: ergo quando prudentèr dubitari potest, an sit locutio Dei, potest fieri miraculum; sed semper dubitari potest, an sit locutio Dei in alia providentia miraculosa : quia probabile est non esse locutionem Dei, nisi in hac providentia : ergo in alia providentia potest Deus facere miracula in dictis circumstantijs. *Resp.* dist. ant. Quatenus miraculum est locutio Dei, saltem est argumentum credibilitatis, quoposito, Deus activè nos deciperet, conc. ant. præcisè, quia est locutio iuxta aliquos, neg. ant. & dist. cons. si non sit tunc argumentum credibilitatis, conc. cons. si sit, permis. supposito primæ par-

partis, neg. conseq. & dist. min. & in hoc, illo, & quovis singulari casu determinato dubitari potest, dari illam providentiam, neg. min. & non potest dubitari, conc. min. & neg. conf. Itaque omnes (saltem si excipias Bañez) dicunt miracula esse locutionem doctrinæ confirmatæ per illa in hac providentiâ, probabile est, Deum posse facere miracula in alia providentiâ, quæ non sint locutio doctrinæ confirmatæ. Sed nullus est casus singularis in quo, & confirmetur doctrina; & simul sit fundamentum adhuc leve, *Nunc non est locutio.* Et ideò nullo casu singulari determinato dubitari potest, nec prudenter verè formidari, *Nunc non est locutio;* sed ad summum solum poterit tepide asseri esse locutionem, attento solo argumento miraculorum, seu quando non dantur alia argumenta pro illa doctrina, ut constat exemplo accidentium, & Romæ destructæ suprâ allato: quia modo non potest formidari, *Nunc est casus alterius providentiæ*, in quo sint sine subiecto: in quo destructa sit Roma. Has fallacias ludi causa proponere placuit, ne similibus illudamur. Deinde In quovis casu singulari, quo
 sic-

feret miraculum in dictis circumstantijs Deus esset causa per se peccati, & peccaret; cum antecedenter ad suppositionem contingentem causaret per se errorem.

SECTIO III.

Solvuntur objectiones.

35 **O** Bije. 1. Si Deus præciperet viro Sancto, ut suaderet bellum contra Mauros, & in confirmationem divini præcepti faceret miracula magna, & evidentia, talia ut Rex, Principes, & populus hilares moverentur ad bellum, illa miracula per se suaderent bonum exitum belli. Sed cum his componitur infelix exitus belli: ergo potest Deus facere miracula, quando hæc per se confirmant doctrinam falsam, Prob. min. D. Bernardus in expeditione Ierosolymitana persuasit iussu Pontificis Eugenij IIJ. bellum contra Turcas, & in confirmationem, quod Deus ei præciperet fideles hortari ad bellum, fecit magna, & evidentia miracula, quibus adeò movit Imperatorem Conradum, & Ludovicum Regem

gem Galixæ, vt ipsi magnos ducentes exercitus ad bellum exierint: cum autem Dei iudicio exercitus destructus fuerit ab hostibus, Europa conquesta est de Div. Bernardo tanquam seductore, & Propheta falso. Quo tempore cum adduceretur cæcus ad D. Bernandum, dixit; Si hic sanaverit, erit signum, quod assistentia Spiritus Sancti hortatus sim ad bellum Ierosolymitanum: & per impositionem manus sanavit cecum, quo illa tempestas sedata est. Ita Guilielm. Abbas lib. 3. vitæ, cap. 4. & ipse Bernardus refert lib. 2. de Consideratione ad Eug. Resp. Neg. absolute mai. quia posset Deus non facere miracula in confirmationem boni exitus belli, vt in casu D. Bernardi, sed solum in confirmationem præcepti divini de suasionem belli, quod, vel iuxta Dei voluntatem punitivam infelicitèr evenit; ideoque præcepit bellum vt puniret infelici eventu. Vel, vt ipse dicit lib. 2. de Confid. Deus medijs illis calamitatibus voluit multos salvare, quod piè credendum est evenisse.

36 Obijc. 2. Primo Reg. 28. ibi Saul ad Pitthonisam, vt suscitaret Samuelem, vers. 11. *Samuelem mihi suscita.*

Vita; qui nuntiaret de eventu prælij Philistinorum. Samuel miraculo suscitatus est, quia vers. 14. *Saul intellexit, quod Samuel, esset; & vers. 15. Dixit Samuel ad Saul, quare inquietasti me ut suscitarer?* Et quod verus fuisset Samuel; licet Tertulian. Hieronim. Isidorusque existiment solum apparuisse Samuelis phantasma, tamen opposita sententia communis est nostris sæculis, & constat ex Eccles. 46. loquendo de Samuele. *Et post hæc dormivit, & notum fecit Regi, & ostendit illi finem vitæ suæ, & exaltavit vocem suam de terra in prophecia: de quo ait V. Gaspar Sanchez, Est locus illustris, cui si antiqui PP. fidem Canonicam cognovissent aliter sine dubio loquuti fuissent:* Nunc sic: Deus fecit miraculum suscitandi Samuelem ad characteres, & artes Pithonisæ: & hoc miraculo confirmatur doctrina falsa, scilicet arte dæmonis posse suscitari mortuos: ergo Deus potest facere miracula in confirmationem doctrinæ falsæ. Ante solutionem audiamus Div. Thom. 2. 2. quæst. 174. art. 5. ad 4. *Anima Samuelis voluntate Dei eventum belli annuntiavit Sauli: Nec obstat, quod arte dæmonis*

num hoc dicitur factum : quia etsi dæmones animam alicuius Sancti evocare non possint , nec cogere ad aliquid agendum , potest tamen hoc fieri , ut dum dæmon consulitur , ipse Deus per suum Nuntium veritatem enuntiet : sicut per Eliam respondit veritatem Nuntijs Regis Ochozie , qui mittebantur ad consulendum Accaron . 4. Reg. 1. Idem habet lib. 89. quæst. 9. cap. artic. 8. & similia habet August. lib. de Cura pro mortuis , cap. 15. Resp. Ibi bene constare non suscitatum Samuelem arte magica : quia Pithonisa perterrita est , vers. 12. *Cum autem vidisset mulier Samuelem , exclamavit voce magna , dixit ad Saul : quare imposuisti mihi ?* Vers. 13. *Deos vidi ascendentes de terra :* quibus aperte monstravit insolitam fuisse arti suæ similem suscitationem. Qui occasionalitèr tunc suscitatus est , vel in pœnam , vel in salutem Saulis iuxta illud : *Cras tu , & filij tui mecum eris* , quæ futura etiam non possunt prædici à dæmone .

36 Obijc. 3. Facere miraculum in illis circumstantijs , non suadet Deum habere intentionem manifestandi illam doctrinam esse de sua mente ; sed solum

intentionem manifestandi, & suadendi illam doctrinam: ergo etsi faceret miraculum in illis circumstantijs, non mentiretur: quia non habet quod requiratur ad locutionem. Prob. ant. Deum media nocte producere lucem manifestativam rerum, non suadet dari in Deo intentionem manifestandi illas res esse de sua mente, sed solum intentionem manifestandi illas res: ergo Deum facere miraculum manifestativum doctrinæ, non suadet dari in Deo intentionem manifestandi doctrinam esse de sua mente; sed solum intentionem manifestandi eam doctrinam. Argumentum probat eadem ratione posse à Deo fieri miracula ex directa intentione confirmandi doctrinam falsam. Resp. Neg. antec. ad prob. conc. antec. neg. conf. disparitas stat in diverso modo manifestandi, quia lux suadet obiectum per modum conditionis illud applicantis potentia visivæ: Ideò quod miraculum producendi lucem solum arguit intentionem manifestandi illa obiecta, at verò miracula, ex dictis, non alias vires habent manifestandi obiectum, nisi quatenus sunt signa loquuti-
va indicantia, illud esse de mente lo-
quenz

quentis: Ideòque si fiat in circumstantijs, quibus per se suadetur aliqua doctrina, hoc ipso indicat illam esse mentem Dei.

37 Objc. 4. Si Deus Eucharistiam instituisset, ita ut maneret in carne visibili, poneretur visibilis ad presentiam verborum consecrationis, etiam casu quo consecrans abuteretur hoc miraculo ad confirmandam doctrinam falsam. Item, si Deus concessisset alicui gratiam sanitatis, sanaret ægrotos, etiam casu quo minister offerret miraculum sanitatis in confirmationem doctrinæ falsæ: ergo saltem dum Deus medio ministro facit miraculum potest illud facere in circumstantijs, quibus minister eo abutatur ad confirmandam doctrinam falsam. Resp. Deum facturum dicta miracula, si in illis circumstantijs non confirmetur per se doctrina falsa; secus aliter. In casu tamen consecrationis fortè non confirmaretur per se doctrina falsa: quia mediocriter credentes, sciunt Christum ex vi verborum extitutum ibi, quamvis minister ex malo fine consecret; & sciunt illud miraculum esse liberum Sacerdoti: quia data est ipsi virtus ad illud faciendum ex quovis sine: Ideòque suspicari possunt,

sunt; miraculum non fieri in confirmationem illius doctrinæ; sed non posset ita consecrare in terris remotis, ubi non haberetur fundamentum ad iudicandum virtutem illam datam esse ad consecrandum vniversalitèr ex quouis fine, nisi Deus, vt dicit Lumbier de Fide, quæst. 4. artic. 2. præconizaret, miraculum fieri à Deo ex alio fine.

38 Idem dico de gratia sanitatis: Si detur fundamentum ad iudicandum gratiam sanitatis datam esse ad vtendum illa ex quouis fine, sanitas ægroti non confirmabit per se doctrinam: Ideòque non sanabit ægrum in confirmationem doctrinæ falsæ in circumstantijs, quibus non possit prudentèr iudicari virtutem sanandi datam esse ad vtendum illa etiam ex malo fine: quia Deus tacens virtualitèr loqueretur per miraculum doctrinam falsam; sicut non potest vti verbis amphibologicis in circumstantijs, quibus non possit iudicari ea verba habere alium sensum. Vnde in casu quæstionis non privat Deus ex malitia ministri potestate faciendi miraculum: quia potest in illo casu facere miraculum, ostendendo fieri ex alio fine; si autem nolit ostendere fieri ex

alio fine, per hanc nolitionem, & non per malitiam ministri impeditur Deus à patratiōe miraculi.

39 Dices : Deus potest loqui amphibologicè : ergo etsi miracula sint locutio, poterit facere miracula æquivalentia locutioni amphibologicæ, seu amphibologica suadentia verum, & falsum. Prob. cons. ponendo casum. Promittat verus minister suscitationem mortui crastinam in confirmationem veræ doctrinæ : Sciat hoc falsus Prophetæ, & promittat illam suscitationem mortui in confirmationem falsæ doctrinæ, tunc Deus posset facere miraculum. Sed illud æquè suaderet vnam, ac aliam doctrinam : ergo potest facere miraculum in circumstantiis, quibus æquè suadeatur verum, ac falsum. *Resp.* quod sicut Deus non potest uti verbis æquivocis in circumstantiis, quibus reddatur prudentèr credibilis doctrina falsa ; id est, sine prudenti formidine oppositi ; ita in iisdem non potest facere miracula amphibologica. Fortè tamen dicet aliquis, quod poterit facere miracula amphibologica, etsi probabilèr reddatur suasibilis doctrina falsa, dummodò sit suasibile oppositum esse
de

de mente Dei, & doctrinam illam falsam non suaderi miraculo: sicut verba Scripturæ probabiliter explicantur sæpè, & à viris SS. in sensu in re falso. Sed hoc aliorum iudicio relinquo. Et ideo fortè in casu posito poterit facere miraculum, quin ostendat, pro qua doctrina confirmanda illud faciat. Si tamen doctrina esset de his, quæ tene-
mur credere, existimo non posse facere eiusmodi miraculum apud Barbaros, nisi ostendendo pro qua doctrina confirmanda id faciat: sic enim magis piè sentiemus de Deo, removendo quantum possumus causalitatem per se erroris tam perniciosi.

40 Obijc. 5. Eatenus Deus non posset facere miracula in dictis circumstantijs, quatenus cooperaretur abusu ministri offerentis miracula ad confirmandam doctrinam. Sed quamvis faceret miracula, non cooperaretur abusu ministri: ergo potest facere miracula. Prob. min. Potest minister abuti potestate supernaturali consecrandi, & gratia sanandi ex fine vanæ gloriæ. Sed tunc Deus esset causa per se consecrationis, & sanitatis, & solum esset permissor abusus ministri, quia potest per

se influere in consecrationem, & sanitatem, quin intendat adhuc virtualitèr abusum ministri: ergo quamvis faceret miracula, non cooperaretur abusui ministri illa offerentis in confirmationem falsæ doctrinæ.

41 Vt clarè procedamus, duplex abusus distinguendus est in offerente miracula ad confirmandam doctrinam falsam: alter consistens in eius mala intentione, & in hunc non influit Deus per se, etsi faceret miracula: alter est deceptio aliorum interposita autoritate Dei; & in hunc influeret Deus per se: quia idem est facere miracula in illis circumstantijs, & nolle ostendere fieri ex alio fine, ac virtualitèr dicere illam doctrinam esse de sua mente. Hinc patet ad exempla. In abusu potestatis consecrandi, & gratiæ sanitatis non est alius abusus, quam mala intentio ministri, & verba, & actiones naturales inde ortæ, in quas non influit Deus per se; consecratio, & sanitas per se sunt bonæ, & à solo Deo physicè elicitæ, nec vitiantur respectu Dei ex mala intentione ministri: quia Deus non vult illas vt intentas à ministro; sed illas secundum se. Vnde non est mirum, Deum posse

posse illas causare per se, quin per se cooperetur abufui ministri: in primo tamen casu datur duplex abufus, & vterque malus, & quàmvis Deus non fit causa per se malæ intentionis ministri, erit causa per se deceptionis interposita authoritate Dei.

42 Inlites: Quàmvis homo diceret, Deum facere miracula ad confirmandam doctrinam falsam, non ideo Deus concurret per se. 1. Quia homo nec per suum dictum, nec aliter, potest obligare Deum, vt concurrat per se ad actiones pravas. 2. Quia hominis dictum, & circumstantiæ, in quibus sit miraculum, non obligant Deum fortius, quam lex, & necessitas naturalis concurrendi cum creaturis ad actiones pravas. Sed hæc lex non obligat Deum ad concurrendum plusquam permissivè ad actiones pravas: ergo nec illæ circumstantiæ. 3. Posset Martyr facere miraculum apertum in confirmationem suæ doctrinæ, ita vt audientes dicerent vera est huius doctrina. Sed nescimus quænam sit eius doctrina; accidat assistere hæreticum, qui dicat doctrinam Martyris esse hunc, & illum errerem Lutheri: ecce quomodo possit fieri

miraculum in confirmationem erroris?
Resp. conc. ant. quod rectè probatur;
 sed nihil contra nos: quia ratio cur
 Deus concurrat per se ad confirmatio-
 nem illius doctrinæ, non est quia ho-
 mo dicit miraculum fieri in confirma-
 tionem doctrinæ; sed quia Deus non
 vult manifestare miraculum fieri ex
 alio fine: Si enim hoc manifestaret, pos-
 set facere miraculum, quin per se con-
 curreret ad confirmationem doctrinæ,
 etiam dicente hoc, miraculum fieri in
 confirmationem doctrinæ. *Ad 3* Con-
 cesso casu, neg. sequelam: quia non at-
 testaretur per miraculum doctrinam
 hæretici, cum per miraculum antè
 non confirmetur doctrina subsequens,
 aliàs etiam per resurrectionem Lazari
 posset idem hæreticus suadere suam do-
 ctrinam, dicendo factum esse in con-
 firmationem huius, & illius erroris;
 quia ratio est eadem: sicut ergo in hoc
 casu deceptio tribueretur soli hæreti-
 co; & Deus non tenetur id vitare; ita
 & in primo.

43 *Obijc.* 6. Si miracula sint re-
 velatio quamvis redundans, & non ne-
 cessaria, qui evidentè cognosceret mi-
 racula, evidentè cognosceret mysteria:

Sed

Sed hoc est falsum: quia dæmones evidentè cognoscebant miracula Christi, & fieri in confirmationem Deitatis ipsius; & tamen, vt inquit Div. Thom. 3. part. quæst. 44. artic. 1. ad 2. tantum suspitione coniectarunt eum esse Deum: ergo &c. Hoc argumentum est contra omnes: quia iuxta omnes in præfenti providentia miracula sunt revelationes Dei. *Resp.* conc. mai. scilicèt, qui evidentè cognosceret miracula, evidentè cognosceret mysteria, si cognosceret etiam evidentè miracula fieri in confirmationem huius mysterij: quia tamen dæmones, vel non cognoscebant evidentè metaphysicè miracula, vel non cognoscebant evidentè fieri in confirmationem huius mysterij: quia vt inquit August. lib. 9. de Civit. Dei, cap. 21. *Christus tantum innotuit dæmonibus, quantum voluit; tantum autem voluit, quantum oportuit.* Ideò non cognoverunt evidentè Christum; sed solum evidentè moralitè, vt insinuat D. Thom. 2. 2. quæst. 5. art. 2. afferendus disp. 7.

44 Obijc. 7. Doctrina falsa potest reddi ita prudentè credibilis per ficta miracula, vt prudentè dubitari non

possit esse vera miracula ; imò talia futura aliqua miracula Antichristi dicunt Maluenda , & Granados : ergo doctrina falsa potest reddi prudenter credibilis veris miraculis. Prob. conf. Eatenus vera miracula in nostro casu essent loquutiones divinæ , quia se se proderent esse tales. Sed hæc ratio est nulla : quia ficta miracula in casu Antichristi se proderent esse revelationes divinas , & non forent : ergo nec vera miracula in nostro casu essent loquutiones divinæ. Resp. Neg. ant. & subsumptam prob. loquendo de credibilitate vniuersali , cum Suarez , dicente Deum teneri manifestare illa miracula ita similia veris esse ficta : Ideòque de alijs miraculis prævenit Deut. 13. *Sì insurrexerit in medio tui Prophetes , aut quasi somnium vidisse se dicat , & prædixerit signum , atque portentum , & evenerit , quod locutus est , & dixerit tibi , eamus , & sequamur Deos alienos , non audies.* Corn. Quia ea signa divinitatis tibi non ostenderunt , quæ ego in Egypto , & deserto ostendi. Ad Galat. 1. *Licet nos , aut Angelus de Cælo evangelizet vobis præterquam quod evāgelizavimus vobis , anathema sit.* Et respectu Antichristi ,
dedit

dedit Deus notitias, & regulas ad cog-
 noscendam falsitatem miraculorum An-
 tichristi: & generalitèr inter alias re-
 gulas dicit Clemens lib. 3. Recogni-
 tionum, *Quod miracula, que fiunt à*
malo spiritu, nulli profunt; secus que à
bono, & quod per se & patientes miracula
nullam patiuntur exceptionem in rectitu-
dine morum. Ita Suarez disp. 3. sect. 13.
 num. 9. Alias regulas dedimus ex Aug.
 & D. Thom. sect. 1. quia 2. regula
 patitur exceptionem assignatam à Div.
 Thom. & Aug. Hæc vera iudico respec-
 tu totiùs Ecclesiæ: quia respectu ali-
 cuius poterit etiam in hac providentia
 reddi credibilis falsa doctrina per ficta
 miracula: sicut per propositionem Pa-
 rochi potest reddi credibilis quaterni-
 tas personarum. Sicut etiam S. Caro-
 lus Borromæus iussit deleri è Marty-
 rologio aliquos, qui in ea Provincia
 habebantur, & celebrabantur, ut San-
 cti, & Innoc. XI. iussit auferri no-
 men Sancti à Ioann. Kala, qui ut San-
 ctus colebatur in Sicilia, & non semel
 contingit Concilia Provincialia errasse
 in rebus fidei proponendis. Vide Bel-
 larmin. rom. 1. lib. 2. de Authori.
 Conc. cap. 1.

Adde,

45 Adde, per miracula ficta non loqueretur Deus, quia miracula ficta non sunt loquutio Dei: sicut si dæmon loqueretur per verba similia verbis Dei non loqueretur Deus per illa verba: ad modum quo Rex non sigillaret, quæ sigillantur per sigillum fictum Regis. Nihilominus iudico Deum nec de potentia absoluta posse permittere per miracula falsa fieri vniuersalitèr ita credibilem falsam doctrinam, vt prudenter formidari non posset esse falsam: quia sicut diximus Deum non posse mentiri de potentia absoluta, quia si de potentia absoluta posset mentiri, timere possemus mentiri de facto: quia fortè tunc mentitur, dum dicit se non mentiturum de potentia ordinaria: Ita similiter si de potentia absoluta permittere posset, reddi vniuersalitèr credibilem falsam doctrinam, timere possemus de facto reddi credibilem falsam doctrinam, vel saltem tepide assentiremur mysterijs præ credibilitate: quia statim occurreret: quid scio, *An dum reddi credibile, quod in hac providentia non permittit, reddi credibilem falsam doctrinam, hoc accidat per ficta miracula?* Itaque ex eo quod mysteria nostræ fidei

fidei sint credibilia sine formidine nec tepore in fertur, nec de potentia absoluta posse reddi credibilem vniversaliter falsam doctrinam per ficta miracula: aliàs Deus non esset de facto summè fidedignus respectu mysteriorum; quia dignus est, quod non credatur summa firmitate, & sine tepore ille, cui non repugnat talia permittere, cum vitare posset. De hoc disp. 6.

46 Obijc. 8. Etsi Rex sciret suum ministrum sigillare aliquod testimonium per sigillum Regis contra Principis voluntatem, non loqueretur virtualitèr per illud sigillum: ergo idem accidet in Deo respectu ministri, cui tradidit facultatem sigillandi doctrinam per vera miracula. *Resp.* Dist. antec. non loqueretur Rex, si non posset facile vitare talem sigillationem, aut ostendere, se non sigillare, permittit antecedens; si hæc posset facile, neg. antec. cum tamen Deus facile possit vitare tale miraculum, vel saltem ostendere se non sigillare talem doctrinam, hinc est quod in tali casu virtualitèr loqueretur; imò hinc sumitur doctrina ad superius argumentum. Rex non esset fidedignus per suum sigillum,

lum, si in eius providentia regulari cadere posset, quod sciens, & potens facile impedire, permetteret per sigillum falsum sigillari aliquas litteras: ergo neque Deus esset firmissimè fidedignus, si permittere posset, per sigillum falsum sigillari vniversalitèr falsam doctrinam.

46 Obijc. 9. Non datur minor connexio inter entitatem peccati, & malitiam, quam inter miraculum, & abusum. Sed Deus potest causare per se entitatem, & permittere malitiam: ergo poterit causare per se miraculum, & purè permittere abusum. Imò & abusum causare poterit per se, & sigillare quoad entitatem; non quoad malitiam. Argumentum fortè vim habebit contra Thomistas. Nos conc. mai. negamus min. De quo latè disp. 5. de Peccatis.

47 Obijc. 10. Posset Deus solvere linguam muti, & quod hic immediate proferret mysterium falsum. Sed tunc confirmaret doctrinam falsam: ergò. 2. Si Deus omnibus notificaret, se nolle per miracula etiam extraordinaria confirmare vllam doctrinam, tunc possent fieri miracula in confirmationem

nem doctrinæ falsæ. Tunc sic : ergo miracula non habent ex se esse locutionem doctrinæ , pro cuius confirmatione fiunt ; sed ex lege Dei. Sed in alia providentia non esset lex Dei : ergo in alia providentia possunt fieri in confirmationem doctrinæ falsæ. Lumb. er, & Munies. conc. mai. neg. min. Verius iudico non posse fieri illud miraculum, nisi aliunde satis constet, non esse factum ad proferendum errorem. *Ad 2.* conc. antec. neg. conf. quia lapis habet naturaliter motum deorsum ; & potest negari motus : habet igitur ex se esse locutionem , sed impediri potest per legem ab habendo in actu secundo, quod ex se petit habere in actu secundo , & conc. min. dist. conf. Si constat non fieri in confirm. conc. conf. si non constet , neg. conf. Quia si constet, non fieri in confirm. nec erunt locutio, nec argumenta credibilitatis : & contraria sententia dicit, posse fieri, dum etiam sint argumenta credibilitatis. Si non constet, saltem erunt argumenta credibilitatis : & hoc sufficeret, ne posset Deus ea facere : & virtualiter essent locutio in actu 2. Quia non habent vim suadendi, nisi quatenus denotant esse de mente Dei.

SECTIO IV.

*An assensus supernaturalis fidei divinæ
possit esse falsus?*

48 **S**Up. 1. Modo non disputare, an falsitas repugnet omni assensui supernaturali: quia hæc est univ ersalior quæstio, in qua Ripalda disp. 59. de Ente dicit, non repugnare assensum supernaturalem falsum; & licet id videatur extendere inter argumenta ad actum fidei; circa hunc suam mentem explicavit de fide infra.

49 Sup. 2. Ex duplici capite fingi posse fidei divinæ non repugnare falsitatem. 1. Quia Deus posset mentiri, vel falsum asserere. 2. Quia actus supernaturalis fidei posset ferri, & moveri ex revelatione falsò existimata. Cum ergo dixerimus, Deum non posse mentiri, tota difficultas est, an assensus fidei possit ferri, & moveri ex revelatione falsò existimata.

50 Scotus in 3. disp. 23. quæst. 1. inclinât, actum fidei posse moveri ex revelatione falsò existimata: ut in casu frequenti rustici, qui assentiret mysterio

rio quia dicto à Deo. Et Ripalda de Ente, disp. 59. num. 33. dicit, posse sine temeritate defendi. Oviedo, duo dicit contro. 5. punct. 2. num. 15. dicit, actum fidei non posse ferri naturaliter in revelationem falsò existimatam. Addit, in hanc omnes Theologos conspirare, & à qua nullus sine temeritate discedet num. 53. non dari repugnantiam purè physicam in actu fidei tendente in revelationem falsò existimatam; ne tamen, dicit, mihi imponam onus excutiendi censuras, quibus non pauci impetunt proferentem, posse actum fidei esse falsum, ideò cogitavit aliam repugnantiam, quam vocat maiorem, scilicèt repugnantiam moralem, & Theologicam resultantem ex bonitate, & perfectione Dei, & radicatum in natura actus, vi cuius perfectionis metaphysicè repugnat, actum fidei tendere in revelationem existimatam, & esse falsum: quia indecens esset Deo præbere concursum supernaturalem ad talem actum. Reliqui omnes cum Suarez disp. 6. sect. 5. & disp. 3. sect. 13. post Bonav. in 3. dist. 23. D. Thom. in 3. dist. 23. part. 2. art. 4. quæst. 1. ad 2. & dist. 24. quæst. 1. art. 1. &

novitèr Muniel. de Fide, disp. 5. sect. 9; Palanco disp. 2. quæst. 4. Addit Petr. Hurtado disp. 19. sect. 5. se non ausurum asserere oppositã sententiam temeritate vacare. Et Lugo disp. 4. dicit, oppositum esse temerarium. Hæc latè proposui, vt iudicium feratur de sententia. Maior in 2. dist. 23. quæst. 10. mediam viam aggressus est, dicit, habitum fidei posse elicere actum circa revelationem prudentèr; sed falsò existimatam; hunc tamen actum non fore fidei divinæ.

51 In primis displicet Oviedo dicens, actum fidei non esse ab intrinseco metaphysicè infallibilem, esse tamen metaphysicè infallibilem ab extrinseco, & similiter dicit, visionem beatam repræsentantem determinatè suam perpetuitatem non esse ab intrinseco metaphysicè infallibilem; sed ab extrinseco; quia indecens esset, Deum destruere talem visionem: cum ergo hæc repugnantia formalitèr fundetur in perfectione, licèt radicatur in actu fidei, idè est repugnantia moralis, & non physica; repugnantia extrinseca, non intrinseca actui fidei. De hoc modo discurrendi, quod attinet ad visionem, diximus
disp.

disp. 2. de Visione, sect. 1. quod attinet ad actum fidei displicet.

52 1. Actus ex natura sua metaphysicè connexus cum eo, quod sit à Deo ut causa per se, & cum eo, quod Deus non sit causa per se falsitatis, ex natura sua connectitur metaphysicè cum eo, quod non sit falsus. Sed actus fidei, utpotè supernaturalis, ex natura sua connectitur metaphysicè cum eo, quod sit à Deo ut causa per se; & cum eo, quod Deus non sit causa per se falsitatis: ergò. Minor quoad 1. partem conceditur ab ipso: quoad 2. prob. min. Actus fidei ex natura sua connectitur cum Deo perfecto. Sed iuxta ipsum, si Deus causaret per se falsitatem, esset imperfectus: ergò connectitur metaphysicè cum eo, quod Deus non sit causa per se falsitatis. 2. Actus per se habens metaphysicè, quod non procedat à Deo falsus, ex natura sua habet, quod sit metaphysicè verus. Sed actus fidei supernaturalis per se habet metaphysicè, quod non procedat à Deo falsus: ergò. Prob. min. Actus per se habens, quod si procederet talis, redderet Deum imperfectum, per se habet metaphysicè, quod non procedat à Deo talis. Sed

actus fidei supernaturalis per se habet metaphysicè, quod si procedat à Deo falsus redderet Deum imperfectum: ergò. Prob. min. Titulo supernaturalis per se habet iuxta ipsum, quod si procedat à Deo, procedat tanquam à causa per se. Sed si procedat à Deo tanquam à causa per se iuxta ipsum, reddet Deum imperfectum: ergò.

53 Confirm. Quia peccatum, *vt tale*, v. gr. mendacium peccaminosum, per se habet, quod si procederet à Deo *vt causa per se* redderet Deum imperfectum, per se, & natura sua habet, quod nec metaphysicè possit procedere à Deo *vt causa per se*. Sed actus supernaturalis fidei falsus per se, & ex sua natura habet, quod si procederet à Deo *vt causa per se*, redderet Deum imperfectum: ergo per se, & ex natura sua habet, quod nec metaphysicè procedat à Deo *vt causa per se*. Sed iuxta ipsum, titulo *supernaturalis* per se habet, quod si sit, procedat à Deo *vt causa per se*: ergo per se, & ex natura sua habet, quod nec metaphysicè possit esse falsus. Hæc proposui non solum ad impugnandam sententiam Oviedo; sed etiam, *vt advertam Palanco eum impugnare*
in.

insistendo in eo, quod verè est maximum absurdum, quod iuxta Oviedo solum moralitèr repugnet, actum fidei esse falsum: cum Oviedo dicat, metaphysicè repugnare actum esse falsum; sed eam impossibilitatem formalitèr non esse intrinsecam actui; sed extrinsecam consistentem in perfectionibus moralibus Dei, quæ ideò dicitur moralis.

§ 4 Dico cum omnibus, actum fidei supernaturalis esse metaphysicè infallibilem, & cum ferè omnibus, ex natura sua esse metaphysicè infallibilem, quod id habeat ex natura sua, casu quod sit metaphysicè infallibilis, probatum manet contra Oviedo. Quod sit metaphysicè infallibilis, missis alijs rationibus apud Gonet disp. 1. art. 4. §. 6. Sendin contr. 7. à num. 11. Palanco disp. 2. quæst. 4. Prob. 1. Actus absoluta, & infallibili certitudine certus, est metaphysicè infallibilis. Sed actus fidei est absoluta, & infallibili certitudine certus: ergò. Maior videtur nota: quicquid dicat Oviedo, hæc verba *absoluta, & infallibilis certitudo*, plus sonant, quam certitudinem naturalem. Prob. min. ex Trident. sess. 6. can. 16.

Si quis magnum illud usque in finem perseverantia donum se certo habiturum absoluta, & infallibili certitudine dicat, nisi hoc ex speciali revelatione audierit, Anathema sit. 2. Notitia non solum certa, sed certissima est notitia metaphysicè infallibilis. Sed actus fidei est notitia non solum certa, sed certissima: ergò. Prob. min. Act. 2. Certissime sciat domus Israel, quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus hunc Iesum, quem vos crucifixistis.

55 3. Actus fidei est magis certus, & infallibilis, quam actus scientiæ. Sed actus scientiæ, saltem plures, sunt metaphysicè certi, & infallibiles: ergò. Maior est August. 7. Confes. cap. 10. *Facilius dubitarem me vivere, quam esse vera, quæ audiui.* Chrysost. homil. 21. ad Hebr. 11. *Fides est argumentum non apparentium, id est, maiorem certitudinem de illis faciens, quam de his, quæ videntur.* Basil. homil. in Psal. 115. ait: *Fidem persuadere præ omnibus rationalibus methodis.* Et hæc est conclusio Div. Thom. 2 2. quæst. 4. art. 8. *Quamquam sapientia, scientia, & intellectus quoad nos certiores sint ipsa fide; secundum se tamen cum fides imitatur primæ veritatis*

veritati, ea est omnium virtutum intellectualium certissima. Ne quis tamen fallatur, ibi explicat Div. Thom. quo sensu scientia sit certior quoad nos: Quia ea, quæ sunt fidei, sunt supra intellectum hominis; non autem ea, quæ sunt scientia, sapientia, & intellectus, ideo ex hac parte fides est minus certa. Et hac ratione fides compati potest cum formidine indeliberata, cum qua nõ componitur scientia. Ita explicat D. Thom. hanc maiorem certitudinem scientiæ quæst. 10. de Veritat. art. 12. ad 6. & quæst. 14. art. 2. ad 7. & in 2. dist. 23. quæst. 2. art. 2. quæst. 3. De hoc agemus disp. 9. Dicitur etiam fides certior scientia; non quia inter connexiones metaphysicas detur vna maior alia absolute, & positive; sed quasi conditionate & negative; id est, ita ut faciat hunc sensum: Si aliqua est certior, est fides: si pro vna relinquenda est alia scientia relinquenda pro fide. Quia principia scientiæ aliquando fefellerunt, fidei nunquam. Idem Bern. Alens. Bonav. Richard. à S. Victor. apud Suar. disp. 6. sect. 6.

56 Confirm. Actus habens motum ex motivo certiori, seu certius con-

nexo cum obiecto , & ex principio infallibiliore , est certior. Sed actus fidei ex se habet moveri ex testimonio Dei in re existenti , quod est certius , seu certius connexum cum obiecto , quam motiva scientiæ ; & ex habitu fidei , infallibilis influens in actum , quam habitus scientiæ ; ergò. Totus discursus est Div. Thom. immediatè citati : ideò dicit ibi ad 2. *Multo certior est homo de eo , quod audit à Deo , qui falli non potest ; quam de eo , quod videt propria ratione , quæ falli potest.* Et ibi: *Sed contra accepistis id non ut verbum hominum ; sed ut verè est verbum Dei. Sed nihil est certius verbo Dei : ergo scientia non est certior fide.* Ideò lumen naturale circa ea , quæ videntur prima principia , quæ sunt eadem unum tertio sunt eadem inter se , limitamus , vel corrigimus in Trinitate ; & alia limitamus in Incarnatione , & Eucharistia. Principia verò fidei , & lumen fidei nunquam limitatur , nec limitari potest.

57 Consi rm. 2. ex D. Thom. 2. 2. quæst. 1. art. 3. vbi quæst. inquirenti, An fidei possit subesse falsum ? respondet: *Cum obiectum formale fidei sit veritas prima , ei nihil potest subesse falsum.*

Vbi dat conclusionem, & rationem: quia supponit fidem non posse moveri ex revelatione existimata; sed solum ex vera revelatione infallibilitèr connexa cum objecto. *Confirm.* 3. Certitudo, & veritas, utpotè proprietates actus intellectus, eo altiori gradu debent poni in actibus intellectus, quo isti sunt nobiliores. Sed possunt dari actus naturales, qui habeant veritatem, & certitudinem metaphysicam: ergo assensus fidei, qui præter Dei visionem est omnibus nobilior, debet habere veritatem, & certitudinem metaphysicam.

49 3. Iuxta Div. Thom. 2. 2. quæst. 1. art. 3. ad 1. *Omnes virtutes, quæ perficiunt intellectum, excludunt totalitèr falsum.* Sed habitus, & actus fidei sunt virtutes, quæ perficiunt intellectum: ergò. 2. Iuxta D. Thom. hic ad 1. *Quia de ratione virtutis est, quod se habeat solum ad bonum.* De ratione virtutis supernaturalis est perficere perfectione propria illius virtutis. Sed perfectio propria virtutis intellectus est veritas formalis; sicut perfectio propria virtutis voluntatis est bonitas formalis: ergò sicut implicat voluntatem perfici virtute supernaturali voluntatis,

quin actus sit formalitèr bonus, implicabit, intellectum perfici virtute supernaturali intellectus, qualis est habitus fidei, quin actus sit formalitèr verus, & consequentèr fides non potest moveri ex revelatione falsò existimata, & actus quo rusticus credit quaternitatem personarum non erit actus fidei Theologicæ supernaturalis: quia est conditio necessaria, vt Deus paret concursum ad actum fidei Theologicæ simpliciter talem (& non solum secundum quid talem) veritas obiecti: sicut quod obiectum delectabile non sit prohibendum, vt Deus paret concursum Christo ad eius amorem.

50 Explicat. conclusio ex Suarez. Possibilis est virtus supernaturalis ita determinata ad verum, vt non possit moveri, nisi ex obiecto verè existenti: quia non apparet implicatio. Sed rectè concipitur, habitum fidei esse huiusmodi: quia est participatio divini luminis, vt cum omnimoda certitudine moveat intellectum ad suos actus, eumque affigat veritatibus obscuris: ergo habitus supernaturalis fidei non potest moveri, nisi ex obiecto verè existenti: neque ad actum non verum. Ex his patet, disparitas

ritas ad virtutes voluntatis intrinsecè respicientes bonum : quia hæ virtutes perficiunt formalitèr voluntatem perfectione propria virtutis , eo præcisè, quod tendant in obiectum apparentèr bonum : quia hoc ipso actus erit amplexus bonitatis , honestas formalis erit voluntaria , & imputabilis ; sicut contra actus erit formalitèr malus , si tendat in obiectum in re bonum , & apparentèr malum ; at verò actus intellectus non erit formalitèr verus , si obiectum non existat in re : ideòque actus rustici de quaternitate personarum non elicitur à fide ; habet tamen meritum fidei consistens in imperio , quod est supernaturale.

51 Circa iudicium, seu cognitionem regulantem hoc imperium, vel dic esse iudicium reflexum dictans, *Quoties proponitur obiectum moralitèr certum, & obligatoricè credendum, honestum est credere.* Quod iudicium sive sit conclusio formalis, ut vult Coninc ; sive non , ut Lugo , est verum ; vel dic regulari apprehensione suavisiva supernaturali veritatis , ut vult Ripalda : quia cum in apprehensione nequeat esse falsitas, rectè poterit esse supernaturalis, quamvis

in falsitatem inclinēt consequentē; vel si neque apprehensio præcedat supernaturalis suafiva, nec iudicium supernaturale reflexum; sed solum iudicium naturale directum de veritate obiecti; tunc imperium non erit meritorium præmij supernaturalis: quia iuxta omnes, ad præmium supernaturale requiritur cognitionem regulativam meriti esse supernaturalem, quale non esset iudicium falsum. Hinc patet quale sit iudicium prudentiæ supernaturalis dictans adorationem hostiæ, & elargitionem eleëmofynæ; nõ enim est *directum* iudicans, hostiam esse consecratam, hominẽ esse pauperem; neque reflexum dictans, *honestum est adorare hostiam consecratam, & hæc est consecrata*: quia posset esse falsum: sed ita: *Honestum est adorare hostiam, que prudentèr creditur consecrata*. Et similiter de elargitione eleëmofynæ, quæ iudicia sunt vera etiam in minori. Itaque cognitio regulans actus supernaturales virtutum moralium, non est falsa.

52 Obijc. Actus fidei supernaturalis non est verus titulus nitendi testimonio Dei: quia assensus de quaternitate personarum in rustico nititur testimonio

monio Dei, & est falsus; neque titulo supernaturalis: quia supernaturalitati actus sufficienter consulitur, si ex natura rei nequeat esse falsus; ergo actus fidei ex nullo titulo est essentialiter verus. *Resp. permis.* actum fidei non habere esse essentialiter verum titulo supernaturalitatis præcisè, nec titulo nitendi testimonio Dei; habere posset ex utroque cap. Sicut homo non habet esse risibilem ex eo, quod sit animal; neque ex eo, quod sit rationalis; sed ex complexo, & sic accidit in alijs; idè argumentum sumptum ex divisione prædicatorum, plerumque est inefficax. Deinde id habet ex eo, quod actus supernaturalis fidei habet moveri ex revelatione verè existenti, & non aliter, & ex eo, quod habitus est essentialiter determinatus, ut non moveatur nisi ex obiecto verè existenti; & insuper, ut non influat nisi in actum verum, propter rationes conclusionis. Habitus fidei ex eo, quod sit participatio divini luminis, data, ut cum omnimoda certitudine moveat intellectum ad suos actus nequit influere in actum falsum.

53 Objc. 2. Visio beata non est essentialiter infallibilis: ergo neque
assen-

essensus fidei. Prob. ant. Visio beata titulo beantis, est perpetua, & repræsentativa perpetuitatis visionis: vel ergo est destructibilis, vel non. Si primum, est falsa: quia affirmat suam perpetuitatem destructibilem, & connectitur metaphysicè cum sui non destructione. Si secundum, erit Deus, cui solum convenit esse indestructibilem. *Resp.* omis-
 sis aliorum solutionibus. Visionem istã numero esse naturalitèr indestructibilem; idèdque ista numero durabit per æternitatem: non est essentialitèr indestructibilis, nec affirmat se determinatè duraturam per æternitatem; sed hanc, vel illam vagè duraturam per æternitatem, cum qua veritate essentialitèr connectitur. Si roges cur hæc visio non affirmet se determinatè duraturam per æternitatem, siquidem re vera est duratura? *Resp.* Idèd non repræsentare determinatè suam durationem, ne sit essentialitèr indestructibilis: quia cum sit essentialitèr vera, connecteretur metaphysicè cum sui non destructione. De hoc latè disp. 2. de Visio, à sect. 1.

54 Obijc. 3. Si aliquod absurdum sequeretur ex possibilitate falsitatis in nostra fide, esset quia prudentèr possimus

mus dubitare, aut formidare de eius veritate (sic probant aliqui nostram conclusionem) sed hoc non sequitur, quia ad prudentem formidinem excludendam sufficiunt argumenta credibilitatis, quæ solum habent connexionem moralem, & eadem possent dari non existente revelatione in re, ut diximus de rustico: ergo nullum absurdum sequitur. In primis huic argumento respondere tenentur, hi qui prædicto modo probant conclusionem; nos verò qui aliter eam probamus, respondere non tenemur. Nihilominus respondeo ex dictis: argumenta credibilitatis, quæ reddant vniversalitèr credibilem doctrinam respectu totius Ecclesiæ, quidquid sit de vno, vel altero; vna, vel altera Provincia, habere connexionem metaphysicam cum veritate doctrinæ: quia connectuntur metaphysicè cum eo, quod Deus non permittat doctrinam falsam, ita vniversalitèr proponi, ut suo nomine obligatorie credendam: non enim esset dignus summa fide respectu mysterij veri, qui permittere posset, eadem credibilitate, & obligatorie proponi credendum mysterium falsum; ut docet Suarez disp. 3. sect. 13.

de quo disp. 6. Quia tamen hoc solum est probabile, ideo dicimus, assensum fidei resolvi non posse in argumenta credibilitatis: quia hæc *certo* solum habent connexionem moralem cum mysterio; non verò habent *certo* connexionem metaphysicam.

55 Obije. 4. Actus supernaturalis fidei potest influere in actum falsum: ergò potest esse falsus, cum non magis videatur repugnare vnum, ac aliud. Prob. ant. In hoc syllogismo, *Omnis homo est peccabilis: Christus est homo: ergo Christus est peccabilis*: minor, quæ est de fide, influit in conclusionem falsam. *Alièr*: Dicta conclusio falsa, est, vel potest esse ab intrinseco conclusio, & consequenter essentialitèr dependere à præmissa illa supernaturali. Sed quod dependet essentialitèr à principio supernaturali, est supernaturale: ergò dicta conclusio est supernaturalis, & falsa; & consequenter poterit dari cognitio supernaturalis falsa. Ex his concludunt, habitum fidei posse continere actum falsum, sicut eum continet actus fidei. Omisiss alijs solutionibus, respondeo, permissio, quod actus fidei possit influere in actum falsum,

sum, non posse esse falsum in se; ad modum quo infusio erroris potest esse supernaturalis; & error non tam facile vincitur, quod possit esse supernaturalis; at verò ex hoc non sequitur, quod conclusio, quæ est falsa sit supernaturalis essentialitèr: quia conclusio, etsi talis sit essentialitèr, non petit minorè esse supernaturalem; eodem enim modo daretur talis conclusio, si minor, scilicèt, *Christus est homo*, esset actus naturalis, vt patet. Nec sequitur, habitum fidei posse influere in actum falsum: quia aliàs non esset ita excellens participatio diuini luminis, vt cum omnimoda certitudine moveat intellectum ad suos actus; at verò nullum sequitur inconueniens, ex eo quod consequentèr ad hunc errorem invincibilem, *Omnis homo est peccabilis*, actus fidei causet per se actum falsum; ad concurrendum enim per se non requiritur inclinatio, saltem in causa inadæquata vt tali.

56 Obijc. 5. In casu rustici iudicium credibilitatis esset supernaturale, & etiam est falsum: quia dicitur, quaternitatem personarum esse credendam fide supernaturali. Sed circa quaterni-

tatem personarum non potest dari fides supernaturalis: ergo illud iudicium est falsum. 2. Actu fidei credimus, quod in Hostia Altaris est Christus. Et moribundo proponitur credendum esse Christum id, quod Sacerdos habet in manibus. Sed hic actus potest esse falsus: ergò. *Resp.* Illud iudicium non esse falsum, quia non dicitur determinatè, & signatè, quaternitatem personarum esse credendam fide supernaturali; sed absolutè esse credendam ex motivo divino, quod verò illa fides debeat esse supernaturalis, seu simpliciter Theologica, aut naturalis, seu Theologica secundum quid; hoc non affirmat. Ad secundum respondet Div. Thom. 2. 2. part. 1. art. 3. ad 4. *Fides credentis non refertur ad has species panis, vel illas; sed ad hoc quod corpus Christi, est sub speciebus panis, quando est consecratum.* Seu credit ibi esse Christum, si est consecratum: quod iudicium est verum, & similiter ibi adoratur Christus, cultu absoluto quoad existentiam Christi sub speciebus panis consecrati; & cultu conditionato quoad existentiam ibi.

57 Objc. 6. *Habitus fidei potest producere suum actum quando con-*
iant.

fungitur cum suo obiecto, & est verum: ergo poterit illum producere quando non coniungitur cum suo obiecto, & est falsum. Prob. conseq. Entitas actus est distincta ab existentia obiecti, ideoque eadem est, siue existat, siue non existat obiectum. Sed habitus ordinatur ad producendum actum secundum se, non ad actum reduplicativè, vt verum: quia sic dixit existentiam obiecti, quæ non est terminus actionis habitus: ergo &c. Si dicas existentiam obiecti esse requisitam ad existentiam actus, id tantum erit per modum conditionis; quæ non est, cur nequeat suppleri à Deo. Argumentum eodem modo probat Christum posse amare obiectum delectabile, quod sit malum, quia prohibitum. *Resp.* neg. habitum posse producere actum quando non coniungitur cum obiecto: quia licet existentia obiecti sit distincta ab essentia actus; si tamen existentia actus sit connexa cum existentia obiecti, non poterit produci actus non existente obiecto; & consequenter existentia obiecti erit conditio essentialitè requisita ad producendum actum: ad

modum quo extrema sunt distincta ab essentia vnionis, tamen productio vnionis, quando solum terminatur ad vnionem secundum se, nequit illam producere, quando non coniungitur cum extremis, quin possit suppleri à Deo conditio existentiae extremorum. Ita quamvis habitus non ordinatur ad producendum actum, vt verum formalitèr: quia tamen ordinatur ad actum essentialitèr connexum cum sua veritate formali, nequit illum producere quando non coniungitur cum obiecto.

58 Hinc scies: Habitum supernaturalem, fortè posse de potentia absoluta producere actum naturalem falsum: quia habitus non est determinatus, vt cum omnimoda certitudine moveat intellectum ad actus, qui non sint sui; non tamen poterit producere actum supernaturalem falsum: quia hic nequit esse falsus, tùm ex parte luminis, tùm titulo talis actus: Scies etiam ex Philosophia quomodò hæc propositio, *Christus veniet*, & similes sint veræ, scilicèt, veritate de præterito, vt iudico: quia existimo propositio

finito.

fitiones non posse transire de veris in falsis ; posse tamen transires de esse veris de futuro , ad esse veras de præsentati ; & de esse veras de præsentati ad esse veras de præterito ; vel dic illas propositiones esse veras relatè ad intrans, in quo prolatae sunt , vel esse veras per alienationem quoad obiectum, quia adventus Christi iam præterijt.

FINIS.

I N D E X

DISPUTATIONUM & Sectionum,

DISPUT. I.

- D**E Obiecto formali Fidei Di-
vinæ, Pag. 2.
- Sect. 1. An actus credendi Deo indi-
geat obiecto formali? pag. 3.
- Sect. 2. Quodnam sit obiectum forma-
læ Fidei Divinæ? pag. 12.
- Sect. 3. Solvuntur obiectiones inten-
dentes nullam revelationem, neque
internam, neque externam esse mo-
tivum fidei, pag. 36.
- Sect. 4. An Deitas, ut ab attributis
præcisa sit sufficiens autoritas pro
revelationibus assertorijs, & pro-
missorijs, pag. 56.
- Sect. 5. An veracitas connotando sa-
pientiam, aut sapientia connotando
veracitatem sit sufficiens autoritas?
pag. 77.
- Sect. 6. De Perfectionibus constituen-
tibus divinam autoritatem pro re-
velationibus promissorijs, pag. 133.
- Sect. 7. An actus credendi obsequio-
sus,

I N D E X:

ius, & meritorius debeat intrinsecè
attingere obiectum formale? p. 140.

D I S P U T. II.

- De ultimo resolutivo fidei, pag. 171.
Sect. 1. Quodnam sit motivum assen-
tiendi divinæ authoritati? Ibi.
Sect. 2. Nostra sententia per varias
conclusiones declaratur, pag. 179.
Sect. 3. Quodnam sit motivum assen-
tiendi revelationi? pag. 196.
Sect. 4. Iudicium aliarum sententia-
rum, pag. 219.
Sect. 5. Iudicium de Recentiorum re-
solutivo, pag. 234.

D I S P U T. III.

- De Credibilitate Mysteriorum fidei,
pag. 255.
Sect. 1. Vtrum Mysteria nostra fidei
sint evidentè credibilia, seu, an sit
evidens esse digna assensu firmissimo
excludente formidinem etiam im-
prudentem? Ibi.
Sect. 2. Solvuntur obiectiones, p. 271.
Sect. 3. An evidentia credibilitatis sit
sufficiens ad credendum, etsi sub
eis,

I N D E X.

- eisdem signis possit proponi falsum;
vel non revelatum? pag. 284.
- Sect. 4. An evidentia credibilitatis ne-
cessaria sit pro omnibus actibus cre-
dendi? pag. 301.
- Sect. 5. Solvuntur argumenta, p. 311.
- Sect. 6. An qui iudicaverit esse mora-
litè certum, obiectum esse revela-
tum, possit credere fide divina si in
re sit revelatum, quamvis alij AA.
dicant non esse moralitè certum
esse revelatum, quorum opinio sit
probabilis? Et an hoc censeatur
etiam damnatum ab Innoc. XI. in
præfata damnatione? pag. 333.
- Sect. 7. De Supernaturalitate, & prin-
cipio iudicij credibilitatis, pag. 335.

D. I S P U T. I V.

- De Pia affectione, pag. 347.
- Sect. 1. An sit necessaria pia affectio,
seu prævius affectus voluntatis ad
credendum? Ibi.
- Sect. 2. Solvuntur obiectiones, p. 357.

D I S P U T. V.

- An Dens possit esse causa per se erro-
ris? pag. 370.
- Sect.

I N D E X.

- Sect. 1. An Deus possit de potentia absoluta loqui falsum, & mentiri?
pag. 371.
- Sect. 2. An Deus possit causare per se, & infundere errorem in intellectu creato?
pag. 387.
- Sect. 3. An Deus possit causare per se errorem moralem perniciosum, seu contrarium fidei, aut bonis moribus?
pag. 442.
- Sect. 4. Solvuntur obiectiones, p. 465.

D I S P U T. VI.

De Patratione miraculorum in confirmationem doctrinæ falsæ, & de infallibilitate obiectiva fidei, p. 483.

Sect. 1. An, & quæ miracula, vel mira possint feri à dæmonibus? Ibi.

Sect. 2. An Deus possit facere vera miracula in confirmationem doctrinæ falsæ?
pag. 491.

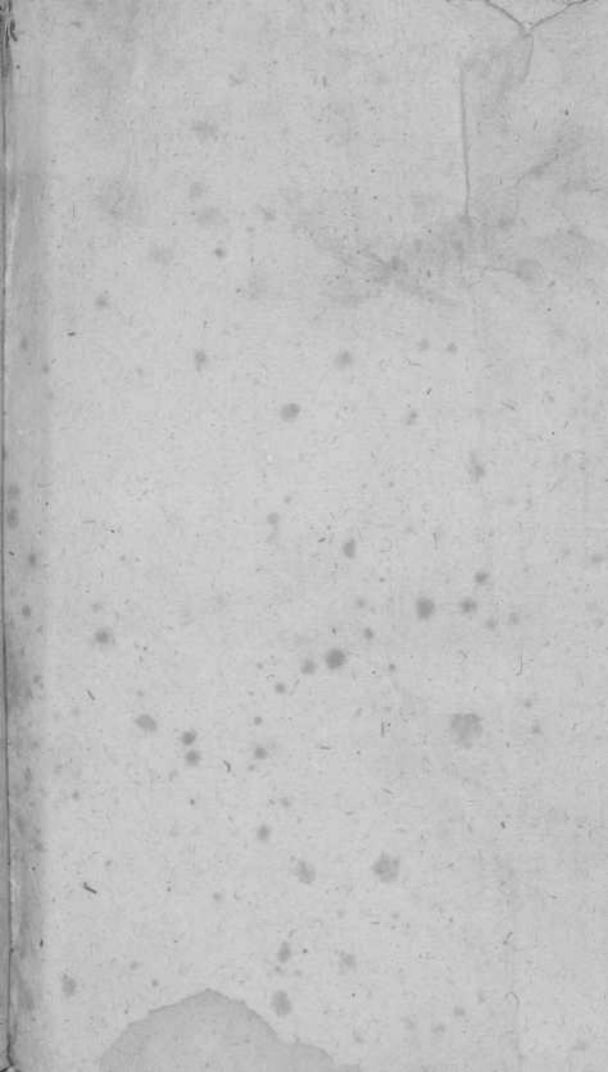
Sect. 2. Solvuntur obiectiones, p. 525.

Sect. 4. An assensus supernaturalis fidei divinæ possit esse falsus? p. 544.

F I N I S.

Est. 32

Tab. 2a

Num. 18

HER
A
C
P
S
R

4620

3862